

Kroniek

van het

eerste elftal van

CVV Vriendenschaar

Samengesteld door Hans Jobse

DEEL 1, JANUARI 2024

Foto omslag

De alleroudste foto, voorzover bekend, van ons eerst elftal uit 1908, toen spelend onder de naam van Victoria.

Woord vooraf

Deze driedelige ‘Kroniek van het eerste elftal’ is een herziening van De Kroniek uit 2019. Die beperkte zich nog tot het zondagvoetbal vanaf de oprichting van onze vereniging in 1908 tot en met 2018. De nu voorliggende Kroniek bevat ook seizoenen die het eerste elftal inmiddels in het zaterdagvoetbal heeft doorgebracht.

In deze nieuwe Kroniek is dieper ingegaan op een aantal cruciale jaren van het eerste elftal: de behaalde kampioenschappen, de promotie-degradatie-competities en – helaas - enkele degradaties.

In de Kroniek komt vrijwel alleen het competitievoetbal aan de orde. Bekerwedstrijden, toernooien, vriendschappelijke wedstrijden en oefenduels worden, op een enkele uitzonderingen na, niet vermeld.

Het is uiteraard, zeker vanwege de omvang, onbegonnen werk om van elke competitiewedstrijd een volledig verslag te geven. Wel is er in het derde deel een uitgebreid overzicht aanwezig waarin alle tegenstanders van het eerste elftal zijn vermeld en, per seizoen, alle uitslagen en standen van de opeenvolgende competities.

De Culemborgse Courant was een belangrijke bron. Voor pakweg de periode 1900 tot 1940 werden alle edities van de Culemborgse Courant geraadpleegd. In de periode van de Tweede Wereldoorlog verscheen de krant niet.

In 1948 verscheen de eerste editie van het clubblad “Blauw Zwart” van Vriendenschaar en konden we daarin de wedstrijdverslagen van het eerste elftal volgen. Rond 2000 ging het clubblad ter ziele. De rol van het clubblad werd vanaf 2005 overgenomen door de clubwebsite.

We hebben ook oude notulenboeken van de club geraadpleegd voor het verkrijgen van meer informatie over het eerste elftal.

In 1998 waren we al, in het kader van het negentigjarig jubileum, begonnen met het achterhalen van alle uitslagen en standen van competitiewedstrijden van Vriendenschaar. We raadpleegden toen ook ‘De Sportkroniek’ het toenmalige officieel orgaan van de KNVB. Dit archief is in 2000 in bruikleen overgedragen aan het Nationaal Archief in Den Haag.

In 2007 en 2008 bezochten we, nu in het kader van het honderdjarig bestaan van Vriendenschaar, het KNVB-archief opnieuw met het doel de oudste competitie-seizoenen volledig in beeld te krijgen. Dat is volledig gelukt.

Alvorens met de geschiedenis van ons eerste elftal aan te vangen, hebben we in deel 1 een hoofdstuk opgenomen over de alleroudste voetbalgeschiedenis in Culemborg. Vriendenschaar bestond toen nog niet. De historie van het voetbal in Culemborg begon met een zogenaamde propagandawedstrijd in 1905. Deze wedstrijd leidde snel daarna tot de oprichting van de voetbalclub Tonido. De opheffing van Tonido in 1908 vormde als het ware de inleiding tot de oprichting van onze voetbalclub op 1 mei 1908.

Inhoud

Hoofdstuk 1 1905 - 1908

De leren knikker in Culemborg

Tonido, de eerste voetbalclub in Culemborg **5**

Hoofdstuk 2 1908 - 1908

Victoria wordt op 1 mei 1908 opgericht en gaat spelen in de Brabantsche Voetbalbond **18**

Hoofdstuk 3 1909 - 1912

In de U.P.V.B. **26**

Hoofdstuk 4 1912 – 1915

Naar de Westersingel en weer in de Brabantsche Voetbalbond **34**

Hoofdstuk 5 1915 - 1924

Victoria wordt Vriendenschaar; Vriendenschaar in de N.V.B. **45**

Hoofdstuk 6 1924 -1928

John Bollington komt; Vriendenschaar kampioen **52**

Hoofdstuk 7 1928 - 1933

Op weg naar het vijftwintigjarig jubileum **41**

Hoofdstuk 8 1933 - 1940

De tweede klasse in **83**

Hoofdstuk 9 1940 - 1945

Reiken naar de eerste klasse **106**

Hoofdstuk 10 1945 – 1948

Eerste jaren na de Bevrijding **122**

Hoofdstuk 11 1948 - 1958

Tweedeklasser zonder glans **130**

Hoofdstuk 12 1958 - 1968

Terugval naar de derde klasse **136**

Hoofdstuk 13 1968 - 1978

Zowat verzopen; toch weer opgeveerd **143**

DEEL 2

Hoofdstuk 14 1978 - 1988

Hernieuwde opmars naar de tweede klasse

Hoofdstuk 15 1988 – 1998

Eerste elftal een sterke tweedeklasser

Hoofdstuk 16 1998 – 2008

De weg een tijdje kwijt, maar toch weer op de goede weg

Hoofdstuk 17 2008 – 2018

Op en neer naar de tweede klasse

Hoofdstuk 18 2018 – 2023

Vijf jaar zaterdagvoetbal

De leren knikker in Culemborg

“Het was een eigenaardig spel en de beoefenaars kenmerkten zich door een absoluut gebrek aan begrip, wat de intrige was van het spel. Men draafde maar achter de bal aan met een geheel onbeperkt aantal. Zoovelen er kwamen en lust hadden mee te lopen werden toegelaten. Het had veel van een zwerm bijen, die achter de koningin aangonsden en haar overal volgden. De enige onderverdeling in elke partij was die in voor- en achterspelers. Men stoorde zich aan geen regels en zette, als het aantal deelnemers te groot werd, eenvoudig de palen wat achteruit”

Zo beschreef een anonieme schrijver het voetbalspel zoals dat in het laatste kwart van de negentiende eeuw op vele plaatsen in Nederland werd beoefend. Een fascinerend rommelzootje.

Voetballen was aanvankelijk een aangelegenheid voor jongens uit welgestelde milieus en de gegoede burgerij. Want om te kunnen voetballen heb je vrije tijd nodig. En die kon er bij de arbeiders nog niet af. Die moesten vaak veertien uur per dag werken. Ze waren te moe om dan nog eens achter een bal aan te hollen. De eerste voetbalclubs waren daarom bepaald deftig te noemen. Omdat de sociale klassen toentertijd nog zeer gesloten waren, is het te begrijpen dat het voetbal nog lange tijd wegbleef in het bepaald niet welgestelde Culemborg. En dat terwijl het voetbalspel onze omgeving al aardig was genaderd. In 1882 was het Utrechtse Hercules opgericht. Het zou tot 1905 duren voordat het min of meer georganiseerde voetbal in Culemborg zijn intrede zou doen. Het waren jongens uit de betere Culemborgse kringen die het initiatief namen.

Een propagandawedstrijd

De voetbalsport breidde zich snel als een olievlek uit over Nederland. Maar de Betuwe bleef in de ontwikkeling achter, aldus ene ‘Battoûwer’, die onder meer correspondent was van ‘Het Sportblad’, het officieel orgaan van de Nederlandsche Voetbalbond. Battoûwer schreef ook voor het weekblad ‘Sportkroniek’ én voor de Culemborgsche Courant.

We vermoeden vanwege het schrijven in de Culemborgsche Courant dat onder de schuilnaam Battoûwer een Culemborger verborgen zat. Battoûwer zou al een ‘jeremiade’ hebben aangeheven over het weinig populair zijn van de voetbalsport in de regio Betuwe.

De Brabantsche Voetbalbond wilde hier verandering in brengen. Ze was qua omvang nog heel beperkt in het aantal deelnemende clubs en elftallen (ongeveer twintig teams!). Daarom organiseerde deze voetbalbond in ontwikkeling een aantal ‘propagandawedstrijden’. Dit om Culemborg, Tiel en andere plaatsen in het Betuwegebied ook warm te maken voor het voetbal. Op donderdag 26 januari 1905 werd in de Culemborgsche Courant zo’n propagandawedstrijd aangekondigd. Die zou op zondag 29 januari 1905 in Culemborg gaan plaatsvinden tussen G.V.V. uit Geldermalsen en U.V.V. uit Utrecht.

Daat	J. H. van Eck), gekozen de heer W.	ge
Tien	B. Dresselhuys.	Pij
atig	— Door de prop. comm. der Brab.	van
Dr.	Voetb. Bond is besloten een wedstrijd	van
erif,	te doen spelen tusachen U. V. V.	Bu
van	(Utrecht) en G. V. V. (Geldermalsen),	prij
z.	welke dient ter bevordering van het	rak
—	Voetbalspel in Culemborg. Zij zal	dat
—	worden gehouden Zondag a. s. bij	aan
hier,	gunstig weder te 2 ure. op de weide	wij
ngs	van den heer Rademaker, genaamd „de	wo
vor-	Bloemendaal”.	mr
orie.	Jongelui beneden 20 jaar hebben	ool
	vrijen toegang op het veld, terwijl	
	voor de overigen het entréé op 5 cent	
	per persoon is gesteld.	
Π.	varkens, en 36 biggen. De prijs	
	als volgt: zware kalfkoeien f 190	

De afkortingen staan voor Geldermalsensche Voetbal Vereeniging en Utrechtsche Voetbal Vereeniging, en hebben niks van doen met de hedendaagse voetbalverenigingen onder die afkorting. Men gebruikte in die tijd vaak de afkortingen zonder de verenigingsnaam daarbij te noemen.

We hebben het voor de propaganda-wedstrijd waarschijnlijk over G.V.V. De Batouwers en U.V.V. Kampong.

In de Culemborgsche Courant van 26 januari 1905 en van 29 januari 2005 werden voor de lezers de voetbalspelregels uitgelegd. Fragmenten eruit op deze en de volgende bladzijde.

Een drietal schooldirecteuren uit Voorschoten, Katwijk en Nijmegen nam het in de krant op voor de voetbalsport. Hun scholen hadden er ervaring mee en roemden het voetbal vanwege de goede ontwikkeling voor lichaam en geest.

De propagandawedstrijd werd gespeeld op een weiland dat eigendom was van de heer Rademaker, genaamd 'De Bloemendaal', gelegen aan de stadsrand van Culemborg bij de Kleine Buitenom. Het weiland zal wel geprepareerd moeten zijn geweest voor het voetbalspel door kalklijnen aan te brengen en doelen te plaatsen. Aanvang van de wedstrijd om twee uur. Entree 5 cent en publiek onder de twintig jaar gratis toegang. De wedstrijd onder leiding van scheidsrechter M. de Boer werd met 4-2 gewonnen door U.V.V. aldus het verslag van de wedstrijd in de Culemborgsche Courant van 2 februari 2005. En sprak de verslaggever: *'We hopen dat de prop. Comm. door deze match haar doel zal bereiken en Culemborg's jongelui weldra tot oprichting eener Voetbalclub zullen besluiten.'*

1905 Tonido opgericht

De hoop van de verslaggever werd bewaarheid. In 'Het Sportblad' van 24 februari 1905 meldde correspondent 'Battoûwer':

'De pogingen v/d Brab.V.B. tot het oprichten van een voetbalclub in Culemborg zijn met schitterend succes bekroond en binnen de schoone wallen van deze oude vrijstad heeft verleden week een club het levenslicht aanschouwd. De naam der vereeniging is "Tot Ons Nut Is Deze Opgericht". T.o.n.i.d.o alzo en reeds zijn een twintigtal leden de beoefening van de sport begonnen. De B.V.B. heeft dus eer van haar werk.'

Het genoemde twintigtal spelers was afkomstig uit de betere kringen van Culemborg. Het waren zonen van fabrikanten, ondernemers, middenstanders en een arts (dokter Versteegh). Pas later zouden spelers uit het arbeidersmilieu in clubverband gaan voetballen, maar nog niet in de tijd dat Tonido bestond.

Wat is het Voetbalspel?

Een antwoord te geven op de vraag: **'Wat is het Voetbalspel?'** is voorwaar geen gemakkelijke taak, vooral niet, wanneer dat in weinige woorden moet geschieden. En toch wanneer men de vraag stelt, is juist degene die het spel niet anders kent, dan van hooren zeggen, terstond met het antwoord gereed. Hij zal u zeggen, **'Het voetbalspel is ongezond, ruw en gevaarlijk; als de spelers elkander niet doodtrappen, komen ze minstens met gebroken armen en beenen thuis.'** Doch sulc een criticus geeft zichzelf een brevet van domheid; hij heeft wel eens van een gevaarlijk spel gehoord, dat veel in Engeland en Amerika gespeeld wordt, en waarbij ongelukken plaats hebben, doch hij weet niet, dat tusschen dat spel (Rugby) en het hier te lande beoefend wordende Associationvoetbal een hemelsbreed verschil bestaat. Hij doet als eene oudejuffer, die niet meer naar eene balletdanseres wil kijken, omdat zij eens gelezen heeft dat een koorddanser zijn nek heeft gebroken

Doch ter sake!

Voetbal is noch ruw, noch gevaarlijk, noch ongezond, althans wanneer de regel, en voorschriften worden gevolgd en de wedstrijden onder goede leiding plaats hebben. Neen, het voetbalspel heeft vele uitmuntende eigenschappen; het is gezond voor lichaam en geest, het kweekt gemeenschapszin aan, het leert den beoefenaars wennen aan orde en tucht. Behalve over vlugheid moet de voetbalspeler beschikken over het vermogen vlug te denken en zijne gedachten ten uitvoer te brengen. De aard van het spel, die vlug denken en handelen, te samen met de spelers derzelfde partij, voorschrijft, is oorzaak van die vele goede eigenschappen.

We laten hierna gemakshalve de puntjes in de afkorting van de club achterwege (uitgezonderd citaten).

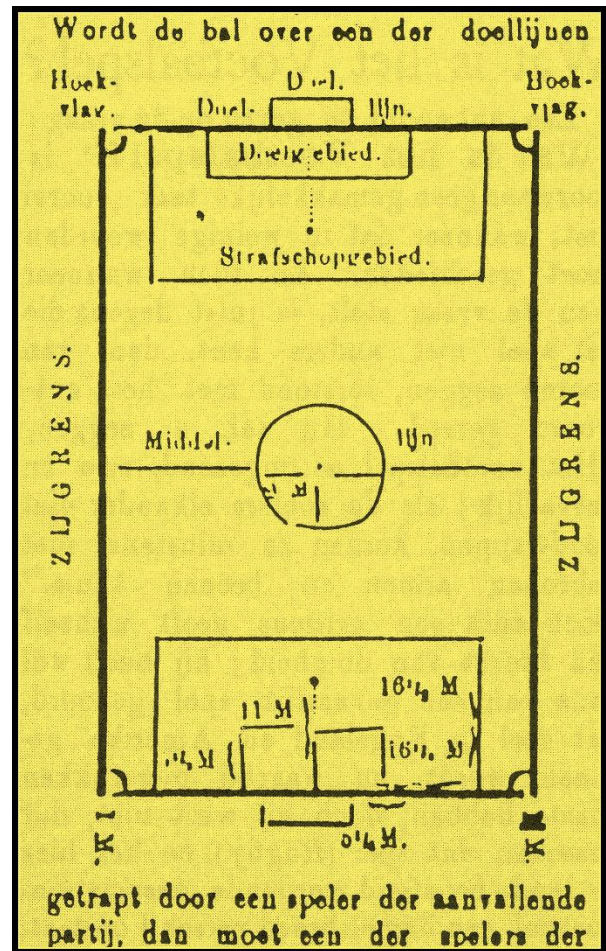
»Hoe wordt het voetbalspel gespeeld?»

(SLOT).

Ziehier het antwoord, waarbij men onderstaande schetssteekening gelieve te raadplegen.

Het Voetbalspel wordt gespeeld in twee partijen van elf personen; die verdeeld worden in vijf voorspelers, drie middenspelers, twee achterspelers en een doelverdediger. Vóór den aanvang staat iedere partij op een der helften van het terrein. Een der spelers trapt den bal van uit het middenpunt naar voren en terstond begint het spel. De spelers mogen de middellijn overschrijden en de strijd om den bal is in vollen gang.

Op iedere doellijn is door palen een „doel” aangeduid. Iedere partij verdedigt het doel opgesteld op de helft waar zij bij het begin van het spel stond en tracht den bal in het doel der tegenpartij te krijgen.

Culemborgsche Courant 29 januari 1905

De 'officiële' oprichtingsdatum van Tonido is niet bekend, maar ligt ergens tussen 12 en 18 februari 1905.

De eerste wedstrijd

Alle bij Tonido aangemelde spelers waren kennelijk niet één twee drie beschikbaar voor het spelen van een wedstrijd. Op 26 maart 1905 lezen we in de Culemborgsche Courant:

'Bij gunstig weder zal onze jonge Voetbalvereniging T.o.n.i.d.o gecombineerd met G.V.V. (Geldermalsen) haar eersten wedstrijd spelen te Gorkum tegen het eerste elftal van Wilhelmina aldaar. Wij wenschen T.o.n.i.d.o een schitterende overwinning toe; ofschoon hard gewerkt zal moeten worden, om deze victorie te behalen.'

De wedstrijd werd door Battoûwer op 30 maart 1905 in deze krant verslagen. Het gecombineerde elftal van Tonido en GVV kreeg er flink van langs. Tonido bleek slechts met negen man te spelen onder wie twee spelers van GVV. De weersomstandigheden waren slecht, het veld zeer glibberig. Er werd met 11-1 verloren na een ruststand van 9-0.

Toch was Battoûwer niet pessimistisch:

'Over het geheel genomen echter viel het spel der nog zo kort voetballende T.o.n.i.d.o.'ers zeer mee en wij gelooven dan ook dat zij bij een volgende wedstrijd en dan met een volledig elftal en een goed veld, een heel wat beter figuur zal slaan.'

Togido Buren?

Op 31 maart 1905 kwam Battoûwer opnieuw aan het woord, nu in het Sportblad. Hij deed een bijzondere ontdekking. *'Namelijk dat in Buren een voetbalclub is opgericht met nagenoeg dezelfde naam als T.o.n.i.d.o. Meldde ik eenige tijd geleden dat er dank zij de B.V.B. in Culemborg een voetbalclub opgericht was onder de naam T.o.n.i.d.o., thans kan ik er bijvoegen, dat dit zoo goede voorbeeld gevolgd is in Buren en merkwaardig genoeg, onder bijna denzelfden naam is daar een clubje verzezen. Hebben toch de Culemborgers hun vereniging tot hun nut opgericht, de Burenaren hebben het tot hun genoegen gedaan en doopten hun vereniging met den naam T.o.g.i.d.o., wel een beetje optimistisch opgevat dus, maar dat is wel goed, want pessimisten moet men niet hebben in de voetbalwereld.'*

Van deze voetbalclub Togido is echter nooit meer in enige publicatie iets vernomen. Terug dan maar naar Tonido.

Voetballen aan de 'overkant'

Op zondag 16 april 1905 meldde de Culemborgsche Courant dat er op dezelfde dag nog een wedstrijd zou worden gespeeld tussen Tonido en de Utrechtsche voetbalvereniging Kampong, 'op het terrein aan de overzijde der rivier'.

Kortom je moest met de veerpont over om het terrein te bereiken. En het terrein moest iedere keer weer voor het voetballen geschikt worden gemaakt: kalklijnen zetten, doelen oprichten en schapen en koeien verwijderen.

Het terrein waarop Tonido ging spelen, was dus een ander dan waarop de propagandawedstrijd was gespeeld en was een weiland naast Café Van Leur. Overigens zou Tonido later nog op een ander veld 'aan de overkant' gaan voetballen.

Een foto van het elftal van Tonido. Wanneer en bij welke gelegenheid de foto is genomen, is onbekend. De namen van de spelers zijn evenmin bekend. En er staat ook nog een niet bekende 'hoogwaardigheidsbekleeder' op.

De wedstrijd werd in de Culemborgsche Courant van 20 april 1905 verslagen. Kampong bleek een combinatie van het eerste en tweede elftal op de been te hebben gebracht. De wedstrijd begon om twee uur en het weer was prima.

Er was een 'zeer talrijk' publiek op de wedstrijd afgekomen, 200 toeschouwers. De scheidsrechter die de wedstrijd leidde heette Tjen-Tjen (een wel heel uitzonderlijke, mogelijk een schuilnaam). Tonido verscheen in de volgende opstelling:

	K. Kooiman	
Wass		Loeff
P. Verwoerd	A. of H. Ponsioen	v.d. Nadert
P. Versteegh		B. Versteegh
A. Verwoerd	Dekker	D.J. van Wijk

Tonido ging meteen in de aanval en scoorde het eerst door een hoog schot van Dekker. Kort daarna maakte de watervlugge linksbuiten van Kampong 1-1. Dat werd ook de ruststand.

Na de rust speelde Tonido met sterke wind tegen en dat was de aanleiding om de verdediging te versterken ten koste van de aanvalslinie. Kampong bestookte echter voortdurend het Tonido-doel en scoorde de 1-2. Twintig minuten voor het eind-sigitaal werd het zelfs 1-3.

En dan schrijft verslaggever Battoûwer:

'Maar dan komt den Culemborgers de wedstrijd Wilhemina – T.o.n.i.d.o. 11-1 in hun nadeel voor de geest en met een bezieling, een feu sacré hun waardig, bestormen thans de T.o.n.i.d.o.'ers Kampong's veste.'

Het bleef echter 3-1 voor Kampong.

Battoûwer zag een geanimeerde wedstrijd voor een publiek *'dat ditmaal van het zo populaire voetbal genoeg genoten heeft om in 't vervolg geen enkele wedstrijd meer te verzuimen.'*

Battoûwer verwachtte bij een volgende wedstrijd dan ook het dubbele aantal toeschouwers.

Kennelijk is de wedstrijd tegen Kampong bevallen, want de Culemborgsche Courant meldde dat de wedstrijd opnieuw zou worden georganiseerd, nu voor zondag 7 mei, 2 uur in de middag op het terrein aan de overkant.

'Donateurs en huisgenoten hebben vrij toegang, terwijl anderen tegen een entree van 10 cts worden toegelaten.'

De opstelling van Tonido was enigszins gewijzigd ten opzichte van de vorige wedstrijd:

	K. Kooiman	
Loeff		D.J. van Wijk
Van Heusden	Ponsioen	Van Logchem
A.C. Verwoerd		P. Versteegh
A. Hendriks	P. Verwoerd	R. Versteegh

Tonido begon met sterke wind tegen en moest al gauw tegen een 0-1 achterstand aankijken. Kampong maakte ook 0-2 en dat werd de ruststand. Drie minuten na de rust en met de wind mee scoorde Tonido tegen via zijn 'centervoor', maar onmiddellijk hierna werd het alweer 1-3. P. Verwoerd en Van Wijk wisselden van plaats. Onder *'daverend applaus'* scoorde Van Wijk de 2-3 en vervolgens maakte de centervoor van Tonido de gelijkmaker. De wedstrijd eindigde met deze stand onbeslist, maar er moest toch maar een winnaar uit de bus komen. Er volgde een verlenging van een kwartier en na vijf minuten in de verlenging werd het door de centervoor van Tonido 4-3. Battoûwer, die het wedstrijdverslag in de Culemborgsche Courant schreef, concludeerde:

'... en werkelijk zij hebben dit ten volle verdiend, bijna alle gaven goed spel te zien en lieten blijken, dat zij gedurende de oprichting hunner club flink geoefend hadden. En was het voor de rust de verdedigingslinie met Loeff en Kooiman aan 't hoofd, die schitterde, na rust was het de voorhoede, die mooi samenspel te zien gaf en keer op keer het vijandelijke doel zoo gevaarlijk naderde.'

Met paard en wagen naar De Bilt

Op 21 mei 1905 ging Tonido een uitwedstrijd spelen tegen BVV uit de Bilt, toen nog geschreven als Bildt. Het werd een heel evenement, omdat het bestuur had besloten de reis *'naar de Utrecht's heuvellanden te doen ondernemen met eenige rijtuigen, zoowel toegankelijk voor elftal, spelers als supporters.'* Vandaar de drukte 's ochtends op de Markt bij Hotel Veen, waar het gezelschap zou vertrekken. *'En een heele bereddering was het dan ook, voor ieder z'n plaatsje in de rijtuigen gevonden had en volmoed en begeleid door de zingende straatjeugd (althans tot den pont) werd Culemborg verlaten, om na eerst eenigen tijd in Driebergen getoefd te hebben, te ongeveer half twee in de Bildt aan te komen. Vlug werden daar de voetbalcostumes aangeschoten en te twee uur stelden zich de volgende elf spelers op, om wederom den voetbalnaam van Culemborg te verdedigen.'*, zo schreef Battoûwer in het verslag dat hij van de wedstrijd maakte.

Tonido speelde in de volgende opstelling:

		K. Kooiman	
	A. Loeff		Dekker
A. Verwoerd		A. Ponsioen	v.d. Nadert
	P. Verwoerd		Buddingh
P. Versteegh		A. Hendriks	A.C Hendriks

Met de wind tegen had de verdediging van Tonido het zwaar, maar die deed het uitstekend. Bij een uitval kreeg Tonido een penalty toegewezen, maar die werd door Dekker jammerlijk gemist. Loeff wilde vervolgens een bal wegtrappen, maar deed dat zo ongelukkig dat de bal in het eigen doel verdween, 1-0 voor BVV. Dat werd ook de ruststand. Beide ploegen wisten in de tweede helft niet meer te scoren, zodat BVV met een 1-0 winst ging strijken. *'Niet lang echter werd over dit échec getreurd en even vroolijk als zingende werd de terugreis aanvaard, om te circa 9 uur te Culemborg aan te komen, waar met nog eenige ritjes door de stad het hoogst gezellige tochtje besloten werd.'*

Geen competitie 1905/06

We vonden nu enkele maanden lang geen verslagen meer over Tonido in De Culemborgsche Courant. Vermoedelijk vanwege de zomer/vakantietijd. Maar we constateerden ook dat Tonido zich niet aanmeldde voor de voetbalcompetitie van de Brabantsche Bond voor het seizoen 1905-'06.

Tonido wilde zich vooralsnog beperken tot het spelen van vriendschappelijke wedstrijden.

Battoûwer schreef in de Sportkroniek van 21 september 1905 over het wel of niet deelnemen aan competities door diverse, recent ontstane clubs: *'De Culemborgers schijnen dit nog niet aan te durven en zullen nog een jaar blijven oefenen om daarvoor gewis het zekere voor het onzekere te nemen en het volgende jaar den kampioentitel te veroveren.'*

Zowel de Geldersche Voetbal als de Brabantsche Voetbal Bond hadden graag gezien dat Tonido zich bij hun bond had aangemeld:

'Wel merkwaardig is het, dat de Brab. en Geld. V.B. gekibbeld hebben om het bezit van Tonido en dat nu geen van beiden met den buit is gaan strijken.'

In de Culemborgsche Courant lazen we dat er op zondag 8 oktober 1905 een wedstrijd van Tonido tegen GVV plaatsvond.

Tonido speelde dit keer in de volgende opstelling:

		K. Kooiman	
	A. Loeff		J. van Tiel
H.Schouten		F. van Heusden	H. van Logchem
	A.v.d. Nadert		H. Ponsioen
R. Versteegh		A. Ponsioen	P. Versteegh

GVV speelde maar met negen man, maar was toch sterker. GVV won met 2-1. *'Een woord van dank aan den Heer Beltjes, die door als scheidsrechter op te treden, de beide vereen-ingen uit eene moeilijke positie redde, daar de afgesproken scheidsrechter wegens ongesteldheid verhinderd was te komen',* aldus de Culemborgsche Courant.

Ter afsluiting van het jaar 1905 vonden we in de Culemborgsche Courant nog een verslag van Tonido tegen BVC uit de Bilt, gespeeld op 10 december

1905. Mogelijk voetbalde Tonido op 21 mei tegen dezelfde club, maar toen onder de naam BVV, althans in de Culemborgsche Courant. BVC leidde bij de rust met 2-1, maar R. Versteeg wist *'onder groot gejuich van het publiek'* gelijk te maken. 2-2 werd ook de uitslag. Volgens Battoûwer in de Sportkroniek van 14 december 1905 was *'de spelkwaliteit echter slechts poovertjes, enfin, van clubs, die nauwelijks een jaar oud zijn, kan niet veel anders verwacht worden.'*

Critische Studiën.

DE VOETBALLER EN DE VROUW.

De menschen worden verdeeld in mannen en vrouwen. De vrouwen zijn alle dezelfde. De mannen kan men verdeelen in voetballers en niet-voetballers. Niet-voetballers zijn mannen, die Zondags thuis blijven. Voetballers zijn mannen, die Zondags naar 't veld gaan. Als 'n voetballer getrouwd is, doet-ie wijs om z'n vrouw niet mee naar 't veld te nemen. Op 't veld komen veel jonge meisjes. Een jong meisje is 'n vrouw, die veel van voetballen houdt zoolang ze ougetrouwd is, maar als ze 'n voetballer getrouwd heeft, moet ze niks meer van voetballen hebben. Dan probeert ze d'r man ook van 't voetballen af te houden.

Wanneer een voetballer en 'n vrouw met e.kander in aanraking komen, loopt het altijd slecht af voor den eersten. Daarom moet 'n voetballer nooit trouwen. Een is-t-ie eenmaal getrouwd, moet-ie z'n vrouw thuis laten, om haar zelfs wil. Als 't zonnetje schijnt, moet-ie 'r niet meenemen, anders wordt ze bruin, en dat 's niet mooi voor 'n vrouw. En als 't regent wordt ze nat, en dat mag ook niet. Een vrouw is 'n wonderlijk wezen. Van ouds af is ons geleerd, dat ze geformeerd is uit den rib van 'n man. Een voetballer is ook 'n man, ergo is 'n vrouw geformeerd uit den rib van 'n voetballer. Vandaar dat er zoveel meisjes op 't veld komen. Sport zoekt soort . . . ribben zoeken ribben. Maar 'n voetballer doet verstandig, met z'n vrouwelijke rib maar nooit terug te nemen. 'n Rib is been en biefstuk is veel lekkerder. Maar . . . een vrouw is 'n wonderlijk wezen. Mijn collega aan de hoogeschool te Washington, prof. Johan J. Meyer, heeft proefondervindelijk bewezen, dat 'n vrouw in het hart des mans tienduizend

omwentelingen per minuut kan voortbrengen. 't Aantal trillingen is legio. Staat soo'n vrouw dan aan 't lijntje, dan schiet de voetballer meters naast het doel. In Rusland worden, zoodra 'n voetballer roept: „m'n hart wentelt”, alle vrouwen van 't veld gezet, door 'n electriche veegmachine.

'n Meisje heeft graag 'n man, vooral 'n voetballer. En zijn ze verangeseerd, dan verbiedt ze hem 't voetballen. Als-t-ie gek is, doet-ie 't. Als-t-niet-gek is, doet-ie 't niet. Soms is 't-ie half gek, en dan speelt ie tusschenbeide mee. 'n Voetballer en 'n vrouw hooren evenmin bij mekaar als 'n vliegmaschine en 'n gemarioneerde haring. Mijn collega aan de hoogeschool van Washington, prof. Johan J. Meyer, die 'n speciale studie van dit zoo glibberige onderwerp heeft gemaakt, deelt in z'n desbetreffend werk, deel XIII, pag. 1023, mede, dat, zoodra 'n voetballer met 'n vrouw in contact komt, een aanmerkelijke dosis van des eersten voetbal liefde wordt geneutraliseerd en van de voeten overslaat naar het hart, waar het haar verderfelijke werking reeds spoedig doet gevoelen. De vrouw oefent 'n verbazenden invloed op de voeten des voetballers uit. Mijn geachte collega is zelfs verder gegaan en heeft beweerd, dat een microscopisch onderzoek aantoonde, dat de spieren des voetballers aanmerkelijk verstijven, zoodra het soort: „vrouw-mensch” hem betoovert.

Hierover, mijne heeren, een volgende keer.

Prof. WAARHEID.
(R. Sport).

In de Culemborgsche Courant van 26 oktober 1905 verscheen nog een artikel onder het hoofd "Critische Studiën" en daaronder de kop: "DE VOETBALLER EN DE VROUW". Een vermakelijk verhaal, zie bladzijde 11.

Een eerste bericht over Tonido in 1906 vonden we pas weer in de Culemborgsche Courant van 22 maart 1906. Hierin wordt melding gemaakt van een concours (=toernooi) te organiseren door BVC uit De Bilt. Deelnemers aan het concours zouden behalve BVC zijn: Kampong (Utrecht), Prins Hendrik (Soesterberg), Brinio schoolelftal, Hilversum, Victoria (Hilversum), Hercules (Utrecht), Tonido (Culemborg), Quick (Amersfoort).

Het concours zou plaatsvinden op zondag 25 maart en zondag 1 april 1906. Van dit toernooi hebben we geen verslag gevonden.

In de Culemborgsche Courant van 20 mei 1906 vonden we de aankondiging dat Tonido op deze zondag een wedstrijd zou gaan spelen tegen het Ten Bruggencate elftal uit Utrecht. We hebben geen idee wat voor soort elftal dit was. Wel is interessant dat in dit bericht voor het eerst sprake is van het terrein van de heer Mason 'aan de overkant'. Mason was de pachter van de Culemborgse veerpont. Het veld lag links van de spoorbrug. Wanneer en waarom Tonido naar dit veld verhuisde, weten we niet. Maar een goed bespeelbaar veld was het zeker niet bij minder goede weersomstandigheden. Dat blijkt ook uit het verslagje in de Culemborgsche Courant over de wedstrijd, waarin Tonido met liefst 7-2 werd verslagen. *'Ondanks het slechte weêr had de Voetbalwedstrijd toch plaats. Jammer dat het weêr niet heeft medegewerkt, terwijl de toegang tot het veld door vele hindernissen wordt versperd, hetgeen zeker thans de lust beneemt tot bijwoning.'*

Hans Jobse bezocht in 1983 de plek 'aan de overkant' waar Tonido, en later ook Victoria, zou kunnen hebben gevoetbald.

Op zondag 27 mei 1906 speelde Tonido de laatste wedstrijd van het seizoen, aldus de Culemborgsche Courant. Tegenstander was weer BVC uit De Bilt. Het zou een spannende wedstrijd worden. Na twintig minuten spelen nam Tonido de leiding na een schot van haar linksbuiten dat de keeper van BVC door zijn vingers liet glippen. De verdediging van Tonido wist tegenaanvallen van BVC te weerstaan, zodat de rust

met een 1-0 voorsprong kwam. Na de rust scoorde de linksbinnen van Tonido de 2-0. BVC kwam, gesteund door de wind mee, terug tot 2-1. De voorhoede van Tonido scoorde echter nog twee keer.

'Met 4-1 had Tonido eene mooie overwinning behaald en heeft daardoor op waardige wijze haar seizoen besloten.'

Ook geen competitievoetbal in 1906/07

Het leek erop dat Tonido zou gaan deelnemen aan de competitie voor het seizoen 1906/07. In Het Sportblad, officieel orgaan van de Nederlandsche Voetbalbond, vonden we op 19 juli 1906 een oproep van de Brabantsche Voetbalbond aan Tonido om het correspondentieadres aan te leveren. Desondanks schreef Tonido zich niet in voor de competitie. Waarom door Tonido besloten werd wederom geen competitievoetbal te gaan spelen, is onbekend.

Wel schreef Battoûwer in de Sportkroniek van 3 oktober 1906 dat het voetbalseizoen in de Betuwe maar moeizaam van start ging.

'De Betuwsche boeren zijn nu eenmaal niet zeer bereidwillig in het voor-November-afstaan van hun veld voor den Voetbal, hieraan ligt het zeer zeker, dat wanneer elders de bal reeds eenige weken rolt, men hier pas ontwaakt uit z'n zomerslaap.'

Even verderop in zijn schrijfsel:

'De eenige club die nog wat van zich hooren deed, was het Culemborgsche Tonido: deze trok naar De Bildt en speelde daar tegen B.V.C., echter met 4-1 zagen de Betuwers zich geslagen.'

Dan een verrassend bericht in de Culemborgsche Courant:

'De Culemborgsche Voetbal-vereeniging T.o.n.i.d.o. speelt a.s. Zondag 4 November, bij gunstig weder, tegen de Tielsche Voetbalvereeniging "Vriendenschaar" op het terrein van eerstgenoemde Vereeniging. Aanvang half drie. Daar beide clubs ongeveer gelijk in krachten zijn, verwachten we een spannenden wedstrijd en hopen dat velen deze match met hun bezoek zullen vereeren.'

Uiteraard had dit Vriendenschaar niets te maken met 'ons' Vriendenschaar dat na de toetreding van Victoria tot de Nederlandsche Voetbalbond in 1915 die naam ging dragen. Vriendenschaar uit Tiel werd in 1906 opgericht en zou vanaf het seizoen 1906/07, in tegenstelling tot Tonido, wel meteen gaan deelnemen aan de competitie van de Brabantsche Voetbalbond. (Vriendenschaar uit Tiel werd overigens in 1912 weer opgeheven.)

De wedstrijd werd onder goede weersomstandigheden gespeeld en stond onder leiding van de heer A. Hendriks. Direct na de aftrap maakte A. Ponsioen 1-0 voor Tonido. Wat later in de wedstrijd maakte Hendriks 2-0. Maar Vriendenschaar kwam terug en door drie doelpunten, de laatste uit een strafschoep, gingen de partijen met 2-3 rusten.

Na de rust speelde Tonido met de wind tegen en speelde het toch beter dan Vriendenschaar, dat verslapte. Met nog een kwartier te spelen maakte Tonido 3-3 uit een strafschoep. Kort daarop nam Tonido de leiding met 4-3 door een doelpunt van R. Versteegh. Vriendenschaar forceerde nog een corner. Uit de scrimmage die hierop volgde, werd het 4-4, tevens de uitslag.

Tot slot in de Culemborgsche Courant:

'Het was zeer te betreuren, dat een deel van het publiek wat al te rumoerig was en wij hopen dan ook, dat dit bij een volgende match niet weder zal plaatsvinden.'

De Tielsche Krant kwam met een korter verslag van de wedstrijd, maar meldde *'dat de wedstrijd dikwijls verstoord werd door de toeschouwers die de leden van "Vriendenschaar" erg hinderden, zoodat zij niet zoo goed konden spelen als vóór de rust.'*

In de Culemborgsche Courant vonden we nog een aankondiging van een wedstrijd tussen Tonido en Victoria uit Gorinchem op 16 december 1906, aanvang 2 uur, te spelen bij Tonido. Een verslag van deze wedstrijd hebben we niet gevonden.

Wat het seizoen 1906/1907 betreft, vonden we in de Culemborgsche Courant geen verslagen over Tonido meer. Wel kwam het veld van Tonido nog een keer in beeld, want op zondag 15 april werd er de wedstrijd Victoria Zaltbommel tegen VAC uit Tiel gespeeld. Een wedstrijd in de eerste klasse van de Brabantsche Voetbalbond. Ondanks de 3-1 nederlaag werd Victoria toch kampioen, want alle voorgaande wedstrijden waren al door Victoria gewonnen. De wedstrijd werd georganiseerd door Tonido.

Eindelijk ingeschreven voor de competitie

Eindelijk zou Tonido voor het seizoen 1907/08 toch de competitie van de Brabantsche Voetbalbond ingaan. In Het Sportblad, orgaan van de Nederlandsche voetbalbond, van 22 augustus 1907 vonden we verkorte notulen van een vergadering van de Brabantsche Voetbalbond met onder meer de mededeling dat Tonido tot deze voetbalbond was toegelaten. En op 3 oktober 1907 meldde de Brabantsche Bond in Het Sportblad dat Tonido was ingeschreven. Als secretaris van Tonido werd genoemd *A. Schouten. jr., Tollenstraat 31.*

De clubkleuren werden eveneens genoemd: *'Witte shirt met roode liggende kraag, zwarte broek met roode bies.'* Terrein: *'over de Lek, links van de spoorbrug.*

In het Sportblad van 10 oktober 1907 lezen we de competitie-indeling van Tonido. Men zal gaan uitkomen in de tweede klasse B van de Brabantsche Voetbalbond samen met Vriendenschaar en VAC uit Tiel, Zalt-Bommel II en Hollandia uit Den Bosch. De Sportkroniek van 16 oktober 1907 meldt de competitie-indeling ook en geeft aan: *'Ook in Culemborg zal dit jaar voor 't eerst de voetbal officieel rollen'.*

Foto van Tonido in het officiële wedstrijdtenue. De kraagjes zijn rood. Geheel links de scheidsrechter. Hij heeft het scheidsrechtersfluitje in zijn hand.

Maar in het Sportblad van 10 oktober staat een bijna onbetekenende, maar ó zo belangrijke toevoeging:

Alsnog traden toe de Tielsche vereenigingen: „Vriendenschaar”, secretaris G. van Wessem Hijcht, Tiel.; VAC, secretariaat: W. L. Pameijer, St. Agnietenstr., Tiel.

Nog steeds komt het voor, dat de ledenlijsten niet op tijd inkomen. (Art. 120 H.R.)

In verband met de te Culemborg epidemische heerschende roodvonk, zal de CVV **Tonido** tot nader aankondiging geen bondswedstrijden mogen spelen.

A. G. EVERTS,

2e Luit. 2e Regt. Inf.
Secretaris.

p/a Van Es,
Markt, 's Bosch.

Tonido gaat ten onder aan roodvonk

Voorgaande mededeling leidde ons opnieuw naar de Culemborgsche Courant uit die tijd. Wat was er aan de hand?

In Culemborg waren in 1907 toenemende gevallen van roodvonk vastgesteld.

Het aantal besmettingen nam zo sterk toe dat de inspecteur van het Staatstoezicht op 30 september 1907 de burgemeester van Culemborg verwittigde dat er sprake was een epidemie. Er moesten maatregelen worden genomen. Wie getroffen was door roodvonk moest thuisblijven en er moesten de nodige hygiënemaatregelen genomen worden om te voorkomen dat anderen ook besmet zouden raken. Scholen moesten dicht, een kermis moest worden afgelast.

Roodvonk is tegenwoordig een bijna ongevaarlijke kinderziekte die vanzelf overgaat. Vaccins ertegen bestaan niet. In Culemborg in die tijd lag het anders. De oorzaak van roodvonk, een streptokok-bacterie, kwam voor in de vervuilde binnengrachten van de stad. Daardoor was Culemborg een broeinest van deze en andere ziektes, zoals in een vergadering van de gemeenteraad opgemerkt werd. Ter voorkoming van verspreiding van roodvonk moesten goederen waarop zieke patiënten hadden gelegen in beslag worden genomen en verbrand. Het ging meestal om stromatrasen (bedstro).

De maatregelen om de epidemie te beteugelen gingen op 1 oktober 1907 in. Op 31 december 1907 werd door het Staatstoezicht op de Volksgezondheid verklaard dat de epidemie ten einde was. Er kwam daarna nog wel incidenteel roodvonk voor, maar hij ging niet meer ongecontroleerd rond onder de bevolking. Per saldo hadden er 268 besmettingsgevallen plaatsgevonden en overleden er 65 personen, vooral kinderen. Culemborg telde in die tijd ongeveer 9000 inwoners.

De roodvonkepidemie luidde vrijwel zeker de ondergang van Tonido in. Want gedurende deze epidemie was Tonido uitgesloten van het spelen van wedstrijden. En daarna was er waarschijnlijk geen gelegenheid meer om nog aan de competitie deel te nemen. De zin van de voetballers zal ook wel verdwenen zijn. Hoe dan ook, van Tonido werd niets meer vernomen. Het terrein 'aan de overkant' werd verlaten en zou worden ingenomen door een nieuwe club, Victoria, het latere Vriendenschaar.

Herkomst van de naam Tonido

In het Sportblad van 31 maart 1905 werd gemeld dat de voetbalclub Tonido was opgericht. In de Sportkroniek van 5 oktober 1905 werd de naam van de afkorting gegeven.

In het Sportblad van 22 augustus 1907 en van 3 oktober 1907 was sprake van de toetreding van Tonido tot de Brabantsche Voetbalbond. Maar nergens was te vinden hoe men aan de volledige naam 'Tot Ons Nut Is Deze Opgericht' was gekomen. We gingen op onderzoek uit.

Een aantal jaren geleden stuitte we, geïnteresseerd in de geschiedenis van de sport, op een grote Nederlandse website, Historici.nl, die de geschiedenis van Nederland in al zijn facetten onder de aandacht te brengen. Op deze website is de Databank Sport te vinden met gegevens over sportverenigingen die tot aan het jaar 1940 werden opgericht (en eventueel ook weer werden opgeheven). Behalve voetbal betreft het de volgende sporten: hockey, korfbal, gymnastiek, tennis en schaken.

Bij het intikken van de zoekterm T.O.N.I.D.O. in deze databank gebeurde er iets verrassends. Er kwamen liefst veertien verenigingen tevoorschijn die allemaal T.O.N.I.D.O. heetten en ook met de afkorting van 'Tot Ons Nut Is Deze Opgericht'. In tien gevallen ging het om gymnastiekverenigingen en vier keer om een voetbalvereniging, met het Culemborgse Tonido als oudste voetbalclub uit 1905.

Nu herinnerden we ons dat er ook nog een voetbalclub in Nederland was, die Tonegido heette (uit Voorburg bij Den Haag, het laatst uitkomend in de hoofdklasse zondag, maar in 2010 opgeheven). Toen we de zoekterm T.O.N.E.G.I.D.O. in de databank intikten, kwamen er in totaal vier clubs tevoorschijn die zo heetten en waarvan met zekerheid kon worden vastgesteld dat in twee gevallen de afkorting afgeleid was van 'Tot Ons Nut en Genoegen Is Deze Opgericht'. Het betrof twee keer een voetbalvereniging en twee keer een korfbalclub. Kortom er werden in de databank achttien verenigingen gevonden met de afkorting TONIDO of TONEGIDO.

Preluderend op de beide afkortingen tikten we ook het zoekwoord T.O.N.E.G.O. in. En kwamen er nog eens twee korfbalclubs tevoorschijn en bij één de uitleg 'Tot Ons Nut en Genoegen Opgericht'.

Ook maar eens Togido geprobeerd. Weer raak, negen verenigingen, vooral gymnastiek. De zoekwoorden Tonido, Tonegido, Tonego en Togido alsmede 'tot nut en genoegen' hebben we ook eens bij 'Google Zoeken' ingetikt en toen kwamen er nog allerlei andere verenigingen tevoorschijn: zang- en toneelverenigingen, een ijsvereniging, vele, vele volkstuintverenigingen. Tenslotte vonden we op internet zelfs de Tonido-marsch uit 1895, gecomponeerd door Paul Albin Stenz, componist van heel veel marsmuziek. En ook hier stond als toelichting bij 'Tot Ons Nut Is Deze Opgericht'.

Het kan naar onze mening geen toeval zijn dat er zoveel bijna gelijklopende, bijzondere verenigingsnamen zijn. Maar wat is de herkomst? Heeft men de namen van elkaar afgekeken? Hierop hebben we geen antwoord gevonden. Geen enkele op internet gevonden vereniging legt uit wat de herkomst van de naam is.

We veronderstelden dat de namen met 'nut erin', waren gerelateerd aan 'De Maatschappij tot Nut van het Algemeen', een genootschap opgericht in 1784 in Edam en kortheidshalve 'Het Nut' genoemd. Het Nut heeft een zeer grote invloed gehad op de ontwikkeling van de Nederlandse bevolking in de negentiende en de eerste decennia van de twintigste eeuw. Dat was ook het doel van Het Nut: de verheffing van het volk, vooral de arbeidende klasse.

De Maatschappij was zeer succesvol en stichtte door het hele land afdelingen (departementen). Het Nut verbeterde het onderwijs door het oprichten van scholen en van onderwijzersopleidingen alsmede door het schrijven van schoolboeken. Ook de spaarzin van de Nederlander werd bevorderd door het oprichten van de zogeheten Nutsspaarbanken. Het Nut bestaat nog steeds. De huidige Volksuniversiteiten zijn eveneens een voortzetting van het werk van Het Nut.

In de negentiende eeuw waaide vanuit oostelijke richting, dat wil zeggen vanuit Duitsland, een idee over naar Nederland: het beoefenen van turnen en gymnastiek. In 1852 besloot de Maatschappij tot Nut van het Algemeen dit te bevorderen vanuit het motto dat een gezonde geest in een gezond lichaam diende te huizen. Op de Nutsscholen werd voortaan gymnastiekles gegeven.

We namen een paar jaar geleden contact op met 'Het Nut'. Helaas kon men ons niet vertellen of er een relatie bestond tussen al die verenigingen met Nut in hun naam en de Maatschappij tot het Nut van het Algemeen.

Vanuit westelijke richting, dat wil zeggen vanuit Engeland, het Britse wereldrijk, diende zich halverwege de negentiende eeuw de beoefening van sport zich aan zoals die vooral op middelbare kostscholen plaats vond. Dat waren sporten als rugby, cricket, voetbal en tennis.

Nu werd sport in het Nederlandse onderwijs aanvankelijk anders beoordeeld dan gymnastiek en vaak nog gezien als onfatsoenlijk. In hogere sociale kringen in Nederland vond de sportbeoefening naar Engels model wel waardering en daardoor ontstonden, buiten de scholen om, aparte sportverenigingen. Aan het einde van de negentiende eeuw nam de algemene waardering voor de sport in Nederland toe, ook door de invoering van een nieuwe vorm van middelbaar onderwijs (onder meer hbs en mulo) en de invoering van de militaire dienstplicht in 1901.

Direct na de overgang van de negentiende naar de twintigste eeuw, was er in Nederland sprake van een belangwekkende maatschappelijke ontwikkeling. Op 13 januari 1900 werd de 'Vereniging Volkswaarbaarheid' opgericht met als doel de (militaire) weerbaarheid van het Nederlandse volk te verhogen.

De oprichting van deze vereniging was een reactie op het veronderstelde zedelijke verval en de tuchteloosheid van jongeren in de vorige eeuw. Overal in Nederland werden afdelingen van de Volkswaarbaarheid opgericht, ook in Culemborg. Volkswaarbaarheid ijverde voor de beoefening van gymnastiek en sport, militair onderwijs op scholen ter voorbereiding op de militaire dienstplicht, voor de oprichting van schietverenigingen en schietbanen in elke plaats.

Diverse sportverenigingen die werden opgericht in die tijd, waren onderafdelingen van Volkswaarbaarheid. Je vindt dit terug bij korfbal-, voetbal- en gymnastiekverenigingen uit die tijd die de naam 'Allen Weerbaar' (A.W.) dragen. Dat was namelijk ook de naam van het tijdschrift 'Allen Weerbaar' van de Vereniging Volkswaarbaarheid. Ook de voetbalvereniging Vriendenschaar uit Tiel was een onderafdeling van de plaatselijke Volkswaarbaarheid. Het is heel goed mogelijk dat namen van sportverenigingen via Volkswaarbaarheid van elkaar werden overgenomen.

In 1905 werd voor het eerst een schoolvoetbaltoernooi in Nederland georganiseerd. Op 30 april 1905 speelde het Nederlands voetbalelftal zijn eerste interland tegen België. De tijd was alleszins rijp voor de oprichting van het Culemborgse Tonido: Tot Ons Nut Is Deze Opgericht.

Victoria wordt op 1 mei 1908 opgericht en gaat spelen in de Brabantsche voetbalbond

De oudste foto die we van Victoria kennen en gezien wordt als van het oprichtingselftal.

In welk blad en wanneer deze foto werd geplaatst is onbekend.

Staande v.l.n.r. T.Smit, Teunis van Vugt, Nol de Jong, J. van Kampen, J. Moerenhout en met pet de scheidsrechter, de heer H. Speijers. Midden v.l.n.r. A. v.d. Hoeven, Klaas Ligtermoet en Willem Vink. Voor v.l.n.r. H.van Veen, J. Stam en C.Kok.

Voorspel

Tonido werd opgericht in 1905 en ging vroeg in 1908 ter ziele. Dat wil niet zeggen dat er in die periode niet door anderen in Culemborg werd gevoetbald. In ieder geval was er geen andere officiële club.

Tonido bestond uit spelers afkomstig uit de gegoede burgerij van Culemborg. Er was in die tijd een grote afstand tot de werkende klasse. De jongens en jongemannen uit het laatste milieu traptten een balletje op andere plaatsen in Culemborg.

Zo vertelde een van de oprichters van onze vereniging, Nol de Jong, dat er jongens voetballen op een wekje vlak bij de Goilberdingerpoort. Dat is het viaduct waar de Goilberdingerdijk onderdoor loopt en waar de trein overheen rijdt. Het voetballen daar werd echter van hogerhand verboden, nadat enkele kwajongens de voorbij rijdende treinen met stenen hadden bekogeld. Heel het spul verhuisde vervolgens naar een terrein bij Het Voorburg, dat in die tijd 'Het Boschje' werd genoemd en dat begroeid was met bomen en struiken. Op de plaats waar tussen 1907 en 1909 de villa Casablanca werd gebouwd, voetballen de 'volksjongens' tussen de kastanjabomen in. Wel met een leren bal die voor vier gulden vijftig op de kop was getikt. De ondergang van Tonido was voor deze jongens de aanleiding om zelf aan een officiële voetbalclub te denken.

1 mei 1908 De oprichtingsvergadering

"Jongens, we moeten ervoor zorgen dat we het veld van Tonido te pakken kunnen krijgen, voordat anderen erop gaan spelen..."

Bovenstaande woorden zouden gesproken kunnen zijn toen een aantal jongens op 1 mei 1908 bij elkaar kwam in het café Stek (het latere café Buitenlust aan de Oostersingel, nu een woonhuis). Ze besloten tot de oprichting van een nieuwe voetbalclub in Culemborg: de Culemborgsche Voetbal Vereniging Victoria.

De bestuursleden van Victoria waren tevens spelers uit het allereerste elftal dat Victoria op de been bracht: Nol de Jong (voorzitter), Piet Smits (secretaris) en Teunis van Vugt (penningmeester). Victoria kreeg de beschikking over een speelveld gelegen aan de overkant van de Lek, waar eerder de voetbalvereniging Tonido had gespeeld.

Café Stek of Buitenlust in de jaren vijftig van de vorige eeuw.

Nol de Jong bleef slechts één jaar voorzitter. Piet Smits verhuisde na één jaar naar Utrecht. Hij zou daar later een van de oprichters van de voetbal-

vereniging Elinkwijk worden (opgericht 20 juni 1919). Teunis van Vugt zou jarenlang als voorzitter en bestuurslid aan onze vereniging verbonden blijven.

Het jonge bestuur van Victoria handelde voortvarend en stelde snel een reglement op waarin de rechten en plichten van de leden per 31 mei 1908 werden vastgelegd. De voorzitter van de vereniging werd daarin 'President' genoemd en de aanvoerder van het elftal 'captain'.

Je kon niet zo maar lid worden. Er was sprake van 'ballotage'; alleen op voordracht van het bestuur kon men worden benoemd tot lid.

De contributie bedroeg 10 cent per week, wekelijks contant te betalen.

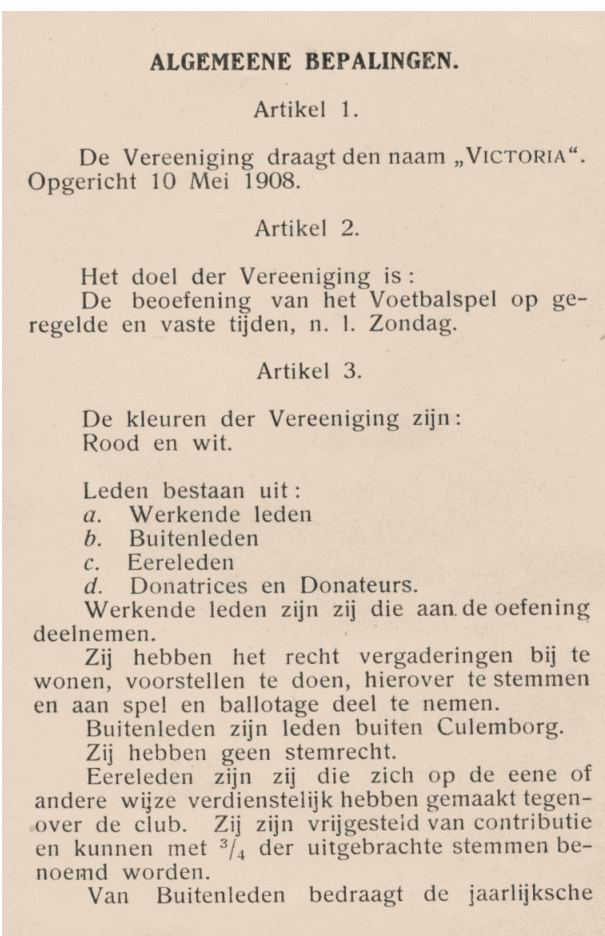
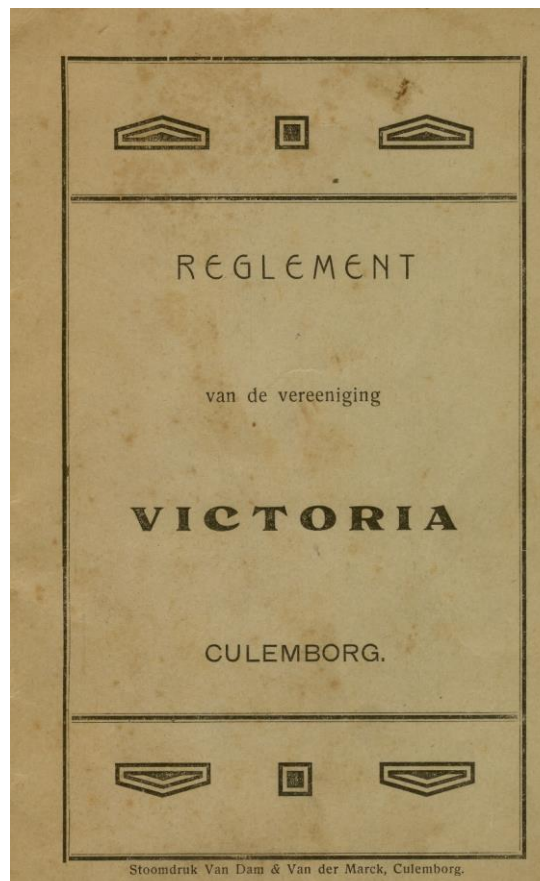
De clubkleuren waren ook vastgesteld: rood en wit.

En verder stonden op diverse nalatigheden van de leden boetes. Het zonder kennisgeving wegblijven van een vergadering leverde een boete op van 10 cent; te laat verschijnen een boete van 5 cent; het vroegtijdig verlaten van een vergadering een boete van 10 cent. Het zonder toestemming van de captain verlaten van het veld leverde ook een boete van 10 cent op. Wie niet meewerkte aan het opstellen en schoon achterlaten van het veld kon eveneens rekenen op een boete van 10 cent. Boetes altijd gelijk afrekenen met de wekelijkse contributie.

Speel- en kleedgelegenheden

Victoria kreeg na enig onderhandelen de beschikking over het door Tonido verlaten terrein aan de overkant van de Lek. Eigenaar van dit terrein was de heer Mason, de toenmalige pontbaas. Om het terrein te bereiken, moest men eerst vanuit de stad over de pont. Dan linksaf, de spoorbrug onderdoor en even verderop lag het veld. Maar eerst dienden de spelers zich om te kleden in een zijkamertje van het café van Leur, dat na de pont juist rechtsaf lag. De afstand tussen de kleedgelegenheden en het veld was ongeveer een half uur lopen!

Omslag van het eerste reglement van Victoria en de eerste bladzijde uit dat reglement.

Met de pont naar de overkant.

Dit schreef men in het jubileumboekje van 1928, twintig jaar na de oprichting:

'De jaren aan de "Overkant" doorgebracht kenmerken zich wel het meest door de buitengewoon groote opofferingen welke men zich had te getroosten, vooraleer men in staat was een wedstrijd te spelen. De oudsten onder ons zullen zich nog herinneren hoe men des Zondagmorgens reeds om 8 uur en vroeger soms, er met de z.g. kalkkruiwagen op uittrok om het terrein in orde te brengen. Uren was men bezig om met behulp van stoffers de kalklijnen te trekken, doelpalen te stellen enz. Komt daar nu eens om!

Na afloop dezer werkzaamheden werd in den regel nog even een balletje getrapt, om zich fit te maken voor den 's middags te spelen wedstrijd. 's Middags wierp men zich onvervaard in den strijd om de roodwitten kleuren zoo goed mogelijk te verdedigen. Liet het weer zulks toe dan deed de rivier dienst als wasch gelegenheid, terwijl het kleeden eveneens in open lucht geschiedde.'

En anders moest het omkleden bij café van Leur plaatsvinden. Maar na de wedstrijd was men nog niet klaar:

'Na afloop van den wedstrijd was het zaak het speel materiaal op te bergen, daar dit anders door het op het veld grazende vee werd vernield. Eenmaal dat zulks verzuimd werd bezorgde ons een paar danig verscheurde doelnetten wat vooral in dien tijd een zeer beduidend schadepostje voor de vereeniging was.'

Het veld was lang niet altijd bespeelbaar...
'uitgezonderd dan natuurlijk de tijden dat het terrein, in verband met de hooge waterstand, niet te bereiken was en nog minder te bespelen was. In die gevallen trok men Zondags naar het Rondeel, waar men een partijtje speelde tegen zich aldaar eveneens met voetballen bezighoudende jongelui, of, wat ook wel een enkele maal gebeurde, krakeelde wie het best daarvoor geschikte gedeelte van het terrein zou bespelen.'

De doelpalen werden beschikbaar gesteld door de heer A. Beltjes, een van de notabelen uit Culemborg en aanhanger van het voetbalspel.

Eerste wedstrijden

Het wedstrijdprogramma in het eerste jaar bestond aanvankelijk vooral uit veel vriendschappelijke wedstrijden. Wanneer er geen wedstrijd was vastgesteld, werd er onderling geoefend. We hebben een paar wedstrijden aangetroffen in de Culemborgsche Courant uit die tijd. Of dit alle gespeelde wedstrijden waren, is onzeker. Uiteindelijk schreef Victoria zich bij de Brabantsche Voetbalbond in voor de competitie.

Op zondag 14 juni 1908 vond er om zes uur in de namiddag een wedstrijd plaats tegen het zogeheten Utrechts Wonderteam van Hercules. Hercules trad zeker niet aan in zijn sterkste opstelling. Het was samengesteld uit een combinatie van spelers uit de elftallen I tot en met IV. Ook het Culemborgs elftal bestond niet louter uit spelers van Victoria.

Dit was de Culemborgse opstelling:

Doel C. Hocke Hoogetboom,
Achter J. Stam en R. Versteegh,
Midden W. Hondsmark, H. Veen en W. Vink,
Voor Kuipers, De Jong, Vugt, A. Schouten en Smits.
R. Versteegh en A. Schouten waren afkomstig van het vroegere Tonido.

Scheidsrechter was H. Speijers die in Culemborg op de Markt woonde. Hij leidde vele wedstrijden van Victoria, maar ook andere wedstrijden in de Brabantsche Voetbalbond. Hij schreef vaak een wedstrijdverslag voor de Culemborgsche Courant.

Dat was ook het geval bij deze wedstrijd van Victoria. Hercules was de sterkere ploeg, alhoewel Speijers schreef dat dit Hercules maar een slappe overwinning boekte. Het maakte zijn naam als 'wonderteam' niet waar. Desalniettemin won Hercules met 5-2, na bij de rust al met 2-0 te hebben voorgestaan. Het backstel van de Culemborgse ploeg speelde 'solide' en keeper Cees Hocke Hoogetboom verrichte talloze reddingen. Smits maakte beide Culemborgse doelpunten.

'Ongeveer honderd mensen woonden deze gezelligen wedstrijd bij, welke een zeer goede propaganda was voor het voetbalspel hier te Culemborg', aldus Speijers.

Op vrijdag 31 juli speelde Victoria tegen een elftal bestaande uit 'kweekelingen' van de rijksnormaalscholen van Haarlem en Nijmegen. Op een rijksnormaalschool werden studenten, kweekelingen genaamd, opgeleid tot onderwijzer. We zouden nu spreken van 'pedagogische academie'.

De wedstrijd werd geleid door de heer Speijers, die ook weer een verslag schreef in de Culemborgsche Courant. Victoria won met 6-2. De rust was ingegaan met 3-2. Bij Victoria blonken uit doelman Cees Hocke (hij wist in de tweede helft zijn doel te vrijwaren van doelpunten), Kuipers en Smit, aldus Speijers.

De competitie in

Victoria meldde zich voor de competitie aan bij de Brabantsche Voetbalbond. Deze bond deed zijn officiële mededelingen in het tijdschrift 'De Sportkroniek'. Daarin waren ook van andere provinciale en stedelijke voetbalbonden berichten opgenomen. Maar De Sportkroniek berichtte ook over atletiek, cricket, hockey en tennis.

De Sportkroniek meldde op 29 september en op 17 november 1908 de volgende leden van Victoria aan: C. Bleijenberg, J. Bronk, M. Driessen, N. de Jong, J. Kampen, C. Kok, H. Kuijpers, N. Ligtermoet, J. Moerenbosch (*moet zijn Moerenhout, H.J.*), A. v.d. Oever, J. Stam, P. Smits, M. Ulrich, H. van Veen, W. Vink, T. Vugt en Vermeulen.

Secretaris van de toetredende vereniging Victoria was: A. Smits, Spoorzicht, Triowijk, Culemborg. Het sportterrein lag volgens de Sportkroniek: 'aan de overzijde der Lek'.

De rood-witte clubkleuren werden vermeld in De Sportkroniek van 6 oktober 1908.

Victoria werd ingedeeld in de 2e klasse C met maar één tegenstander: naamgenoot Victoria uit Den Bosch. In die tijd waren de competities maar zeer gering in omvang, maar twee clubs in één afdeling spande natuurlijk wel de kroon. Vandaar dat voor de 2e klasse C besloten werd om een dubbele competitie te spelen.

Men was zo trots speler van een voetbalclub te zijn, dat men zich bij de plaatselijke fotograaf in voetbaltenue liet vereeuwigen.

Vermoedelijk is het de middenlinie van het oprichtingselftal, v.l.n.r.

A. v.d.Hoeven, Klaas Ligtermoet en Willem Vink.

De competitie van de twee Victoria's bestond dus uit twee thuis- en twee uitwedstrijden.

Dankzij de digitale ontsluiting van het sporttijdschrift 'De Sportkroniek' in het project 'Delpher' van de

Koninklijke Bibliotheek kennen we alle uitslagen van de competitiewedstrijden van Victoria Culemborg tegen Victoria 's-Hertogenbosch:

Datum	Wedstrijd	Uitslag	Scheidsrechter
8 november 1908	Victoria Culemborg – Victoria Den Bosch	2-3	Fr. Bergmans
22 november 1908	Victoria Den Bosch – Victoria Culemborg	6-3	P.Rehl
6 december 1908	Victoria Den Bosch – Victoria Culemborg	8-2	Fr. Wertenhoek
20 december 1908	Victoria Culemborg – Victoria Den Bosch	4-2	P.Rehl

Eindstand:

	gesp.	winst	gelijk	verlies	pnt.	doelsaldo
Victoria Den Bosch	4	3	0	1	6	19-11
Victoria Culemborg	4	1	0	3	2	11-19

Van de op 8 november 1908 gespeelde wedstrijd vinden we in de Culemborgsche Courant een kleine impressie: 'De j.l. Zondag gespeelde wedstrijd tussen "Victoria", 's-Bosch en "Victoria" alhier, werd gewonnen door eerstgenoemde met 3-2.

Stand met rust 1-1.

Aan onze zijde blonken uit Kuipers, Vugt, Kok en Stam, terwijl bij de Bosschenaren de achterback de beste was.'

De volgende wedstrijden

Victoria zou in het seizoen 1908/09 nog diverse vriendschappelijke wedstrijden spelen.

Op zondag 13 december 1908 speelde Victoria een thuiswedstrijd tegen Sparta uit Tiel. De wedstrijd stond weer onder leiding van scheidsrechter Speijers. Aanvang van de wedstrijd om half drie. Speijers maakte voor de Culemborgsche Courant, een wedstrijdverslag dat ook in de Tielsche Courant verscheen. De rust ging met de brilstand 0-0 in. Na de rust kwam Sparta op een 0-1 voorsprong door een eigen doelpunt van Victoria. De linksbinnen van Sparta loste een schot dat door een speler van Victoria van richting werd veranderd. Terwijl in de tweede helft de wind opstak en er een hevige stortbui volgde, wist Victoria geen tegentreffer te produceren. Het bleef 0-1 voor Sparta.

Direct na de Kerst van 1908, zondag 27 december, werd de wedstrijd van Victoria tegen een elftal van oud-spelers van Tonido gespeeld.

In het jubileumboekje van Vriendenschaar uit 1928 werd deze wedstrijd aangezien als de eerste wedstrijd van Victoria na de oprichting. Dat dit niet juist is, blijkt uit de wedstrijden, zelfs competitiewedstrijden, die voordien al waren gespeeld.

De wedstrijd Victoria-Tonido werd gespeeld op het bekende terrein aan de overkant van de Lek. De wedstrijd begon om half drie en stond weer onder leiding van de heer Speijers. Entree 10 cent. Van deze wedstrijd is geen verslag in de Culemborgsche Courant gevonden. Victoria won het duel met 1-0.

Vrijdag 1 januari 1909, nieuwjaarsdag, speelde Victoria een vriendschappelijke wedstrijd in Zaltbommel tegen Wilhelmina. Victoria won de wedstrijd met 3-4.

Op zondag 21 februari 1909 zou Vriendenschaar uit Tiel op bezoek komen. De wedstrijd zou om half drie worden gespeeld. Opnieuw zou Speijers de wedstrijd leiden. Noch de Culemborgsche Courant, noch de Tielsche krant kwam met een wedstrijdverslag. Het kan best zijn dat wegens onbespeelbaarheid van het terrein van Victoria de wedstrijd geen doorgang heeft gevonden.

Op zondag 7 maart 1909 ging Victoria op bezoek bij Zaltbommel. Victoria kwam van een koude kermis thuis, want er werd met liefst 9-1 verloren.

Het eenjarig bestaan

Vanwege het eenjarig bestaan organiseerde Victoria op zondag 2 mei 1909 een toernooi ofwel een concours, een seriewedstrijd of een medaillewedstrijd, benamingen die in die tijd werden gebruikt. De medaille voor de winnaar zou uit een verguld zilveren medaille en voor de nummer twee uit een bronzen medailles bestaan, aldus de aankondiging in de Culemborgsche Courant. Deelnemende verenigingen: Vriendenschaar en Sparta uit Tiel, DOS uit Utrecht en uiteraard Victoria. De wedstrijden zouden worden geleid door scheidsrechters Migny en Speijers, terwijl de laatste ook de prijzen zou uitreiken. Aanvang van de wedstrijden om 2 uur. De Culemborgsche Harmonie Crescendo onder leiding van Pieter Aafjes zou voor de muzikale omlijsting zorgen. Echter Sparta en DOS kwamen niet opdagen. Er restte niets ander dan direct een finale te spelen tussen Victoria en Vriendenschaar. Die werd door Vriendenschaar met 6-1 gewonnen. Daarmee kwam de Tielse ploeg in het bezit van de verguld zilveren medaille. Er kwamen 500 toeschouwers op de wedstrijd af.

We vonden in de Culemborgsche Courant nog een bericht dat Victoria op 6 juni 1909 een thuiswedstrijd zou spelen tegen Hercules. Vanwege het warme weer zou de wedstrijd om vijf uur in de namiddag worden gespeeld. Scheidsrechter Speijers zou de wedstrijd leiden. We hebben echter geen uitslag of verslag van de wedstrijd gevonden.

De teleurstellende gang van zaken bij het toernooi op 2 mei is voor Victoria mogelijk de aanleiding geweest om een nieuw 'voetbal-concours' uit te schrijven. Dat vond op zondag 13 juni 1909 plaats. Deelnemers waren ZBVV uit Zaltbommel, Hollandia uit Den Bosch, Victoria Culemborg en Victoria Den Bosch. Volgens Nol de Jong manipuleerde 'onze' Victoria de loting, zodat tegen de zwakste tegenstander, naamgenoot uit Den Bosch, kon worden gespeeld.

De eerste wedstrijd met een speelduur van één uur werd om drie uur gespeeld tussen ZBVV en Hollandia, onder leiding van scheidsrechter Cees Hocke Hoogenboom. ZBVV won het treffen met 2-0. Een uur later won Victoria Culemborg eveneens met 2-0 van Victoria Den Bosch. Deze wedstrijd werd geleid door de heer Speijers.

De finale tussen ZBVV en Victoria Culemborg, eveneens onder leiding van Speijers, werd met 1-0 door ZBVV gewonnen. Bij de rust was het nog 0-0. De ploeg uit Zaltbommel won daarmee de uitgelopen verguld-zilveren medaille en Victoria de bronzen medaille.

Speijers maakte ook een wedstrijdverslag voor de Culemborgsche Courant. De slotlinea's van het verslag luiden als volgt:

'Na afloop werden de prijzen met een toepasselijk woord uitgereikt door den heer Migny, terwijl de Bommelaars als bewijs van sympathie den Culemborgers een zilveren herinneringsmedaille aanboden. Voorts een woord van lof voor den heer P.Aafjes welke met zijn muziekkorps er de stemming wist in te houden.

Deze dag was een goede propagandaday voor de Culemborgsche voetballers, doch ik betreur het ten zeerste, dat de voetballers uit den Bosch en Zaltbommel aan hunne vreugde zulke onbetaamde uitingen gaven, welke gevaarlijk zijn voor de openbare veiligheid en tevens een slecht daglicht werpen op de voetbalsport en ik hoop dat dergelijke ongepaste en ongewenschte onregelmatigheden niet meer voor zullen komen bij dergelijke feestelijkheden.'

Een tweede elftal

In het jubileumboekje van Vriendenschaar uit 1928 staat dat voor de reserve-elftallen de samensteller onvolledige gegevens te dienste stonden. Hij was er vrij zeker van dat in 1913 voor het eerst een tweede elftal van Victoria werd opgericht.

Echter vonden we in de Culemborgsche Courant een bericht dat op 20 mei 1909, Hemelvaartsdag, een tweede elftal van Victoria zou gaan spelen tegen een gecombineerd elftal van Wilhelmina uit Zaltbommel. Aanvang van de wedstrijd om half drie. Gespeeld zou worden op het terrein aan de overkant van de Lek. Een uitslag van de wedstrijd is niet bekend. Victoria had dus al een tweede elftal in 1909!

Tot slot

Na afloop van het eerste voetbalseizoen besloot Victoria de Brabantsche Voetbalbond te verlaten en zich voor de competitie te gaan inschrijven bij de Utrechtsche Provinciale Voetbalbond. Drie jaar later zou Victoria toch weer terugkeren naar de Brabantsche Bond.

In de U.P.V.B.

Victoria op bezoek in Tiel omstreeks 1910. De spelers van Victoria samen met hun tegenstander gefotografeerd op een voetbalveld nabij de omwalling van Tiel. Vermoedelijke tegenstander is het Tielse Vriendenschaar! De linker groep op de foto is Victoria. Speler staande derde van links is vermoedelijk J. Stam, vierde van links is vermoedelijk lange Willem Vink. Zittend geheel links is vermoedelijk C. Kok.

Overgestapt naar de UPVB

Na de viering van het eenjarig bestaan, na afloop van het seizoen 1908/09, besloot Victoria de Brabantse Voetbalbond te verlaten. Victoria sloot zich aan bij de Utrechtsche Provinciale Voetbal Bond (UPVB). Waarom Victoria de overstap van de ene naar de andere provinciale voetbalbond maakte, konden we niet achterhalen. Het was in die tijd in ieder geval heel gemakkelijk om je als club jaar in jaar uit aan te melden bij welke bond dan ook. En het wemelde in die tijd van provinciale en plaatselijke voetbalbonden. Er was in die tijd al wel een link met de nationale Nederlandsche Voetbalbond (NVB). Er was bijvoorbeeld een promotie-degradatieregeling, waardoor je van een regionale voetbalbond kon promoveren naar de Nederlandsche Voetbalbond en omgekeerd kon degraderen. En de ledenlijsten van de verenigingen in deze onderbonden werden

gecontroleerd door de Nederlandsche Voetbalbond om te zien of er bijvoorbeeld geen door de NVB geroeyeerde spelers waren ondergedoken bij een club in een regionale bond.

De officiële mededelingen van de UPVB zijn te vinden in het tijdschrift Het Sportblad waarin ook de Nederlandsche Voetbalbond publiceerde. Het Sportblad werd in 1888 opgericht door Pim Mulier, degene die het voetbal vanuit Engeland importeerde naar Nederland. In het Sportblad vind je uitgebreide informatie over de Nederlandsche Voetbalbond en de wedstrijden die er gespeeld werden. Er was ook ruimschoots aandacht voor het voetbal in Engeland en in België. En dan natuurlijk van provinciale en stedelijke voetbalbonden. Maar je vindt er ook berichten over cricket in binnen- en buitenland, toentertijd een zeer populaire sport.

Het Sportblad was ook het officieel orgaan van de Atletiekunie en van de Zwembond. Het Sportblad was min of meer de evenknie van het tijdschrift De Sportkroniek waarin onder meer officiële mededelingen van de Brabantsche Voetbalbond stonden. De overgang van Victoria naar de UPVB betekende ook dat we voor onderzoek moesten 'overschakelen' naar Het Sportblad.

Een andere naam voor Victoria

Terwijl in de Culemborgsche Courant melding werd gemaakt van wedstrijden van Victoria, konden we Victoria aanvankelijk niet in Het Sportblad terugvinden. Tot ons oog in Het Sportblad viel op een Culemborgse club die zich voor de UPVB had ingeschreven onder de naam 'C.F.C. Culemborg' ofwel de *Culemborgsche Football Club Culemborg* (Het Sportblad 16 september 1909). Voor de competitie werd CFC ingedeeld in de 2e klasse C (Het Sportblad 30 september 1909; later gecorrigeerd 2e klasse B).

In Het Sportblad van 7 oktober 1909 werd de routebeschrijving vanaf het station in Culemborg naar het veld aan de overkant van de Lek gegeven: *Stationsweg, Westersingel, Prijssestraat, Varkensmarkt, Tollenstraat, Havendijk, Veerweg en daarna de Lek over*. Elftallen reisden toen naar uitwedstrijden met de trein en/of de fiets.

Vergelijking tussen de voetbalberichten in de Culemborgsche Courant en voetbaluitslagen in Het Sportblad maakte duidelijk dat CFC niks anders was dan ons eigen Victoria. En dan rijst de vraag: waarom CFC in de UPVB, terwijl we officieel opgericht zijn als Victoria? We kunnen geen andere verklaring geven dan dat de Utrechtse Voetbalbond niet toestond dat er gelijke clubnamen in omloop waren. En er was al een Victoria in de UPVB, zij het Victoria 2 uit Hilversum. Het eerste elftal van dit Victoria speelde zelf in de 'grote' Nederlandsche Voetbal Bond (NVB).

Als dit zo is dan hebben we hier een eerdere versie te pakken van de 'gedwongen' naamsverandering van Victoria in Vriendenschaar, in 1915 bij toetreding van onze vereniging tot de Nederlandsche Voetbal Bond. Toen werd onze vereniging verplicht tot naamsverandering, omdat Victoria Hilversum al

in de NVB speelde. Victoria uit Hilversum zat ons in 1909 kennelijk ook al min of meer dwars!

Het seizoen 1909/10

Voor zover we hebben kunnen nagaan, heeft Victoria of CFC in het seizoen 1909 vrijwel uitsluitend officiële wedstrijden gespeeld.

Wat de Culemborgsche Courant aan voetbalnieuws geeft, heeft voor het overgrote merendeel betrekking op wedstrijden georganiseerd door de UPVB.

Victoria alias CFC werd ingedeeld bij de volgende elftallen in de 2e klasse B: Ares uit Utrecht, DOS 2 uit Utrecht, Genie VV uit Utrecht, Velocitas uit Hilversum, Velox uit Utrecht en Victoria 2 uit Hilversum.

Genie VV was, zoals de naam 'genie' aangeeft, een elftal van militairen, in dit geval gelegerd in een van de kazernes in Utrecht.

Genie VV (of GVV) werd in september 1908 opgericht. Dat de vereniging in november 1914 werd opgeheven heeft een logische verklaring: de opgelopen spanningen vanwege de uitgebroken Eerste Wereldoorlog en de mobilisatie van militairen (Nederland bleef overigens 'neutraal' en nam niet deel aan oorlogshandelingen).

De competitie in de 2e klasse B had een onregelmatig verloop. In een volledige competitie van zeven teams worden normaliter $6 \times 6 = 36$ wedstrijden gespeeld. Echter bij acht van de 36 wedstrijden kwam de tegenstander niet opdagen. Victoria (CFC) kwam zelf twee keer niet opdagen bij uitwedstrijden en twee tegenstanders kwamen niet bij Victoria op bezoek.

Dat kan in veel gevallen 'overmacht' zijn geweest, vanwege problemen met vervoer (alleen de trein of de fiets) en met weersomstandigheden.

Een elftal dat niet kwam opdagen bij een wedstrijd kreeg een reglementaire nederlaag van 5-0 of zelfs hoger aan de broek.

Een van de deelnemers aan de competitie 1909/10 in de 2e klasse B, Velocitas, hield er midden in het seizoen mee op, wat nog eens tot zes niet gespeelde wedstrijden in deze klasse leidde en het ongeldig verklaren van wedstrijden die al door Velocitas waren gespeeld.

Dit waren de competitiewedstrijden van CFC (Victoria):

3 oktober 1909	Velox - CFC	5-1
10 oktober 1909	CFC - Ares	1-6
17 oktober 1909	Velocitas - CFC	1-7
31 oktober 1909	DOS 2 - CFC	4-2
7 november 1909	CFC – GVV	1-2
14 november 1909	Victoria 2 -CFC	6-0 niet opkomen CFC
16 januari 1910	CFC - Velox	2-4
23 januari 1910	GVV - CFC	4-1
6 februari 1910	Ares - CFC	6-0 niet opkomen CFC
10 maart 1910	CFC – Victoria 2	5-0 niet opkomen Victoria 2
3 april 1910	CFC – DOS 2	5-0 niet opkomen DOS2
Geen datum	CFC - Velocitas	Niet gespeeld

Feitelijk eindigde de competitie voor CFC (Victoria) al op 23 januari 1910. In de wedstrijden erna kwam CFC Victoria zelf niet opdagen of de tegenstander verscheen niet.

Eindstand van de competitie:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelsaldo
Velox	9	7	2	0	16	29-9
DOS 2	10	7	1	2	15	22-10
Ares	10	5	1	4	11	23-22
Victoria 2	10	4	1	5	9	22-24
GVV	9	2	1	6	5	15-27
CFC (Victoria)	10	2	0	8	4	18-37

In de eindstand zijn de niet gespeelde, maar wel reglementaire uitslagen verwerkt. De uitslagen van Velocitas zijn, vanwege voortijdig stoppen, niet in de eindstand opgenomen. De wedstrijd van Ares – DOS 2 is genoteerd als een niet gespeelde wedstrijd wegens niet opkomen van Ares. Op de laatste speeldag van de competitie meldde Ares echter dat de vereniging was opgeheven en de wedstrijd niet meer gespeeld kon worden. De UPVB besloot tot een 0-5 reglementaire nederlaag. Op de keper beschouwd heeft CFC (Victoria) alle gespeelde wedstrijden verloren.

Medaillewedstrijden

De UPVB organiseerde in de loop van het seizoen medaillewedstrijden, een soort bekercompetitie, waarbij alle elftallen van hetzelfde niveau binnen de UPVB door loting tegen elkaar uitkwamen. De winnaars van de wedstrijden gingen naar de volgende ronde.

In de eerste ronde op zondag 13 maart 1910 moest Victoria uit spelen tegen tweedeklasser BVC 2 uit De Bilt. Victoria trok met 1-2 de winst naar zich toe. De volgende medaillewedstrijd was thuis op zondag 17 maart 1910 tegen tweedeklasser Minerva uit Utrecht. Victoria weerde zich goed tegen Minerva. Een kwartier voor het einde maakte Minerva echter de winnende treffer. Uitslag 0-1.

Tweede elftal

We vonden in de Tielsche Courant een bericht over een wedstrijd van het tweede elftal van Victoria tegen Wilhelmina uit Tiel gespeeld op 25 oktober 1909. Of Wilhelmina een officiële voetbalclub was, of niet, weten we niet. In ieder geval won Victoria 2 met 5-1. Met de rust was het nog 1-1. En dan eindigt de Tielsche Courant met: *‘Naar de meening van de “Wilhelmina” leden was de scheidsrechter niet berekend voor zijn taak’.*

Het seizoen 1910/11

Victoria schreef zich opnieuw in voor de competitie bij de UPVB, weer toegelaten onder de naam CFC Culemborg. Secretaris van onze vereniging was Teunis van Vugt Prijssestraat Culemborg (UPVB 22 september 1910) en vanaf december R(Rie) Ulrich, Westersingel, Culemborg (UPVB 22 december 1910). De competitieleider van UPVB beklagde zich in het laatste UPVB-bericht : *'Daar ik nu reeds meer dan 30 maal eene verandering van secr. te noteeren had, gedurende de enkele maanden, dat dit seizoen loopt, meen ik er bij de betreffende vereen. wel op te mogen aandringen, dat men personen voor deze functie kiest, die het langer dan een veertien daag uithouden. Al deze wijzigingen leiden tot groote verwarring, onbekendheid met het reglement en onnodige boeten, terwijl men mij daardoor voortdurend blijft lastig vallen met vragen, welke vermeden zouden kunnen worden.'*

25 september 1910	Minerva - CFC	5-0 wegens niet opkomen CFC
2 oktober 1910	CFC – ZVV II	1-6
16 oktober 1910	CFC – BVC II	5-0
23 oktober 1910	CFC – Hercules IV	2-1
30 oktober 1910	SFC II- CFC	4-0
6 november 1910	CFC – Kampong III	7-0 wegens niet opkomen Kampong III
27 november 1910	Quick II - CFC	2-4

Victoria (CFC) kreeg een boete van 1 gulden en 50 cent wegens het onterecht meespelen van M. Deenik in de uitwedstrijd tegen SFC II. Een zelfde boete vanwege deelname van M. Deenik in de uitwedstrijd tegen Quick II. Vermoedelijk is hier sprake van Maas Deenik die in de periode 1922 tot 1954 jarenlang deel zou uitmaken van het verenigingsbestuur van Vriendenschaar.

De route om van het station te Culemborg het veld van Victoria te bereiken werd nu als volgt beschreven (UPVB 20 oktober 1910): *'Stationsweg, Singel, Prijssestraat, Varkensmarkt, Groote Markt, Tollenstraat, Havendijk, daarna overvaren.'*

De kleegelegheid zou bij het *café J. van Beuskom* zijn aan de Westersingel (officieel Café Billard J.A. van Beusekom).

Competitiewedstrijden

Victoria werd dit keer ingedeeld in de 2e klasse B met als tegenstanders Minerva, Hercules IV, Kampong III, SFC II en DOO, alle uit Utrecht alsmede BVC II uit De Bilt. DOO zou vervolgens uit deze indeling verdwijnen en ZVV II uit Zeist en Quick II uit Amersfoort werden toegevoegd.

Victoria speelde de volgende competitiewedstrijden:

In de berichtgeving van het UPVB in het Sportblad van 5 januari 1911 lezen we: *'CFC te Culemborg werd voorloopig vrijgesteld van de door haar te spelen wedstrijden, in afwachting van de door haar te betalen gelden aan den bond, waarna terugtrekking zal worden toegestaan.'*

Feitelijk betekende het dat Victoria (CFC) uit de competitie van het seizoen 1910/11 stapte en niet meer in competitiewedstrijden zou uitkomen.

De eindstand in de 2e klasse B, maar zonder CFC, werd:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelsaldo
Minerva	12	11	0	1	22	55-5
SFC II	12	10	1	1	21	47-8
Hercules IV	12	6	1	5	13	36-28
Kampong III	12	4	1	7	9	23-29
ZVV II	12	4	0	8	8	26-40
BVC II	12	3	1	8	7	19-47
Quick II	12	2	0	10	4	5 - 44

In het seizoen 1909 -1910 was Victoria op de laatste plaats geëindigd. Met de terugtrekking van onze vereniging in het seizoen 1910-11 werd het voorgaande seizoen nog in negatieve zin overtroffen.

Vriendschappelijke wedstrijden

Victoria bleef wel voetballen, maar dan wel vriendschappelijk. We vonden in de Culemborgsche Courant dat er op 2 april 1911 in Culemborg een wedstrijd plaatsvond tussen Victoria en het tweede elftal van Zaltbommel. Uitslag 1-0 voor Victoria. Op 9 juli 1911 zou er een wedstrijd worden gespeeld tussen de plaatsgenoten Victoria en Willhemina. In die tijd werden méér clubjes in Culemborg opgericht. Wilhelmina was er een van. Deze club heeft niet lang bestaan (vermoedelijk opgeheven in 1915). Van de wedstrijd is geen uitslag bekend. Of er nog méér vriendschappelijke wedstrijden zijn gespeeld is niet bekend.

8 oktober 1911	Culemborg – Vooruit II	3-1
15 oktober 1911	Culemborg – SFC II	5-1
29 oktober 1911	Culemborg – Be Quick II	4-0
5 november 1911	MVV – Culemborg	3-0
10 december 1911	DES II - Culemborg	5-0 wegens niet opkomen Culemborg
17 december 1911	Culemborg – Hercules V	5-1
14 januari 1912	Vooruit II -Culemborg	0-5
18 februari 1912	Culemborg - MVV	onbekend
25 februari 1912	SFC II – Culemborg	3-2 onder protest van Culemborg
10 maart 1912	Culemborg – DES II	5-0 wegens niet opkomen van DES II
24 maart 1912	Be Quick II - Culemborg	1-0
31 maart 1912	Hercules V - Culemborg	onbekend

Van een paar thuiswedstrijden zijn korte verslagen terug te vinden in de Culemborgsche Courant.

Van de wedstrijd Culemborg (Victoria) tegen Be Quick II van 29 oktober 1911 is er zo'n verslagje. Er was weinig publiek op de wedstrijd afgekomen. De krant meende dat dit soort wedstrijden weinig zinvol was. Be Quick speelde met tien man. Culemborg won met 4-0 (rust 2-0). Met name de achterhoede was te sterk voor de voorhoede van Be Quick.

De thuiswedstrijd tegen het vijfde elftal van Hercules op 31 maart 1912 werd gemakkelijk met 5-1 gewonnen. Maar de scheidsrechter was niet bij de les. Herhaalde malen moest hij door de 'grenswachten' worden gecorrigeerd.

Het seizoen 1911/12

Victoria kon zich voor de derde keer inschrijven bij de UPVB. Kennelijk was aan de financiële verplichtingen van het vorige seizoen voldaan. Na de verrassing dat Victoria in de UPVB-competitie een andere naam moest aannemen, keken we er niet van op dat Victoria in het seizoen 1911/12 onder de naam 'Culemborg' diende spelen. Veel van de te spelen competitiewedstrijden thuis, aan de overkant van de Lek, werden aangekondigd in de Culemborgsche Courant, hier wel onder de naam 'Victoria'.

Culemborg (Victoria) werd dit keer ingedeeld in de 3e klasse B. De tegenstanders waren MVV uit Maarssen, SFC II, Be Quick II, DES II en Hercules V uit Utrecht en tenslotte Vooruit uit De Bilt.

Dit waren de uitslagen van de gespeelde én niet gespeelde wedstrijden:

Soms kwamen de spelers uit zichzelf tot stilstand vanwege het idee dat de scheidsrechter wel voor een overtreding of buitenspel zou fluiten. Maar dat gebeurde niet. Het publiek moest dan de spelers toeroepen dat ze moesten doorgaan, want er was niet gefloten.

Bij de 3-2 nederlaag tegen SFC II op 25 februari 1912 tekende Culemborg protest bij de UPVB aan. Je kon bijvoorbeeld protesteren tegen een niet toegekende strafschop, een buitenspeldoelpunt of een afgekeurd doelpunt (een gang van zaken die pas in 1961 werd afgeschaft). Het protest tegen SFC II werd door de protestcommissie niet in behandeling genomen *'als zijnde niet in de voorgeschreven vorm ingediend'*, aldus UPVB in Het Sportblad van 21 maart 1912.

Een foto van Victoria anno 1912. Staande geheel links Teunis van Vugt in zijn hoedanigheid van bestuurlid (of elftalleider?). Vijfde van links: Chris Koedam.

Eindstand van de competitie:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelsaldo
SFC II	12	7	2	3	16	54-27
Be Quick II	12	6	2	4	14	38-21
MVV	11	6	1	4	13	42-17
Culemborg	12	6	0	6	12	32-20
DES II	12	5	1	6	11	36-43
Vooruit II	12	4	2	6	10	27-31
Hercules V	11	1	0	10	2	8-80

Medaillewedstrijden

Culemborg schreef ook in voor de medaillewedstrijden in dit seizoen. In de eerste ronde lootte Culemborg tegen Ares uit Utrecht. Culemborg won op 17 maart 1912 de uitwedstrijd met 1-2. Voor de volgende ronde op 21 april 1912 had Culemborg thuis geloot tegen Rapiditas II uit Hilversum (later 't Gooi geheten). Deze wedstrijd ging met 1-2 verloren.

Felix van de Vliet, voorzitter van Vriendenschaar in de periode 1914 -1921, herinnerde zich een wedstrijd tegen Rapiditas, blijkt uit een van de voetbalherinneringen die hij in het clubblad Blauw Zwart van april 1952 opschreef:

'Ik toog op een zondag naar de overkant. Een heel eind onder de Spoorbrug door had "Victoria" zijn tenten opgeslagen. Ik had van voetballen weinig of geen verstand. En als ik vergelijkingen tref tussen wat ik toen zag en later heb gezien van onze jongens, dan hadden deze jongelui op die zondag er ook nog weinig begrip van. 't Was een stel dartele veulens, dat vocht om de bal. Die 22 jongelui, voor de helft uit Culemborg en voor de helft uit Hilversum, traptten tegen de bal om er dan hard achteraan te hollen. De Hilversummers luisterend naar de naam "Rapiditas" (nu 't Gooi) maakten er wel wat meer van dan onze plaatsgenoten. Zij hadden al vrij spoedig een 2-0 voorsprong.'

Het kan haast niet anders dan dat deze wedstrijd tegen Rapiditas II de medaillewedstrijd was. De wedstrijd eindigde in een 1-2 overwinning voor de ploeg uit Hilversum. Maar in het clubblad uit 1952 eindigde de wedstrijd anders, aldus Felix:

'En toch zou "Victoria" deze wedstrijd niet verliezen. De weergoden hadden het die middag niet op de voetballers voorzien. 't Begon te regenen en de scheidsrechter was genoodzaakt deze ontmoeting ontijdig te beëindigen. 't Handjevol toeschouwers droop in letterlijke en figuurlijke zin weer stadswaarts af, terwijl de Hilversummers per rijwiel de terugreis moesten aanvaarden. Ik voelde me wel bekocht die middag, 12 cent (pont + entree) versnoept en nog niet eens een halve wedstrijd gezien.'

Vermoedelijk maakte Victoria (Culemborg) nog een tegendoelpunt en werd de afgebroken wedstrijd reglementair als volledig uitgespeeld beschouwd. Het kan zijn dat Felix van de Vliet het veld voortijdig heeft verlaten vanwege de regen en het doelpunt van Victoria niet meer heeft gezien.

'Maar dat was dan, lezer, mijn eerste kennismaking met "Victoria", een ontmoeting die weinig warmes en opwekkends had gegeven en die toen de aanleiding zou zijn tot een verbintenis, welke tot op de huidige dag nog bestaat.'

Einde aan verblijf 'aan de overkant'

Aan het einde van het seizoen 1911/12 zou Victoria het terrein aan de overkant van de Lek gaan verlaten. In Culemborg werd een sportpark aan de Westersingel aangelegd. Dat zou op 31 augustus 1912, toen Koninginnedag) feestelijk worden geopend. Victoria zou er de vaste bespeler van worden.

Ook zou Victoria de UPVB verlaten om zich met ingang van het nieuw seizoen weer aan te sluiten bij de Brabantsche voetbalbond.

Wat de laatste wedstrijd aan de overkant van de Lek precies is geweest weten we niet. De Culemborgsche Courant kondigde voor 23 juni 1912 nog een vriendschappelijke wedstrijd tegen Sparta uit Tiel aan. Maar of die wedstrijd is doorgegaan weten we niet. Noch in de Culemborgsche Courant noch in de Tielsche Courant is een verslag gevonden.

Hoe dan ook, aan drie seizoenen in de UPVB kwam een einde. Geen periode waar 'Victoria' of 'CFC' of 'Culemborg' met al te veel plezier op teruggekeken zal hebben.

De Culemborgsche Courant had in deze tijd in de gaten dat voetbal een populair tijdverdrijf werd. Want op 30 november 1911 verscheen in de krant een heel gedicht, overgenomen uit de Sportkroniek. Het gedicht staat op de volgende bladzijde, ter afsluiting van het verblijf van Victoria aan de 'overkant'.

Voetbalrace

*Voetbalspelen is de leuze,
Is de geest van onzen tijd,
Ieder voelt zijn hart ontgloeien
Bij een fikschien voetbalstrijd;
't Spel wordt met den dag bekender,
Dringt tot alle standen door,
De populariteit is groeiend,
Elk redelijk mensch is thans er voor.*

*Loop je op de straat te wandelen
En dringen stemmen tot je door,
Dan hoor je over voetbal kletsen,
Van 'n kopbal, 'n midvoor.
Hoe of 'n wing of back weer knoeide,
Hoe heerlijk of de linksvoor schoot,
Hoe gemeen 't publiek weer loeide,
Hoe 't jankte, cheerde, zweeg en float.*

Ga je in een Bacchustempel binnen
En luister je naar een druk gesprek,
Je hoort van voetbal, 't is warempel,
Van 'n strafschoep en een linkshalfback.
Bij een slager nooit meer klachten
Over duurte van worst of ham.
Maar de meisjes en juffies boomen
Over 'n doelpunt en hoe 't kwam!*

*'t Spel wordt officieel besproken,
Geleerden schrijven boeken vol:
Voetbal is de sport der sporten,
Al maakt het heel de wereld dol.
De menschen uit bureaustanden
Steken zich in footballdress,
En schopten een heelen Bond te zamen
En trappen Zondags nu voor zes.*

*Voetbal, mensch, 't is een rage,
Je vindt 't terug op markt en plein,
Je ziet op straat soms heele matches,
Die woest doch intressant ook zijn!
Een elftal van kleine smidsgezellen
Schopt tegen 'n team van drukkersgrut,
Je hoort ze schreeuwen, ziet ze lellen,
Je staat verwonderd van zoo 'n fut.*

*Een prop papier met touw omwonden,
Is 't voorwerp waar de schaar mee tiert,
Ze schoppen lustig blauwe schenen,
Versplinteren ruiten en gediert',
Een hondje moest het laatst ontgelden,
Dat mengde zich in zulk een strijd,
Gouw telde 't beest een pootje minder
En was z'n halven staart ook kwijt!*

*De winkeljuffies, kostschoolnuffies,
't Heele vrouwelijk geslacht,
Staat te gillen bij 'n stormloop,
Beeft van spanning, huilt of lacht.
'Hup Jack, toe dan, lieve jongen,
God, nee, zóó kom je er niet door'
Je wordt er zelf soms ook nerveus van,
't Is ook zoo 'n liefelijk gehoor.*

*Heel 't menschedom is gewonnen
Voor 't mooie voetbalspel,
't Maakt een stuk uit van ons leven,
Zonder dát ware d'aard een hel.
Voetbal spelen, 't is een rage,
't Hoort er tegenwoordig bij.
Zonder voetbal is niets denkbaar,
Alles moet er voor op zij!*

* De kroeg

Naar de Westersingel en weer in de Brabantsche Voetbal Bond

Naar de Westersingel

Victoria verliet aan het einde van het seizoen 1911/12 het voetbalterrein aan de overkant van de Lek om te gaan spelen op het nieuw aangelegde sportpark aan de Westersingel.

Op Koninginnedag 31 augustus 1912, toen de verjaardag van Koningin Wilhelmina, werd het sportpark aan de Westersingel feestelijk geopend. Alle notabelen van Culemborg hadden zich naar het sportpark begeven.

De opening van het sportpark aan de Westersingel was in 1912 een buitengewone gebeurtenis voor de stad. De notabelen uit de stad waren 'massaal' en in hetzelfde kostuum uitgelopen naar de Westersingel om de opening van het sportpark bij te wonen. Foto is digitaal ingekleurd. Foto beschikbaar gesteld door het Regionaal Archief Riveirenland te Tiel.

Er was een uitgebreide toespraak van burgemeester E.O. J.M. Baron van Hovell tot Westerfliet. De voorzitter van Culemborg en Oranje, de arts Dr. P. Versteegh, hield eveneens een toespraak. De vice-voorzitter van de Afdeling Culemborg van de Nederlandsche Bond voor Lichamelijke Opvoeding (NBvLO), de heer G.L.D. Rink bleef met zijn toespraak niet achterwege. De NBvLO zou het beheer over sportpark gaan voeren.

De toespraken zouden tegenwoordig niet meer te pruimen zijn vanwege hun lengte en gezwollenheid. Men had ook grootse visioenen:

'Nu, in het bezit van een goed sportterrein zal eens de tijd komen dat ook onze vereenigingen mededingen op de groote internationale wedstrijden...'

Er werden op 31 augustus allerlei evenementen georganiseerd. Victoria speelde een demonstratiewedstrijd tegen een Utrechts studentenelftal en won met 3-2.

Leden van Victoria deden ook mee aan de atletiekwedstrijden. De estafetteloop werd gewonnen door Victoria. Voor Victoria kwamen uit Maas Deenik, Rie Ulrich, Chris Bleijenberg en J. Vermeulen.

Maas Deenik legde bovendien beslag op de eerste prijs én ereprijs op het onderdeel 100 meter hardlopen (12,8 seconde).

Na afloop van alle activiteiten marcheerden de deelnemers naar het stadhuis waar de prijsuitreiking plaatsvond. Er waren vele medailles beschikbaar gesteld en andere prijzen zoals een inktstel, een tabakspot en een Japanse sigarendoos.

Victoria kreeg vanwege de gewonnen voetbalwedstrijd een verguld zilveren medaille uitgereikt. Een dergelijke medaille was er ook voor de estafetteloop en de 100 meter hardlopen.

We moeten ons bij 'De Westersingel' van toen niet een hedendaags sportpark voorstellen. Het was meer een grote vlakte afgebakend door slootjes en een ijzeren toegangshek. En op deze vlakte konden drie voetbalvelden worden afgebakend, die echter niet de officiële afmetingen hadden. Victoria, SDO (later Culemborg geheten), TOP (Tot Ons Plezier) en Wilhelmina waren de bespelers. SDO en TOP deelden een veld. Het was dringen geblazen.

Koninginnedag

te CULEMBORG.

Zaterdag 31 Augustus 1912.

PROGRAMMA :

's Voorm. 9^h uur. Vliegerwedstrijden op het Sportterrein.

's Nam. 1 uur. Optocht van alle Vereenigingen en personen, die aan de wedstrijden deelnemen en andere Vereenigingen.
(De deelnemers zorgen een kwartier te voren aanwezig te zijn op den Oostersingel (bij het Ziekenhuis).
Te volgen weg: Oostersingel, Zandstraat, Varkensmarkt, Markt, Oude Vischmarkt, Kattenstraat, Goilberdingerstraat, Westersingel, Sportterrein.

's Nam. 1^h uur. Aankomst Sportterrein: Defilé voor de genoodigden. Officieele opening en overdracht van het Sportterrein door den Burgemeester.

's Nam. 2 uur. Op het Sportterrein:

Voetbalwedstrijd.	Polstokhoogspringen.
Gymnastiekuitvoering.	Wedloop over 100 M.
Worstelen.	Estafetteloop.
Gewichtheffen.	Touwtrekken.

's Nam. 5^h uur. Aftocht naar de Markt.
Prijsuitdeeling voor het Stadhuis.
Ontbinding van den Stoet.

's Nam. 8^h-10^h uur. Muziekuitvoering op de Markt.
De leden van „Culemborg en Oranje” en van den „Bond voor Lichamelijke Opvoeding” hebben op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap, met hunne huisgenooten toegang tot het gereserveerde terrein.
De toegang tot het zijterrein is voor ieder **VRIJ**.
NB. Honden, Rijwielen en Kinderwagens worden niet op het terrein toegelaten.

Een met de hand ingekleurde ansichtkaart van het sportpark Westersingel omstreeks 1912. Victoria in de rood-wit, verticaal gestreepte shirt.

De oude toegangspoort tot sportpark Westersingel is met de woningbouw sinds 2010 verdwenen (foto uit 1983).

Het verhaal gaat dat het veld van Victoria een gedeeltelijke overlap had met het veld van SDO. Ze bezaten een gezamenlijke cornerhoek! Aanvankelijk was er ook geen kleed- en wasgelegenheid aanwezig voor de spelers en ook niet voor de scheidsrechter.

Verder was het sportpark niet exclusief voor de voetbalsport. Het sportpark was ook bedoeld voor het organiseren van atletiekwedstrijden, van gymnastiekuitvoeringen, van paardensport-evenementen en van landbouwtentoonstellingen.

Seizoen 1912/13

Vriendschappelijke wedstrijden

Verslagen van wedstrijden die door Victoria in het seizoen 1912/13 zijn gespeeld, hebben we kunnen halen uit de Culemborgsche en Tielsche Courant. Het is zeker niet een compleet overzicht.

Op zondag 15 september 1912 vond een wedstrijd plaats tussen Victoria en een niet nader genoemd 'combinatie-elftal'. Victoria won met 3-1.

'Wij willen niet in breede beschouwingen treden omtrent spel etc., doch willen erop wijzen dat de scheidsrechter niet optrad, zoals hij moest optreden. Ware het reglement beter gehandhaafd, het publiek,

dat den wedstrijd bijwoonde was meer voldaan geweest.', aldus de Culemborgsche Courant.

Op zondag 29 september 1912 nam Victoria deel aan een seriewedstrijd georganiseerd door Sparta uit Tiel. Victoria bereikte de tweede plaats en ontving een zilveren medaille.

Op 23 februari 1913 nam Victoria deel aan een seriewedstrijd georganiseerd door de Batouwers uit Geldermalsen. Victoria won de verliezersronde en nam een bronzen medaille in ontvangst, de zogeheten consolatieprijs (een chique woord voor troostprijs).

Op 9 maart 1913 speelde Victoria een liefdadigheidswedstrijd tegen Sparta uit Tiel. De opbrengst uit entrees was ten behoeve van stakende sigarenmakers. Zij waren uitgesloten van loon na een conflict met de werkgevers voor betere arbeidsvoorwaarden.

Op 1 mei 1913, Hemelvaartsdag, bestond Victoria vijf jaar. Om verschillende redenen werden de festiviteiten afgelast en gingen de door Victoria georganiseerde seriewedstrijden niet door.

*Victoria 1912, zoals dat weer uitkwam in de Brabantsche Voetbalbond.
 Staande v.l.n. r. bestuurslid en competitieleider van de Brabantsche Voetbalbond, tevens scheidsrechter de heer Grüter, T.v.d.Stroom, Chris Bleyenbergh(doel), Manus van Kuik. Midden: Aart van Veen, Maas Deenik en R. Ulrich. Voor: Jilles van der Stroom, Hannes Vermeulen, Teunis van Vugt, M. Ulrich en Janus Bronk.*

Competitie

Het sporttijdschrift 'De Sportkroniek' was ook het officieel orgaan van de Brabantsche Voetbalbond, maar er is nauwelijks informatie van deze bond te vinden. Het is niet bekend hoe de verenigingen in die tijd op de hoogte gesteld werden van het wedstrijdprogramma en de -resultaten. Per brief? De Brabantsche Voetbalbond was in die tijd maar klein van omvang: zo'n vijftig teams afkomstig van nog geen veertig clubs. Tweede en eventueel lagere elftallen werden naar sterkte ingedeeld tussen de eerste elftallen in.

Victoria werd, na aanmelding, voor het seizoen 1912/13 ingedeeld in de 1e klasse A van de Brabantsche Voetbalbond samen met ZBVV Zaltbommel, Theole uit Tiel en De Batouwers uit Geldermalsen. Victoria speelde overigens onder de naam C.S.C. ofwel de Culemborgsche Sport Club. Geen idee waarom.

De Batouwers bleek in de competitie 1912/13 veruit de zwakste ploeg, ze verloren alle wedstrijden.

De twee overwinningen die Victoria zou boeken waren op de Batouwers. Maar dat waren ook de enige overwinningen van Victoria in deze competitie. Victoria was kansloos voor de titel.

Tegen Zaltbommel leed Victoria ondubbelzinnige nederlagen: 1-5 thuis en 8-2 uit.

Maar Victoria, dat in Tiel al met 4-0 van Theole had verloren, zou een belangrijke, onregelende rol spelen in de kampioensstrijd tussen Zaltbommel en Theole.

Theole was aan het einde van 1912 favoriet voor de titel na een 2-1 zege op Zaltbommel. De vlam sloeg echter in de pan toen Victoria op zondag 26 januari 1913 dit nog ongeslagen Theole ontving. Het werd een tumultueuze wedstrijd die in een 3-3 gelijkspel eindigde, zo lazen we in de Culemborgsche én Tielsche Courant.

Theole was in deze wedstrijd zichzelf niet en zag tot zijn ontsteltenis toe hoe Victoria binnen de kortst mogelijke tijd een 2-0 voorsprong nam. Eerst door een normaal doelpunt. Vervolgens door een volstrekt ten onrechte toegekende strafschop.

De zwak en passief leidende scheidsrechter zag vele overtredingen over het hoofd. Theole protesteerde bij deze strafschop. Het Culemborgse publiek mengde zich in de discussie en bedreigde zelfs de spelers van Theole. De penalty werd uiteindelijk benut.

Na een half uur spelen stond Victoria zelfs op 3-0 na een uitbraak van de voorhoede. Nog vóór de rust kwam Theole echter terug tot 3-2. Het tweede Tielse doelpunt werd nog betwist door de spelers van Victoria én publiek. De bal zou eerder over de lijn zijn geweest. Daar was overigens geen sprake van. De rust kwam met een 3-2 voorsprong voor Victoria. Inmiddels was wel de politie ingeschakeld om de gemoederen tot bedaren te brengen.

De tweede helft had meer weg van een *'worsteling'* dan van een wedstrijd, aldus de krant. Theole hield zich amper staande tegen een *'woeste tegenhorde'*. *'De scheidsrechter laat dit alles maar kalmpjes onbestraft, bang als hij blijkbaar is voor het tierende volk'*, zo meldde de krant. *'Er wordt van Victoria's zijde laag en onbesuisd gespeeld; menigmaal smakt er een Theoler neer...'*

Theole scoorde nog twee keer, maar in beide gevallen keurde de scheidsrechter de doelpunten wegens buitenspel af. Toch viel de gelijkmaker (3-3).

Even later mocht Theole een hoekschop nemen. De bal werd zo zuiver ingeschoten dat de bal rechtstreeks in het doel van Victoria verdween. Maar de spelers van Victoria én het publiek eisten dat het doelpunt ongeldig werd verklaard. En dat deed de scheidsrechter dan maar. Ondanks het gooien en smijtwerk van de zijde van Victoria wist Theole opnieuw een vierde doelpunt te produceren. Maar ook dit doelpunt werd afgekeurd wegens buitenspel na een woordenstrijd met de spelers van Victoria, *het brullende publiek* en het partijdige advies van de grensrechter van Victoria. De scheidsrechter zelf had niks gezien. Het bleef zodoende 3-3.

Onder toezien oog van de politie konden de spelers van Theole gelukkig relatief rustig het sportterrein verlaten. Het gelijke spel van Theole was een verliespunt met het oog op de aankomende wedstrijd van Theole tegen Zaltbommel. De schrijver van het verslag, dat zowel in de Culemborgsche als Tielsche Courant verscheen, raadde Theole aan protest aan te tekenen bij de Brabantsche Voetbalbond. En dat gebeurde ook.

Het bestuur van Theole verzocht om een onderzoek naar de onregelmatigheden. Hangende dit onderzoek moest Theole de volgende week op bezoek bij Zaltbommel. Theole ging dik onderuit bij Zaltbommel. Het werd 6-0. Maar Zaltbommel kon zich geen kampioen noemen vanwege de behandeling van het protest van Theole.

De Brabantsche Voetbalbond besliste dat de wedstrijd tussen Victoria en Theole opnieuw gespeeld diende te worden. Een nieuwe mogelijkheid voor Theole om kampioen te worden. Theole zou bij winst overigens hooguit in punten gelijk kunnen komen met Zaltbommel. Maar als Theole met minimaal vijf doelpunten verschil van Victoria zou winnen en geen doelpunt tegen zou krijgen, zou het doelgemiddelde (aantal doelpunten vóór gedeeld door het aantal doelpunten tegen) doorslaggevend zijn voor het kampioenschap.

Uit een ingezonden stuk in de Tielsche Courant van 14 februari 1913 over de aanstaande wedstrijd tegen Victoria: *'Ja, Theolers! Een zwaren, een heel zwaren dag gaat gij tegemoet, dat weet gij gelukkig ook. Doch indien gij elkaar volkomen vertrouwt, **indien gij werkelijk een geheel vormt** en elke speler zich bewust is een onderdeel van dat **geheel** te vormen en dat, om tot het geheel van het succes te komen, hij zich niet persoonlijk op den voorgrond mag plaatsen, ten koste van dat **geheel**, ja dan kunnen Zondagavond de supporters juichen. Doch indien gij dit niet doet, als gij u persoonlijk op den voorgrond wilt plaatsen – een voorhoedespeler uit lust tot goaltjes fokken, een back door ballen uit haast onmogelijke standen te willen wegwerken, terwijl het beter was geweest een aanstormenden tegenstander af te houden en den bal voor den doelverdediger te laten lopen – dan zult gij niet met **voldoende** cijfers winnen, misschien verliest gij dan wel – want **onverslaanbaar** is Theole niet – ja, in dat geval verdient gij ook te verliezen. Dus nogmaals Theolers, werken, hard werken, zwoegen van het aanvangs- tot het eindsignaal. Werpt u in de worsteling, met **geestdrift**, met het doel voor oogen te **willen** en te **moeten** en ook te **kunnen**. Doet allen uw **plicht** want één kleine plichtsverzaking kan u het **kampioenschap** kosten. En daarom, Theolers geeft u Zondag tot het uiterste, het is uw **plicht** tegenover uwe vereniging en ook uw **plicht** tegenover het heele voetballend Tiel.'*

Op 16 februari 1913 stonden Victoria en Theole weer in Culemborg tegenover elkaar. De wedstrijd werd geleid door de heer Grüter uit Tilburg, tevens de competitieleider van de Brabantsche Voetbalbond. Dank zij zijn goede optreden verliep alles naar behoren. Ook het Culemborgse publiek gedroeg zich nu goed. Theole, de veel betere ploeg, maakte vóór de rust 2-0. Na de rust ging Theole op zoek naar het minimaal benodigde aantal treffers. Acht minuten vóór tijd kwam de 4-0 tot stand. Het 'heilige' vijfde doelpunt kwam er echter niet.

Theole was uitgeschakeld. Zaltbommel moest hierna nog wachten tot eind februari op een uitspraak van de Brabantsche Voetbalbond vanwege een protest van De Batouwers uit de wedstrijd tegen Zaltbommel op 13 oktober 1912! Dit protest werd afgewezen. Zaltbommel eindelijk kampioen van de 1e klasse A.

Zaltbommel zou vervolgens ook algeheel kampioen worden van de Brabantsche Bond door AVC uit Breda, kampioen van de 1e klasse B, met 4-1 en 6-3 te verslaan.

Nog een foto van Victoria anno 1912. Staande geheel links Teunis van Vugt in zijn hoedanigheid van bestuurslid of elftalleider. Vijfde van links: Chris Koedam.

Uitslagen 1e klasse A Brabantsche Voetbalbond 1912-1913

	ZBVV Zaltbommel	Theole Tiel	Victoria Culemborg	Batouwers Geldermalsen
ZBVV Zaltbommel		6-0 (2-2-1913)	8-2 (24-11-1912)	3-1 (15-12-1912)
Theole Tiel	2-1 (8-12-1912)		4-0 (13-10-1912)	2-0 (10-11-1912)
Victoria Culemborg	1-5 (27-10-1912)	3-3 (26-1-1913) <i>overgespeeld</i> 0-4 (16-2-1913)		5-2 (20-10-1912)
Batouwers Geldermalsen	4-5 (13-10-1912)	0-7 (19-01-1913)	1-2 (3-11-1912)	

Eindstand:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelsaldo	doelgemiddelde
ZBVV Zaltbommel	6	5	0	1	10	28 - 10 = 18	28 : 10 = 2,80
Theole	6	5	0	1	10	19 - 7 = 12	19 : 7 = 2,71
Victoria (CSC)	6	2	0	4	4	10 - 24 = -12	10 : 24 = 0,42
Batouwers	6	0	0	6	0	8 - 24 = -16	8 : 24 = 0,33

Seizoen 1913/14

Vriendschappelijke wedstrijden

Voorafgaande aan de competitie en ook daarna speelde Victoria vriendschappelijke wedstrijden of nam ze deel aan zogeheten seriewedstrijden.

Voor zondag 7 en 14 september 1913 had Wilhelmina Culemborg, ook spelend op het sportpark Westersingel, seriewedstrijden uitgeschreven. Victoria en SDO bereikten de finale nadat ze allebei met 1-0 van hun tegenstander hadden gewonnen. Van de finale is geen uitslag bekend. Mogelijk is de wedstrijd gestaakt, afgaande uit enkele, uitgebreide ingezonden stukken in de Culemborgsche Courant. Een zekere J. v.d. Eijnden, beslist een supporter van SDO, schrijft over het slechte gedrag van de spelers en supporters van Victoria.

De spelers van SDO kregen *'Schup ze de beenen kapot, schup ze een breuk, etc.'* naar het hoofd geslingerd. Aan het einde van de wedstrijd wilde de Victoria-aanhang, en vooral het vrouwelijke deel, een SDO-speler te lijf gaan die een speler van Victoria ten val had gebracht. Die speler van Victoria was lang op het veld blijven liggen en zou komedie hebben gespeeld. De schrijver had geen goed woord over voor de spelers van Victoria met uitzondering van een zekere 'Kris den linksback' (vermoedelijk Chris Koedam).

Een tweede ingezonden-brief-schrijver, op de hand van Victoria, stelde dat de spelers van Victoria enkele minuten vóór de wedstrijd de opdracht hadden gekregen zich netjes te gedragen na eerder opruiende woorden van de kant van SDO: *'Morgen moeten wij bloed zien.'* Op het gedrag van de spelers van Victoria was niks aan te merken geweest. En van de ten val gebrachte speler van Victoria wist hij te melden dat *'bedoelde persoon op 't oogenblik zijn werkzaamheden nog niet naar behoorden kon verrichten'*.

Aan het einde van het seizoen schreef Victoria op 21 juni 1914 zelf een seriewedstrijd uit, waaraan toch ook weer SDO deelnam en voorts Velox uit Utrecht en Unitas uit Gorinchem.

Er waren nu geen opwindende taferelen. Unitas won de finale en een zilveren lauwertak als hoofdprijs. Velox werd tweede en ontving een verguld zilveren medaille. Victoria en SDO wonnen als verliezers elk een bronzen medaille.

Competitie

Victoria werd in de 1e klasse B van de Brabantsche Voetbalbond ingedeeld. Het ontmoette daarin weer Theole uit Tiel en ZBVV Zaltbommel. Verder namen deel in de ten opzichte van vorig seizoen wat uitgebreidere 1e klasse: BFC uit Boxtel, BVV Noad ('Niet Ophouden Altijd Doorspelen') en Wilhelmina II uit Den Bosch.

Wilhelmina II was het tweede elftal van Wilhelmina, waarvan het eerste elftal in de Nederlandsche Voetbalbond speelde. Het was in die tijd gebruikelijk om reserve-elftallen met een Romeins cijfer aan te duiden, dus II in plaats van 2.

Aan de hand van verslagen en uitslagen in de Culemborgsche Courant, de Tielsche Courant en de Provinciale Brabantsche en 's-Hertogenbossche Courant hebben we een zo goed mogelijk beeld van deze competitie proberen te verkrijgen.

De Brabantsche Voetbalbond liet het qua informatie opnieuw geheel afweten. We hebben ook niet alle uitslagen kunnen achterhalen. Victoria is onder deze naam te vinden bij de Culemborgsche Courant, maar ook als CSC Victoria, CSV Victoria, CVV Victoria of kortweg CVV. In de Tielsche Courant is het alleen CVV.

Van de wedstrijd tussen Victoria en Theole in Tiel hebben we een verslag gevonden. Op 14 oktober 1913 won Theole thuis maar moeizaam met 1-0. Het Tielse doelpunt viel al na één minuut spelen, maar daar bleef het bij.

De in Culemborg gespeelde wedstrijd tegen Theole werd door Victoria met 0-2 verloren. Er is geen verslag van.

Ook al hebben we van Victoria niet alle uitslagen te pakken gekregen, duidelijk is wel dat Victoria ook dit seizoen geen rol van betekenis speelde. De strijd om het kampioenschap ging uitsluitend tussen Theole en ZBVV Zaltbommel. Zaltbommel bleef lange tijd favoriet voor de titel na de 1-0 winst op Theole op 25 november 1913. Maar op 13 januari 1914 sloeg Theole terug. Het won in Tiel met 2-1 op een keihard bevroren veld. Zaltbommel protesteerde tegen de uitslag, maar voorlopig stonden Theole en Zaltbommel gelijk bovenaan.

Op 10 februari 1914 boekte Theole een reglementaire 10-0 overwinning op Wilhelmina II, dat onvoldoende spelers op de been kon brengen. Mogelijk dat Wilhelmina II zich hierna uit de competitie heeft teruggetrokken.

De strijd tussen de beide titelkandidaten ging verder. Op 9 maart 1914 werd het protest van Zaltbommel tegen Theole afgewezen. Het was echter een domper voor Theole toen het op 5 april 1914, thuis nog wel, met 1-4 kloeg van BVV Noad.

Zaltbommel was al in kampioenssferen. Maar enkele weken later verklaarde de competitieleider van de Brabantsche Voetbalbond de wedstrijd ongeldig vanwege een reglementaire overtreding (welke is

niet bekend). In ieder geval moest de wedstrijd worden overgespeeld. Dat gebeurde op 17 mei 1914 en nu won Theole met 5-1.

Zaltbommel had nog één wedstrijd tegoed en kon op 24 mei 1914 bij winst op BVV Noad in punten gelijk komen met Theole. Maar dan zou het doelgemiddelde uit de competitie de beslissing brengen. Dat was 36-6 voor Theole na tien wedstrijden en van Zaltbommel 31-12 na negen wedstrijden. Dat van Theole was zoveel beter dat Zaltbommel besloot niet meer tegen BVV Noad te spelen en de overwinning aan de Bosschenaren te schenken. Hoe dat reglementair is opgelost is niet bekend.

Uitslagen 1e klasse B Brabantsche Voetbalbond 1913-14

	Victoria Culemborg	BFC Boxtel	BVV Noad Den Bosch	Theole Tiel	Wilhelmina II Den Bosch	ZBVV Zaltbommel
Victoria Culemborg		uitslag onbekend datum onbekend	uitslag onbekend (7-12-1913)	0-2 (19-2-1914)	0-5 (13-11-1913)	0-1 (10-2-1914)
BFC Boxtel	uitslag onbekend datum onbekend		1-0 (16-12-1913)	1-7 (8-3-1914)	uitslag onbekend datum onbekend	2-8 (19-10-1913)
BVV Noad Den Bosch	2-0 (25-11-1913)	4-1 (12-11-1913)		uitslag onbekend datum onbekend	1-2 datum onbekend	1-4 datum onbekend
Theole Tiel	1-0 (14-10-1913)	4-1 (18-11-1913)	1-4 (5-4-14) ongeldig verklaard: overgespeeld 5-1 (17-5-14)		10 - 0 (10-2-1914) wegens niet opkomen Wilhelmina II	2-1 (11-1-1914) protest Zaltbommel afgewezen (d.d. 9-3-2014)
Wilhelmina II Den Bosch	0-2 (27-11-1913)	5-0 (28-10-1913)	1-2 (5-1-1914)	0-3 (16-12 -1914)		1-3 (18-11-1913)
ZBVV Zaltbommel	3-1 (6-11-1913)	5-4 (15-2-1914)	gewonnen gegeven door Zaltbommel (24-5-1914)	1-0 (25-11-1913)	5-1 (21-12-1913)	

Eindstand*:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelsaldo	doelgemiddelde
Theole	10	9	0	1	18	36 - 6 = 30	36 : 6 = 6
ZBVV Zaltbommel	9	8	0	1	16	31 - 12 = 19	31: 12 = 2,58

* Van de overige elftallen is geen eindstand te geven door het ontbreken van een aantal wedstrijduitslagen.

Tweede elftal

Het tweede elftal van Victoria, Victoria II, ging ook de competitie van de Brabantsche Voetbalbond in. Het werd ingedeeld in de tweede klasse B. Tegenstanders waren Theole II uit Tiel, De Batouwers uit Geldermalsen, Sparta uit Zaltbommel, Vitesse uit Zaltbommel en het Culemborgse Wilhelmina.

Eerste elftallen en reserve-elftallen speelden door elkaar. Dat was in deze jaren nog gebruikelijk. Wedstrijden van reserve-elftallen werden in de krant vaak net zo serieus en uitgebreid behandeld als van eerste elftallen.

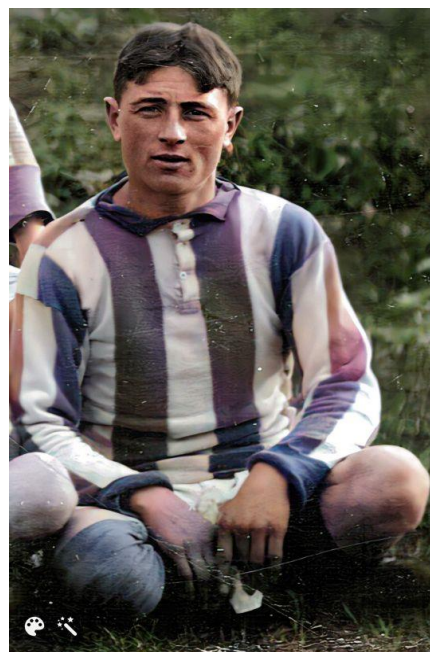
Tweede elftal Victoria. Op de foto staan H. Jansen, Coen de Jong, Nico van der Stroom, Jilles van der Stroom, Manus van Kuik, J. Blommestein, Jo van Kuik, Theo Groen, Thomas van der Stroom, Teunis Terwoerd en Bart Wijnands.

Het Brabantsche elftal

De Brabantsche Voetbalbond selecteerde spelers uit de eigen competities om tot de samenstelling van het Brabantsche elftal te komen. Op 22 maart 1914 speelden twee 'proefelftallen' tegen elkaar op het Sportpark Westersingel.

Daarbij waren ook Teunis van Vugt, Chris Bleijenberg en Janus Bronk van Victoria uitgenodigd. Hierna kwam de bond tot de finale samenstelling.

In het definitieve Brabantsche elftal werd Janus Bronk opgenomen. Dit elftal zou in de maand mei 1914 in Zwolle tegen andere 'federatie-elftallen' spelen om de zogeheten 'Begeerkrans'. Over dit toernooi hebben we geen verdere informatie gevonden.

Janus Bronk

Seizoen 1914/15

De Eerste Wereldoorlog

Er waren al jaren grote politieke spanningen in Europa. Die kwamen in 1914 tot uitbarsting. Op 28 juni 1914 werden kroonprins Ferdinand van Oostenrijk-Hongarije en zijn vrouw in Sarajevo, de hoofdstad van Bosnië-Herzegovina, vermoord door een uit Servië afkomstige extremist. De moord was de welbekende 'lont in het kruitvat'. Een maand later, vanaf 28 juli 1914, verklaarden landen elkaar over en weer de oorlog. Hoofdrospelers Duitsland en bondgenoten aan de ene kant, Engeland, Frankrijk en Rusland aan de 'geallieerde' kant. Het was een vooral Europese oorlog. Pas in 1917 werden de Verenigde Staten in de oorlog betrokken. Nederland hield zich afzijdig of neutraal. Wel werden vanaf 31 juli 1914 200 000 jonge Nederlanders opgeroepen voor militaire dienst, de mobilisatie.

Noodcompetities voetbal

In deze tijd waren clubs bij het spelen van uitwedstrijden vooral aangewezen op vervoer per trein (en anders de fiets). Maar het openbare treinvervoer werd sterk beperkt vanwege militaire doeleinden. Veel voor de militaire dienst opgeroepen jongemannen werden voorts gelegerd in kazernes en onderkomens ver van de eigen woonplaats. Hierdoor zouden voetbalelftallen vaak zeer onvolledig kunnen uitkomen in competitiewedstrijden. De Nederlandsche voetbalbond NVB en ook de aan de NVB verbonden regionale voetbalbonden besloten daarom tot de instelling van een noodcompetitie. Hoofdpunten van de regeling voor de noodcompetitie waren:

- geen kampioenschap of degradatie;
- deelnemende clubs/elftallen worden ingedeeld naar spelkwaliteit én bovendien zodanig dat het reizen tot een minimum beperkt wordt;
- aan de noodcompetitie mogen militaire elftallen deelnemen; de militairen moeten wel gelegerd zijn in dezelfde of een aanliggende gemeente;
- verenigingen mogen gebruik maken van militairen die vóór de aanvang van de noodcompetitie lid van een andere club waren;
- 25% van de entreegelden moet via de NVB worden afgedragen aan het Nationaal Steuncomité, dat op 10 augustus 1914 was opgericht voor maatschappelijke ondersteuning door overheid en particulieren. De 25% afdracht was verplicht. Na protest van de verenigingen was de afdracht 'naar draagkracht'.

Er kwam zeventuizend gulden binnen. Niet veel.

Wat de Brabantsche Voetbalbond betreft, is bekend dat zo'n veertig procent van de elftallen niet in staat was in de noodcompetitie uit te komen. Te veel spelers waren vanwege militaire dienst niet beschikbaar. Victoria zou door de mobilisatie ook heel veel spelers moeten missen. Door vergoeding van reiskosten zouden spelers toch met hun club kunnen meedoen. De krappe kas van Victoria kon dat niet opbrengen. Gelukkig was er een aantal leden, niet in militaire dienst zijnde, die financieel bijsprongen.

Indeling Victoria

Victoria werd ingedeeld in de 1e klasse A van de Brabantsche Voetbalbond samen met BFC uit Boxtel, BVV Noad uit Den Bosch, Noad en Advendo uit Tilburg. De afkorting van Noad is eerder uitgelegd. Victoria speelde dit seizoen dus tegen twee clubs die allebei de naam Noad droegen. Advendo is de afkorting voor Aangenaam Door Vermaak En Nuttig Door Ontspanning.

Competitie-resultaten

We hebben lang niet alle competitieresultaten boven water gekregen. Bij het zoeken naar uitslagen en verslagen waren we aangewezen op de Culemborgsche Courant (voor Vriendenschaar), de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche Courant en daaraan verwante kranten (voor BVV Noad) en de Tilburgsche Courant en daaraan verwante kranten (voor Noad, Advendo en BFC). Die berichtten lang niet over alle gespeelde wedstrijden. Dat kan ermee te maken hebben dat een noodcompetitie zonder kampioenschappen door de deelnemende clubs en ook door de kranten minder serieus genomen werd. De Brabantsche Voetbalbond liet zelf niks of nauwelijks van zich horen via de sporttijdschriften De Sportkroniek en/of Het Sportblad. Voorts is het archief van de Brabantsche Voetbalbond slechts ten dele bewaard gebleven, zodat het vermoedelijk niet tot de mogelijkheden behoort om alsnog meer uitslagen te vinden dan die we hebben opgediept. Tenslotte waren er problemen voor het (jonge) bestuur van de Brabantsche Voetbalbond, want twee bestuursleden moesten vanwege de mobilisatie in militaire dienst.

De strijd om het (informele) kampioenschap zou gaan tussen Noad uit Tilburg en Victoria. Aan het begin van het seizoen had Victoria al eens met 5-2 gewonnen van Noad. Een lelijke misstap van Victoria was de 1-0 nederlaag in Tilburg tegen Advendo op 10 januari 1915. Thuis bleef Victoria tot 28 februari 1915 ongeslagen. Maar toen kwam Noad weer op bezoek. Op een door regen spekglad kleiachtig veld won Noad met 3-1 van Victoria.

Victoria moest in deze dubbele competitie nog twee keer bij Noad op spelen. De wedstrijd op 11 april 1915 zou waarschijnlijk de doorslag gaan geven voor de eerste plaats. Na tien minuten spelen kreeg Noad een strafschop toegewezen. Die werd benut. Vijf minuten later een tweede strafschop voor Noad. Victoria was het hier niet mee eens. De spelers van Victoria liepen uit protest van het veld.

De Tilburgsche Courant veronderstelde dat dit zou uitmonden in een reglementaire 6-0 nederlaag voor Victoria. Informatie over de afloop hebben we hierover niet gevonden. Wel weten we dat Victoria een week later zelf een reglementaire 10-0 zege op BFC boekte doordat de Boxtelse ploeg niet kwam opdagen in Culemborg.

De beslissing over het kampioenschap viel op zondag 25 april 1915. Victoria moest winnen en Noad had genoeg aan een gelijkspel. Noad zegevierde echter met 2-0. Na een kwartier spelen nam Noad met 1-0 de leiding. Vervolgens miste Victoria een strafschop. Rust 1-0. Halverwege de tweede helft scoorde Noad nog eens. Het kampioenschap was binnen. Victoria beëindigde de competitie op de tweede plaats.

Uitslagen 1e klasse A Brabantsche Voetbalbond 1914-15

	Victoria Culemborg	BFC Boxtel	BVV Noad Den Bosch	Noad Tilburg	Advendo Tilburg
Victoria Culemborg		1)uitslag onbekend (datum onbekend) 2)10-0 w.n.o. BFC (18-04-1915)	2-0 (21-2-1915)	5-2 (22-11-1914) 1-3 (28-2-1915)	geen informatie gevonden
BFC Boxtel	2-4 (14-3-1915) 0-1 (28-3-1915)		geen informatie gevonden	2-3 (24-1-1915) 1-4 (21-2-1915)	geen informatie gevonden
BVV Noad Den Bosch	1)uitslag onbekend (8-11-1914) 2)uitslag onbekend (datum onbekend)	geen informatie gevonden		4-3 (6-12-1914) 1-2 (28-3-1915)	geen informatie gevonden
Noad Tilburg	gestaakt bij 1-0 (11-4-1915) 2-0 (25-4-1915)	3-0 (8-11-1914) 2-0 (7-3-1915)	1-1 (3-1-1915) 4-2 (14-3-1915)		uitslag onbekend (15-11-1914) 6-1 (17-1-1915)
Advendo Tilburg	1-0 (10-1-1915)	geen informatie gevonden	geen informatie gevonden	geen informatie gevonden	

Victoria wordt Vriendenschaar; Vriendenschaar in de N.V.B.

1915 Victoria toegelaten tot de Nederlandsche Voetbalbond

De noodcompetitie 1914/15 van de Brabantsche Voetbalbond zou officieel geen kampioenen opleveren. En er zou ook geen sprake zijn van promotie of degradatie. Toch promoveerden verscheidene clubs naar de derde klasse van de Nederlandsche Voetbalbond (NVB). Dat was in die tijd de laagste klasse binnen de landelijke voetbalbond.

Noad uit Tilburg speelde, ondanks de behaalde eerste plaats in de eerste klasse A, ook in het seizoen 1915/16 in de Brabantsche Voetbalbond. Victoria daarentegen, tweede in dezelfde competitie, werd daarentegen wél tot de Nederlandsche Voetbalbond toegelaten d.w.z. in district West. Waarom Victoria wél en Noad niet tot de NVB werd toegelaten, valt niet te achterhalen. Mogelijk dat de scheiding in districten ermee te maken heeft. Noad zou in district Zuid moeten uitkomen.

Victoria wordt Vriendenschaar

In de Officieele Mededelingen van de NVB van 17 augustus 1915 is opgenomen dat Victoria is toegelaten is tot de NVB. Maar Victoria kreeg wel meteen te horen dat ze verplicht was tot naamswijziging. Er speelde binnen de NVB al een Victoria, uit Hilversum. In 1912 had de voetbalbond reeds besloten dat er geen clubs met dezelfde naam in de NVB mochten spelen. Dit om verwarring te voorkomen. In de vroege jaren kwamen veel clubs met dezelfde naam voor. Clubs met zo'n naam, die toegelaten werden tot de NVB, plakten bijvoorbeeld het jaar van oprichting achter de clubnaam om zo onderscheid te maken. Maar voor een club met de naam Victoria was dit, gezien de vele Victoria's, eigenlijk onbegonnen werk.

In de Officieele Mededeling van de NVB van 7 september 1915 werd de competitie-indeling voor het nieuwe seizoen 1915/16 bekend gemaakt. Victoria werd ingedeeld in de derde klasse H district West. De clubnaam was op dat moment nog niet

gewijzigd.

Veertien dagen later, 21 september 1915, staat in de Officieele Mededelingen dat naamswijziging heeft plaatsgevonden en dat de vereniging gaat spelen onder de naam Vriendenschaar. Aan Vriendenschaar wordt een registratienummer toegekend 35-1915. Dat betekent dat de naam is terug te vinden in de 35e editie van de Officieele Mededelingen uit 1915. Elke tot de NVB toegelaten vereniging had een dergelijk registratienummer.

Vriendenschaar had een probleem met het eigen speelveld

Een probleem dat nog opgelost moest worden, waren de door de NVB vereiste, officiële afmetingen van het voetbalveld. In 1915 lagen op het sportpark Westersingel nog twee voetbalvelden resp. in gebruik door Victoria en SDO. Het derde veld, ooit in gebruik geweest door Wilhelmina, was opgeofferd aan een tennisbaan. De overgebleven twee voetbalvelden hadden niet de officiële afmetingen. Victoria/Vriendenschaar en SDO kwamen niet tot een oplossing. Vriendenschaar kreeg nog twee jaar dispensatie van de NVB. Daarna loste het probleem zich 'vanzelf' op toen SDO vanwege huurachterstand het sportpark moest verlaten. De velden van Vriendenschaar en SDO werden samengevoegd tot één veld met de vereiste afmetingen.

Herkomst van de naam Vriendenschaar

De vraag is hoe onze vereniging op de naam 'Vriendenschaar' is gekomen. Dat is nergens vastgelegd, althans niet in geschreven stukken die we bezitten. De naam Vriendenschaar was al wel in onze omgeving bekend. In Tiel had de club Vriendenschaar bestaan en Victoria heeft er tegen gespeeld. Het Tielse Vriendenschaar werd in januari 1912 opgeheven. Mogelijk heeft in de zomer van 1915 iemand uit het toenmalige bestuur van Victoria bedacht dat de naam Vriendenschaar goed gebruikt zou kunnen worden ter vervanging van de naam Victoria. Er was ook niet veel tijd om over de naamsverandering na te denken.

Deze veronderstelling, door de schrijver van deze Kroniek al in het jubileumboekje van Vriendenschaar van mei 1988 geuit, werd opgepikt door Ton Ego in zijn publicatie 'Voetbal Verenigingsnamen Verklaard' (verschenen in mei 2007). In de Databank Sport, een wetenschappelijk onderzoeksproject uit de periode 2006-2011 van het Huygens Instituut voor Geschiedenis, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen (KNAW), is het boekwerk van Ton Ego als bronmateriaal gebruikt (afkorting VVV). Daardoor lezen we in de Databank Sport, over het ontstaan van sportclubs tot aan 1940, bij de verenigingsnaam Vriendenschaar Culemborg: 'Genoemd naar een verdwenen voetbalclub uit Tiel, VVV, p.202.'

Er zijn meer (voetbal)clubs met de naam 'Vriendenschaar' geweest. Zo heeft de voetbalvereniging Uchta uit Ochten tussen 1926 en 1938 ook 'Vriendenschaar' geheten. Een korfbalclub in Bodengraven (opgericht in 1937), een korfbalclub uit Hardinxveld-Giessendam (opgericht in 1965) en een tafeltennisvereniging uit Gouda dragen momenteel de naam 'Vriendenschaar'.

Over de herkomst van de naam 'Vriendenschaar' tasten we dus in het duister. Wel bekend is dat Vriendenschaar uit Tiel een onderdeel was van de afdeling Volkweerbaarheid in deze plaats. De Vereeniging Volkweerbaarheid was een landelijke organisatie in Nederland die zich ten doel stelde de militaire weerbaarheid van het Nederlandse volk te verhogen. Aankomend dienstplichtige militairen konden er alvast oefenen. De organisatie werd op 13 januari 1900 opgericht door een oud-minister van oorlog. De vereniging ijverde voor gymnastiek, tucht en schietbanen in elk dorp. Door training van fysieke weerbaarheid zou het volk beter functioneren in de veeleisende moderne maatschappij. Naast de zorg over de stadse jeugd was er in sommige kringen zorg over de algehele tuchteloosheid in de samenleving.

Een nieuwe shirtkleur

Met ingang van het seizoen 1915/16 ging Vriendenschaar ook spelen in geel-wit gestreepte shirts, terwijl voordien rood-wit de clubkleuren waren.

Belangstelling van de Culemborgsche Courant

Je zou zeggen dat de overgang van onze vereniging naar de NVB zo belangrijk was, dat daarover wel iets te vinden zou zijn in de Culemborgsche Courant van die tijd. Helemaal niks. De Eerste Wereldoorlog was uitgebroken. De Culemborgsche Courant stond in de oorlogsjaren vol met pagina's oorlogsnieuws uit heel

Europa en ver daarbuiten. De wereld stond in brand. De Culemborgsche krant meende bovendien internationale allure te hebben. De Culemborgsche Courant had agentschappen onder meer in Parijs en Berlijn! Af en toe kon er een voetbalberichtje vanaf. Op zondag 6 juni 1915 dit voetbalberichtje in de Culemborgsche Courant:

Zondag a.s. speelt Victoria 1 een medaillewedstrijd tegen 't Gooi 1 uit Hilversum. 't Beloofd een spannenden wedstrijd te worden daar „t Gooi “ een sterke 3e klasser uit den. Ned. Voetbalbond is. De match wordt geleid door den heer Douwes hier ter stede wel bekend. Van militairen zal voortaan den gewonen entree prijs geheven worden.

Op zondag 26 september 1915 pas weer een volgend sportbericht:

Zondag a.s. speelt de C.V.V. „Vriendenschaar“ voorheen „Victoria“ haar tweede competitie-match tegen „ Voorwaarts“ uit Utrecht. „Voorwaarts“ is zoowat de sterkste vereeniging uit. Afd.H. Vorig seizoen was zij kampioen van afd. E. We gelooven dan ook wel, dat onze stadgenooten het onderspit zullen delven. Doch geef „Voorwaarts“de overwinning niet cadeau Culemborgers.

Deze twee berichtern markeren de naamswisseling van Victoria naar Vriendenschaar. Op zondag 31 oktober 1915 nog een derde, interessant bericht:

A.s. Zondag speelt de C.V.V. „Vriendenschaar“ tegen „D.O.S.“1 uit Utrecht. Als onze stadgenooten met een eenigszins volledige ploeg kunnen uit komen, gelooven we wel dat de puntjes in Culemborg zullen blijven. Maar dan moet er ook gespeeld worden en niet zoals j.l. Zondag tegen „U.F.C.“ geknoeid worden. Begrepen geelwitten. Toon je kracht nog eens, zoals tegen „Voorwaarts.

Het laatste berichtje is zo aardig, omdat hier niet meer van roodwitten, maar geelwitten wordt gesproken. Met de naamswisseling werd ook het roodwitte shirt van Victoria van de hand gedaan. Vriendenschaar ging spelen in verticaal gestreepte geelwitte shirts en met een witte broek.

De oudste foto van het eerste elftal die we kennen, nadat onze vereniging de naam Vriendenschaar was gaan dragen. De foto is afkomstig uit de Sportkroniek van 16 mei 1916. Staande v.l.n.r. Dorus van Blokland (bestuurslid), Janus Bronk, C.de Jong, H. Scheepmaker. Midden v.l.n.r. Jilles van der Stroom, Hannes Vermeulen, Nico van der Stroom. Voor v.l.n.r. Teunis van Vugt, Aart van Veen, H.Kapper, Manus van Kuik, J. Fake.

De prestaties van ons (eerste) elftal in de NVB waren vooralsnog niet naar huis te schrijven. Steevast eindigde ons elftal op de voorlaatste plaats of in de buurt daarvan. Bovendien had men moeite om een representatief elftal op te stellen. Diverse spelers waren onder de wapenen geroepen door de mobilisatie vanwege de Eerste Wereldoorlog (die zich overigens buiten het 'neutrale' Nederland afspeelde). Al in het seizoen 1914/15 miste men zelfs negen spelers van het eerste elftal die door mobilisatie zich elders in het land bevonden. Om deze spelers terug te laten komen voor het spelen van wedstrijden, diende de vereniging de reiskosten te vergoeden.

Er waren leden die in deze tijd ook niet in staat waren hun contributie te betalen. Daarom werd in de ledenvergadering van 11 februari 1917 besloten dat wanneer een lid geen contributie van tien cent in de week kon opbrengen, hij maar vijf cent hoefde te betalen.

Ten slotte was er de Nederlandsche Voetbalbond die zodanige eisen stelde aan het voetbalterrein aan de Westersingel, dat die eveneens grote extra kosten met zich meebrachten. Enkele leden waren bereid ze voor hun rekening te nemen. Soms moesten alle leden eenmalig vijftig cent extra betalen om de bondscontributie te voldoen, zo lezen we in de notulen van de ledenvergadering van 19 augustus 1917. Maar het bestuur van onze vereniging was ook enigszins berekenend en droeg zo min mogelijk bondscontributie af aan de Nederlandsche Voetbalbond. Dat gebeurde door drie seizoenen achtereen niet alle spelers bij de bond aan te melden. Bij controle door de bond en door een stommitieit van de voorzitter – een misverstand werd het genoemd – viel Vriendenschaar door de mand. De NVB legde Vriendenschaar een zodanig forse boete op dat het voortbestaan van de vereniging op het spel stond.

*Eerste elftal 1917 (ingekleurde foto). De spelers dragen hier een geel wit shirt.
 Staande v.l.n.r. Chris Bleyenbergh, Manus van Kuik, Gerrit Koedam en Teunis van Vugt.
 Midden v.l.n.r. Aart van Veen, J.Ulrich en Nico van der Stroom.
 Voor: Jilles van der Stroom, Hannes Vermeulen, Coen de Jong, Hannes van Veen en Janus Bronk.*

In de ledenvergadering kwam het bestuur met deze onheilspellende boodschap voor de draad. De leden werden aangespoord een extra financieel offer te brengen, want anders zou de vereniging ontbonden moeten worden. Er werd een collecte gehouden die 63 gulden en 51 cent opbracht! Men moet dit bedrag wel zien in het licht van de toenmalige inkomsten en uitgaven, waarbij per maand hooguit één of tweehonderd gulden binnenkwam. En zo werd Vriendenschaar alsnog gered.

Op 11 mei 1918 kon Vriendenschaar haar tienjarig bestaan vieren met een feestavond in de zaal 'De Nieuwe Bak'. In de Culemborgsche Courant werd in het verslag van de feestavond gememoreerd dat Vriendenschaar met tachtig leden de grootste sportvereniging in Culemborg was.

Langzaam aan ging het in alle opzichten beter met Vriendenschaar al bleven de financiële perikelen nog tijden lang hun kop opsteken.

Begin 1919 was er goed financieel nieuws. Want op de algemene ledenvergadering van 19 juni 1919 kon de secretaris van Vriendenschaar, Dorus Blokland, de verheugende mededeling doen dat de heer

A.M.J. Dresselhuys de vereniging honderd gulden had geschonken ter compensatie voor de boete van de NVB. Spontaan werd de gulle gever op voordracht van de secretaris benoemd tot 'eere-voorzitter'!

Het seizoen 1918/19 verliep op het veld bevredigend. Vriendenschaar eindigt als tweede achter DOO. Bovendien werd het tweede elftal in dat seizoen kampioen van de tweede klasse van de Brabantsche Voetbalbond.

1919 Klein Maar Dapper fuseert met Vriendenschaar

Op 2 maart 1919 kon de voorzitter aan de ledenvergadering mededelen dat de Culemborgse voetbalclub Klein Maar Dapper besloten had zich bij Vriendenschaar aan te sluiten. Een hele versterking, waardoor ook de elftallen beter bemand zouden zijn, aldus de voorzitter.

Over Klein Maar Dapper is verder niks bekend. Een aanmelding bij de Brabantsche Voetbalbond is niet te vinden. Ook in de Culemborgsche Courant van die tijd geen enkel bericht. Vermoedelijk is Klein Maar Dapper een informele club geweest.

1919 Fortitudo opgericht

1919 was ook het jaar dat de roomskatholieke voetbalvereniging Fortitudo werd opgericht. Dat gebeurde op 28 april 1919. Een aantal rooms-katholieke jongens die tot dan bij de 'neutralen' van Vriendenschaar speelden, ging over naar Fortitudo. Dat zorgde natuurlijk voor commotie, omdat men bij Vriendenschaar van mening was dat de deze spelers vanwege hun geloof geronseld waren. In de Culemborgsche Courant verscheen het hier rechts staande ingezonden bericht.

1920 Clubkleuren worden blauwzwart

Tijdens de ledenvergadering van 8 maart 1920 kwam voorzitter Chris Bleyenbergh bij de rondvraag met het voorstel om de clubkleuren te veranderen.

Er zouden hemelsblauwe 'sjersies' kunnen worden aangeschaft, aldus de notulen. De aankoop zou uit de kas van de vereniging kunnen worden voorgeschoten. De spelers zouden vervolgens deze sjersies op afbetaling kunnen kopen.

In de vergadering van 6 juni 1920 werd definitief besloten dat Vriendenschaar in het nieuwe seizoen in blauwe sjersies zal gaan spelen.

Je zou bij 'sjersie' kunnen denken aan een verbastering van het woord 'shirtje'. Maar het kan ook zijn dat 'jersey' wordt bedoeld, de naam voor sportshirtjes die uit elastisch gebreid katoen worden gemaakt (ook wel tricot genoemd).

In de notulen werd niet het motief vermeld waarom de geelwitte shirts (met witte broek) nu in blauwe (met zwarte broek) moesten worden veranderd.

Er is een bewering die ervan uitgaat dat de kleur blauw samenhangt met de plaats waar ledenvergaderingen van Vriendenschaar werden gehouden. Alle vergaderingen waren toen nog bijeenkomsten met alle leden. Die werden, omdat nog geen sprake was van een eigen clubhuis, gehouden in het geheelonthouderscafé 'De Toekomst' gevestigd in de Goilberdingerstraat. Om de relatie met de 'blauwe knoop' * te leggen, zou gekozen zijn voor de kleur blauw.

Hoe dan ook vanaf 1920 tot op heden zijn blauw en zwart de officiële clubkleuren van onze vereniging.

***In deze tijd was het gebruikelijk dat een geheelonthouder liet zien dat hij geen alcohol dronk, door een blauwe knoop in zijn hemd of jasje te dragen.**

INGEZONDEN.

Buiten verantwoordelijkheid der Redactie

Het schelden der neutralen.

Naar aanleiding van een stukje plaatselijk nieuws voorkomende in de 'Stichtsche Post' van 10 dener, verzoek ik U, geachte Redacteur, het volgende stukje in Uw veelgelezen blad op te nemen. De Culemborgsche brieven-schrijver in genoemd blad, begint allereerst uit te wijden over de ontspanning voor de werkeloozen, hier ter plaatse en haalt terloops de revolutie aan, en al wat daarmee in verband staat. Maar dit laat ik rusten, dat is niet mijn zaak, om hier over te oordeelen. Maar nu komt de schrijver op voetbalgebied. Hier ter stede is naast de voetbalvereniging 'Vriendenschaar' een Katholieke voetbalvereniging opgericht, en nu komt de brieven-schrijver beweren, dat deze club opgericht is, door de Roomsche mannen zelf, om dat die het schelden op hun geloof en hun geestelijken in de neutrale ver. niet langer wilden aanhooren. Schrijver bedoelt hier natuurlijk de C. V. V. 'Vriendenschaar.' Dat is lage laster. Ik tart den brieven-schrijver van de 'Stichtsche Post' of hij dit met bewijzen kan aantoonen. Op geen enkele vergadering van 'Vriendenschaar' wordt gesproken over geloof of hun dienaars. Neen heer correspondent, eerst onderzoeken, (of is U ook oud lid van 'Vriendenschaar') en dan beweren. Of kan de correspondent soms aantoonen dat bij de wedstrijden of oefeningen, het geloof over den hekel gehaald wordt. Zou nu de brieven-schrijver volgende week met bewijzen willen komen. Anders zullen we den correspondent niet voor serieus moeten nemen. En wanneer hij zijn vereniging door dergelijke middelen tot bloei denkt te brengen, dan kan ik hem nog aanbevelen, abonné te worden op 'Ons Sportblad' Orgaan van de Federatie van Roomsche Kath. Voetb. Bonden.

Daar is schelden uit te leeren.

U, Mijnheer de Redacteur, dankend voor de verleende plaatsruimte.

Een Roomsche Katholiek lid van de 'C. V. V. Vriendenschaar.'

Eerste elftal 1919. Achter v.l.n.r. mejuffrouw Alie van der Stroom, mejuffrouw Van Haaren, Koos Girrel, Rinus Lamboo, Jilles van der Stroom, K. van Mourik, ... Schok, Kees de Braaf, J. Brouwer, Cees Dubbeldam, J. van Mourik, Chris Bleijenberg, J. van Dillen, Nico van Os, Kees van Stijn, Felix van der Vliet. Midden v.l.n.r. Nico van der Stroom, Hannes Vermeulen, Hannes van Veen. Voor v.l.n.r. Janus van Veen, Koen de Jong, Jo van Kuik, Janus Bronk, Kees van Lint en Teunis van Vugt.

Eerste elftal 1920. Achter v.l.n.r. Arie van den Ham, R. van Son, Mevrouw de Heus-Bronk, Bart de Heus, G.v.Krieken, C.Kraaypoel en Mejuffrouw K. Kers. Midden: v.l.n.r. Janus Bronk, Jan Kerkhof en Riens Copier. Voor v.l.n.r. Huib van Veen, Broer Driessen, Stef van Logchem, Kees van Lint en Rinus van Kleef.

Eerste elftal 1921. Achter v.l.n.r. Teunis van Vugt, Jilles van der Stroom, Antoon Vermeulen, Hannes van Veen, onbekend en scheidsrechter.

Midden v.l.n.r. Jo van Kuik, Hannes Vermeulen en Janus Bronk.

Voor v.l.n.r. Hans Veldt, Gijs Boekestein, Stef van der Straten, Kees van Lint en Riens van Kleef.

Vanaf 1919 speelde Vriendenschaar een aantal redelijke, maar niet al te opvallende seizoenen:

- seizoen 1919/20: derde plaats
- seizoen 1920/21: vierde plaats
- seizoen 1921/22: zesde plaats
- seizoen 1922/23: vijfde plaats
- seizoen 1923/24: tweede plaats

In het seizoen 1923/24 was Vriendenschaar de meest schotvaardige ploeg met 38 doelpunten uit zestien competitiewedstrijden. En met 12 doelpunten tegen had het ook een van de sterkste verdedigingen. Dat beloofde zeker wat voor het daarop volgende seizoen 1924/25. Vriendenschaar zou niet teleurstellen.

Vanaf het seizoen 1923/24 werd het district West van de Voetbalbond gesplitst in de districten West I en West II. Vriendenschaar zou afwisselend in district West I en district West II gaan voetballen. In district West I zijn Amsterdam en Haarlem de belangrijkste speelsteden. In district West II zijn dat Den Haag, Rotterdam en Dordrecht.

Verenigingen konden voorafgaande aan het nieuwe voetbalseizoen de voorkeur aangeven of ze in district West I of West II wilden voetballen. Dan kon soms wel, soms niet door de voetbalbond worden gehonoreerd.

John Bollington komt; Vriendenschaar kampioen

De komst van John Bollington

In de eerste vijftien jaar van het bestaan van onze vereniging werd er door de spelers van Vriendenschaar slechts onderling getraind. Hoe vaak en met welke intensiteit geen idee; de spelers deden eigenlijk maar wat.

Tot 1924. Toen viel het oog van een van de toenmalige bestuurders van Vriendenschaar, Felix van der Vliet, op een kleine advertentie in de Sportkroniek van 5 mei 1924, toentertijd ook het officiële orgaan van de Nederlandsche Voetbalbond. In deze advertentie werd door de vereniging 'De Zwaluwen' voor één avond per week in de zomermaanden een Engelse oefenmeester aangeboden:

Spelverbetering.

Een mooi aanbod van De Zwaluwen.

Teneinde de spelkwaliteit van spelers van kleinere vereenigingen te verbeteren overweegt de Algem. Nederl. Voetbal Vereeniging De Zwaluwen een Engelsche oefenmeester ter beschikking te stellen tegen kostenvergoeding. Vereenigingen die hiervan gebruik zouden willen maken gelieven zich te wenden tot den secretaris van bovengenoemde vereeniging, den heer M.C. Blöte, Vijzelgracht 27, Amsterdam.

De vereniging De Zwaluwen was een bijzondere vereniging binnen de voetbalbond.

De 'Algemeene Nederlandsche Voetbalvereniging 'De Zwaluwen', zoals ze voluit heette, was in 1907 opgericht met al hoofddoel de verbetering van het spelpeil in Nederland. Dit doel moest onder meer worden bereikt via het 'samenstellen van elftallen van goede spelers uit verschillende club, zodat deze voetballers eens worden onttrokken uit hun eigen milieu, hun goede eigenschappen beter tot hun recht kunnen komen en mogelijke fouten, die hun spel nog aankleefden, konden worden verbeterd'.

De geselecteerde spelers kwamen vaak uit in zogeheten Zwaluwenelftallen, te vergelijken met een Nederland B-elftal. Een paar spelers van Vriendenschaar zijn in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw uitgekomen in zo'n Zwaluwenelftal: Rinus Bijl en Bart van den Ham.

De vereniging De Zwaluwen bevorderde in 1924 vanuit haar doelstelling ook dat minder grote clubs aan een ervaren trainer konden komen. Zo stonden verscheidene Engelse oefenmeesters onder contract bij De Zwaluwen. Die probeerde ze vervolgens onder te brengen bij voetbalclubs in den lande. Vandaar de advertentie die Felix van der Vliet aantrof in de Sportkroniek.

Buiten medeweten van het Vriendenschaarbestuur reageerde Felix van der Vliet op de hiervoor aangehaalde advertentie uit de Sportkroniek. Enige dagen later kreeg hij een brief van de heer Hirschman, bestuurslid van De Zwaluwen. Deze had de Engelse trainer John Bollington in de aanbieding. In de brief stonden nadere gegevens over diens kwaliteiten en wat hij moest kosten als trainer: vijftien gulden per avond plus reis- en verblijfkosten. Bollington was al als trainer in Nederland werkzaam bij onder meer HFC Haarlem en woonde ook in Haarlem. De Zwaluwen zou zorgen voor een treinabonnement voor Bollington waarmee hij naar de verschillende clubs kon reizen.

Van der Vliet moest vanwege het door hem genomen initiatief naar zijn andere bestuursleden: *'Voorhoofden werden gefronst, niet zozeer om de eigenmachtige handelingen van mijn kant, als wel om de hoge kosten. Maar ten slotte kon onze secretaris, Maas Deenik, de Zwaluwen berichten dat Vriendenschaar de Heer Bollington accepteerde. Met Bollington had Vriendenschaar dus zijn eerste trainer geëngageerd'.*

John Edward Bollington

Geboren: 31 juli 1886 te Belper (Derby), Engeland
Overleden: 21 mei 1965 te Walsall, Engeland

Spelersloopbaan:

Walsall, Wednesbury Old Athletic, Sunderland (1908-09), Walsall, Wednesday Old Athletic, Willenhall Swift, Walsall (1915-16), Crystal Palace (1918-19), Southend United (1919-20), Brighton and Hove Albion (1920-1921).

Trainersloopbaan in Nederland:

HFC Haarlem (1922-25, 1931-32, 1933-34), Vriendenschaar (1924-25 en 1926-29), AGOVV (1924-25), DEC (1924-25), Rapiditas Weesp (1924-25), Allen Weerbaar (1924-25), HVC (1924-25), ZFC (diverse seizoenen tussen 1925 en 1940), Frisia (1925), Alphen, DWS, UVV.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog diende hij in het Britse leger. In Nederland trainde hij al HFC Haarlem voordat hij in 1924 een overeenkomst sloot met De Zwaluwen en waardoor hij beschikbaar kwam voor meer clubs in de zomermaanden.

Bij welke clubs Bollington in de zomermaanden, behalve bij Vriendenschaar, aan de slag ging, lezen we in het Leidsch Dagblad van 5 juni 1924, verscheidene andere kranten en later in de Sportkroniek van 16 juni 1924:

Een oefenmeester voor de kleine clubs

Dank zij de bemoeiingen van het bestuur van de Algemeene Nederlandsche Voetbalvereniging De Zwaluwen is thans de bekende oefenmeester Bollington, gedurende den ganschen zomer dagelijks bij kleine voetbalverenigingen werkzaam.

Maandagsavonds is de heer Bollington in actie bij A.G.O.V.V. te Apeldoorn, Dinsdagsavonds bij Vriendenschaar te Kuilenburg, Woensdagsavonds bij D.E.C. te Amsterdam, Donderdagsavonds bij Rapiditas te Weesp, Vrijdagsavonds bij Allen Weerbaar te Bussum en Zaterdagmiddags bij HVC te Amersfoort. Over den Zaterdagavond wordt nog onderhandeld. In totaal hebben zich 22 vereenigingen aangemeld, zodat wel het bewijs geleverd is dat het initiatief van De Zwaluwen gewaardeerd wordt. Echter zijn de kosten, al zijn die door het collectief optreden tot een minimum beperkt, voor vele clubs alsnog een bezwaar. Het ziet er echter naar uit dat het op den duur noodig zal zijn dat er meer oefenmeesters in actie gesteld zullen worden, hetgeen ongetwijfeld een gunstigen invloed zal hebben op de bevordering van de spelkwaliteit.

De eerste keer dat Bollington in Culemborg aankwam, werd hij door het bestuur (Teunis van Vugt, Maas Deenik, Felix van der Vliet) van de trein gehaald. Aldus vertelt laatstgenoemde in het clubblad van Vriendenschaar uit 1959: *'Met z'n drieën, waaronder ook Maas Deenik, haalden wij het voetbalwonder van de trein, en Bollington's wijze lessen namen een aanvang. Zij die zich de trainingen kunnen herinneren, en ik noem enkele oud-spelers, zoals Jan Kerkhof, Jilles van der Stroom, Hannes Vermeulen, Hannes van Veer, Chris Bleyenbergh e.a. zullen nu nog beamen, dat het bestuur destijds een verstandig besluit nam.*

Zienderogen ging het spelpeil omhoog. Niet alleen omdat de trainer capaciteiten had, maar meer nog omdat de spelers zich verdrongen om een graantje van Bollingtons wijsheid mee te pakken. En de Brit was geen gemakkelijk heer! Als iets niet naar zijn zin was, kon hij schelden en vloeken als een koloniaal. Maar de spelers namen zijn uitbarstingen heel gemoedelijk op. Men begreep dat de trainer geen andere woorden had om de fouten onder het oog te brengen. Men aanvaardde zijn min of meer ruwe optreden, omdat men iemand als leraar had, die staaltjes voetbal weggaf en voordeed, zoals men nog nooit had gezien. Bollington trachtte zijn goocheltoeren, zijn schijnbewegingen, kortom zijn gehele voetbalarsenaal van voetbalkunde op zijn spelers over te brengen. Geen voetbal op een schoolbord, maar uitsluitend praktisch. En bovendien uithoudingsvermogen en hardheid. Maar eerst techniek, hoofd- en voetenwerk. En het eerste zowel letterlijk als figuurlijk.'

Er was wel een overeenkomst met De Zwaluwen over Bollington gesloten, maar kon Vriendenschaar de financiële verplichtingen waar maken? Jawel. We laten Felix van der Vliet nog even aan het woord: *'En wat het financiële gedeelte van deze première betreft, we kwamen er ruimschoots uit. Elk niet-lid dat de trainingsavonden wilde bezoeken, moest 5 cent offeren. En er waren heel wat belangstellenden'. En vervolgde Felix van der Vliet: 'Bovendien hadden Bollingtons lessen tot gevolg dat de resultaten 's zondags op het groene veld steeds beter werden. Ten slotte kon aan het einde van de competitie de vlag in top.'*

John Bollington, die in Nederland met 'Jan' zou worden aangesproken maar ook met 'Bollie', was zeker niet zomaar de eerste de beste trainer die Vriendenschaar via De Zwaluwen gecontracteerd had. Want in het zelfde jaar dat hij bij Vriendenschaar zijn capaciteiten ten toon spreidde, werd hij door de Nederlandsche Voetbalbond ook aangesteld als bondscoach van het Nederlands elftal:

De sportkroniek meldt dat als trainer voor het Ned. Elftal is geëngageerd, trainer Bollington. Zoals men weet is Vriendenschaar gedurende de zomermaanden door bovengenoemde trainer getraind.

Culemborgsche Courant, 25 oktober 1924

Deze aanstelling was eenmalig, maar toch... een bondscoach bij een derdeklasser als Vriendenschaar! Op 2 november 1924 speelde het Nederlands elftal onder leiding van Bollington in het oude Amsterdamse stadion – later zou vlak ernaast het Olympisch Stadion verrijzen – een interland tegen Zuid-Afrika. Voor 26 000 toeschouwers won Nederland met 2-1 van Zuid-Afrika. De doelpunten voor Nederland werden gemaakt door de Ajacieden Wim Volkers en Jan de Natris.

Terug naar Vriendenschaar. Mede door de trainingsarbeid in de zomer van 1924 verricht onder Bollington zou Vriendenschaar afstevenen op het eerste kampioenschap uit haar geschiedenis. Daarna zou Vriendenschaar terechtkomen in een adembenemende promotie-degradatiecompetitie.

Het seizoen 1924/25

Vriendenschaar was dit seizoen ingedeeld in de derde klasse D West II. De competitie telde acht clubs, dus zouden er maximaal veertien competitiewedstrijden worden gespeeld. Vriendenschaar begon de competitie zeer overtuigend door met 8-0 van O.S.S. uit Dordrechtte winnen. Vriendenschaar zou vervolgens de gehele competitie ongeslagen blijven en kampioen van de derde klasse worden.

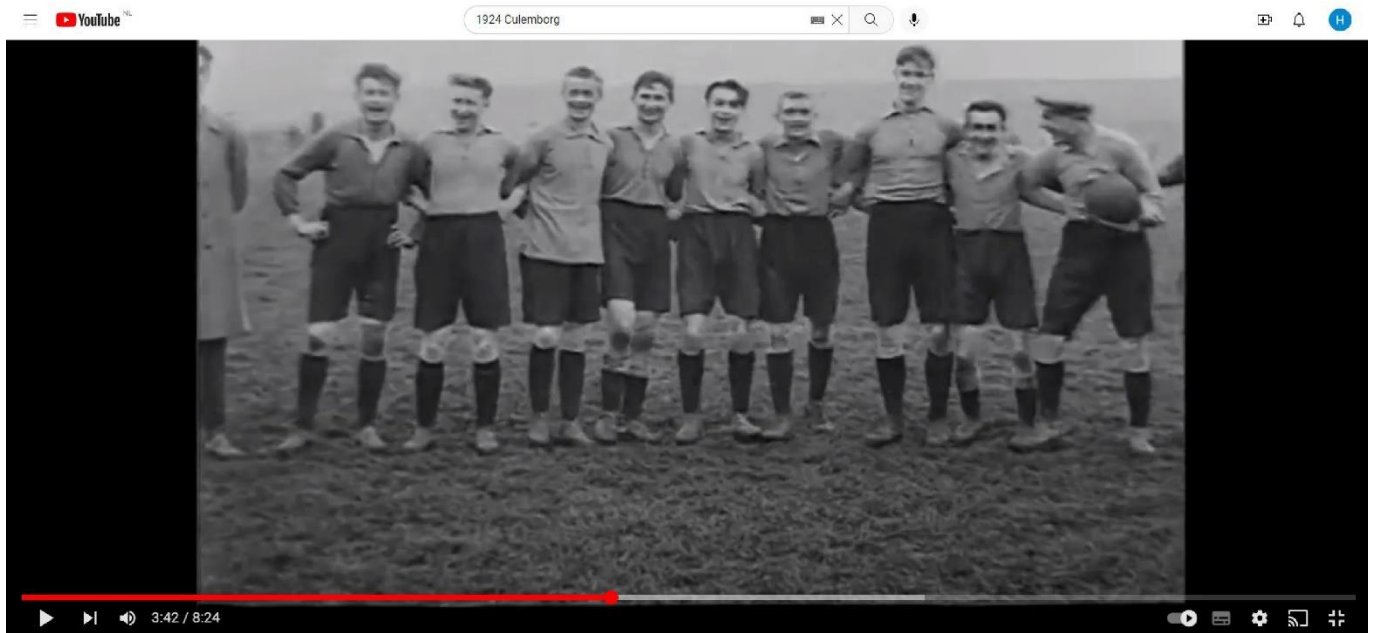
De wedstrijden tegen Leerdam

Tussen de plaatsen Culemborg en Leerdam bestond toentertijd veel rivaliteit. De Culemborgsche Courant besteedde niet zoveel aandacht aan de competitiewedstrijden in dit seizoen, maar tegen Leerdam wel.

Op zondag 19 oktober 1924 stonden de teams van Leerdam en Vriendenschaar tegenover elkaar in de glasstad. Beide ploegen waren nog ongeslagen. De inzet was de eerste plaats. De wedstrijd was meer spannend dan fraai. Na tien minuten spelen opende de midvoor van Vriendenschaar de score. Deze kreeg later in de eerste helft de kans op 0-2, als hij volgens de krant door Leerdam werd 'bewerkt'. De door hemzelf genomen strafschop werd twee keer tegen de keeper van Leerdam geschoten en vervolgens corner geschoten. Rust 0-1. Na de rust verkreeg Vriendenschaar een veldmeerderheid. Dit resulteerde in de 0-2 na een actie van de rechtsbuiten van Vriendenschaar. De bal ging naar de linksbinnen en vervolgens naar de linksbuiten. En die scoorde. Hoewel geen namen werden genoemd was de linksbuiten vrijwel zeker Kees van Lint.

Twee minuten na de officiële speeltijd kwam Leerdam toch nog op 1-2. Bij een aanval van Leerdam kreeg de scheidsrechter de bal tegen zijn gezicht. De bal ging verder en over de rechtsback van Vriendenschaar heen. De linksbinnen van Leerdam schoot de bal binnen.

Op zondag 21 december was de return in Culemborg. Een bijzondere dag, want een filmploeg van de maatschappij Pathé was aanwezig om verschillende gebeurtenissen in Culemborg op te nemen. Ook twee voetbalmatches werden gefilmd.

Fragment uit de door Pathé vervaardigde journaalfilm. Derde van rechts is van Stef van Straten, tweede van rechts Kees van Lint en de keeper (met pet) is mogelijk Gijs Vermeulen. Het kan ook Bart de Heus of Arie van de Hurk zijn geweest.

Terug naar de wedstrijd Vriendenschaar – Leerdam. Leerdam wilde niet verliezen. De verdediging van Leerdam ving elke aanval van Vriendenschaar op. ‘Verscheidene malen onsnapt Leerdam aan een doorboring’, aldus de krant. Het bleef 0-0 bij de rust. Pas tien minuten voor het eindsignaal wist Vriendenschaar te scoren. De scheidsrechter moest wel constateren dat de bal over de doellijn was gegaan. Na afloop van de wedstrijd beaamde de doelman van Leerdam ten volle dat de bal ‘zat’.

De wedstrijden tegen Culemborg

Een andere plaatselijke club, Culemborg, was in 1923 doorgedrongen tot de derde klasse van de NVB. De club heette van oorsprong SDO en was op 31 augustus 1912 opgericht op dezelfde dag dat het sportpark aan de Westersingel officieel in gebruik werd genomen.

Die van Vriendenschaar tegen Leerdam en ook de wedstrijd Culemborg 2 tegen Haaften 1. Leerdam werd in de film ‘Sparta’ genoemd, de oude clubnaam, maar in 1917 al gewijzigd in Leerdam. De film zou met kerstmis in de plaatselijke bioscoop van Van Gelder worden getoond. De film is nog op You Tube te vinden: Culemborg Journaal [1924] ofwel [youtube.com/watch?v=8w95VJdEp3K](https://www.youtube.com/watch?v=8w95VJdEp3K). De spelers presenteerden zich voorafgaande aan de wedstrijd in een jolige bui, mogelijk geïmponeerd door de filmploeg.

Bij toetreding tot de NVB moest SDO zijn naam veranderen; het werd Culemborg.

In het seizoen 1923/24 voetbalde Vriendenschaar in de derde klasse West I en Culemborg in de derde klasse West II. In het seizoen 1924/25 werden beide clubs samen ingedeeld in de 3e klasse B West II en vonden de eerste Culemborgse derby's *in competitieverband* plaats.

Op zondag 9 november 1924 was op het voetbalveld van Culemborg de eerste confrontatie. De wedstrijd, gespeeld *in een heerlijk najaarszonnetje*, eindigde in 0-0. *‘De voor deze gelegenheid in roode jersey gestoken volgelingen van Papa Vugt hebben hunne tegenstanders althans in den beginne onderschat’*, aldus de reporter van de Culemborgsche Courant. Hij begreep ook helemaal niks van de opstelling van Vriendenschaar op die dag. Het puntloze gelijkspel vond hij uiteindelijk terecht.

De aanval van Vriendenschaar met Kees van Lint als uitbinker was sterker. Maar de defensie van Culemborg, met aan het hoofd doelman W. Smallenberg, stond pal. Het talrijke publiek bleef tijdens de wedstrijd rustig. De correcte, doch strenge leiding van scheidsrechter Pik droeg bij aan *'een fraaien kamp'*. Het talrijke publiek bezorgde de niet verwerende penningmeester van de thuisclub Culemborg bovendien een aangename middag, aldus verslaggever.

Op 18 januari 1925 vond de return plaats op het veld van Vriendenschaar aan de Westersingel. Scheidsrechter was dit keer de heer Walsmidt. Vriendenschaar speelde weer met rode shirts. De wedstrijd werd voor het oog van zo'n duizend opgekomen toeschouwers verdiend door Vriendenschaar met 2-1 gewonnen. Het was aan de keeper Smallenberg van Culemborg te danken dat Vriendenschaar niet meer doelpunten maakte. In de eerste helft ontsnapte Culemborg bij een schot van Vriendenschaar tegen de lat, nadat keeper

Smallenberg te vroeg was uitgelopen. Door zijn verder goede keeperswerk bleef het 0-0 tot aan de rust. In de tweede helft werd het 1-0 nadat Smallenberg de bal niet onder controle had door het effect dat de bal had mee gekregen. Smallenberg was even van slag, maar herstelde zich. Een tweede Vriendenschaardoelpunt kon hij echter niet voorkomen. Culemborg maakte later nog een tegentreffer, maar kwam daarmee niet veel verder. De wedstrijd was volgens de Culemborgsche Courant veel ruwer dan de eerste wedstrijd en de scheidsrechter trad onvoldoende tegen het ruwe spel op.

Ongeslagen kampioen

Vriendenschaar bleef door de thuisoverwinning op Culemborg ongeslagen in de competitie. Een week na de overwinning op Culemborg speelde Vriendenschaar tegen de laatste overgebleven kampioenskandidaat Leonidas 1-1. Deze had een flinke achterstand in wedstrijdpunten, maar ook twee wedstrijden ten opzichte van Vriendenschaar tegoed.

Het kampioenselftal uit 1925.

Staande v.l.n.r. Rie Ulrich (scheidsrechter), Janus Bronk, Stef Vermeulen, Antoon Vermeulen, Stef van der Straten (met lauwerkrans), de heer Jilles van der Stroom, en de bestuursleden Chris Bleijenberg, Teunis van Vugt en Maas Deenik. Midden v.l.n.r. Jo van Kuik, Hannes Vermeulen en Jan Bronk. Voor v.l.n.r. Hans Veldt, Jan van Lint, Gijs Boekestein, Gijs Vermeulen en Kees van Lint.

Op 15 februari 1925 behaalde Vriendenschaar zonder te spelen het kampioenschap, doordat concurrent Leonidas tegen Leerdam gelijk speelde. Vriendenschaar viel niet meer in te halen:

	gesp.	gew.	gelijk	verl.	pnt*	doelsaldo
Vriendenschaar	12	10	2	0	22	28-5
Leonidas	10	5	3	2	13	23-5

* 2 punten per gewonnen wedstrijd

De Culemborgsche Courant jubelde:

“Wij wenschen van der Straten (aanvoerder) c.s. dan ook van harte geluk met het behaalde succes en ook den heer van Vugt (voorzitter) zij van af deze plaats hulde gebracht.

Wij weten wel, dat op het groene veld de successen moeten worden behaald, maar ook de innerlijke organisatie eener vereniging is terdege van invloed op den geest van de spelers. En het huishouden van „Vriendenschaar” kan er wezen. Tevens willen wij hierbij een woord van dank en hulde brengen aan Mr. Bollington. Ook hij heeft er toe bijgedragen dat „Vriendenschaar” het kampioenschap deelachtig is geworden, en wij hopen dat hij voor en tijdens de promotiewedstrijden, die onze stadgenooten nog wachten, onze jongens nog eens terdege onder handen zal nemen. Want het zwaarste komt nog. Maar van der Straten c.s. kunnen het halen, want voetballen kunnen ze.”

Het is onbekend of Bollington de mogelijkheid heeft gekregen om steun te verlenen aan de promotie-degradatiecompetitie waarin Vriendenschaar terecht kwam.

Op zondag 1 maart zou het kampioensfeest gevierd gaan worden. Maar 's middags moest Vriendenschaar nog wel een competitiewedstrijd spelen in Dordrecht. Ons elftal, al kampioen, speelde vermoedelijk niet zo geïnspireerd 0-0 tegen Merwede. Terug naar Culemborg waar om half acht 's avonds bestuur en spelers samenkwamen in café 'De Toekomst'. Vandaar werd om acht uur, met een nieuwe clubvlag voorop, afgemarcheerd naar de Markt.

Daar werd een stoet geformeerd bestaande uit acht auto's waarin het bestuur en de elftalcommissie van Vriendenschaar plaats namen alsmede vertegenwoordigers van andere Culemborgse

sportverenigingen. Vóór de auto's was harmonie Crescendo opgesteld. Achter de auto's stonden de spelers, leden en supporters. Tenslotte werd de stoet afgesloten door harmonie Concordia. En in optocht ging het naar het station van Culemborg. Op het stationsplein had een grote menigte zich verzameld. Toen de stoet aankwam, klonk een 'donderend hoera' voor de kampioenen. Er werden bloemen aangeboden, de nieuwe clubvlag werd overhandigd aan de voorzitter van Vriendenschaar. De gymnastiekvereniging Kunst en Kracht bood een lauwerkrans aan. Daarna ging de stoet terug naar de Markt naar de feestzaal van Van Gelder. Spelers, bestuur en elftalcommissie namen op het toneel plaats en werden toegesproken door vertegenwoordigers van onder meer de beide harmonieën, van de worstelvereniging 'Sandow', van 'Kunst en Kracht' en van de plaatselijke schietclub. De voorzitter van Vriendenschaar sprak een dankwoord uit en riep uit: *“Zeventien jaar gevochten en eindelijk eens kampioen”*. De avond werd besloten met een gezellige dancing, aldus de Culemborgsche Courant die bij de huldiging aanwezig was.

De promotie-degradatiecompetitie

Het was in die tijd gebruikelijk dat de kampioen niet automatisch promoveerde. Er moest daarvoor een promotie-degradatiecompetitie worden gespeeld. Voor Vriendenschaar, kampioen derde klasse B, betekende dat een competitie met de kampioen van de derde klasse A Alphen, de kampioen van de derde klasse B Vriendenschaar en de nummer laatst van de tweede klasse A. Maar welke club uit de tweede klasse A moest meedoen, bleef lange tijd in het ongewisse.

De NVB begon alvast met promotie-degradatiwedstrijden terwijl de reguliere competities nog niet waren afgelopen. Die konden in verschillende klassen nog kampioenen of laatste plaatsen opleveren. Zo zou Vriendenschaar later nog een competitiewedstrijd moeten afwerken.

Een week na het kampioensfeest, zondag 8 maart 1925, ving voor Vriendenschaar de promotie-degradatiecompetitie dus al aan. En die promotie-degradatiecompetitie ging wel heel erg lang duren. Want vijf! maanden later, in augustus 1925, was men nog steeds bezig met de afwikkeling van deze competitie!

Nu is een competitie tussen drie ploegen sowieso niet bevorderlijk voor een spoedig verloop, want steeds is er één ploeg die niet speelt. En dus speelde Vriendenschaar tussendoor allerlei vriendschappelijke wedstrijden onder meer tegen NEC Nijmegen, tegen Wilhelmina Tilburg, een Utrechts combinatieelftal met spelers uit de eerste en tweede klassers, tegen een team uit Oosterbeek en tegen een team van de Post & Telegraphie uit Amsterdam.

De belangrijkste oorzaken van de lange duur van de promotie-degradatiecompetitie voor Vriendenschaar waren echter gelegen in de afwikkeling van de competitie in de tweede klasse A en vervolgens het onwaarschijnlijke verloop van de promotie-degradatiecompetitie zelf.

Het Delftse DHC was op 21 februari 1925 kampioen van de tweede klasse A geworden. Er waren op dat moment nog drie ploegen in de strijd om de laatste plaats: SVW uit Gorinchem, ODS uit Dordrecht en RFC uit Rotterdam. ODS was uitgespeeld, had er achttien wedstrijden op zitten en stond op de achtste plaats met 14 punten. SVW stond negende met 13 punten, maar had nog twee wedstrijden te spelen. RFC stond tiende met 12 punten, maar had eveneens nog twee wedstrijden te goed.

Er was echter nog een probleem. Op 9 november 1924! was de wedstrijd ODS – SVW geëindigd in een 0-1 overwinning voor SVW. Maar ODS had hiertegen protest aangetekend. De scheidsrechter die de wedstrijd had geleid, had ODS een zuivere penalty onthouden. Het zou in zijn ogen slechts aangeschoten hands zijn geweest. Het was in die tijd en tot in de jaren zestig gebruikelijk dat een club tegen de uitslag van een wedstrijd kon protesteren en dat deed ODS ook. De protestcommissie vernam vervolgens zoveel tegenstrijdige verklaringen over de wedstrijd dat het, na raadpleging van het bestuur van de voetbalbond, een commissie van onderzoek instelde. Die stelde vast dat de scheidsrechter de wedstrijd abominabel slecht had geleid, dat de verklaringen van de elftallen tegenstrijdig waren en dat er een paar betrouwbare getuigen waren met de juiste zienswijze. De protestcommissie kwam echter niet met een spoedige uitspraak; de zaak werd 'aangehouden'. Mogelijk wilde ze toen maar eerst het verloop van de competitie aanzien.

Hoe dan ook, op zondag 8 maart startte alvast de promotie-degradatiecompetitie voor Vriendenschaar met een thuiswedstrijd tegen Alphen.

Het werd een 1-1 gelijkspel. Een verslag van de wedstrijd is niet bekend.

Logischerwijs zou Vriendenschaar of Alphen vervolgens een wedstrijd moeten spelen tegen de nummer laatst van de tweede klasse A. Maar die was nog steeds niet vast te stellen. Pas tegen eind maart 1925 adviseerde de protestcommissie aan de voetbalbond dat de wedstrijd van 9 november 1924 onder onbekwame leiding had plaatsgevonden en daarom maar ongeldig verklaard moest worden. Het bondsbestuur volgde het advies op. Op 29 maart 1925 werd de wedstrijd ODS opnieuw gespeeld en nu won ODS met 1-0. Met deze uitslag kwam SVW op de laatste plaats terecht. Maar nu ging SVW in het geweer bij het bondsbestuur. De verklaring van de protestcommissie om de wedstrijd opnieuw te spelen was kennelijk niet klip en klaar. Het bracht het bondbestuur er op 9 mei 1925 toe om nu de opnieuw vastgestelde en door SVW verloren wedstrijd eveneens ongeldig te verklaren. De protestcommissie moest de kwestie van 9 november 1924 opnieuw in behandeling nemen!

Inmiddels had Vriendenschaar op 13 april zijn laatste, gewone competitiewedstrijd gespeeld. Dat ons elftal geen enkele interesse in deze wedstrijd nog had, was begrijpelijk. De thuiswedstrijd tegen Sport en Strijd uit Dordrecht werd met 2-0 verloren. Sport en Strijd verliet door deze overwinning de laatste plaats in de derde klasse B ten koste van plaatsgenoot OSS. Daar zullen ze Vriendenschaar wel 'dankbaar' zijn geweest, want nu moest OSS zich zien te handhaven via een promotie-degradatiecompetitie!

Bijna een maand later, op 10 mei 1925, werd dan maar de promotie-degradatiewedstrijd Alphen – Vriendenschaar vastgesteld en die eindigde in een 0-0 gelijkspel. Een verslag van deze wedstrijd is niet bekend.

De heer Hellemond, erelid van Alphen, vroeg zich in de Sportkroniek van 12 mei 1925 vervolgens verbijsterd af hoe lang de promotie-degradatiecompetitie nog ging duren, nu de kwestie ODS – SVW maar bleef voortbestaan. Hij vreesde dat de promotie-degradatiecompetitie nog tot juli-augustus 1925 zou voortduren. Hellemond zou nog gelijk krijgen ook, maar anders dan hij in zijn brief aan de Sportkroniek kon bevroeden.

Eerst moest nog worden gewacht op de nieuwe behandeling van het protest door de protest-commissie. Die kwam op 6 juni 1925 met een uitgebreid proces-verbaal. Ze bleef bij haar eerdere standpunt van onbetrouwbare getuigenissen. De protesterende partij, SVW, had bovendien niet kunnen overtuigen van haar gelijk. Het kwam erop neer dat de opnieuw gespeelde wedstrijd van 29 maart 1925 weer geldig werd verklaard. En dat betekende dat SVW op de laatste plaats in 2A was geëindigd en aan de promotie-degradatiecompetitie diende deel te nemen. Pas op 21 juni 1925 werd de wedstrijd SVW – Alphen gespeeld en die werd met 3-1 door SVW gewonnen. Alle drie de ploegen hadden nu twee wedstrijdpunten verzameld, Alphen een wedstrijd meer gespeeld en SVW een wedstrijd minder.

Vervolgens moest Vriendenschaar op 28 juni 1925 thuis tegen SVW spelen. Vriendenschaar won deze dik verdiend met 3-0. Al in de eerste minuut profiteerde Vriendenschaar van een verkeerde terugspeelbal. Vlak voor rust werd het 2-0. Na de rust maakte Vriendenschaar, heer en meester, de wedstrijd af door nog een doelpunt te scoren. Aanvoerder Stef van der Straten was de uitblinker aan Vriendenschaarzijde.

Alphen won hierna verrassend op 5 juli met 4-2 van SVW, waardoor Alphen evenals Vriendenschaar vier wedstrijdpunten had, maar een wedstrijd meer gespeeld. SVW had twee punten. Vriendenschaar had nu aan een gelijkspel tegen SVW genoeg om te promoveren naar de tweede klasse.

Op 12 juli zou Vriendenschaar dat puntje gaan halen in Gorinchem. Dachten we in heel Culemborg. Het werd een deceptie. Vriendenschaar was op van de zenuwen en verloor: 2-0. Bij de rust was het nog 0-0 en was er nog alle hoop. Na de rust was ons elftal zichzelf niet meer. Na acht minuten in de tweede helft was er een aanval van SVW. De rechtsbinnen schoot de 1-0 binnen via een woud van benen. SVW versterkte nu de achterhoede. Vriendenschaar probeerde de gelijkmaker te forceren en gooide daarbij het elftal doorelkaar. Het bleek geen goed idee en het was juist SVW dat 2-0 scoorde. De rechtsback en de doelman van Vriendenschaar liepen elkaar in de weg. Een debacle aldus de Culemborgsche Courant. Het had niet aan scheidsrechter Israëls gelegen, die de wedstrijd keurig had geleid.

Het resultaat van alle wedstrijden was dat alle drie de ploegen gelijk eindigden met vier wedstrijdpunten. Het doelsaldo van Vriendenschaar was het beste, 4-3, maar was niet doorslaggevend. Er zat niks anders op dan opnieuw te beginnen, nu door een halve competitie te spelen op neutraal terrein zoals door de NVB werd bepaald.

Op 19 juli werd Vriendenschaar - Alphen gespeeld op het terrein van UVV in Utrecht. Het was die dag snikheet. Tropische temperaturen. Enkele spelers van Alphen wilden na de rust zelfs zonder shirt spelen, maar dat werd door de scheidsrechter verboden. Onze keeper, Arie van den Hurk, was niet te passeren, terwijl de voorhoede, onder aanvoering van uitblinker Kees van Lint, met vier doelpunten de Alphenverdediging onder de voet liep. De week erop speelde Alphen 0-0 gelijk tegen SVW. En dit resultaat betekende dat Vriendenschaar opnieuw maar gelijk hoefde te spelen in de laatste wedstrijd tegen SVW.

De maand augustus was al aangebroken. Op het terrein van LSV in Leerdam werd op 2 augustus de allesbeslissende wedstrijd tegen SVW gespeeld. Vriendenschaar dolf het onderspit door opnieuw met 2-0 van SVW te verliezen. SVW bleef behouden voor de tweede klasse. Vriendenschaar ging gedesillusioneerd terug naar Culemborg. Onze plaatselijke krant deed er maar letterlijk het zwijgen toe.

Felix van der Vliet, in dat seizoen geen bestuurslid van Vriendenschaar, maar wel consul, vertelde later dat de nederlaag enerzijds aan een grove blunder van de scheidsrechter was te wijten en anderzijds aan onszelf.

De scheidsrechter keurde ten onrechte een doelpunt van SVW goed, waardoor Vriendenschaar op achterstand kwam. Maar de spelers van Vriendenschaar speelden onder de maat. Bovendien hadden ze soms meer aandacht voor het mee gereisde Culemborgse publiek langs de lijn dan voor het eigen team. Alleen keeper Arie van der Hurk speelde opnieuw een beste wedstrijd. Ten slotte had SVW nogal uitgekookt gehandeld. De beslissingswedstrijd speelde zich eigenlijk al af in het nieuwe voetbalseizoen. Daardoor kon SVW twee nieuwe spelers, die overschrijving hadden gekregen van de voetbalclubs Unitas en Steeds Hoger, aan de wedstrijd laten deelnemen.

Het seizoen 1925/26

Voor het seizoen 1925/26 werd voor de zomeravonden een andere Engelsman als trainer aangesteld, mr. Joseph William Julian. Bollington bleek niet beschikbaar.

Aan de competitie in de derde klasse D, West II deden slechts zes elftallen mee. Een volledige competitie van slechts tien wedstrijden.

De competitie begon niet voorspoedig met een 0-2 nederlaag tegen VFC uit Vlaardingen. Maar van de Dordse ploegen Emma (3-0 thuis) en Merwede (1-3) alsmede Leerdam (4-1 thuis) werd vervolgens gewonnen. Alleen tegen het onderaan staande OSS, eveneens uit Dordrecht, werd thuis teleurstellend met 0-0 gelijk gespeeld.

Bij de jaarwisseling had Merwede zeven wedstrijden gespeeld en 11 punten. Vriendenschaar had pas vier wedstrijden gespeeld en 6 punten. Als Vriendenschaar de achterstallige wedstrijden zou winnen, zou het aan kop komen met één punt voorsprong.

Echter op 24 januari 1926 speelde Vriendenschaar in Dordrecht opnieuw 0-0 tegen OSS. Het aantal verliespunten van Vriendenschaar en Merwede was nu gelijk, maar Vriendenschaar had nog wel enkele wedstrijden in te halen.

Op 7 februari 1926 won Vriendenschaar overtuigend met 1-4 van Leerdam. Vriendenschaar speelde een deel van de wedstrijd met tien man vanwege het uit het veld zenden van de midvoor wegens een eigenlijk onschuldige overtreding.

Een week later won Vriendenschaar wat gelukkig met 1-0 thuis van VFC door een fout van de Vlaardingse keeper. Overigens keurde de scheidsrechter ook een glaszuiver doelpunt van Vriendenschaar af. Ons elftal speelde niet goed vanwege een feest van zaterdag op zondag. De Culemborgsche Courant: 'Feestvieren tot diep in de nacht en eenige uren later voetballen gaan niet samen.'

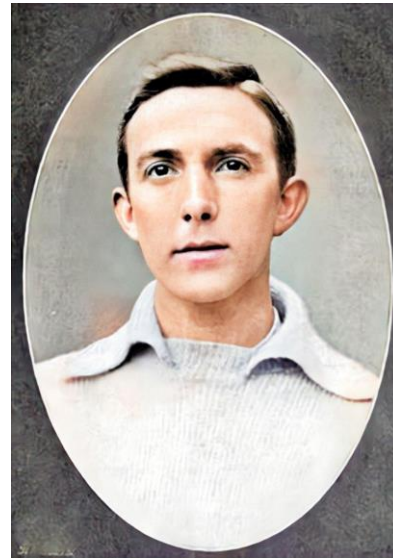
Op 14 februari 1926 won ons elftal in Dordrecht met 0-3 van Emma met drie prachtige doelpunten.

Nu volgde op 7 maart 1926 de alles beslissende wedstrijd thuis tegen Merwede. Merwede had negen wedstrijden gespeeld en 15 punten. Vriendenschaar had acht wedstrijden en 13 punten.

Joseph William Julian

Geboren: 18 april 1889 te Boston (Lincolnshire), Engeland

Overleden: 10 november 1957 Edmonton (Londen), Engeland

Spelersloopbaan: Boston Town, Tottenham Hotspur. Spelersloopbaan al in 1910 afgebroken door blessure.

Trainersloopbaan in Nederland: HBS (1911-13, 1919-21), UVV (1913-14), Feijenoord (1921-22), NAC (1921-22), RCH (1922-24), Alcmaria Victrix (1924-25), Helder (1924-27, 1946-47), WGW (1925-26), Vriendenschaar (1925-26, 1929-30, 1938-39), AGOVV (1927-1930), GVAV (1927-28), Be Quick Groningen (1928-29), AZC (1928-30), RFC Roermond (1930-1932, 1935-36, 1937-38, 1947-49), Tegelen (1930-31), VVV (1930-31), MVV (1931-34, 1937-40), Limburgse voetbalbond (1934-35), NOAD (1936-38), Willem II (1936-37), Wilhemina (1936-37), Friesland (1937-38), Groene Ster (1938-39), Maurits (1938-39), Quick Nijmegen (1939-40), Hercules (1948-49).

Bijzonderheid: Zijn vader Bill Julian (1867-1957) was trainer van HFC in de periode 1909-12. Zijn jongere broer Harry (1896-1990) was trainer van MVV, RFC Roermond, Heerlen en VVV in de periode 1921-27.

Het zou logischer zijn geweest als Vriendenschaar eerst nog een inhaalduel zou hebben gespeeld. Dan zouden beide ploegen met een gelijk aantal wedstrijden en punten de laatste competitiewedstrijd hebben gespeeld. Zo ging het echter niet.

De wedstrijd werd een grote teleurstelling, want Merwede won met 0-1. Vriendenschaar speelde zenuwachtig en de voorhoede was onder de maat. In de eerste helft miste Vriendenschaar een strafschop. Even later tastte de achterhoede van Vriendenschaar mis en leidde Merwede met 0-1. In de tweede helft werd er niet meer gedoelpunt en twee spelers van Vriendenschaar moesten voortijdig het veld verlaten.

De beslissing was hiermee gevallen. Want Merwede had nu vier punten meer dan Vriendenschaar en was kampioen.

De latere inhaalwedstrijd tegen OSS was voor Vriendenschaar zonder betekenis geworden. Het werd in Dordrecht weer 0-0.

Vriendenschaar beëindigde de competitie op de tweede plaats met drie punten achterstand op Merwede.

Eerste elftal uit 1926 tijdens de eerste internationale wedstrijd uit de geschiedenis van Vriendenschaar. Tegenstander was Eintracht 1901 E.V. uit Mönchengladbach, Duitsland. Op de foto de spelers van Vriendenschaar; de spelers van Glabach, shirts met donkere baan, niet mee te rekenen. Staande v.l.n.r. A.J. Ulrich (grensrechter), Jan van Lint, Jo van Ekris, Jo van Kuik, Riens Copier, Dirk van der Stroom, Bouke Eijke. Midden: Kees van Lint. Zittend v.l.n.r. Cas Vermeulen, Ko van Kuik, Riens Bronk en keeper Bart de Heus (met pet).

Het elftal van Eintracht maakte een toernee tijdens de Pinksterdagen van 1926. Het was op uitnodiging van de voetbalvereniging Hilversum naar Nederland gekomen. Die had Eintracht in 1925 bezocht en nu was er sprake van een tegenbezoek. Aanvankelijk zou Eintracht met de paasdagen naar Hilversum zijn gekomen, maar toen had Eintracht nog competitieverplichtingen. Het werd nu Eerste Pinksterdag 23 mei 1926. De Duitse ploeg breidde het bezoek aan Nederland uit door op Pinksterzaterdag tegen Vriendenschaar te voetballen en op Tweede Pinksterdag tegen het Utrechtse Velox. Van de wedstrijd uit 1926 op het Vriendenschaarterrein aan de Westersingel is geen voetbalverslag bekend. Wel dat de wedstrijd om vier uur in de middag zou beginnen. Harmonievereniging 'Crescendo' onder leiding van dirigent Pieter Aafjes zou de wedstrijd muzikaal opluisteren. Als we de foto bekijken, denken we dat die na een warme middag na de wedstrijd is gemaakt. De kragen van de shirts van veel spelers staan wijd open en Bouke Eijke heeft een zakdoek op zijn hoofd gedaan.

Het seizoen 1926/27

Voor dit seizoen 1926/27 kon Vriendenschaar weer beschikken over trainer Bollington. Er werd een trainingsfonds gesticht en daarvoor werd een loterij gehouden. Bollington kon Vriendenschaar nu twee keer in de week trainen.

Tijdens een aantal nederlaagwedstrijden speelde Vriendenschaar de sterren van de hemel. Maar in de competitie, ditmaal in de derde klasse D West I, werd het niet zo veel. Vriendenschaar eindigde op de vierde plaats.

In dit seizoen stond de derby Vriendenschaar – Culemborg weer op het programma. Vriendenschaar stelde in deze wedstrijden teleur en dat had niemand verwacht. Culemborg was over het hele seizoen ook enigszins beter dan Vriendenschaar en eindigde op tweede plaats in de eindrangschikking.

De wedstrijd Culemborg – Vriendenschaar eindigde op 13 februari 1927 in 0-0. Het was wel een spannende pot. De Culemborgse Courant begreep er niets van dat Kees van Lint, normaal linksbuiten, nu als midvoor was opgesteld. Op deze plaats kwam hij niet tot zijn recht. In de achterhoede van Vriendenschaar was Riens Copier uitblinker. Het publiek gedroeg zich onhebbelijk, aldus de krant.

De Culemborgsche Courant had een prijsvraag uitgeschreven wie de uitslag zou raden. Alleen de heer W.C. Zaayer, Triostraat 7, had het goed. Hij kreeg 5 gulden als prijswinnaar.

Op zondag 6 maart was de return aan de Westersingel en Culemborg ging er met een 1-2 winst vandoor. Het veldoverwicht was voor Vriendenschaar, maar de voorhoede bracht er weinig van terecht. Hoe het doelpuntenverloop was, is niet te achterhalen.

Het seizoen 1927/28

Vriendenschaar kon voor de zomertrainingen weer beschikken over John Bollington. Ons elftal speelde dit seizoen in de derde klasse D West I. Daarin eindigde het op de tweede plaats, slechts twee punten achter kampioen Baarn.

Maar eventuele kampioensansen werden direct na de jaarwisseling verknald door drie achtereenvolgende nederlagen tegen Zeist (3-1 uit), Baarn (2-4 thuis) en Quick Amersfoort (3-2 uit). Ons elftal had eerder al met 2-1 van Baarn verloren, maar de thuisnederlaag was cruciaal. De hoop dat het twintigjarig bestaan van Vriendenschaar met een kampioenschap bekroond zou kunnen worden, vervloog hiermee.

*Eerste elftal 1927.
Achter v.l.n.r. Huub van Veen, Jan van Lint, Jo van Ekris, Riens Copier, Jo van Kuik, Dirk van der Stroom, Kas Vermeulen, Bouke Eijke, Ko van Kuik en Teunis van Vugt (voorzitter).
Voor v.l.n.r. Riens Bronk, Bart de Heus en Kees van Lint.*

Ook in dit seizoen waren er confrontaties met Culemborg. Op zondag 20 november 1927 ging deze derby op het Vriendenschaarterrein helemaal de mist in. De Culemborgsche Courant: *"... maar wat wij Zondagmiddag gezien hebben, was wel wat al te erg. 't Was trappen, smijten en duwen, maar voetballen zag men niet."* De wedstrijd onder een onbekwame scheidsrechter liep danig uit de hand. De spelers van Culemborg liepen nog vóór de rust kwaad van het veld en keerden niet meer terug. Culemborg kreeg later in het seizoen twee winstpunten in mindering, schuldig bevonden aan het staken van de wedstrijd. Pas laat in het seizoen 1927/28 zou de wedstrijd in zijn geheel worden overgespeeld.

Op 5 februari 1928 werd eerst de wedstrijd Culemborg – Vriendenschaar gespeeld. De publieke belangstelling viel wat tegen, maar dat kwam door de weersomstandigheden. Er stond in de eerste helft een harde wind en Culemborg had die in de rug. De veldmeerderheid die Culemborg verkreeg, kon niet omgezet worden in doelpunten. Het was juist Vriendenschaar dat voor de rust 0-1 scoorde. Culemborg had in de tweede helft niet alleen de wind, maar ook de regen tegen. Het veld van Culemborg veranderde in een modderpoel. Eigenlijk had scheidsrechter Pik de wedstrijd moeten staken. Maar dat gebeurde niet en de spelers wilden ook maar van de wedstrijd af zijn. In de tweede helft fabriceerde Vriendenschaar nog twee doelpunten en ging zodoende met een 0-3 overwinning strijken.

Veertien dagen later, 19 februari 1928, werd de wedstrijd Vriendenschaar – Culemborg gespeeld, beter gezegd overgespeeld. Immers de wedstrijd was op 20 november 1927 gestaakt. Deze wedstrijd tegen Culemborg werd nu met 4-1 door Vriendenschaar gewonnen. Kees van Lint (vóór de rust) en Ko van Kuik (na de rust) maakten elk twee doelpunten. De wedstrijd stond niet op een hoog peil. Dat weet men vooral aan de onvolledigheid van Culemborg. De voorhoede van Culemborg bracht er weinig van terecht. Ook de midvoor van Vriendenschaar was naar het oordeel van de Culemborgsche Courant niet doortastend genoeg.

Twintigjarig bestaan

Vriendenschaar vierde op 1 mei 1928 haar twintigjarig bestaan met het doen verschijnen van het eerste jubileumboek(je) in de geschiedenis van onze club.

Omdat atletiek een bedreven 'nevensport' was heette onze club toen officieel 'Culemborgsche Athletiek en Voetbalvereniging Vriendenschaar'.

Hoe belangrijk Vriendenschaar dan al in de Culemborgse gemeenschap was, mag blijken uit twee volle pagina's in de Culemborgsche Courant die geheel gevuld waren met nieuws over het jubileumfeest in zaal Van Gelder, met veel foto's en met de volledige, heel lange jubileumtoespraak van voorzitter Teunis van Vugt.

Omslag van het jubileumboekje uit 1928 van de Culemborgsche Athletiek en Voetbalvereniging Vriendenschaar.

Op weg naar het vijftwintigjarig jubileum

Het seizoen 1928/29

Voor de tweede keer afdelingskampioen

In het seizoen 1928/29 verhuisde Vriendenschaar met het eerste elftal van district West I naar West II, met tegenstanders uit Den Haag, Rotterdam, Dordrecht en Leerdam. Vriendenschaar werd ingedeeld in de derde klasse D. Vriendenschaar werd in de zomermaanden van 1929 weer door John Bollington getraind.

Utrechter Rut Hardenber aanvoerder

Een bijzonderheid voor de competitie 1928/29 was dat een Utrechter, Rut Hardenveld, ooit overgekomen van Velox, de eerste niet-Culemborgse aanvoerder van het eerste elftal van Vriendenschaar werd. Aan het einde van het seizoen 1928/29 zou Hardenberg overigens weer teruggaan naar Velox.

Twee Amsterdammers komen naar Vriendenschaar

Een andere bijzonderheid was de komst van twee Amsterdammers, J.N. (Jan) Bijl en een zekere B. Wiegel. In de ledenlijst van Vriendenschaar uit het seizoen 1928/29 staat Jan Bijl vermeld met de voorletters M.F. en Wiegel met de voorletters W.F. Beiden zouden op hetzelfde adres wonen: Schipbeekstraat 28 huis te Amsterdam. Jan Bijl stond op de ledenlijst niet met zijn eigen voorletters, maar met die van zijn broer Rinus, die zich in 1932 bij Vriendenschaar zou aanmelden. In 2008, ten tijde van ons honderdjarig bestaan, kon ons toen bijna negentigjarig lid Wim de Ruyter zich de komst van de twee Amsterdammers nog goed herinneren. Hoe zat het eigenlijk met hun voetbalverleden? Dat is nu nog lastig na te gaan. De Sportkroniek, het tijdschrift waarin de KNVB de officiële mededelingen deed, geeft enige informatie. Na enig speurwerk vonden we dat zowel Bijl als Wiegel bij de Amsterdamse voetbalvereniging Amstel had gevoetbald. In 1927 vroegen nogal wat Amsterdamse voetballers overschrijving naar de

voetbalvereniging Bodegraven, onder wie Bijl en Wiegel. Vermoedelijk om daar tegen een vergoeding te gaan spelen (wat overigens reglementair niet toegestaan was). De overschrijving van Bijl van Amstel naar Bodegraven vinden we vermeld in de Sportkroniek van 12 september 1927.

Met ingang van 30 april 1928 werd Wiegel door de KNVB voor Bodegraven geschorst tot 15 oktober 1928, wegens het opzettelijk natrappen van een tegenstander op 4 maart 1928.

We vinden in de Sportkroniek van 4 oktober 1928 ook nog dat Bijl en Wiegel waren geroyeerd, maar dan als lid van het Amsterdamse Blauw-Wit.

De vraag is, nu niet meer te beantwoorden, hadden de twee Amsterdammers wat te verbergen? En wist het bestuur van Vriendenschaar hun achtergrond, toen beiden zich aanmeldden bij Vriendenschaar? Of hebben zij dit mogelijk in het midden gelaten? De Culemborgsche Courant uitte in die tijd nogal wat kritiek over de spelers van ons eerste elftal en ook over deze nieuwkomers. Tegenwoordig zouden spelers zich door zulke kritiek behoorlijk beledigd voelen. Hoewel Bijl en Wiegel volgens de krant niet echt konden bekoren, speelden ze het hele seizoen toch geregeld in het eerste elftal. Bijl als halfspeler en Wiegel als linksbinnen. Aan het einde van het competitie kwam op een of andere manier uit dat ze niet speelgerechtigd waren geweest. Vlak voor de aanvang van de promotie-degradatiecompetitie in 1929 waaraan ons eerste elftal zou deelnemen, werden ze uit het elftal gezet.

Spelers van eerste elftal in de competitie

Exacte gegevens hebben we niet. Maar uit de Culemborgsche Courant van deze tijd kwamen we aan de volgende namen: Jan Bijl, Eef Bronk, Riens Bronk, Jan den Dunne, Jo van Ekris, Bouke Eijke, Rut Hardeveld, Bart de Heus (keeper), Jan Kerkhof, Rinus van Kleef, Arie van den Hurk (keeper), Jo van Kuik, Ko van Kuik, Kees van Lint, Stef van de Straten, B. Wiegel.

Eerste elftal 1928. V.l.n.r. Cas Vermeulen, Riens Copier, Hannes Vermeulen, Jo van Kuik, Stef van der Straten, Bart de Heus, Ko van Kuik, Kees van Lint, Stef van Logchem, Riens Bronk en Rut Hardeveld.

De competitie

De competitie 1928/29 was op 6 oktober 1928 nogal spectaculair begonnen. Vriendenschaar won met 9-2 van UDI. Maar de week erop verloor Vriendenschaar met 5-2 van JOZ, om de week daarna met 9-0 van Emma te winnen. De nederlaag tegen JOZ bleek achteraf de enige van het seizoen. Half december werd wraak genomen en won Vriendenschaar thuis met 6-2.

Speciaal waren de ontmoetingen tegen Leerdam. Thuis won Vriendenschaar op 20 oktober 1928 met 2-1. Het publiek was al grotendeels van de Westersingel vertrokken bij de stand 1-1, toen Wiegel alsnog de winnende treffer fabriceerde. De uitwedstrijd op 23 maart 1929 was een rauwe partij voetbal, aldus de Culemborgsche Courant. Het werd weliswaar 2-2, maar drie spelers van Vriendenschaar werden hierna door de voetbalbond geschorst, zonder al te grote vervolgen voor de rest van de competitie.

Op 4 mei 1929 werd het afdelings-kampioenschap behaald na een 0-4 zege op het onderaan staande USC. Met 26 punten uit 16 wedstrijden was Vriendenschaar vrijwel ongenaakbaar gebleken. Doelsaldo 69-23 uit 16 wedstrijden; Vriendenschaar was op schot gebleken met gemiddeld vier treffers per wedstrijd! De voorsprong op de naaste concurrenten DCL en De Musschen bedroeg vijf punten.

De promotie-degradatiecompetitie

Vriendenschaar zou in de promotie-degradatie-competitie uitkomen tegen Olympia uit Gouda, kampioen van de derde klasse C, en Hercules uit Utrecht, op de laatste plaats geëindigd in de tweede klasse B.

Zeker voor het gerenommeerde Hercules was het een 'schande' om degradatiewedstrijden te moeten spelen. Speciaal voor deze wedstrijden versterkte Hercules zich met Wout Buitenweg en Jan Gielens, twee oud-internationals, die hun schoenen al in de wilgen hadden gehangen.

Buitenweg had 11 interlands gespeeld. Buitenweg had zelfs nog meegedaan aan de Olympische Spelen van Amsterdam in 1928. Hij misdroeg zich toen door de midvoorpositie op te eisen en werd vervolgens niet meer opgesteld.

Jan Gielens speelde negen interlands, de laatste in 1926. In Culemborg vond men het meedoen van Buitenweg en Gielens 'frauduleus', omdat beiden niet in de gewone competitie waren uitgekomen.

De Culemborgsche Courant herinnerde haar lezers er echter aan dat Vriendenschaar in het verleden ook gestopte spelers had 'teruggehaald' voor belangrijke wedstrijden. Het was ook niet tegen de reglementen.

Op Tweede Pinksterdag, 20 mei 1929 opende Vriendenschaar de promotie-degradatiecompetitie met een 1-2 uitoverwinning op Olympia. Op zondag 27 mei 1929 moest Vriendenschaar vervolgens thuis tegen Hercules spelen. Met drieduizend toeschouwers aan de Westersingel was het nog nooit zo druk geweest. De kassier bij de ingang had een heel goede dag. Maar men wist zich eigenlijk geen raad met vijfhonderd fietsers, auto's en motoren die op de wedstrijd waren afgekomen. Het was een chaos.

Vriendenschaar had Van Kleef en Eef Bronk opgesteld, nadat Bijl en Wiegel uit het elftal waren gezet. Buitenweg van Hercules kwam maar moeilijk in zijn spel doordat Jan Kerkhof als bewaker op hem was gezet. Buitenweg was vol ongenoegen en liet dat luidkeels merken. Voortdurend werden spelers van Vriendenschaar door Buitenweg uitgescholden. Scheidsrechter W. Ridder Van Rappard (inderdaad uit het adellijke geslacht) hield de wedstrijd goed in handen. De wedstrijd was zeer matig en hard. Enkele minuten na de rust maakte de verder tegenvallende Rut Hardenveld 1-0 voor Vriendenschaar.

Ons elftal ging ten onrechte in de verdediging. Twaalf minuten voor tijd maakte Hercules 1-1 gelijk en daar bleef het bij.

Op zondag 9 juni 1929 won Vriendenschaar thuis maar moeizaam met 3-2 van Olympia. Bij de rust stond Olympia zelfs met 0-2 voor. Maar na de rust maakte Jo van Ekris de 1-2. Een toegekende strafschoep zorgde voor 2-2. Vijf minuten voor het einde maakte Jan Kerkhof met een schitterende kopbal de winnende treffer.

Doordat Hercules ook de beide wedstrijden tegen Olympia had gewonnen, was de laatste wedstrijd Hercules – Vriendenschaar op 16 juni 1929 beslissend. De wedstrijd stond opnieuw onder leiding van scheidsrechter Van Rappard. Hij leidde de wedstrijd volgens het sportweekblad de Sportkroniek uitstekend. Had hij dat niet gedaan dan was een 'walgelijke wedstrijd' ontstaan, aldus de Sportkroniek. Vriendenschaar stond na een half uur spelen met 2-0 achter. Uit een vrije trap maakte Vriendenschaar 2-1 en werd daarna sterker. In de eerste helft had het spel herhaaldelijk stil gelegen vanwege de vele vrije trappen over en weer.

Eerste elftal, vermoedelijk 16 juni 1929, tegen Hercules. Staande vijfde van links Eef Bronk, achtste Kees van Lint, tiende Bart de Heus. Zittend eerste van links Jan Kerkhof.

16 juni 1929. Doelman Arie van de Hurk bokst de bal weg voordat de Herculesaanval gevaarlijk kan worden.

Na de rust was het spel wat rustiger, al had Riens Bronk het vele malen met zijn directe tegenstander aan de stok. Wout Buitenweg onderbrak het spel herhaaldelijk door de bal voortdurend over de zijlijn te trappen. Twintig minuten voor het einde van de wedstrijd maakte Hercules 3-1. De Utrechtse ploeg handhaafde zich met de overwinning in de tweede klasse. Vriendenschaar mocht gaan uithuilen in de derde klasse.

Na de wedstrijd Hercules – Vriendenschaar werd in de Culemborgsche Courant de suggestie gedaan om promotie-degradatiecompetities op te heffen. De kampioenen van de derde klasse zouden automatisch moeten kunnen promoveren en de nummers laatst uit de tweede klasse degraderen.

Pas in 1950 werden de promotie-degradatiecompetities in deze vorm voor het laatst gespeeld. De nummers laatst van elke klasse zouden voortaan automatisch degraderen. Later zou ook automatische promotie van de kampioenen gaan plaatsvinden.

Gejuich bij het thuispubliek als Hercules een 0-1 voorsprong heeft genomen (16 juni 1929).

Het seizoen 1929/30 Weing succesvol

Bij het begin van de nieuwe competitie sprak De Culemborgsche Courant over 'De Grootte Trek':
"Zoals destijds in de Boerenrepublieken van Zuid-Afrika de bewoners naar verder gelegen oorden trokken, ..., zo trekken de voetballers ook naar

andere plaatsen, omdat hun nieuwe vereniging meer biedt dan de oude. Want dat men alleen zou veranderen omdat men zich in de oude club niet meer thuisvoelt, ook dat moet men de kat wijsmaken.

Dat Rut Hardeveld Vriendenschaar verliet om weer voor zijn oude club Velox te gaan spelen, kon de krant nog wel velen.

Eerste elftal ca. 1930. V.l.n.r. scheidsrechter, Jo van Ekris, Jan Kerkhof, Eef Bronk, Bart de Heus, Ko van Kuik, Jan den Dunne, Kees van Lint, Riens Bronk, Aart Wammes, Nico van de Berg en Henk van Haaren.

In het seizoen 1929/30 werd trainer John Bollington voor de zomertrainingen opgevolgd door Joseph William Julian, die al eens in het seizoen 1925/26 bij Vriendenschaar werkzaam was geweest.

Ondanks de trainingsinspanningen verricht onder Julian bakte ons eerste elftal er in het seizoen 1929/30 weinig van.

Vriendenschaar leed in Rotterdam de zwaarste nederlaag uit de geschiedenis, 1-11, tegen The Rising Hope.

'Vriendenschaar ging naar het Rotterdamse abattoir', kopte de Culemborgsche Courant.

Een grote tegenstelling tot deze afgang was de 6-1 overwinning op de latere kampioen HVC.

Met slechts negen punten eindigde Vriendenschaar op de voorlaatste plaats en ontsnapte onze club aan het spelen van degradatiewedstrijden.

Het seizoen 1929/30 was ook niet zo gezellig. De onderlinge verstandhouding tussen de spelers bleek minder goed te zijn.

Sommige spelers kwamen uit in wedstrijden die niet door de KNVB – sinds 1929 koninklijk –, waren goedgekeurd.

Ook bezondigden de spelers zich aan ruw spel. Omdat het eerste elftal in het seizoen erop weer in district West I zou gaan voetballen, werden de spelers door het bestuur gewaarschuwd voor het strenge optreden van de Utrechtse scheidsrechters.

Seizoen 1930/31 Geen geld voor een trainer

Er was voor het volgende seizoen geen geld voor een trainingsfonds. Er werd besloten dat de spelers maar onderling moesten blijven trainen. Ondanks het ontbreken van deskundige training in de zomermaanden presteerde het eerste elftal in het seizoen 1930/31 toch redelijk.

Vriendenschaar kwam dit keer uit in derde klasse West I en eindigde op de derde plaats. Desalniettemin constateerde het bestuur in een nabeschuiving van het seizoen, zo lezen we in het notulenboek uit die tijd, dat bij de spelers af en toe de wil om te winnen ontbrak.

*Eerste elftal 1932 Achter v.l.n.r. Kas Vermeulen, Riens Bronk, Teunis Vink, Riens Copier.
Midden v.l.n.r. Jan Kerkhof, Eef Bronk, Jo van Ekris.
Voor v.l.n.r. Jan van Lint, Dirk van der Stroom, Gerrit Schouten, Ko van Kuik, Jan den Dunne.*

Seizoen 1931/32

De kampioensvlag kan weer eens uit

In het seizoen 1931/32 verhuisde Vriendenschaar weer eens naar het district West II. Ons elftal kwam uit in de derde klasse C.

Vriendenschaar ging opnieuw aan de slag met een Engelse trainer. Ditmaal met ene Tim Coleman (1881-1940). Die trainde in Nederland verschillende elftallen succesvol. Zo ook Vriendenschaar in de zomermaanden.

Coleman was voordien speler geweest van diverse Engelse voetbalclubs, waaronder Everton, Sunderland, Fulham en Nottingham Forest. Hij speelde eenmalig in het Engelse nationale team. Hij was een oorlogsheld uit de Eerste Wereldoorlog. Hij werd toen al als gesneuveld opgegeven, maar dat bleek in tweede instantie niet zo te zijn. Hij werd militair onderscheiden vanwege dapper gedrag. Door een noodlottig ongeval stierf hij in november 1940. Hij viel bij reparatiewerkzaamheden door het dak van een door Duitsers gebombardeerde elektriciteitscentrale in South Kensington.

De competitie

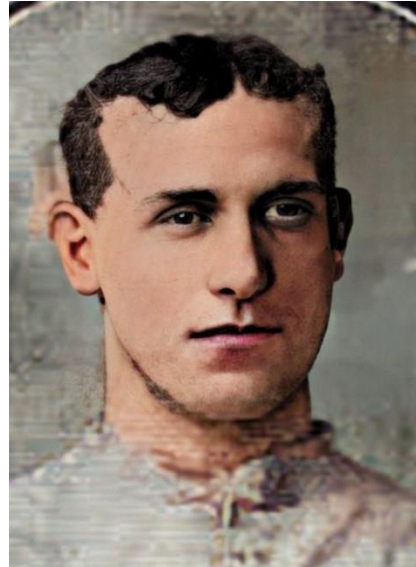
Vriendenschaar begon het seizoen goed met een 3-1 overwinning op DOSB, maar op de tweede competitiedag liet ons elftal zich verrassen door met 2-1 van Sliedrecht te verliezen. Daarna volgden alleen maar overwinningen. De belangrijkste concurrent van Vriendenschaar voor de titel was Leerdam. Ook die liet in het begin van de competitie een steek vallen. Tegen het zwakke Merwede speelde Leerdam op de tweede competitiedag 2-2 gelijk.

Op zondag 1 november 1931 stond de wedstrijd Vriendenschaar – Leerdam op het programma. De wedstrijd werd onder grote belangstelling gespeeld, Vriendenschaar had nogal tegen de wedstrijd opgekeken vanwege de verhalen over het niet zo sportieve spel van de twee Leerdamse tegenstanders in de competitie: naast Leerdam ook LSV. Vriendenschaar speelde in de wedstrijd tegen Leerdam niet bijster goed. De linies sloten niet goed op elkaar aan en dat maakte de ploeg onzeker. Het was dan ook niet verwonderlijk dat Leerdam in de eerste helft de score opende. Uit een hoekschop werd de bal ingekopt, nadat doelman Teunis Vink had misgetast. Vriendenschaar kwam nog voor rust op gelijke hoogte. Gerrit Schouten speelde de bal tussen twee Leerdamspelers door en Jaap Roelofs scoorde: 1-1. In de tweede helft was Vriendenschaar in de meerderheid. Pas vijf minuten voor tijd werd door Vriendenschaar de winnende treffer gemaakt. Uit een scrimmage maakte Jaap Roelofs zijn tweede doelpunt.

Door de overwinning op Leerdam stond Vriendenschaar weliswaar nog één wedstrijd punt achter, maar had het ook een wedstrijd minder gespeeld. Veertien dagen later speelde Leerdam ons elftal in de kaart door 1-1 gelijk te spelen tegen stadgenoot LSV. Vriendenschaar bleef na de zege op Leerdam overwinningen boeken tot op 6 december 1931 Sliedrecht op bezoek kwam. Hoewel Vriendenschaar gewaarschuwd was door de nederlaag aan het begin van het seizoen, kwam het op eigen terrein toch weer niet verder dan 1-1. Ons elftal speelde dit keer zo slecht, dat gevreesd werd voor het verdere verloop van de competitie. Een week later stond namelijk de als lastig te beschouwen uitwedstrijd tegen het Leerdamse LSV op het programma.

Tim Coleman

Geboren: 26 oktober 1881 te Kettering(Northamptonshire), Engeland
Overleden: 20 november 1940 South Kensington, Engeland

Spelersloopbaan: Kettering Town (tot 1901), Northampton Town (1901-02), Woolwich Arsenal (1902-08), Everton (1908-10), Sunderland (1910-11), Fulham (1911-14), Nottingham Forest (1914-18), Tunbridge Wells Rangers (1920-21). Eenmalig Engels international in 1907.

Trainersloopbaan in Nederland: Sportclub Enschede (1925-27), Oldenzaal (1928-29), Vriendenschaar (1931-32), DHC (1932-33)

Vriendenschaar sleepte gelukkig een benauwde 2-3 overwinning uit het vuur.

Op 20 december 1931 boekte zowel Leerdam als Vriendenschaar een monsterscore. Leerdam versloeg DOSB met 7-1 en Vriendenschaar versloeg Merwede zelfs met 8-1. Aan het einde van het jaar 1931 was Vriendenschaar koploper met 21 punten uit 12 wedstrijden. Leerdam stond drie wedstrijd-punten achter, maar had een wedstrijd minder gespeeld. 18 punten uit 11 wedstrijden dus. Vriendenschaar maakte rond die tijd bekend dat werklozen voortaan minder entree voor de wedstrijden hoefden te betalen. Op vertoon van de werklozenkaart dienden zij slechts 5 cent te betalen, maar dat was dan voor de (gemeentelijke) belasting. Anders zou de toegang gratis zijn geweest.

Eerste elftal 1932. Staande v.l.n.r. Jo van Ekris, Eef Bronk, Jan van Lint, Jan Kerkhof, Gerrit Schouten, Riens Copier. Zittend v.l.n.r. Riens Bronk, Henk van Haaren, Teunis Vink, Jo van Kuik, Kees van Lint.

Na een paar zondagen zonder voetbal vanwege de terreinomstandigheden, maakten Vriendenschaar en Leerdam op zondag 24 januari 1932 geen fout. Leerdam won uit met 0-3 van SVW en Vriendenschaar versloeg Schoonhoven uit met 1-6. Van de laatste wedstrijd is, behalve de uitslag, niets bekend. Wel dat een auto met supporters van Vriendenschaar over de kop sloeg. Terugkomend van de wedstrijd terugkwamen raakte de auto tussen Schoonhoven en Jaarsveld van de dijk. De heer J. van der Stroom (vermoedelijk oud-Vriendenschaarspeler Jilles van der Stroom) liep hoofdverwondingen op en moest ter plaatse medisch worden behandeld. Andere supporters uit de auto moesten vanwege schrammen, ontvellingen en kneuzingen eveneens worden verzorgd. De gewonde supporters konden met andere auto's naar huis worden gereden. Autobedrijf Van Strien haalde de zwaar beschadigde auto een dag later op.

Zondag 1 februari 1932: de uiterst belangrijke match uit tegen Leerdam. Heel veel supporters van Vriendenschaar gingen met de fiets op weg naar Leerdam. De wat beter bedeedden met de auto.

Vanwege het belang van de wedstrijd waren alle andere wedstrijden van Vriendenschaar uitgesteld. Het werd een teleurstellende zondag. Hoewel Vriendenschaar beter speelde, won Leerdam met 1-0 door een treffer in de eerste helft. Vriendenschaar kwam in de tweede helft niet verder dan een bal tegen de lat. En verder bleek de keeper van Leerdam door zijn optreden niet te passeren. Door dit resultaat was Leerdam op één punt afstand van Vriendenschaar gekomen, maar met één wedstrijd minder gespeeld.

Na weer twee wedstrijdloze zondagen won Leerdam op zondag 21 februari 1932 met 3-0 van stadgenoot LSV. Vriendenschaar speelde niet. Leerdam nam hierdoor de koppositie van Vriendenschaar over. Een week later maakten Leerdam en Vriendenschaar geen fout. Leerdam won uit met 0-3 van Merwede en Vriendenschaar versloeg Emma thuis met 4-0 op bevroren grond.

Op zondag 28 februari, de laatste competitieronde, een sensationele ontknoping. Sliedrecht ontpopte zich als kampioenendoder en speelde thuis met 0-0 gelijk tegen Leerdam. Vriendenschaar versloeg zelf, uit spelend, SVW met 1-3.

Vriendenschaar en Leerdam eindigden de competitie daardoor allebei bovenaan met 27 punten uit 16 wedstrijden. Het doelsaldo van Vriendenschaar was 59-18 en beter dan dat van Leerdam: 49-20. Maar dat telde niet. Er moest een beslissingswedstrijd gespeeld worden om het kampioenschap van de derde klasse C. De winnaar zou overigens niet promoveren naar de tweede klasse, maar gerechtigd zijn deel te nemen aan de promotie-degradatiecompetitie, die wel uitzicht op promotie bood.

De beslissingswedstrijd Vriendenschaar – Leerdam

De wedstrijd werd voor zondag 13 maart 1932 vastgesteld en zou plaatsvinden op het veld van UVV uit Utrecht, gelegen aan de Lage Weidschedijk.

Het veld van UVV was per spoor goed bereikbaar vanuit Culemborg. Eerst naar Utrecht Centraal. Daar overstappen naar een lokaal stationnetje op Lage Weide, waarachter UVV lag. Zo'n duizend supporters maakten van de gelegenheid gebruik om per spoor te reizen met een zogeheten 'extra trein' die vanuit Culemborg werd georganiseerd. Het bestuur van Vriendenschaar deelde bij vertrek op het station brieven uit aan de reizigers met de volgende inhoud: *'Vriendenschaarsupporters. Gedraagt U voor, tijdens en na de wedstrijd zoals een goed sportsman betaamt. Onthoudt U van op- of aanmerkingen over het spel en de leiding. U dient daarmee ons belang het best. Bestuur Vriendenschaar.'*

Beslissingswedstrijd Leerdam – Vriendenschaar 10 maart 1932. Een aanval van Leerdam wordt afgeslagen.

De wedstrijd kende een rommelig begin. Er ontstonden scrimmages voor het Leerdamdoel. Een verdediger van Leerdam werkte de bal bijna in eigen doel. Een speler van Leerdam wist vervolgens de bal van de lijn te halen toen hun keeper al was geslagen. Ook Leerdam kreeg een goede kans. Een van richting veranderd schot scheerde over het doel van Vriendenschaar. Er ontstonden verscheidene corners voor Vriendenschaar, maar Wim van Haaren nam ze keer op keer niet goed. Jan van Lint kreeg in de eerste helft de bal te pakken. Hij schoot en raakte met de bal de bovenkant van de lat.

Middenvoor Gerrit Schouten zag de bal terug stuiten en kegelde die vervolgens in het Leerdamdoel: 1-0 onder 'oorverdoovend' gejuich van het publiek. Kees van Lint ontving later in de eerste helft eveneens de bal. Met een geweldige 'knoert' wist hij de Leerdamdoelman te passeren 2-0. *'Dat is een prachtgoal'*, aldus een supporter, *'Ik snap er niks van dat die oude linksbuiten nog zoo kan tippelen en schieten kan'*. (De grijze Kees van Lint speelde al jaren in het eerste elftal van Vriendenschaar en zou nog zo'n tien jaar blijven doorvoetballen). Met 2-0 brak ook de rust aan.

Weer een doelpunt voor Vriendenschaar! Zie de juichende spelers

In de tweede helft maakte Riens Copier een overtreding, die met een penalty bestraft werd. Leerdam profiteerde niet; doelman Vink wist uitgestrekt de bal te stoppen. De spelers van Leerdam gingen zich hierna te buiten aan minder sportief spel. Leerdam werd afgestraft op het moment dat een van zijn spelers Gerrit Schouten probeerde neer te leggen. Dat lukte niet. In plaats daarvan speelde Gerrit de bal tussen zijn tegenstander door om vervolgens de 3-0 te scoren. Onverwacht kwam Leerdam op 3-1. Eef Bronk liet de bal lopen. Doelman Vink verwachtte dat de bal naast zou gaan en zag vervolgens de bal ongestoord in het doel verdwijnen. Maar de hoop van Leerdam vervloog toen direct na de aftrap Kees van Lint weer scoorde: 4-1.

Leerdam had hiervan niet terug. Drie spelers van Leerdam werden achtereenvolgens vanwege onsportief gedrag van het veld gezonden. Gerrit Schouten profiteerde hiervan en maakte nog eens twee doelpunten. Jan van Lint bepaalde de uitslag op 7-1.

's Avonds was er, na een triomfantelijke tocht door de stad, een feestelijke ontvangst voor de spelers in de zaal van Van Gelder.

Muzikale ondersteuning was er door muziekvereniging Crescendo onder leiding van Pieter Aafjes. Diverse Culemborgse clubs kwamen Vriendenschaar huldigen. Voorzitter Cees Dubbeldam roemde in een toespraak het goede spel van Kees van Lint.

De promotie-degradatiecompetitie met een wel heel 'lang staartje'

Vriendenschaar zou in de promotie-degradatiecompetitie uitkomen tegen Olympia uit Gouda, kampioen van de derde klasse D, en BMT uit Den Haag, op de laatste plaat geëindigd in de tweede klasse B van district West II.

De promotie-competitie begon op paasmaandag 28 maart 1932 met de wedstrijd BMT – Olympia. Het eerste elftal van Vriendenschaar en vele supporters uit Culemborg zagen BMT met 1-4 ten onder gaan.

Op zondag 3 april 1932 moest Vriendenschaar in Gouda tegen Olympia aantreden. Ons elftal speelde een goede partij en had in een uitblinkende Jo van Ekris de beste speler van het veld. De scheidsrechter was echter niet op de hand van Vriendenschaar en liet diverse zware overtredingen binnen de beruchte lijnen domweg onbestraft.

Jan van Lint opende in de eerste helft de score voor Vriendenschaar na aangespeeld te zijn door Kees van Lint. Olympia maakte hierna gelijk. Wim van Haaren zorgde er vlak voor de rust voor dat Vriendenschaar met een verdiende 1-2 voorsprong ging rusten. Riens Bronk moest zich in de rust geblesseerd laten vervangen door Jo van Kuik. Ook in de tweede helft was Vriendenschaar de betere partij. Desondanks maakte Olympia onverwacht 2-2. Bij een van de volgende aanvallen van Vriendenschaar sloeg een verdediger van Olympia de bal met de hand uit het eigen doel. Ook dat zag de scheidsrechter over het hoofd. Kort voor het einde van de wedstrijd maakte Olympia 3-2. Een ontmoedigd Vriendenschaar zag Olympia nog eens scoren. Het werd 4-2 in Gouda.

Op zondag 24 april zou de competitie worden voortgezet met de wedstrijd Vriendenschaar – BMT. Vriendenschaar zou moeten winnen om in de race te blijven. Drogisterij Merckx had inmiddels een aardigheidje in de aanbieding. Mocht Vriendenschaar promoveren naar de tweede klasse dan zouden alle spelers een abonnement ontvangen voor een jaar gratis scheren.

De thuiswedstrijd tegen BMT werd een teleurstellend vertoning. Alle linies van Vriendenschaar speelden ver onder hun kunnen. De drie binnenspelers in de voorhoede, Jan van Lint, Gerrit Schouten en Co van Kuik, liepen erbij 'als hondjes zonder tanden', aldus de Culemborgsche Courant. Snel na het begin van de wedstrijd scoorde BMT de 1-0 met een mogelijk houdbaar afstandsschot. Keeper Teunis Vink dook vergeefs naar de bal. Vóór de rust maakte Jan van Lint toch nog de 1-1. In de tweede helft kwam BMT op 1-2. Een bal werd door Jan Kerkhof van richting veranderd, waardoor keeper Vink kansloos werd gelaten. Vlak voor het einde van de wedstrijd maakte Riens Copier uit een penalty de 2-2 gelijkmaker. Maar na afloop van de wedstrijd mocht Vriendenschaar nóg een strafschoep nemen. Een van de neutrale grensrechters was het eens met een protesterend Vriendenschaar dat de scheidsrechter in de tweede helft een penalty voor Vriendenschaar over het hoofd had gezien. Riens Copier benutte na de wedstrijd ook die strafschoep. Het zou aan de protestcommissie van de KNVB zijn om te beoordelen of Vriendenschaar terecht een penalty was onthouden. De uitslag van de wedstrijd werd 2-2, maar zou na toewijzing van het protest nog 3-2 voor Vriendenschaar kunnen worden.

Culemborgs publiek bij de wedstrijd Olympia - BMT

De kans op promotie voor Vriendenschaar werd wel heel klein toen op donderdag 5 mei, Hemelvaartsdag, Olympia thuis met 4-3 van BMT won. Olympia had nu zes wedstrijdpunten binnengehaald, terwijl Vriendenschaar (uit één wedstrijd), en BMT (uit twee wedstrijden) nog met lege handen stonden. De promotie van Olympia werd al officieus gevierd.

Op zaterdag 14 mei 1932 zou het protest van Vriendenschaar door de KNVB worden behandeld. De redactie van de Sportkroniek had twee dagen tevoren al een mening:

'Als Vriendenschaar Zaterdag haar protest, Maandag van Olympia en later ook nog van B.M.T. wint, zou zij nog gelijk met de Gouwenaars komen. Wij gelooven daar niet veel van.'

Op het laatste moment werd de behandeling van het protest echter naar zaterdag 28 mei 1932 verdaagd. Mogelijk dat de protestcommissie eerst maar eens het verdere verloop van de promotie-degradatiecompetitie wilde aanzien. Het werd er voor de protestcommissie echter niet gemakkelijker op toen twee dagen later, op Tweede Pinksterdag, maandag 16 mei, Vriendenschaar thuis met 3-2 won van Olympia. Vooraf een vreemde wedstrijd: Olympia had genoeg aan een gelijkspel om officieel naar de tweede klasse te promoveren en niet meer afhankelijk te zijn van het protest dat liep. Vriendenschaar moest per se winnen om een kleine kans op promotie te behouden, mits later nog van BMT zou worden gewonnen en onder voorbehoud dat het protest uit de eerdere wedstrijd tegen BMT zou worden toegekend.

Invalier-doelman Koen van Lint verdedigde het doel van ons elftal in het duel Vriendenschaar – Olympia (3-2)

Vriendenschaar speelde een goede wedstrijd tegen Olympia. Koen van Lint verving Teunis Vink als keeper. Jo van Kuik stelde evenmin teleur als vervanger van Jan Kerkhof. In de voorhoede moest Van der Stroom de geblesseerde Ko van Kuik vervangen. De achterhoede met Rinus Bronk en Rinus Copier was 'onoverwinnelijk' volgens de Culemborgsche Courant. Ook Jo van Ekris en Eef Bronk voldeden goed. En Eef was in de eerste helft degene die met een prachtig doelpunt voor Vriendenschaar de score opende. De 1-0 werd ook de ruststand.

Direct na de rust scoorde Olympia de gelijkmaker uit een naar buitenspel riekend doelpunt. Vriendenschaar had niks aan een gelijkspel. Jan van Lint scoorde de 2-1, nadat broer Kees met schijnbewegingen een drietal tegenstanders had gepasseerd. Kort voor het eindsignaal scoorde Van der Stroom de 3-1. Olympia scoorde uit een corner nog wel 3-2 maar dat bleef het bij. Olympia moest door de nederlaag wel de wachtkamer in, afhankelijk van het lopende protest van Vriendenschaar.

Op zondag 22 mei 1932 trad Vriendenschaar aan tegen BMT. Er moest gewonnen worden en dan maar afwachten op de uitkomst van het protest. Mede door de sterke rugwind stond Vriendenschaar met de rust met 0-3 voor na een blunder van de BMT-keeper en doelpunten van Jan van Lint en Gerrit Schouten. Na de rust slaagde BMT erin om helemaal terug te komen in de wedstrijd. Na drie Haagse doelpunten stond het ineens 3-3. Met een uiterste krachtsinspanning wist Vriendenschaar toch nog te winnen door doelpunten van achter-eenvolgens Kees en Jan van Lint.

Behandeling van het protest

Het was nu afwachten of Vriendenschaar alsnog een beslissingswedstrijd tegen Olympia kon afdwingen via het protest. Op 28 mei kwam de protest-commissie bijeen en wees het protest van Vriendenschaar af. De Culemborgsche Courant reageerde hierop met de gevoelens van verdriet onder de mensen. Zoals van de supporter die ruzie heeft met zijn vrouw omdat hij geen eten meer lust. Of van de voetballer die niets meer voelt voor het voetballen. Of van de voorzitter die het nog steeds niet wil geloven dat Vriendenschaar weer moet uitkomen in de derde klasse.

Vriendenschaar liet het er niet bij zitten. Want de protestcommissie zou op verkeerde gronden het protest van Vriendenschaar hebben afgewezen. Er was door de protestcommissie niet ingegaan op het spelregelreglement en op de officiële beslissingen hieruit. Daarin was vastgelegd dat als de scheidsrechter de (neutrale) grensrechter ziet vlaggen voor een strafbaar feit en hij zelf in zijn uitzicht wordt belemmerd, hij de grensrechter moet raadplegen. En dat zou niet zijn gebeurd. En de scheidsrechter had zodoende tegen BMT een strafs chop over het hoofd gezien.

Vriendenschaar wenste daarom in beroep te gaan tegen het afgewezen protest. 'Vriendenschaar is taai!', aldus de Culemborgsche Courant. Vriendenschaar wilde zich gesterkt voelen en vroeg om een 'interpellatie' van het bestuur van de KNVB district II, dat in de jaarlijkse vergadering op 13 augustus 1932 behandeld zou moeten worden.

Inmiddels was wel de competitie-indeling voor het seizoen 1932/33 bekend gemaakt. Vriendenschaar zou uitkomen in derde klasse van district West II en daarin ook gaan spelen tegen het pas weer gepromoveerde Culemborg.

Oud-voorzitter Cees Dubbeldam, destijds directeur van sigarenfabriek Dejaco, was voor de jaar-vergadering namens Vriendenschaar aanwezig. Waarschijnlijk was hij beter gebekt en meer opgewassen tegen de 'bobo's in deze vergadering dan Teunis van Vugt, die toen voorzitter van Vriendenschaar was. Namens Vriendenschaar betoogde Cees Dubbeldam uitvoerig over het afgewezen protest. Hij stelde dat Vriendenschaar gelijk had en wilde dat door de vergadering bevestigd zien. En dit voordat het protest opnieuw in behandeling genomen zou moeten worden. De vergadering voelde zich niet bevoegd om over het gelijk van Vriendenschaar te oordelen. Wel vond de vergadering dat Vriendenschaar nog het recht had om in beroep te gaan.

De protestcommissie behandelde het protest van Vriendenschaar pas op donderdag 22 september 1932, maar toen was de competitie 1932/33 al van start gegaan. Vooruitlopende op de behandeling besloot de KNVB daarom de eerste competitie-wedstrijden van 18 september 1932: Vriendenschaar – Sliedrecht in de derde klasse en Olympia – Overmaas in de tweede klasse uit te stellen. De protestcommissie kwam in Utrecht echter niet tot een ander oordeel en wees het protest van Vriendenschaar voor de tweede keer af. Vriendenschaar werd zodoende definitief veroordeeld om opnieuw in de derde klasse uit te komen.

De Culemborgsche Courant prees, ondanks de uitspraak, het volhardende bestuur van Vriendenschaar: *'Niettegenstaande dit dwingt het optreden van het Bestuur van Vriendenschaar, met dhr. Dubbeldam aan het hoofd, de volle waardering af. Het is ook thans wederom gebleken dat de leiding bij deze, ondanks haar derdeklasserschap, zoo vermaarde voetbalvereniging in goede handen berust'*.

Het seizoen 1932/33

Dat Vriendenschaar derdeklasser moest blijven, na een tweemaal verloren protest in de promotie-degradatiecompetitie 1932, was een bittere pil. Er was echter goede hoop dat promotie naar de tweede klasse in het seizoen 1932/33 wel zou lukken. Bovendien zou promotie naar de tweede klasse een prachtig geschenk voor de vereniging zijn. Op 1 mei 1933 zou Vriendenschaar namelijk 25 jaar bestaan.

Een Nederlandse trainer aan het roer

Voor het seizoen 1932/33 werd Dolf van Kol (1902 - 1981) door Vriendenschaar als trainer aangesteld. Van Kol was niet de eerste de beste. Hij was van 1924 tot 1932 speler van Ajax geweest. Hij speelde 174 wedstrijden in de periode 1925 -1932 voor het eerste elftal van de Amsterdamse vereniging. Bovendien speelde hij tussen 1925 en 1931 ook nog eens 33 wedstrijden in het Nederlands elftal. Zowel bij Ajax als het Nederlandse elftal speelde hij meestal linksback. Bij het vijftigjarig jubileum van de KNVB – in 1939 - werd van Kol door sportjournalist Ir. Ad van Emmenes beschreven als een van de beste spelers die Het Nederlands elftal ooit had gehad. In 1932 stopte Van Kol op dertigjarige leeftijd abrupt met voetballen. Hij had een gezin met vier kinderen te onderhouden. Er moest brood op de plank komen. Hoewel hij werkzaam was bij de Amsterdamsche Bank, wilde hij ook als trainer zijn geld verdienen. Echter was het reglementair niet toegestaan om als betaald trainer ook nog te voetballen.

In 1932 begon Van Kol zijn trainersloopbaan bij de Spartaan in Amsterdam. En van 1932 tot 1934 was hij behalve bij De Spartaan ook trainer van Vriendenschaar.

Het besluit van Van Kol om alleen nog betaald te trainen maakte veel tongen los. Al vroeg gingen er geruchten dat Van Kol wel wilde terugkeren als speler van Ajax. Maar in een interview met de Volkskrant van 26 oktober 1932 drukte hij dit gerucht de kop in. Wel dacht hij nog altijd aan Ajax, maar het was hem reglementair onmogelijk gemaakt. De Volkskrant noemde hem slachtoffer van eerlijkheid. Want het was alom bekend dat veel spelers uit de eerste klasse er een baantje als betaald trainer op na hielden en zich op allerlei manieren daarvoor toch lieten belonen.

Dolf van Kol

Geboren: 2 augustus 1902 te Amsterdam

Overleden: 20 januari 1989 t e Amsterdam

Spelersloopbaan: 't Gooi (tot 1924), Ajax (1924-32). Was 33 x speler van het Nederlands elftal in de periode 1924-1931).

Trainersloopbaan in Nederland: De Spartaan (1932-?), Vriendenschaar (1932-34), AFC (1934-35), Ajax (1942-45), DWS (194?- 1948), HVC (??, en 1948-?).

Bijzonderheid: Brak zijn spelersloopbaan en interlandcarrière plotseling af om betaald trainer te worden vanwege het onderhoud van zijn gezin. Zou in 1948 opnieuw trainer van Vriendenschaar worden, maar koos op het laatste moment voor HVC.

De gebroeders Bijl bij Vriendenschaar

Aan het begin van het seizoen 1932/33 meldden zich twee Amsterdamse broers zich bij Vriendenschaar aan: Rinus (M.F.) Bijl (geboren in 1913) en zijn zeven jaar oudere broer Jan (J.N.) (geboren in 1906). Hoe kwamen die nou bij Vriendenschaar? Dat is nu niet meer te achterhalen... Enkele veronderstellingen dan maar.

Rinus Bijl speelde oorspronkelijk bij de Amsterdamse voetbalclub Amstel. Hij verkreeg begin 1932 overschrijving naar Ajax (Sportkroniek 4 januari 1932). Dolf van Kol zal de begaafde jonge voetballer Rinus gekend hebben en hem als trainer uitgenodigd hebben om mee naar Vriendenschaar te gaan. En de oudere broer Jan kon ook mee naar Vriendenschaar.

Jan had in het seizoen 1928/29 eerder voor Vriendenschaar gevoetbald zij het toen onder verdachte omstandigheden.

Het kan ook zijn dat de komst van Rinus en Jan Bijl naar Vriendenschaar los heeft gestaan van de komst van Dolf van Kol. En dat Jan Bijl het initiatief heeft genomen om weer bij Vriendenschaar te gaan spelen met medeneming van broer Rinus. De precieze gang van zaken zullen we niet meer te weten komen.

In ieder geval weten we uit De Sportkroniek van 4 januari 1932 dat Rinus overschrijving zou krijgen van de voetbalclub Amstel naar Ajax. In de Sportkroniek van 25 juli 1932 is te vinden dat de overschrijving van Amstel naar Ajax weer werd ingetrokken en Rinus tegelijkertijd overschrijving kreeg naar Vriendenschaar.

Jan Bijl speelde oorspronkelijk ook bij Amstel.

Op 12 september 1927 werd overschrijving verleend van Amstel naar Bodegraven. In het seizoen 1928/29 speelde hij – mogelijk clandestien - bij Vriendenschaar, samen met zijn Amsterdamse voetbalmaat Wiegel. In 1929 werden Jan Bijl en Wiegel weggestuurd bij Vriendenschaar. Vermoedelijk is Jan Bijl teruggegaan naar Bodegraven. Want op 25 juli 1932 kreeg hij gelijktijdig met Rinus overschrijving naar Vriendenschaar, maar dan vanuit Bodegraven. Bovendien moesten er bij Jan Bijl 'kennelijk nog enkele 'vuiltjes uit het verleden worden weggewerkt vanwege mogelijke straffen of royementen. Want op 19 september 1932, lezen we in de Sportkroniek, werd Jan Bijl gerehabiliteerd bij Amstel. En op 3 oktober 1932 evenzo bij het Amsterdamse Blauw-Wit. Rehabilitatie betekent dat een royement of een langdurige schorsing door de KNVB wordt opgeheven.

Kort en goed Rinus en Jan konden bij Vriendenschaar officieel aan de slag. Beiden bleven wel in Amsterdam wonen. Zij zullen op een of andere wijze wel een vergoeding bij Vriendenschaar hebben gekregen. Maar daarover vinden we uiteraard niks over terug in de stukken die uit het verleden zijn bewaard gebleven.

Rinus kreeg later verkering met Tonia van Vugt, de dochter van Vriendenschaarvoorzitter Teunis van Vugt. Wanneer precies weten we niet. In 1940 zou hij met haar in het huwelijk treden. Samen zouden ze twee kinderen krijgen.

Vorbereiding op de competitie

Vriendenschaar opende het seizoen 1932/33 met een aantal opvallende vriendschappelijke wedstrijden. Zo was daar op 3 juli 1932 de wedstrijd van Vriendenschaar tegen een combinatie van het toen al beroemde Feijenoord uit Rotterdam. Welke spelers aan Feijenoordzijde deelnamen is niet bekend. Maar dit Feijenoord kreeg in Culemborg wel met 10-2 klop. Interessanter was het oordeel van de Culemborgsche Courant over de beide broers Bijl. Rechtshalf Jan Bijl, aangeduid als Bijl senior, was volgens de krant een speler zoals Vriendenschaar er meer van had. Lovender was de krant over midvoor Rinus Bijl, aangeduid als Bijl junior. De krant had een gunstige indruk van hem. De krant vond Rinus schotvaardig en veel beweeglijker dan Gerrit Schouten die vorig seizoen Vriendenschaar had verlaten.

Op zondag 21 augustus speelde Vriendenschaar een wedstrijd tegen Middlesex Wanderers uit Engeland. Middlesex, nabij Londen, is een van de graafschappen waarin Engeland oorspronkelijk verdeeld was. De Middlesex Wanderers is een zogenaamde 'tourclub', opgericht in 1905 ter bevordering van het voetbalspel in het buitenland. De Middlesex Wanderers bestaan nog steeds. De Middlesex Wanderers nemen niet deel aan de voetbalcompetitie. Voor de Wanderers werden aanvankelijk de betere amateurvoetballers uit Londen en omgeving geselecteerd. In het begin deden de Wanderers Europese landen aan. Tegenwoordig zijn de Wanderers ook actief in Azië en Afrika. Voor het laatst werd in 1993 Nederland bezocht. In 1932 maakten de Wanderers een toernooi door Nederland en was ook Vriendenschaar een van de tegenstanders. Andere Nederlandse tegenstanders waren toen PSV, Ajax, ADO, Sparta, BVV Den Bosch en Haarlem. Een rijtje waarin Vriendenschaar bepaald niet misstond. Vriendenschaar won de wedstrijd tegen de Wanderers met 7-5. Vriendenschaar nam een 3-0 voorsprong, maar bij rust was het 3-3. Via 4-3, 4-5 werd het 7-5 voor Vriendenschaar. Opstelling: Teunis Vink (doel), Riens Bronk, Riens Copier, Jo van Kuik, Eef Bronk, Jo van Ekris, Dirk van der Stroom, Ad Mudde, Rinus Bijl, Ko van Kuik en Kees van Lint. Jan Kerkhof en Jaap Roelofs vielen in. Op zondag 4 september 1932 werd het elftal van het toenmalige Utrecht in een oefenduel met 10-4 verslagen en Rinus Bijl maakte zes doelpunten.

De competitie in

Vriendenschaar kwam weer uit in district West II, in de derde klasse D. Veel tegenstanders waren bekend uit het vorige seizoen. Leerdam zou weer de belangrijkste concurrent voor het kampioenschap zijn. Ook Culemborg was weer van de partij. Het elftal had zich het vorige seizoen in de derde klasse kunnen handhaven na een reeks gespeelde degradatiewedstrijden.

Vanwege het nog lopende protest uit het voorgaande seizoen moest de eerste competitiewedstrijd thuis tegen Sliedrecht worden uitgesteld.

Het aantal elftallen in de derde klasse B bedroeg acht; de volledige competitie zou dus slechts veertien wedstrijden beslaan.

Eerste elftal 1933. Achter v.l.n.r. Dirk van der Stroom, Jo van Ekris, Jan van Lint, Rinus Bijl, Jan Bijl, Riens Copier en Leen van Kempen (verzorger). Vóór v.l.n.r. Riens Bronk, Teunis Vink, Eef Bronk, Ko van Kuik en Kees van Lint.

Al in de tweede competitiewedstrijd werd concurrent Leerdam in eigen huis met 3-5 verslagen. Een verslag van deze wedstrijd van 23 oktober 1932 hebben we niet kunnen vinden. Een week later ondervond Culemborg de schotkracht van Vriendenschaar. Aan de Westersingel ging Culemborg met 10-0 kopje onder. Met uitzondering van haar keeper Smallenberg rammelde Culemborg aan alle kanten. Bij de rust was het al 3-0 voor Vriendenschaar en bij het eindsignaal stond het 10-0. Rinus Bijl maakte zes doelpunten, Kees van Lint maakte er drie en Co van Kuik doelpuntte ook een keer.

Vriendenschaar bleef maar wedstrijden winnen. Op zondag 16 januari was de return tegen Culemborg.

Vriendenschaar nam de leiding met 0-1. Culemborg kwam via een strafschop 1-1. Bij de rust was het 1-3. Na de rust werd het 1-4. Vriendenschaar nam het hierna gemakkelijk op en Culemborg kwam tot 3-4. Spannend werd het hierna niet en de wedstrijd eindigde met een 3-7 zege voor Vriendenschaar.

Op 7 februari 1933 boekte Vriendenschaar zijn tiende achtereenvolgende overwinning thuis met 4-1 op Leerdam. Rinus Bijl scoorde een hattrick en Kees van Lint maakte ook een doelpunt.

Intussen werd er danig gemopperd op de competitieleiding. Want die stelde week in week uit maar een beperkt voetbalprogramma vast. Met veertien ploegen zou een volledig wedstrijdprogramma uit zeven wedstrijden kunnen bestaan.

Er werden vaak niet meer dan twee wedstrijden vastgesteld. En dan kwam er ook nog een interlandwedstrijd tussendoor, waardoor er helemaal geen competitievoetbal was.

Na tien wedstrijden was Vriendenschaar nog ongeslagen. Op 26 februari kon Vriendenschaar weer aan de bak tegen SVW. Het werd een 4-0 zege. De elfde achtereenvolgende overwinning. Met nog drie wedstrijden te spelen en met 22 wedstrijdpunten had Vriendenschaar vijf punten voorsprong op nummer twee Leerdam, dat al een wedstrijd méér had gespeeld. Leerdam kon dus geen kampioen meer kon worden. Emma had 16 wedstrijdpunten, zes minder Vriendenschaar en nog een wedstrijd tegoed. Emma kon in theorie nog op 24 punten komen en kampioen worden.

Het duurde een maand voordat Vriendenschaar weer voor de competitie de wei in mocht. En het werd een grote teleurstelling. Bij Sliedrecht werd op 26 maart 1933 de eerste nederlaag geleden en met liefst 5-0. Sliedrecht speelde uitstekend en Vriendenschaar had hier niet van terug. Emma won op deze dag en kwam daardoor twee punten dichterbij.

Op 2 april 1933 moest Vriendenschaar in Dordrecht tegen Emma spelen, de enige concurrent nog voor de titel. Bij winst zou Vriendenschaar kampioen zijn. Vriendenschaar speelde behoudend met een middenlinie van vijf man, wat ten koste ging van de voorhoede. Kees van Lint speelde linksbuiten, Dirk van der Stroom rechtsbuiten en Rinus Bijl midvoor. De binnenspelers Jan van Lint en Ko van Kuik speelden teruggetrokken in de middenlinie. Een succes werd deze opstelling niet.

In de eerste helft kwam Vriendenschaar min of meer bij toeval al snel op 0-1 bij een trap van Ko van Kuik. De bal sprong tegen een tegenstander op en ging zo in het in eigen doel. Riens Bronk maakte kort daarna een overtreding in het strafschoopgebied. Emma benutte de strafschop: 1-1. In de tiende minuut was het al weer 1-2 door toedoen van Kees van Lint die een vrije schop rechtstreeks in het Emmadoel kegelde. Het werd ook de ruststand. In de tweede helft dacht Vriendenschaar de buit binnen te hebben, maar door een onverwacht tegendoelpunt werd het 2-2.

In de tweede helft moest Vriendenschaar alle zeilen bijzetten om de gelijke stand te handhaven. Vriendenschaar toch nog geen kampioen.

Op tweede Paasdag, maandag 17 april kon Vriendenschaar dan bij winst eindelijk de kampioenstitel binnenhalen. Vriendenschaar speelde een middelmatige partij, maar DOSB was een zwakke tegenstander. Bij de rust was het 2-1 en bij het eindsignaal 6-1. Vriendenschaar speelde in de volgende opstelling: Doel Teunis Vink. Achter Rinus Bronk en Rinus Copier. Midden Jan Bijl, Eef Bronk en Jo van Ekris. Voor Dirk van der Stroom, Jan van Lint, Rinus Bijl, Ko van Kuik en Kees van Lint. Emma kon Vriendenschaar niet meer inhalen.

Voor het onderaan staande Culemborg was de nederlaag van DOSB een geweldige meevaller. Want daardoor kwam DOSB, weliswaar met een beter doelsaldo, evenals Culemborg niet verder dan acht punten. Twee beslissingswedstrijden waren nodig om te bepalen wie moest degraderen en wie zich vervolgens via een degradatiecompetitie zou kunnen handhaven. Culemborg redde het weer. Eerst na een gelijkspel en een overwinning tegen DOSB. Vervolgens door een tweede, reddende, plaats te behalen in een degradatiecompetitie tussen drie ploegen.

Vriendenschaar 25 jaar

Op 1 mei 1925 bestond Vriendenschaar exact 25 jaar. Er verscheen een jubileumboek waarin het behaalde kampioenschap van Vriendenschaar werd herdacht. En in een gedicht (zie volgende bladzijde) werden alle spelers gehuldigd. Er was maar één wens: Vriendenschaar eindelijk naar de tweede klasse brengen.

De promotie-degradatiecompetitie

Aan de promotie-degradatiecompetitie werd, behalve door Vriendenschaar, deelgenomen door De Hollandiaan uit Vlaardingen, kampioen van de derde klasse C, en VOC uit Rotterdam als laatste geëindigd in de tweede klasse C.

Trainer Dolf van Kol werd voor de promotie-degradatiewedstrijden van Vriendenschaar apart gecontracteerd.

*Ziehier ons elftal in zonderling formaat,
Meer hoofd dan romp; maar nog steeds paraat.
Waar 't gaat om d'eer van Vriendenschaar.*

*Zie keeper Teunis, een flinke vent,
Verdedigt zijn doel, als steeds patent.
Daarin trouw bijgestaan door 't backstel Riens en Bep
Een drietal dat, het is een feit,
Voor Vriendenschaar manmoedig strijdt.*

*Jan, Eef en Jo vormen 't verband
Tusschen voor en achter en 't is frappant,
Hoe zij zich kwijten van deez'taak.*

*Dirk, Jan, Rienus, Co en Kees
Zij zijn voortdurend des keepers vrees
Want geen verdediging zoo sterk
Of zij vinden 't doel, dat is hun werk.*

*Gij alle elf bijelkaar
Brengt ons in dit jubeljaar
Een tweede klasser "Vriendenschaar".*

Op zondag 14 mei 1933 begon de competitie met de wedstrijd De Hollandiaan – Vriendenschaar in Vlaardingen. Een vaste groep supporters reisde per trein met het elftal mee. In de trein was het erg gezellig en het gezelschap was positief gestemd. De stemming sloeg tijdens de wedstrijd al snel om. Na zeven minuten spelen was het al 1-0 na een uitbraak van de linksbinnen van De Hollandiaan. Halverwege de eerste helft kreeg Eef Bronk de bal verkeerd op de schoen. De bal verdween in het eigen doel; 2-0 en dat was ook de ruststand.

In de tweede helft was Vriendenschaar de betere ploeg maar doelpunten bleven uit.

Enkele schoten belandden op de paal en Eef Bronk schoot een keer tegen de onderkant van de doellat. De doelman van de Hollandiaan bleek bovendien in bloedvorm.

De linksbinnen van de Hollandiaan scoorde daarna opnieuw en bepaalde de eindstand op 3-0.

De Hollandiaan hield er een betere spelopvatting op na dan Vriendenschaar en benutte het speelveld ten volle. Vriendenschaar moest het van individuele acties hebben en die waren te voorspelbaar.

Kees van Lint dribbelde dat het een lieve lust was, maar zonder verrassing en werd daardoor volledig in bedwang gehouden.

De Hollandiaan versloeg hierna VOC met 4-3.

Op zondag 28 mei 1933 was VOC te gast bij Vriendenschaar. Er werd in een hoog tempo gespeeld. VOC bleek dat niet vol te kunnen houden. Eef Bronk opende na 25 minuten de score. Drie minuten later scoorde Eef Bronk voor de tweede keer. Vlak voor de rust wist Rinus na een solo de stand op 3-0 te brengen.

In de tweede helft liet VOC het volledig afweten en scoorde Rinus Bijl nog twee keer. Eindstand 5-0.

Op Tweede Pinksterdag, 5 juni 1933, was De Hollandiaan te gast bij Vriendenschaar. Deze wedstrijd zou door Vriendenschaar gewonnen moeten worden. Al snel werd duidelijk dat vooral de voorhoede van Vriendenschaar faalde. Na een half uur spelen kwamen de Vlaardingers op 0-1. Dat werd ook de ruststand.

In de tweede helft maakte van Wim van 't Verlaat nog de gelijkmaker, 1-1, maar dat was onvoldoende.

Vriendenschaar zou alleen nog een kans hebben als VOC hierna van De Hollandiaan zou kunnen winnen, maar dat was geen realistische verwachting.

De Hollandiaan versloeg op 11 juni 1933 VOC met 3-0 en schakelde daarmee ook Vriendenschaar uit.

De Hollandiaan gepromoveerd naar de tweede klasse en VOC gedegradeerd naar de derde klasse.

De wedstrijd VOC – Vriendenschaar hoefde niet meer te worden gespeeld. Vriendenschaar zou het volgende seizoen weer in de derde klasse moeten beginnen.

De eerste vijftwintig, soms zeer spectaculaire jaren, van Vriendenschaar zaten er definitief op.

De tweede klasse in

Het seizoen 1933/34

De kers op de taart, promotie naar de tweede klasse van het eerste elftal, bleef in het jubileumjaar 1933 jammer genoeg achterwege. Vriendenschaar moest voor de derde keer in herhaling: kampioen zien te worden en dan via een promotie-degradatie-competitie de grote stap naar de tweede klasse maken.

Vriendenschaar zou het gaan proberen met een elftal waarvan de samenstelling weinig zou veranderen ten opzichte van het vorige seizoen. Althans als we doel, achterhoede en middenlinie bekijken. Teunis Vink stond opnieuw onder de lat. Riens Bronk en Riens Copier vormden de achterhoede. Jan Bijl, Eef Bronk en Jo van Ekris vormden weer de middenlinie.

In de voorhoede waren Jan en Kees van Lint vooralsnog de grote afwezigen en bestond de linkervleugel uit Jan den Dunne en Ab van Dalzen. Jan den Dunne was al een aantal jaren lid van Vriendenschaar. Ab (Appie) van Dalzen was overgekomen van BVV Den Bosch. Uiteraard stond Rinus Bijl weer als midvoor opgesteld.

De competitie

Vriendenschaar, althans het eerste elftal, had er weer voor gekozen om in district West I uit te komen. Al heel snel bleek dat ons eerste elftal als derdeklasser eigenlijk veel te sterk was. Overwinning na overwinning zou worden geboekt en met vaak grote uitslagen.

Eerste elftal seizoen 1933/34.

Staande v.l.n.r. voorzitter Kees Dubbeldam, trainer Dolf van Kol, Eef Bronk, Riens Copier, Jo van Ekris, Rinus Bijl, Riens Bronk, Jan den Dunne, Leen van Kempen(verzorger).

Voor v.l.n.r. Wim van 't Verlaat, Ko van Kuik, Teunis Vink, Appie van Dalzen en Jan Bijl.

De competitie ging op 17 september 1933 van start met tien teams in de derde klasse D district West I. Het eerste slachtoffer van de dadendrang van Vriendenschaar was Amsvorde. De ploeg uit Amersfoort werd in Culemborg met 9-1 afgedroogd. Rinus Bijl scoorde vijf keer.

Op de tweede speeldag, 24 september 1933, stond de derby tegen Culemborg op het programma. Via degradatiewedstrijden had Culemborg toch het derdeklasserschap kunnen prolongeren. Aan de Beesdseweg werd het snel na de aanvang 1-0 voor het op papier zwakke Culemborg. Maar bij de rust had het niet bijster goed spelende Vriendenschaar toch een 1-2 voorsprong genomen door Rinus Bijl. Het tweede doelpunt was uit een penalty nadat de doelman van Culemborg Rinus bij z'n benen had gepakt. Na de rust bracht Vriendenschaar de eindstand op 1-4. Twee buitenspeldoelpunten van Vriendenschaar werden nog afgekeurd. De derde overwinning werd thuis op Zeist geboekt. Nu werd het 5-2. Rinus Bijl scoorde een hattrick na een benutte penalty in de eerste helft en twee doelpunten in de tweede. Wim van 't Verlaat nam de 2-0 en 3-0 voor zijn rekening. Bodegraven ging in eigen huis met 3-7 ten onder en vervolgens werd HVC uit Amersfoort met 9-1 onder het tapijt geveegd. Daarna Holland – Vriendenschaar 2-8, Baarn – Vriendenschaar 4-9 en Vriendenschaar – ZNC 7-0. In de laatste wedstrijd verving Gerrit Schouten, als speler teruggekomen van Hercules, de zieke Ko van Kuik.

Wedstrijdbeeld Elinckwijk – Vriendenschaar 1-5; 12 november 1933.

De eerste competitiehelft zat erop nadat Elinckwijk in Zuilen met 1-5 was verslagen. Na negen wedstrijden ging Vriendenschaar zonder verlies met 18 punten aan de leiding. Er waren 63 doelpunten gescoord of gemiddeld 7 per wedstrijd.

Nadat Vriendenschaar, met veel reserves, op 19 november 1933 met 7-2 van HVC had gewonnen, maar dan voor de beker, ging de competitie op 19 november 1933 verder met de return tegen Amsvorde. En dat werd een tegenvaller. De bijna onderaan staande Amersfoorters, alleen Culemborg stond lager op de laatste plaats, dwongen een 0-0 gelijkspel af. Volgens de Culemborgsche Courant was sprake van een off-day bij Vriendenschaar. Maar Vriendenschaar was op 3 december 1933 ook thuis tegen Culemborg niet op dreef. Culemborg speelde afbraakvoetbal. In de loop van de eerste helft werd het toch 1-0 door Rinus Bijl. En vlak voor het einde van de wedstrijd maakte Rinus ook de 2-0, wat ook de eindstand werd.

Met het ingaan van de 'winterstop' stond Vriendenschaar overtuigend aan de leiding in de derde klasse D met 21 punten uit 11 wedstrijden en een doelsaldo van 65 -15. Per wedstrijd werd er gemiddeld zes keer gescoord. Baarn, op de tweede plaats staand, had al zeven punten minder. Het was eigenlijk alleen maar wachten op het kampioenschap van ons elftal.

Op Tweede Kerstdag, 25 december 1933, kwam Vriendenschaar voor de beker thuis in actie tegen Hollandia uit Hoorn, ook spelend in de derde klasse. Vriendenschaar won met 3-1. Op zondag 31 december werd ten bate van de Utrechtse vereniging Voorwaarts een benefietwedstrijd gespeeld tussen tweedeklasser DOS en Vriendenschaar. DOS won met 3-2. Het precieze doel van de wedstrijd is onbekend.

Op 7 januari 1934 werd de competitie voortgezet met de thuiswedstrijd tegen Bodegraven. Bij Bodegraven uit waren destijds tien doelpunten gescoord, waarvan zeven door Vriendenschaar. Op 7 januari vielen er opnieuw tien doelpunten. De productie kwam nu geheel van de kant van Vriendenschaar. Het werd 10-0. Rinus Bijl was erg op schot. Hij nam zeven doelpunten voor zijn rekening.

Op 14 januari 1934 won Vriendenschaar in Amersfoort probleemloos van HVC met 2-5. UVV werd in de derde klasse C kampioen. Men wist nu al dat Vriendenschaar en UVV in de promotie-degradatiecompetitie tegen elkaar zouden uitkomen. Een week later werd Holland thuis met 5-0 opgerold. Rinus Bijl scoorde eens niet.

De treffers kwamen nu van de voet van Appie van Dalzen (3x) en Ko van Kuik (2x). Rinus mocht wel twee penalty's nemen, maar miste ze allebei!

Vriendenschaar had nu aan één overwinning genoeg om de kampioensvlag te kunnen hijsen. Dat gebeurde op 4 februari 1934 door op een modderig veld met 1-4 bij Zeist te winnen.

Zeist – Vriendenschaar 1-4, 4 februari 1934.

Een kopduel met Jo van Ekris onder de bal en rechts van hem Rinus Bijl. De Vriendenschaarspeler links van Jo is Eef Bronk.

De Culemborgsche Courant was onder de indruk van Vriendenschaar en vond dat het elftal de derde klasse was ontstegen. De grondige training van Dolf

van Kol werd geprezen. Bij thuiskomst werd Vriendenschaar verwelkomd door de muziekkorpsen van Crescendo en Concordia.

Vriendenschaar kampioen 4 februari 1934. Staande v.l.n.r. na de dames met hoed en man met de pet: Jan Bijl, Teunis Vink, Riens Copier, Jo van Ekris, Rinus Bijl, Eef Bronk, Ko van Kuik, Jan den Dunne (alleen gezicht) en verder naar rechts in lichte regenjas Kees van Lint. Zittend v.l.n.r. een man met pet, Riens Bronk, Wim van 't Verlaat, Appie van Dalzen.

Vriendenschaar kampioen van de derde klasse D in 1934. De foto is genomen in Culemborg, vermoedelijk voorafgaande aan de wedstrijd tegen Baarn.

Staande v.l.n.r. Teunis van Vugt (voorzitter), Riens Copier, Jan Bijl, Teunis Vink, Jo van Ekris, Eef Bronk, Riens Bronk, Maas Deenik (bestuur), Dirk van der Stroom.

Zittend v.l.n.r. Wim van 't Verlaat, Ko Kuik, Rinus Bijl, Appie van Dalzen, Jan den Dunnen

Door het vroege kampioenschap moest Vriendenschaar nog wel drie competitiewedstrijden afwerken alvorens aan de slag te kunnen gaan in de promotie-degradatiecompetitie.

Op 11 februari een doelpuntenfestijn in Culemborg. Vriendenschaar – Baarn werd 9-3. Bij 9-1 liet Vriendenschaar de wedstrijd lopen, waardoor Baarn nog twee tegentreffers kon scoren.

Dat Vriendenschaar een week later van ZNC met 4-3 zou verliezen werd voor kennisgeving aangenomen. De supporters zagen uit naar de promotie van hun club.

De competitie werd op 4 maart routineus besloten met een 3-1 zege op Elinckwijk.

Voordat de promotie-degradatiecompetitie zou gaan plaatsvinden, moest Vriendenschaar op 18 maart thuis nog aantreden voor de derde ronde van de KNVB-beker tegen tweedeklasser Neptunus uit Rotterdam. Een onbelangrijke wedstrijd in de ogen van de Culemborgsche Courant gezien het andere doel: promotie.

Toch werd de wedstrijd druk bezocht. Bij Neptunus speelde namelijk Leen Vente, pas opgenomen in het Nederlands elftal. Op 11 maart 1934 scoorde Vente in zijn tweede interland, Nederland – België, liefst vijf doelpunten. De wedstrijd werd met 9-3 door Nederland gewonnen. Geen wonder dat men een week later de 'beroemde' Vente in Culemborg aan de slag wilde zien. Dat werd een teleurstelling. Vente speelde een onopvallende rol bij Neptunus. Vriendenschaar plaatste zich voor de volgende ronde door een 4-2 zege.

De promotie-degradatiecompetitie

De promotie-degradatiecompetitie zou gaan tussen Vriendenschaar (kampioen 3e klasse D), UVV (kampioen 3e klasse C) en VVA uit Amsterdam. UVV had jarenlang in de eerste klasse gespeeld, maar was daarna twee keer gedegradeerd. Nu was UVV weer kampioen in de derde klasse geworden. VVA was als laatste geëindigd in de tweede klasse. De Amsterdamse Voetbalbond, waartoe VVA behoorde, zag het somber in voor VVA gezien de sterkte van UVV en Vriendenschaar. VVA zou inderdaad de zwakste tegenstander blijken.

De promotie-degradatiecompetitie zou op zondag 25 maart 1934 beginnen met de wedstrijd VVA – UVV. Maar deze werd uitgesteld door het plotselinge overlijden van koningin-moeder Emma (de echtgenote van de lang overleden koning Willem III).

De eerste wedstrijd in de promotie-degradatiecompetitie begon nu pas met de wedstrijd UVV – Vriendenschaar op 1 april. Voor deze wedstrijd had UVV de toeschouwerscapaciteit uitgebreid.

Collage uit de krant van de wedstrijd UVV – Vriendenschaar op 1 april 1934.

Eenige fotografische indrukken van den wedstrijd U.V.V.—Vriendenschaar; links boven de Culemborgsche keeper in actie bij een aanval van Sparenburg; rechts kopt Pino langs een verdediger den bal in de richting van het doel. In het midden een opname van de honderden, die den wedstrijd gratis volgden op de in aanbouw zijnde huizen aan den Lage weidschedijk; onderlinks probeert Beiram den bal nog aan den vallenden keeper te ontfutselen, en rechts is keeper Vink in de verdrinking tusschen van Doorn en zijn clubgenoot Copier.

Er zouden twaalfduizend bezoekers de wedstrijd volgen. Vanuit Culemborg kon met een extra trein – overstappen in Utrecht – de accommodatie van UVV aan de Lage Weidschedijk worden bereikt. Geen onbekend terrein voor Vriendenschaar, want daar had in 1932 ook de beslissingswedstrijd Leerdam – Vriendenschaar plaatsgevonden. Vele honderden supporters van Vriendenschaar waren meegereisd. Zij zagen een veel beter Vriendenschaar. Vriendenschaar speelde in de gebruikelijke opstelling: Doel Teunis Vink, Achter Riens Copier en Riens Bronk, Midden Jo van Ekris, Eef Bronk en Jan Bijl, Voor Jan den Dunne, Appie van Dalzen, Rinus Bijl, Ko van Kuik en Wim van 't Verlaat. Al na tien minuten scoorde Ko van Kuik de 0-1 na een hard schot waarmee keeper Pino van UVV werd verrast. Hierna kon UVV niks anders dan de Vriendenschaaraanvallen afbreken. De aanval van UVV kon ook niks uitrichten tegen de 'ijzersterke' verdediging van Vriendenschaar. De rust kwam met 0-1. Tien minuten na de hervatting begon Rinus Bijl aan een solo eindigend in een hakbal. De bal kwam bij Jan den Dunne terecht. Die loste een schot. Keeper Pino kreeg de bal niet onder controle, waarna de toelopende Wim van 't Verlaat de 0-2 kon scoren. Een kwartier voor tijd bracht Rinus Bijl de stand op 0-3 na een voorzet van Wim van 't Verlaat.

Doelman Teunis Vink werkt de bal weg voordat UVV gevaarlijk wordt (1 april 1934)

Vijf minuten voor het einde van de wedstrijd zorgde UVV voor de 1-3 eindstand. Bij het uitlopen naar de bal miste Teunis Vink.

De week erop lag het competitievoetbal stil omdat de WK-kwalificatiewedstrijd Nederland – Ierse Vrijstaat (5-2) moest worden afgewerkt.

Op 15 april ontving Vriendenschaar in Culemborg VVA. Vierduizend toeschouwers, onder wie Burgemeester Keestra en zijn wethouders van Culemborg, waren aanwezig.

Er waren platte boerenkarren opgesteld om toeschouwers te kunnen herbergen.

Na achttien minuten opende Rinus Bijl de score.

In de 34e minuut loste Appie van Dalzen een schot dat via benen van VVA-verdedigers in het eigen doel verdween.

In de tweede helft bepaalden Appie van Dalzen (2x) en de voor Ko van Kuik ingevallen Gerrit Schouten de eindstand op 5-0. VVA had niks te vertellen gehad.

De promotie-degradatiecompetitie had allerminst een vlot verloop. Want opnieuw lag het voetbal op 29 april stil, nu vanwege de WK kwalificatie-interland België – Nederland (2-5).

Op zondag 6 mei werd de eerder uitgestelde wedstrijd VVA – UVV gespeeld. VVA werd met 1-8 weggevaagd.

Op dezelfde dag moest Vriendenschaar in IJmuiden in de vierde ronde van de bekercompetitie uitkomen tegen eersteklassers Stormvogels. De IJmuidenaren wonnen ternauwernood met 1-0. Vriendenschaar voor de beker uitgeschakeld. Maar alle aandacht van Vriendenschaar ging natuurlijk verder uit naar de promotie-degradatiecompetitie.

Op zondag 13 mei 1934 dan de wedstrijd VVA – Vriendenschaar in Amsterdam. VVA werd dit keer niet overlopen. Al snel stond Vriendenschaar met 0-1 voor door Rinus Bijl, maar bij de rust was het toch 1-1. In de tweede helft liet de keeper van VVA een schot van Jan den Dunne los, waarna Rinus Bijl Vriendenschaar weer op voorsprong zette. Nadat Rinus Bijl en Jan den Dunne Vriendenschaar naar 1-4 hadden getild, verslaptte het Culemborgse spel. Het werd 2-4, waarna Rinus Bijl zijn vierde doelpunt liet aantekenen. Einduitslag 2-5. VVA gedegradeerd naar de derde klasse.

Op Pinkstermaandag 21 mei won UVV in Utrecht eveneens overtuigend van VVA met 6-2. Alle ogen waren nu gericht op de beslissende wedstrijd Vriendenschaar – UVV op zondag 27 mei. In de landelijke pers werd niet veel aandacht besteed aan deze wedstrijd, omdat op dezelfde dag in Milaan de allesbeslissende interland Nederland – Zwitserland zou plaatsvinden. De winnaar zou zich plaatsen voor het eindtoernooi. ‘We gaan naar Rome’ was het bekende lied van cabaretier- zanger Willy Derby dat overal in het land werd gezongen. Nederland verloor echter met 2-3 van de Zwitsers, die daardoor wel naar de finaleronde in Rome gingen.

Uiteraard besteedde de Culemborgsche Courant wél alle aandacht aan Vriendenschaar – UVV. En waar Vriendenschaar in Utrecht al met 1-3 had gewonnen, zou een gelijkspel voldoende zijn voor promotie naar de tweede klasse.

Het zal goed druk zijn geweest aan de Westersingel, hoewel daarover geen gegevens meer te vinden zijn.

Vriendenschaar speelde zeker niet haar beste wedstrijd. Het elftal speelde te traag. De aanval werd door de UVV-verdediging, met aan het hoofd keeper F. Pino, in bedwang gehouden. Vijf minuten voor de rust kreeg Vriendenschaar een unieke kans om de score te openen. Rinus Bijl mocht een penalty nemen. In eerste instantie schoot Rinus recht op de keeper af. De bal stuitte terug van de keeper en Rinus kreeg een tweede kans. Nu schoot hij de bal echter naast. Keeper Pino bracht de bal weer razendsnel in het spel. De bal werd langs de zijlijn opgebracht en vervolgens laag voorgezet. Midvoor de Bruin van UVV stapte over de bal, waarna aanvaller Sparrenburg een hard schot kon lossen. Dit bleek Teunis Vink te machtig en UVV scoorde: 0-1. Dat werd ook de ruststand. Niemand in de tweede helft verwachtte dat UVV zou standhouden. Maar het gebeurde wel. Keeper Pino stopte de onmogelijkste ballen en hielp UVV zodoende aan de 0-1 overwinning.

UVV heeft op 27 mei 1934 gedoelpunt tegen Vriendenschaar en verslaat ons elftal met 0-1. Op de foto zijn twee ballen te zien. De achterste bal is waarmee werd gedoelpunt. Veel toeschouwers bekeken de wedstrijd 'gratis vanaf de Kleine Buitenom.

Een beslissingswedstrijd werd noodzakelijk. De overtuiging alom was dat Vriendenschaar dan de zaken zou rechtzetten. Het zelfvertrouwen van Vriendenschaar was kennelijk zo groot dat overeengekomen werd om de beslissingswedstrijd bij UVV te laten plaatsvinden. Dit bracht de pers in verwarring (zie rechts). Normaliter zou een beslissingswedstrijd op neutraal behoren plaats te vinden. De opbrengst uit entrees zou dan door drie partijen moeten worden verdeeld: Vriendenschaar, UVV en de organiserende vereniging.

Wijziging wedstrijdprogramma K. N. V. B.
 Ingelast:
 H. R. C.—O. S. V. terrein Hollandia,
 2½ uur.
 Vriendenschaar—U. V. V., terrein U.V.V.
 (lijkt ons al zeer onwaarschijnlijk, vermoeden een drukfout. — Red.)
 Overmaas—R. F. C., terrein Feyenoord.
 Quick—Feyenoord (Beker).
 V. S. V.—Stormvogels (Beker).
 Bleyerheide—N. A. C. (Beker).

Een krant veronderstelde dat de recette nu alleen door Vriendenschaar en UVV gedeeld kon worden. Hoe het ook zij: drieduizend supporters van Vriendenschaar moesten op 3 juni 1934 opnieuw naar het UVV-terrein afreizen. En er ging weer een extra trein.

Vriendenschaar speelde, in de gebruikelijke opstelling, aanzienlijk beter dan de week ervoor, maar vond vooral keeper F. Pino en zijn broer G. Pino op haar weg.

Vriendenschaar opende het offensief met een aantal 'gloeiende kogels' van de voet van Rinus Bijl na voorzetten van Jan den Dunne. Eenmaal kreeg Rinus een gemakkelijke kans toen een verdediger van UVV over de bal heen maaide. Maar Rinus deed vervolgens hetzelfde. Bij een volgende aanval schoot Rinus, na een voorzet van Wim van 't Verlaat, keihard tegen keeper Pino op. Ook doelman Teunis Vink moest een keer reddend optreden. De rust kwam met 0-0.

Aanval op doel van UVV, met rechts Rinus Bijl. In het midden Wim van 't Verlaat.

Sparrenburg van UVV (onder) maakt het de verdediging van Vriendenschaar lastig.

Vrij snel na de rust kwam Gerrit Schouten in het veld voor de geblesseerd geraakte Wim van 't Verlaat. De eerste de beste kans was direct na rust voor Vriendenschaar. Rinus Bijl schoot tegen de paal. Ko van Kuik kon de terugspringende bal vervolgens in het lege doel schieten, maar hij faalde. Bijl kwam daarna twee keer alleen voor keeper Pino te staan, maar die redde de situatie. Steeds weer was het doelman Pino die de problemen voor UVV klaarde, ook toen de defensie van de Utrechters al geslagen was. Scheidsrechter Stassen was erg clement voor UVV toen hij een handsbal van UVV in het strafschopgebied niet bestrafte. Na een half uur in de tweede helft kwam Vriendenschaar toch op een 0-1 voorsprong. Rinus Bijl schoot uit een voorzet van Gerrit Schouten de bal onhoudbaar achter Pino. Op dat moment werden al manden met postduiven los gelaten om in Culemborg het heuglijke nieuws van de overwinning en de promotie al te brengen. Volstrekt voorbarig. Want zes minuten later liet de Vriendenschaar-defensie zich volslagen verrassen na een corner. Een collectief van zes UVV'ers rende op de bal af en werkte die in het doel: 1-1.

Vriendenschaar kreeg hierna nog een aantal goede kansen. Doelman Pino redde even zo veel keren. Kort voor het einde van de wedstrijd raakte Appie van Dalzen geblesseerd en hij moest zich laten vervangen door Jaap Roelofs. Bij het verstrijken van de negentig minuten was het 1-1 en moest er worden verlengd.

Hoewel het begrip 'golden goal' toen nog niet bestond, was het wel de afspraak dat de ploeg die het eerst in de verlenging zou scoren winnaar was. Er waren pas vijf minuten gespeeld, toen de beslissing viel. De bal vloog na een door UVV genomen corner voorlangs het Vriendenschaardoel. Maar daar stond linksbuiten G. Pino. Na een 'slangachtige' beweging kopte hij de bal in het doel. Ogenblikkelijk stormden supporters van UVV het veld op om het kampioenschap te vieren.

De spelers van UVV op de schouders. Onderaan is de teleurgestelde Rinus Bijl nog net te zien.

Na de verloren beslissingswedstrijd was de stemming bij Vriendenschaar in mineur. Het bestuur moest de gemoederen tot bedaren brengen. Er was – achteraf – het verwijt dat het nooit had mogen toestaan om de beslissingswedstrijd op het terrein van UVV te laten plaatsvinden.

De spelers van Vriendenschaar raapten na de verloren beslissingswedstrijd de moed weer bijelkaar. De zomertraining werd onder leiding van Dolf van Kol hervat. Na deze trainingsperiode zegde Van Kol Vriendenschaar echter vaarwel. Hij zou trainer worden bij AFC uit Amsterdam.

In een herdenkingsgeschrift van de hand van secretaris Dick Louwerse uit 1943 lezen we:

3 juni 1934 was de groote dag. Vol goeden moed trokken wij met een groote schare supporters, die grootendeels per extra-trein werden vervoerd, naar de Lage Weide (het terrein van UVV). Voor een uitverkocht huis wordt een technisch hoogstaande wedstrijd gespeeld, waarin beide partijen slechts eenmaal wisten te scoren, zoodat verlenging noodzakelijk was. In deze verlenging was het U.V.V. die het net nog eenmaal wist te vinden daarmede het tweede klasserschap veroverend. De stemming na afloop van den wedstrijd onder de talrijke Vriendenschaarsupporters was begrijpelijkerwijze in mineur. Voor de zesde maal was een schoone illusie in rook vervlogen.

Er waren diverse negatieve reacties naar aanleiding van het verlies tegen UVV. Het bestuur moest de gemoederen tot bedaren brengen. 'Krachtige aansporingen werden aan de spelers gegeven om door intensieve training de kracht in het elftal te behouden', aldus Louwerse.

Het seizoen 1934/35

Vriendenschaar was nu drie seizoenen achter elkaar kampioen van de derde klasse geweest, vaak met grote afstand op de concurrentie. Maar in de daaropvolgende promotie-degradatiecompetities ging het steeds gruwelijk mis.

Hoe je het echter ook wendt of keert:

Vriendenschaar was te goed voor de derde klasse, maar wist maar niet hogerop te komen.

Vriendenschaar moest in het seizoen 1934/35 een nieuw poging wagen.

In het elftal waren aanvankelijk nauwelijks wijzigingen ten opzichte van het vorige seizoen. Kees van Lint keerde terug als linksbuiten. Ook Gerrit Schouten keerde terug in het eerste elftal. Jan den Dunne verhuisde in de loop van het seizoen naar het tweede elftal. Na de jaarwisseling besloot de elftalcommissie, verantwoordelijk voor de samenstelling van de elftallen, om Jan Bijl en Ad Mudde naar het tweede elftal te verwijzen. Appie van Dalzen en Nico de Jong werden in hun plaats opgenomen in het eerste elftal. De terugplaatsing van broer Jan naar het tweede elftal wekte wel het ongenoegen van Rinus Bijl. Hij deed zijn beklag daarover bij de elftalcommissie, maar die ging niet overstag.

Trainer van Vriendenschaar werd de Schot Jimmy Marshall. Hij was de schoonzoon van Bob Glendenning die in de periode 1923 tot 1940 bondscoach van het Nederlands elftal was. De zomertraining van Vriendenschaar had Dolf van Kol nog voor zijn rekening genomen. Marshall trad pas aan als trainer van Vriendenschaar vanaf het moment dat het aan de promotie-degradatie-competitie in 1935 ging deelnemen. In de winter trainde het eerste elftal in zaal 'Van Gelder' onder leiding van Rinus Bijl

De competitie

Vriendenschaar speelde weer in de derde klasse van het district West I. De deelnemende club waren min of meer dezelfde als van vorig seizoen. Nieuw waren Amersfoortse Boys en Utrecht. Er stond geen derby op het programma, want Culemborg was naar de vierde klasse gedegradeerd.

De competitie ging op 16 september 1934 van start en Vriendenschaar boekte meteen een overtuigende 5-1zege op Holland.

James (Jimmy) Hynd Marshall

Geboren: 9 juni 1890 te Peterhead, Schotland

Overleden: 1958 te Glasgow, Schotland

Spelersloopbaan: Partick Thistle (1911-14), Bradford City (1914-20), Oldham Athletic (1920-23), Bangor City (1923, Wales), Southport (1924, Engeland), Rotherham County (1924, Engeland), Lincoln City (1925, Engeland), Queen of the South (1925-26).

Trainersloopbaan in Nederland: KFC (1930-35), ZVV, VSV, West-Frisia, Zaandijk, Beverwijk, WFC, Vriendenschaar (1934-38), ZFC, Sneek, Quick Den Haag en HFC (1937-40).

Bijzonderheden: Marshall introduceerde in Nederland het in Engeland al toegepaste stopperspilsysteem, te beginnen bij KFC dat er onmiddellijk in de competitie succes mee had.

Debutant Utrecht leed vervolgens in eigen huis een 1-4 nederlaag tegen Vriendenschaar. Weer een week later werd Baarn met 4-1 verslagen en debuteerde Bertus Ansems als rechtsbuiten. Zeist kreeg hierna in eigen huis een 0-9 nederlaag te verduren. Vriendenschaar had zich al met al ondubbelzinnig aan kop genesteld. Een sterk verdedigend Amersfoortse Boys leed vervolgens thuis een 0-3 nederlaag.

Met enige zorg werd uitgekeken naar de confrontatie tegen Elinckwijk uit Zuilen. Vooraf had men voorspeld dat deze ploeg wel eens zou kunnen gaan strijden om het kampioenschap. Vriendenschaar dacht er anders over en verpletterde Elinckwijk op 21 oktober op eigen terrein met 2-7.

Rinus Bijl werd intussen uitgenodigd om mee te spelen in het Nederlands B-elftal tegen het amateurelftal van Hongarije. Op 25 oktober 1934 won het Nederlands B-elftal met 5-2. Er was geen opvallende rol voor Bijl weggelegd.

De competitie werd op 28 oktober onderbroken door bekervoetbal. Vriendenschaar moest in Culemborg optornen tegen tweedeklasser Blauw-Wit uit Amsterdam. Vriendenschaar nam een 2-0 voorsprong. Het werd 2-2 (rust), daarna 3-2 voor Vriendenschaar en ten slotte 3-3. En in dat geval werd Vriendenschaar, als thuisspelende club, tot verliezer verklaard.

Nadat Vriendenschaar ZNC op 11 november 1934 met 0-2 had verslagen, stond een week later de thuiswedstrijd tegen Bodegraven op het programma. Tot dusver had Bodegraven meer doelpunten in de competitie gemaakt dan Vriendenschaar. In een eenzijdige wedstrijd ging Bodegraven echter met 6-0 ten onder. Weer een week later werd ook Amsvorde in Culemborg met 9-0 afgedroogd. Rinus Bijl maakte vier doelpunten.

Holland – Vriendenschaar. Rinus Bijl valt de keeper van Holland aan.

Holland kon evenmin iets uitrichten en werd op 9 december 1934 in eigen huis met 0-5 verslagen. Vriendenschaar – Utrecht werd eveneens 5-0. Rinus Bijl scoorde een hattrick en Ko van Kuik nam de andere twee doelpunten voor zijn rekening.

Op dat moment was Baarn de enige ploeg die Vriendenschaar enigszins kon bedreigen. Met twee punten voorsprong en een wedstrijd minder

gespeeld, zocht ons elftal Baarn in eigen huis op. Het was 23 december 1934 en het werd 0-0.

Vriendenschaar behield de twee punten voorsprong en ging ongeslagen het nieuwe jaar in:

12 gespeeld, 11 gewonnen en 1 gelijk en met een overtuigend doelsaldo: 59-5.

Na de jaarwisseling bouwde Vriendenschaar verder aan haar doelsaldo. In Culemborg werd Zeist op 6 januari 1934 naar een kansloze 11-0 nederlaag gevoerd. Tot op heden de grootste uitslag in de competitie die Vriendenschaar ooit behaalde. Het veld was modderig. Rinus Bijl had er maar moeite mee. Desondanks scoorde hij tweemaal in de eindfase van de wedstrijd. Rechtsbuiten Ad Mudde was erg op dreef en scoorde vijfmaal. Vriendenschaar had nu vier punten voorsprong op Baarn.

Door het natte winterweer lag de competitie enkele weken stil. Op zondag 3 februari 1935 verslond Vriendenschaar in Culemborg Amersfoortse Boys met 8-1 (bij de rust stond het al 7-0). Baarn liep op dezelfde dag tegen een 5-2 nederlaag op bij Holland. Vriendenschaar leidde nu met zes punten voorsprong op Baarn.

Op 10 februari 1935 won Baarn met 0-2 van Amersfoortse Boys en werd de wedstrijd Bodegraven – Vriendenschaar afgelast. Baarn kwam dus in punten wat dichterbij. De wedstrijd van Vriendenschaar tegen Bodegraven werd op 25 februari 1935 ingehaald. Het werd geen gemakkelijke overwinning. Ons elftal zegevierde met 2-3.

Op 3 maart 1935 kon Vriendenschaar in eigen huis tegen Elinckwijk de kampioensvlag hijsen. Het had genoeg aan een gelijkspel. Het liep echter anders. Bij de rust had Elinckwijk een 1-2 voorsprong genomen. In de tweede helft werd Rinus Bijl gevloerd in het strafschoopgebied. Doelman Teunis Vink mocht de strafschoop nemen. Maar oog in oog met zijn 'collega'-doelman schoot hij tegen de deklat. Het Utrechts Nieuwsblad vond het onbegrijpelijk dat Teunis de strafschoop nam. In plaats hiervan wist Elinckwijk op 1-3 te komen. Rinus Bijl werd daarna opnieuw in de beruchte zone neergelegd en nu benutte Riens Copier de toegekende strafschoop wel. Genoeg was dit niet. Elinckwijk won met 2-3.

Toch kon ons elftal het kampioenschap vieren doordat Baarn tegen een gelijkspel tegen Zeist opliep.

Vriendenschaar had nog twee competitie-wedstrijden af te werken voordat de promotie-degradatiecompetitie zou beginnen. Ons elftal revancheerde zich na de nederlaag tegen Elinckwijk door ZNC een week later een 6-0 nederlaag toe te brengen.

De laatste wedstrijd in Amersfoort op 17 maart 1935 bracht een 1-5 overwinning op Amsvorde. Dat eindigde op de laatste plaats en werd veroordeeld tot het spelen van promotie-degradatiewedstrijden met kampioenen uit de vierde klasse.

De promotie-degradatiecompetitie

De promotie-degradatiecompetitie begon met de wedstrijd Vriendenschaar – HVC op 7 april 1935.

De ploeg uit Amersfoort was nog eerder dan Vriendenschaar, namelijk op 24 februari 1935, kampioen van de derde klasse C geworden. Wie de ploeg uit de tweede klasse B zou worden, was op moment van de wedstrijd Vriendenschaar – HVC nog niet bekend.

De wedstrijd tegen HVC in Culemborg vond plaats onder barre weers-omstandigheden. Het veld aan de Westersingel was nagenoeg onbespeelbaar vanwege de regen in de afgelopen week. En ook op de dag van de wedstrijd viel gestaag regen. Tijdens de rust goot het nog zodanig dat de scheidsrechter besloot even te wachten met de tweede helft. Antoon van Gendt en Ko van Kuik raakten geblesseerd en werden vervangen door Bertus Ansems en Ad Mudde. De wedstrijd eindigde, zoals die begon met 0-0.

Inmiddels was ook bekend geworden dat TOG uit Amsterdam op de laatste plaats in de tweede klasse B was geëindigd. Daardoor vond op 14 april 1935 de wedstrijd TOG-Vriendenschaar plaats. TOG nam in de eerste helft de leiding, na een schot op de lat. De terugspringende bal werd door TOG in het Vriendenschaardoel gewerkt. Nog in de eerste helft werd het 1-1 na een voorzet van Kees van Lint. Rinus Bijl scoorde met het hoofd, achtervolgd door twee HVC-verdedigers. In de tweede helft was er een lange dribbel van Rinus Bijl. Hij gaf op tijd de bal af, waardoor Gerrit Schouten Vriendenschaar aan de leiding bracht: 1-2. Ko van Kuik scoorde later met een hard schot de 1-3 en TOG was geslagen. Een week later, Tweede Paasdag 22 april 1934, ging TOG ook ten onder bij HVC. Het werd 4-2 voor de Amersfoorters.

Op zondag 28 april 1934 was de return in Amsterdam. Nu verloor TOG met 1-2 van HVC. Daarmee was het lot van TOG al bezegeld: degradatie naar de derde klasse.

Vriendenschaar bereidde zich op die dag voor met een oefenduel tegen eersteklasser Wageningen uit district Oost. Een tempoloos elftal verloor wel heel teleurstellend met 0-5. Geen goed teken voor de volgende wedstrijden.

De wedstrijd in Culemborg tegen het reeds gedegradeerde TOG op 5 mei was geen beste. Ko van Kuik was als binnenspeler binnen de W-formatie in goeden doen. Maar een paar van zijn schoten werden met een tijgersprong door de doelman van TOG onschadelijk gemaakt. Appie van Dalzen kwam als binnenspeler helemaal niet uit de verf. De Culemborgsche Courant vond de voorhoede van Vriendenschaar 'totaal lamgeslagen', temeer daar Rinus Bijl ook niet in vorm was. Bij de rust was het nog 0-0. Vlak voor tijd blunderde de doelman van TOG door de bal uit zijn handen te laten vallen. En hierdoor kon Rinus Bijl op het nippertje de winnende 1-0 scoren.

Vanwege de interland België – Nederland op 12 mei 1935 was er niet of nauwelijks sprake van competitie-voetbal. De allesbeslissende wedstrijd HVC – Vriendenschaar voor een plaats in de tweede klasse vond daardoor op zondag 19 mei plaats. Beide ploegen hadden evenveel punten en HVC had het thuisvoordeel. Wel dacht men dat Vriendenschaar de sterkere ploeg bezat. Maar de ervaringen bij eerdere promotie-degradatie-competities waren in het nadeel van Vriendenschaar.

Er reed een extra trein met Vriendenschaar-supporters naar de halte 'Vlasakkers' in Amersfoort. Ze zagen in de eerste helft een sterk verdedigend HVC waarbij Rinus Bijl door de backs van de Amersfoorters voortdurend op de huid werd gezeten. HVC had in de eerste helft het voordeel van een straffe wind mee en zon in de rug. HVC kreeg vrij snel in de eerste helft een goede kans met een 'stuiterbal' tegen de lat. Een schot van HVC viel tussen doelman Teunis Vink en de verdedigers Riens Copier en Riens Bronk in. De opstuitende bal ging vervolgens tegen de lat en kon vervolgens door Teunis worden gevangen. De rust kwam met 0-0. Kees van Lint stelde zijn meegereisde echtgenote gerust. Het zou goed komen in de tweede helft.

Het elftal van Vriendenschaar dat HVC versloeg:

Staande v.l.n.r. Jan Kerkhof, Teunis van Vugt, Eef Bronk, Riens Bronk, Jo van Ekris, Teunis Vink, Nico de Jong, Riens Copier, Maas Deenik, Huib van Veen, Jan van Lint, Leen van Kempen, Jo Derks, Mr. Marshall (trainer). Zittend v.l.n.r. Ysbrand Boorsma, Wim van 't Verlaat, Ad Mudde, Rinus Bijl, Ko van Kuik en Kees van Lint.

Vriendenschaar was in de tweede helft de aanvallende partij, maar vooralsnog bleef het 0-0. Met nog een kwartier te spelen was het Eef Bronk die de bal vanuit een vrije trap naar voren zond richting Rinus Bijl. De verdedigers van HVC vlogen op Rinus af. Ze vergaten daarbij Kees van Lint. De bal stuitte over hen heen en Kees, die nooit kopte, deed dat nu wel. De kopbal verdween in het HVC-doel: 0-1. Enkele minuten later duelleerde Wim van 't Verlaat met de doelman van HVC om de bal.

Wim kreeg de bal te pakken en schoot hem in het door HVC verlaten doel : 0-2.

Zodra scheidsrechter Stassen had afgefloten renden de supporters van Vriendenschaar het veld op. De promotie naar de tweede klasse was eindelijk bereikt. De spelers werden op de schouders genomen en naar de kleedkamer gevoerd. Er werden 'indianen-dansen' uitgevoerd onder de zegekreten 'kwatta, kwatta'.

Vreugde bij de promotie van ons elftal. Op de schouders Eef Bronk en Riens Bronk (rechts).

Bij terugkomst in Culemborg stond heel de stad vanaf het station de spelers van Vriendenschaar op te wachten. 's Avonds was er een groot feest in Luxor om de kampioenen te huldigen.

Blijft of gaat Rinus Bijl?

Na de bereikte promotie en alweer in het zicht van het nieuwe seizoen doken er geruchten over Rinus Bijl op. Hij zou vertrekken naar Ajax. De plaatselijke pers betwijfelde of een overstap naar Ajax wel zo goed zou zijn. Bij Vriendenschaar was hij op zijn plaats en of hij bij Ajax zou worden opgesteld, was maar de vraag. Met het oog op het komende seizoen zou de elftalcommissie van Vriendenschaar recht hebben op een snel antwoord.

Bij een interview met de Culemborgsche Courant op 27 juli 1935 hield Rinus nog de boot af. Mogelijk had hij al voor Vriendenschaar bedankt. Daarvan is hij kennelijk later teruggekomen. Dat blijkt uit de ledenlijst van Vriendenschaar voor het seizoen 1935/36. Rinus komt niet voor in de alfabetische lijst van leden die loopt van 1 tot en met 222. Later is hij bijgeschreven als lid nummer 224. Hoe dan ook, Rinus speelde in het nieuwe seizoen toch bij de kersverse tweedeklasser.

Vriendenschaar was in het seizoen 1935/36 lange tijd kampioenskandidaat, maar moest in de slotfase afhaken. Aan het einde van dit seizoen bedankte Rinus alsnog voor Vriendenschaar en maakte hij de overstap naar Ajax.

Broer Jan Bijl had al aan het einde van het seizoen 1934/35 bedankt voor Vriendenschaar. Voor hem was geen plaats meer weggelegd in het eerste elftal.

De periode 1935-38

In het eerste seizoen na promotie liet Vriendenschaar zich van zijn beste kant zien. Er werd, met Rinus Bijl, een verdienstelijke derde plaats in de eindrangschikking van het seizoen 1935/36 behaald.

UVV – Vriendenschaar 1-1 op 1 maart 1936. Aanval op het Vriendenschaardoel. Doelman Teunis Vink zorgt voor opluchting. Geheel links Riens Copier. Op de achtergrond (links) Rinus Bijl.

Eerste elftal 1936. Staande v.l.n.r. Dries Coenmans, Riens Bronk, Jo van Ekris, Riens Copier, Eef Bronk, Ko van Kuik, Kees van Lint. Zittend v.l.n.r. Wim van 't Verlaat, Jan Heij, Bertus Ansems, Rinus Bijl, Teunis Vink.

In het daaropvolgende seizoen 1936/37, nu zonder Rinus, eindigde Vriendenschaar op de zesde plaats. Vriendenschaar merkte onmiddellijk hoe belangrijk Rinus Bijl wel voor Vriendenschaar was. Het aantal gemaakte doelpunten viel in dit seizoen nog niet eens echt tegen, maar de voorhoede was als geheel

toch veel minder gevaarlijk. In het seizoen 1937/38 verhuisde Vriendenschaar naar het district West II. Ons elftal eindigde laag in de middenmoot op de zevende plaats.

In de periode 1935-38 was Jim Marshall trainer bij Vriendenschaar.

Eerste elftal op 23 oktober 1937 in Utrecht bij de wedstrijd UVV – Vriendenschaar, met 3-1 door UVV gewonnen. Staande v.l.n.r. Piet Moes, Bertus Ansems, Wim van 't Verlaat, Eef Bronk, Jan Hey, Dries Coenmans, Fons van Zetten, Gerrit Wammes, Kees van Lint. Zittend v.l.n.r. Frans Saltzherr, Riens Bronk, Teunis Vink, Antoon van Gendt.

Het seizoen 1938/39

Het elftal voor de competitie 1938/39 bestond vooreerst grotendeels uit spelers die voordien hun sporen al hadden verdiend. In het doel Teunis Vink (in de latere promotie-degradatiecompetitie zou hij vervangen worden door Henk van Beest). De backs waren Riens Bronk en Riens Copier. In de middenlinie Frans Saltzherr, Eef Bronk en de nieuweling Bart van den Ham. In de voorhoede draafden allerlei spelers op, doordat de elftalcommissie, 'noodgedwongen' door de resultaten, steeds weer gewijzigde keuzes maakte. We noemen Antoon van Haaren, Wim van 't Verlaat, Kees Gerbrands en Eef Hoeven. Verder werd een beroep gedaan op veteranen als Ko van Kuik, Kees van Lint, Jo van Ekris, Gerrit Schouten en Jan den Dunne.

En voorts kwamen Fons van Zetten, Bertus Ansems, Jan Hey, A. van Oostrum, Leen Eegdeman, H. van der Steen, Ot Verkerk, Chr. Van Buren, Piet Breddels in actie.

Trainer was dit seizoen de Engelsman Julian, die al eerder de training bij Vriendenschaar had verzorgd (1925/26 en 1929/30).

De nieuwe competitie werd door Vriendenschaar vooraf al met enige zorg tegemoet gezien, vooral door de deelname van vijf sterke Amsterdamse tweedeklassers: DWV, Zeeburgia, AFC, De Spartaan en Watergraafsmeer. En met Hilversum en HVC was er volgens de Culemborgsche Courant sprake van een indeling 'om van te rillen'. 'Wees mild, zeggen we tot ons zelf en tracht de prestaties van vorige vuurlinies met Bijl als midvoor te vergeten', aldus de Culemborgsche Courant van 3 september 1938.

Eerste elftal 1938. Staande v.l.n.r. Leen van Kempfen, Riens Copier, Bart van den Ham, Riens Bronk, Koen van Lint, Wim Verkerk, Gorius Ansems en Jan Kerkhof. Zittend v.l.n.r. Jan Hey, Jo van Zomeren, Jan Richter, Henk van Beest, Kees Gerbrands, Eef Hoeven en Kees van Lint.

De competitie begon nog hoopgevend tegen Zeeburgia op zondag 18 september 1939. Er werd thuis een 1-1 gelijkspel boekt na een 0-1 achterstand. De voorhoede bestond uit Henk van Haaren, Wim van 't Verlaat, Fons van Zetten, Ot Verkerk en Jan den Dunne. Kees Gebrands viel in als rechtsbuiten. Van hem kwam de voorzet die van Zetten met een hard schot omzette in een doelpunt.

Een week later stond in Utrecht aloude tegenstander Hercules op het competitieprogramma. Gezien de belangstelling voor deze wedstrijd werd er een extra trein ingelegd om supporters van Vriendenschaar naar Utrecht te vervoeren.

**PER
SPOOR
NAAR DEN WEDSTRIJD**

HERCULES - VRIENDENSCHAAR
OP ZONDAG 25 SEPTEMBER 1938
TE UTRECHT

	9.39		9.52
VERTR.: CULEMBORG	10.39	AANK.: UTRECHT	10.52
	12.39		12.52

TERUG MET TREINEN NAAR KEUZE

GOEDKOOPE RETOURKAARTJES
 UITSLUITEND VERKRUGBAAR BIJ:

PRUS: FL. 0.38 **ALHIER**
 3e KL. RETOUR.

Poster voor de wedstrijd Hercules – Vriendenschaar

Vriendenschaar verloor bij Hercules met 2-1, na bij de rust met 2-0 achter gestaan te hebben. De voorhoede van Vriendenschaar was dolende en de achterhoede onvast, aldus de Culemborgsche Courant. De voorhoede was vermoedelijk gelijk aan die van de vorige wedstrijd. Na de rust viel Kees van Lint in als linksbuiten en kwam er meer gevaar. Vriendenschaar maakte wel een tegendoelpunt, maar dat was niet genoeg.

Op 2 oktober 1938 werd Vriendenschaar – AFC afgelast. Het zouden de slechte terrein-omstandigheden in Culemborg zijn geweest (dit zal wel aan de KNVB zijn medegedeeld). Maar de afgelasting had, blijkens opmerkingen uit de Culemborgsche Courant, vermoedelijk eerder te maken met oorlogsspanningen in Europa door het brutale gedrag van Nazi-Duitsland onder Adolf Hitler. Om een oorlog te vermijden stemden Engeland, Frankrijk en Italië ermee in dat Nazi-Duitsland een belangrijk deel van Tsjecho-Slowakije (het Sudetenland) zou annexeren (Verdrag van München, 30 september 1938). Rekening houdend met een oorlog moesten veel dienstplichtige militairen in Nederland in hun kazernes blijven. Hierdoor konden sommige verenigingen geen compleet elftal op de been brengen. Wie de initiatiefnemer van de afgelasting van de wedstrijd Vriendenschaar – AFC is geweest, valt niet te achterhalen. Overigens betekende het Akkoord van München uitstel: in 1939 brak de Tweede Wereldoorlog alsnog uit.

Hercules – Vriendenschaar 25 september 1938 werd gespeeld in stadion De Galgenwaard. Aanval op het doel van Hercules.

De volgende zondag, 9 oktober 1938, ging de wedstrijd ZFC – Vriendenschaar wel door. De wedstrijd tegen ZFC was met de nodige vrees tegemoet gezien. Maar ons eerste elftal boekte een verdienstelijk 0-0 gelijk spel. In de voorhoede was het nodige geschoven: Eef Hoeven debuteerde als linksbuiten en deed dat zeer goed. Ad Mudde was opgesteld als rechtsbinnen en Kees Gerbrands was midvoor. Rechtsback Riens Bronk viel gewond aan de knie uit. Bart van den Ham nam zijn plaats in en Bertus Ansems viel in. Ondanks het feit dat er niet door Vriendenschaar werd gescoord, was er geen commentaar op het optreden van de voorhoede.

Op zondag 16 oktober 1939 kwam DWV uit Noord-Amsterdam op bezoek. De wedstrijd liep uit de hand mede door de zeer zwak leidende scheidsrechter Elserman en een grof spelend DWV. Al na zeven minuten kwam DWV aan de leiding door een uitgesproken buitenspeldoelpunt. De bekende DWV-speler Klaas Ooms ging vervolgens in de clinch met Bart van den Ham, waarop van Bart een reactie volgde. Gevolg was dat Bart door de scheidsrechter van het veld werd gestuurd. Vriendenschaar moest daardoor bijna de hele wedstrijd met tien man spelen. Ad Mudde verhuisde naar de halflinie, maar dat ging ten koste van de stootkracht van de voorhoede. Van het begin tot het einde bleef het een zeer ruwe wedstrijd met een rumoerig thuispubliek, dat zelfs dreigde het veld op te stormen door de gebeurtenissen in het veld. Na de rust, die met 0-1 kwam, werd het 0-2 na een misverstand in de Culemborgse verdediging. Tegen het einde van de wedstrijd maakte DWV 0-3. Hierna kreeg Riens Bronk het nog aan de stok met Ooms. De zwakke scheidsrechter floot maar snel af voor het einde van deze treurige wedstrijd. Consequentie van deze wedstrijd was dat Bart van den Ham door de KNVB tot 16 november 1938 werd geschorst en Riens Bronk zelf tot 1 januari 1939.

Op 30 oktober 1939 werd de competitie voortgezet met de moeilijke thuiswedstrijd tegen HVC. Antoon van Gendt nam de plaats in van de geschorste Riens Bronk. En Jan Hey stond op de plaats van de geschorste Bart van den Ham. Van beide kanten werd er vlot gespeeld, maar HVC ging met een 1-3 zege terug naar Amersfoort. Wim van 't Verlaat scoorde voor Vriendenschaar. Ons elftal nam nu de voorlaatste plaats in met twee punten. Dat had De

Spartaan uit Amsterdam ook, maar deze ploeg had een wedstrijd meer gespeeld. Op 6 november 1939 speelden beide ploegen tegen elkaar in Amsterdam. Het werd een 2-0 nederlaag voor Vriendenschaar dat op de laatste plaats werd gedrukt. Ondanks diverse kansen was onze voorhoede niet in staat die te verzilveren. De discussie over de zwakte van de Vriendenschaarvoorhoede laaide op. Aanvoerder Riens Copier maakte duidelijk dat een falende voorhoede het hele elftal ontmoedigde.

Voor de volgende wedstrijd, uit tegen Watergraafsmeer, op 13 november 1938, werd ingegrepen bij de voorhoede. Kees Gerbrands werd als midvoor vervangen door Willem Vink. Leen Eegdeman werd opgesteld als rechtsbinnen en Wim van 't Verlaat werd rechtsbuiten. Vriendenschaar verloor deze wedstrijd niet, maar de voorhoede was niet tot scoren in staat. Een bloedeloze 0-0.

Op 20 november moest de eerder afgelaste wedstrijd tegen AFC worden ingehaald. De voorhoede van Vriendenschaar was weer geheel gewijzigd; hoe precies is niet te achterhalen. Maar het haalde niks uit. Er werd met 0-4 verloren. Ons elftal was niet opgewassen tegen het door AFC gehanteerde stopperspelsysteem (SSS). En het eerste doelpunt van AFC was notabene een eigen goal.

Het stemde niet hoopvol dat koploper Hilversum op 27 november in Culemborg de volgende tegenstander was. Een min of meer wanhopige elftalcommissie had de voorhoede maar weer een flink gewijzigd. Fons van Zetten werd opgesteld als midvoor. Piet Breddels, afkomstig uit Waardenburg, was rechtsbuiten en Willem Vink rechtsbinnen. Ad Mudde en Eef Hoeven bleven in de voorhoede gehandhaafd. Bart van den Ham kon weer na zijn schorsing in de halflinie worden opgesteld. Voor de vierde achtereenvolgende keer wist ons elftal niet te scoren, terwijl de kansen er wel waren geweest onder andere voor Breddels.

Halverwege de competitie, na negen gespeelde wedstrijden, geen enkele overwinning en slechts drie gelijke spelen stond ons elftal op de laatste plaats. En ontluisterender nog: Vriendenschaar had in deze negen wedstrijden slechts drie keer het doel van de tegenstander kunnen vinden. De achterstand in punten, twee, op Watergraafsmeer en Zeeburgia was nog te overzien.

Ondanks de schotloosheid bleef de voorhoede ongewijzigd voor de uitwedstrijd tegen Zeeburgia op 11 december 1938. De kans om op gelijke hoogte met de Amsterdammers te komen was er. Maar werd niet gegrepen. Zeeburgia zegevierde met 4-2. Ons elftal wist eindelijk eens te scoren, maar vanuit achterstand. In de eerste helft miste Vriendenschaar een strafschoep als het 2-0 is. Eef Hoeven maakte 2-1 en Piet Breddels de 3-2.

Steeds meer drong het besef door dat Vriendenschaar deze competitie weinig in te brengen had. De enige hoop was dat ons elftal niet op de laatste plaats zou eindigen en daardoor degradatiewedstrijden zou moeten gaan spelen.

Op 18 december 1938 zou de belangrijke wedstrijd tegen Hercules worden gespeeld. Hercules was een nog door Vriendenschaar te achterhalen ploegen. De wedstrijd werd echter afgelast. Door afgelastingen in de volgende weken kwam Vriendenschaar pas op 15 januari 1939 weer aan spelen toe en stond Hercules opnieuw op het programma. Tot ieder grote verrassing werd aan Hercules een 3-0 nederlaag toegebracht. Het was de eerste overwinning voor Vriendenschaar in deze competitie. In de voorhoede stond Fons van Zetten als midvoor opgesteld en was Rinus Mouthaan, meestal speler van het tweede elftal, linksbinnen. Vriendenschaar begon weliswaar met het missen van een penalty, maar Henk Hoeven, Fons van Zetten en Piet Breddels voerden het elftal naar een 3-0 zege. Hierdoor kreeg Vriendenschaar, weliswaar nog altijd op de laatste plaats staande, zowel Hercules, Zeeburgia als Watergraafsmeer in het vizier.

Op 22 januari moest ons elftal naar Amsterdam om punten te halen tegen het volledig veilig staande AFC. Men was desalniettemin bezorgd of dit mogelijk was bij deze technisch vaardige ploeg en dat klopte. Vriendenschaar verloor met 2-0.

Nog altijd bestond de mogelijkheid om van de onderste plaats af te komen, maar dan moest er op 29 januari wel in Zaandam bij ZFC worden gewonnen. De concurrentie voor de onderste plaats moest bovendien punten verspelen. Vriendenschaar had de wedstrijd aardig onder controle, maar scoorde niet. Dat deed ZFC wel, ruim een kwartier voor tijd scoorden de Zaankanters het enige en tevens winnende doelpunt: 1-0.

Met nog vijf competitiewedstrijden te gaan stond Vriendenschaar drie punten achter op Zeeburgia, maar dat had wel een wedstrijd meer gespeeld. Ook Hercules stond drie punten voor op Vriendenschaar, maar had wel evenveel wedstrijden gespeeld. Hopeloos was de situatie nog niet.

Na een inhaalzondag, waarin Zeeburgia verloor, ging de competitie op 12 februari verder. In de klasse van Vriendenschaar werd Hilversum ongeslagen kampioen. Vriendenschaar ging zelf naar DWV in Amsterdam-Noord. De voorhoede bestond ditmaal uit Wim van 't Verlaat, Jan Heij, Fons van Zetten, Bertus Ansems en Eef Hoeven. Geholpen door de wind kwam Vriendenschaar voor de rust op een 0-2 voorsprong door doelpunten van Wim van 't Verlaat en Bertus Ansems. Tot een kwartier voor tijd bleef deze voorsprong behouden, maar toen scoorde DWV alsnog twee keer. De eindstand werd 2-2. Doordat Hercules van Watergraafsmeer verloor liep ons elftal een puntje in op de Utrechts ploeg. Zeeburgia speelde ook gelijk, zodat de afstand tot Vriendenschaar drie punten bleef. Nog vier wedstrijden te gaan...

Op 19 februari speelde Vriendenschaar in Amersfoort 1-1 gelijk tegen HVC. Na een kwartier spelen nam ons elftal de leiding door Jan Hey uit een voorzet van Bart van den Ham. Halverwege de tweede helft kwam HVC langszij. Een goed spelend Vriendenschaar had meer verdiend. Hercules won nog wel van AFC en de marge met Vriendenschaar was nu weer drie punten.

Voor de wedstrijd thuis tegen De Spartaan was Riens Bronk weer als back in het eerste elftal opgesteld. Verrassend was nu weer dat Jan Richter als midvoor werd opgesteld en Fons van Zetten plaats moest maken. Op 5 maart speelde Vriendenschaar een van de slechtste wedstrijden van het seizoen. Er zat geen verband in de ploeg en het spel was tempeloos. Vriendenschaar leed thuis een kansloze 3-1 nederlaag.

Doordat Hercules ZFC met 2-1 versloeg was er voor Vriendenschaar, met nog twee wedstrijden te spelen, een onoverbrugbaar verschil van vijf punten met Hercules ontstaan. Ons elftal was veroordeeld om uit te komen in een promotie-degradatie-competitie met tweedeklasser Elinckwijk uit Zuilen en derdeklasser De Volewijckers uit Amsterdam.

De laatste twee competitiewedstrijden dienden geen enkele belang. Maar op 13 maart 1939 kreeg Vriendenschaar thuis een oorwassing van Watergraafsmeer te doorstaan. Het werd 1-7. Jan Richter redde de eer toen het al 0-6 stond. In de laatste competitiewedstrijd, 26 maart 1939, was Vriendenschaar in Hilversum tegen afdelingskampioen Hilversum evenmin opgewassen. Het werd 3-1. De voorhoede van Vriendenschaar had weer eens een geheel ander aanzien met van rechts naar links: Piet Breddels, Jan Richter, Jo van Zomeren, Bertus Ansems en Chris van Buuren.

De promotiedegradatiecompetitie

Het duurde nog wel even voordat Vriendenschaar strijd moest leveren voor het behoud van het tweedeklasserschap. De promotiedegradatiecompetitie zou op 30 april 1939 beginnen met de wedstrijd tussen de derdeklassekampioenen Elinckwijk en De Volewijckers. Pas op 14 mei zou Vriendenschaar moeten aantreden tegen Elinckwijk. Overigens had de club uit Zuilen op 25 maart een kampioensreceptie gehouden waarop ook het bestuur van Vriendenschaar aanwezig was. Piet Smits was toen de voorzitter van Elinckwijk. En voor wie het weten wil: Piet Smits was op 1 mei 1908 ooit een van de oprichters van Vriendenschaar!

Op 30 april begon de promotiedegradatiecompetitie met een 3-1 overwinning van Elinckwijk op De Volewijckers. Veertien dagen later, 14 mei 1939, dan de wedstrijd Vriendenschaar - Elinckwijk. In een voorbeschouwing van de Culemborgsche Courant was te lezen dat veel Vriendenschaarsupporters met een 'bevend hart' naar de Westersingel zouden gaan daarbij denkend aan de eerdere gloriejaren van hun club. *'Welnu "Vriendenschaar", de beurt zij aan U om aan de periode van neergang een einde te maken en om vanaf Zondag a.s. de ladder weer te gaan beklimmen'.*

De elftalcommissie die het hele seizoen veel kritiek over het opstellingsbeleid had te verduren, stelde tegen Elinckwijk het volgende elftal op: *Doel* Henk van Beest (waar was Teunis Vink gebleven?). *Achter* Riens Bronk en Riens Copier (het vertrouwde backstel). *Midden* Frans Saltzherr, Eef Bronk en Bart van den Ham. *Voor* Piet Breddels, Wim van 't Verlaat, Kees Gerbrands (weer eens midvoor), Ko van Kuik en Kees van Lint (het veteranenduo uit de gloriejaren: Kees van Lint was inmiddels 40 jaar).

Op de Westersingel speelde zich een hard, maar toch niet onsportief duel af. Er waren zo'n duizend Elinckwijksupporters naar Culemborg gekomen. Er werd in de eerste helft aanvankelijk in een hoog tempo gespeeld; na een kwartier zakte dit wat af. De beide defensies waren te sterk voor de voorhoede van de tegenpartij en daardoor was het bij de rust 0-0. Na de rust was de geblesseerde Ko van Kuik vervangen door Bertus Ansems. Het was Bertus die na een kwartier in de tweede helft de doelman van Elinckwijk wist te passeren: 1-0. Piet Breddels kopte hierna tegen de lat. Een schot van Elinckwijk op het doel van Vriendenschaar zou achter de lijn door Henk van Beest gestopt zijn, maar de scheidsrechter liet doorspelen. Kees Gerbrands werd hierna vervangen door De Heus. Elinckwijk viel aan voor de gelijkmaker, maar er was voor de Zuilenaren geen doorkomen aan. Tot zes minuten voor tijd, toen Frans Saltzherr hands in het eigen strafschopgebied maakte. Via de toegekende penalty kwam Elinckwijk alsnog op 1-1. Hiermee verspeelde Vriendenschaar een kostbaar punt.

De volgende zondag, 21 mei, moest Vriendenschaar naar Amsterdam-Noord tegen De Volewijckers. Wie zou verliezen, zou vrijwel zeker uitgeschakeld zijn. De voorhoede van Vriendenschaar had weer enkele wijzigingen ondergaan. Piet Breddels was vervangen door Henk van Haaren. Kees Gerbrands stond midvoor. Ko van Kuik was nog geblesseerd en voor hem stond Bertus Ansems opgesteld. Kees van Lint viel tijdens de wedstrijd weer op door zijn rennen en Bart van den Ham door zijn traptechniek. Voor zo'n 6000 bezoeker ontspan zich een spannende strijd. Na een half uur spelen nam De Volewijckers de leiding uit een vrije schop die achterwaarts werd ingekopt. 1-0 was de ruststand. Halverwege de tweede helft maakte Kees Gerbrands, die tot dan wel goed speelde maar in de afwerking faalde, toch de 1-1 gelijkmaker. Hoewel Vriendenschaar zich hierna vooral moest beperken tot uitvallen bleef het 1-1. De stand in de competitie was voordelig voor Elinckwijk dat de eerste wedstrijd van De Volewijckers had gewonnen. Maar op tweede pinksterdag, maandag 29 mei 1939 gebeurde het omgekeerde. Elinckwijk werd in Amsterdam met 3-1 geklopt. Beide ploegen hadden nu drie punten uit drie wedstrijden. Vriendenschaar had uit twee gelijke spelen twee punten maar had pas twee wedstrijden gespeeld.

Voor 4 juni stond nu de wedstrijd Vriendenschaar – De Volewijckers op het programma. Wie zou verliezen was uitgeschakeld. Voor Vriendenschaar zou het degradatie naar de derde klasse betekenen. Elinckwijk leek het meeste gebaat bij een gelijkspel. De Culemborgsche Courant kondigde niet alleen de wedstrijd aan, maar ook dat Kees van Lint zijn voetballoopbaan aan het einde van de promotie-degradatiecompetitie zou beëindigen. Het betekende dat hij op 4 juni voor het laatst in Culemborg te bewonderen zou zijn.

Het elftal dat tegen De Volewijcker zou aantreden was als volgt opgesteld: Doel: Henk van Beest, Achter Riens Bronk en Riens Copier. Midden Frans Saltzherr, Eef Bronk en Bart van den Ham. Voor Wim van 't Verlaat, Bertus Ansems, Kees Gerbrands, Ko van Kuik en Kees van Lint. Ko van Kuik was hersteld van zijn blessure en vormde op links het befaamde veteranenduo met Kees van Lint.

De eerste kans is er na enkele minuten voor De Volewijckers, maar een schot na een genomen corner belandt tegen de lat. Vriendenschaar zat defensief goed in elkaar met Riens Copier, Riens en Eef Bronk en Bart van den Ham. Kees van Lint en Ko van Kuik waren zeer gevaarlijk en veel van de aanvallen van Vriendenschaar gingen over links. Na een kwartier paste Bertus Ansems op Kees van Lint die met een schot in de verre hoek Vriendenschaar aan de leiding hielp. Vier minuten later stond Kees Gerbrandts in een kansrijke positie. Ko van Kuik stond er beter voor. De bal werd op Ko gespeeld en die zorgde voor de 2-0. Vlak voor rust kwam Vriendenschaar zelfs op 3-0.

Bart van den Ham, 'berucht of beroemd' om zijn snoeihard vrije schoppen schoot vanaf de rand van het strafschopgebied de bal direct in het doel. De keeper van De Volewijckers kwam er niet aan te pas. De bij de rust verkregen 3-0 voorsprong kwam in de tweede helft niet in gevaar. Pas twee minuten voor tijd viel uit een penalty het tegendoelpunt van De Volewijckers.

De 3-1 zege betekende dat De Volewijckers was uitgeschakeld. Vriendenschaar en Elinckwijk moesten nu samen uitmaken wie in de tweede klasse zou blijven of ernaar zou promoveren. Vriendenschaar zou genoeg hebben aan een gelijkspel, Elinckwijk zou moeten winnen. De ploeg uit Zuilen had wel het thuisvoordeel.

Op 11 juni 1939 het allesbeslissende duel dat onder zeer moeilijke omstandigheden gespeeld moest worden. Het terrein van Elinckwijk was al spekglad door de regen. Tijdens de wedstrijd hield het niet op met regenen. Vriendenschaar speelde in ongewijzigde opstelling en was de wat betere ploeg. Na twintig minuten kwam Elinckwijk met 1-0 aan de leiding, toen de verdediging van Vriendenschaar aarzelde met ingrijpen. Elinckwijk was hierna een tijdlang gevaarlijker. Tien minuten voor de rust bleef de verdediging van de Zuilenaren vanwege een overtreding staan. De scheidsrechter liet doorspelen. Kees van Lint was er als de kippen bij en schoot met een 'wippertje' de 1-1 binnen. Met deze stand kwam ook de rust. Na de rust bleef Ko van Kuik in de kleedkamer achter en kwam Henk van Haaren hem vervangen.

Kees van Lint, achter links, scoort de 1-1 gelijkmaker.

Aanval op het doel van Vriendenschaar. Henk van Beest stompt de bal weg.

Na de rust waren er voortdurend wisselende kansen. Na een kwartier in de tweede helft kwam Vriendenschaar aan de leiding. Kees Gerbrands loste een schot waarbij de bal via de paal in het doel van Elinckwijk verdween.

Elinckwijk moest nu twee doelpunten maken om te kunnen promoveren. Vijf minuten na de treffer van Vriendenschaar was het alweer 2-2. Bij een scrimage bij het Vriendenschaardoel miste iedereen de gladde bal. Tot de spil van Elinckwijk de kans kreeg om de bal in het Vriendenschaardoel te schieten: 2-2.

Een stormloop van Elinckwijk volgde, maar de verdediging van Vriendenschaar wist van geen wijken. Vriendenschaar bleef bij uitvallen gevaarlijk en Kees van Lint miste nog een mooie kans. De tijd verstreek en aan het einde was het noodzakelijke gelijke spel voor Vriendenschaar bevochten. Het elftal handhaafde zich in de tweede klasse.

De foto toont een gevaarlijke moment voor het doel van Elinckwijk. Herkenbaar zijn Eef Bronk (2e van links) en Riens Bronk (de voorste speler in het luchtduel)

De Culemborgsche Courant:

'Er biggelden tranen van blijdschap over de verhitte wangen der blauwhemden, toen zij na afloop van den wedstrijd "Elinckwijk"- "Vriendenschaar" door de enthousiaste Culemborgsche supporters uit het speelveld naar de kleedkamers gedragen werden.

Te verwonderen was dit niet. Maandenlang hebben zij gevangen gezeten in de angst-aanjagende klauwen van het degradatie-spoek en nu eindelijk is aan die periode van vrees een einde gekomen en is "Vriendenschaar" er van verzekerd dat zij weer voor een seizoen Culemborg op voetbalgebied in de tweede klasse mag verdedigen.'

De Culemborgsche Courant bracht tevens hulde aan Kees van Lint. *'Ook nu, zoals altijd', bracht hij weer vaart in de voorhoede en dit op zichzelf bewijst over welk een energie en getraind lichaam Van Lint beschikt. Ondanks zijn leeftijd en grijze haren was hij nog de vlugste'*.

De Culemborgsche Courant kon meedelen dat Kees op zijn besluit was teruggekomen en nog voor een jaar als voetballer beschikbaar zou zijn voor Vriendenschaar. *'Kees gaat dus, althans voor een jaar, met handen en voeten werken, met zijn handen om de bezoekers van zijn sportcafé te bedienen en met zijn voeten om het zoo voor hem bekende leder te bewerken'*.

Na afloop van de promotie-degradatiecompetitie stelde het Utrechtsch Nieuwsblad de rechtvaardigheid ervan ter discussie. Immers Vriendenschaar was in de normale competitie op de laatste plaats geëindigd en had slechts één overwinning geboekt. En in de promotie-degradatiecompetitie won Vriendenschaar ook maar één keer en handhaafde zich daardoor in de tweede klasse. *'Het is dus praktisch mogelijk voor een degradatie-candidaat – die in de gewone competitie geen enkel punt weet te veroveren – om zich te handhaven door één enkele overwinning in de promotie-competitie.'*

Men kan het niet met ons eens zijn, maar wij achten het promotie-degradatiesysteem uit den boeze. Onze conclusie is dus: afschaffing van de promotie-degradatiewedstrijden en instelling van automatische promotie en degradatie.'

Het zou nog jaren duren voordat de KNVB het laatste systeem zou gaan invoeren.

Seizoen 1939/40 Een noodcompetitie

Het seizoen 1938/39 bleek achteraf voorlopig de laatste normale competitie te zijn geweest. De Tweede Wereldoorlog brak uit. Op 1 september 1939 viel Nazi-Duitsland Polen binnen. Nederland bleef vooralsnog neutraal. Maar vanaf 1 augustus werden veel mannen onder de wapenen geroepen: mobilisatie. De KNVB stelde een noodcompetitie vast. Er konden wedstrijden worden gespeeld, maar van promotie of degradatie zou geen sprake zijn. De Engelsman Pagnam was aan het begin van het seizoen aangesteld als trainer van Vriendenschaar. Maar ook Pagnam werd onder de wapenen geroepen en reisde, na één training bij Vriendenschaar, af naar Engeland. De training werd overgenomen door Frans van Asten, die op dat moment ook trainer van Velox was. Het elftal van Vriendenschaar was door mobilisatie diverse spelers kwijt. Maar een verzwakt elftal behaalde met 21 punten toch een verdienstelijke vierde plaats.

*Eerste elftal 1939.
Achter v.l.n.r. Leen van Kempen, Kees Udo, Goof Gutte, Jan Bronk, Riens Copier, Eef Bronk, Ot Verkerk, Jan Heij, Stef van Logchem, Chris Smidt.
Voor v.l.n.r. Frans Saltzherr, Eef Hoeven, Jan Richter, Jo van Zomeren, Herman Schaafsma.
Liggend: Frits Richter.*

Reiken naar de eerste klasse

Periode 1940 – 1943

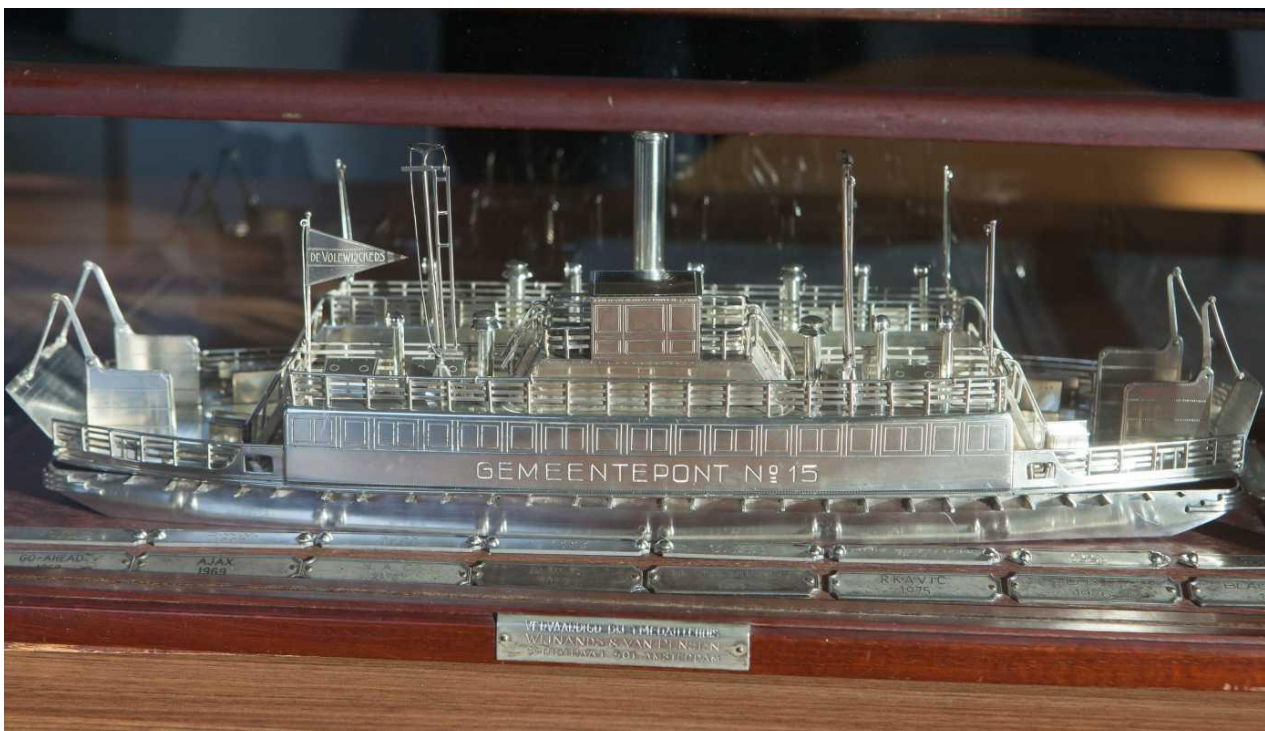
Op 10 mei 1940 werd Nederland toch ook in de Tweede Wereldoorlog betrokken. Duitsland viel Nederland binnen. Na een paar dagen was het verzet van Nederland gebroken door het bombardement van Rotterdam. Een paar maanden later was de toestand in Nederland zodanig 'normaal' dat de voetbalbond voor het seizoen 1940/41 toch een gewone voetbalcompetitie kon uitschrijven.

Maar daar ging nog wat aan vooraf. De KNVB was fusiegesprekken aangegaan met de katholieke, de christelijke en nog andere min of meer 'categoriale' voetbalbonden om tot één voetbalbond te komen. Eerdere fusiebesprekingen waren op niks uitgelopen. Onder druk van de Duitse autoriteiten kwam er in augustus 1940 wel één voetbalbond, de Nederlandsche Voetbalbond. Het predikaat 'koninklijk' was niet meer aan de orde.

De eerste elftallen uit de katholieke voetbalbond werden ingepast in de oorspronkelijke afdelingen van de KNVB, meestal een klasse of twee lager.

Terug naar Vriendenschaar. Na de promotie-degradatiecompetitie van 1939 werd een verjonging doorgevoerd. Talentvolle jeugdspelers veroverden een plaats in het eerste elftal ten koste van de oude garde. En met ingang van het seizoen 1940/41 was er nog iets belangrijks. Rinus Bijl keerde terug bij Vriendenschaar. De inmiddels gelouterde speler van Ajax had zich tegelijkertijd ontpopt als trainer bij diverse verenigingen. In het seizoen 1940/41 trainde hij Vriendenschaar, maar was hij nog speler van Ajax. In de daarop volgende seizoenen zou Rinus trainer/speler bij Vriendenschaar zijn.

In het seizoen 1940/41 was Vriendenschaar ingedeeld in West II. In de competitie behaalde ons elftal een verdienstelijke derde plaats achter Overmaas en UVS.

In 1940 en 1941 nam Vriendenschaar deel aan het sterk bezette toernooi om de Zilveren Pont georganiseerd door De Volewijckers uit Amsterdam. In 1940 en 1941 won Vriendenschaar deze trofee die vervaardigd was uit omgesmolten zilveren rijksdaalders. In 1942 werd het toernooi wegens oorlogsomstandigheden niet gehouden. In 1943 kon Vriendenschaar definitief beslag leggen op de Zilveren Pont, maar verloor het in de eerste ronde van De Volewijckers met 7-3. In 1944 verloor Vriendenschaar met 4-3 van inmiddels landskampioen De Volewijckers.

*Eerste elftal 1942.
Achter v.l.n.r. Rinus
Lamboog, Jan Bronk,
Stef van Logchem,
Jan Richter, Ad
Mudde, Rinus
Mouthaan, Eef
Bronk, Teunis Vink,
B. Thyssen
(scheidsrechter).
Voor v.l.n.r. Bart
van den Ham,
Bertus Ansems,
Frans Saltzherr,
Kees Gerbrands,
Rinus Bijl en Jo van
Zomeren.*

In het seizoen daarop, 1941/42, is Vriendenschaar weer ingedeeld bij West I. Ons elftal eindigde opnieuw op de derde plaats nu achter kampioen De Volewijckers en HVC.

De Volewijckers speelde een niet onbelangrijke rol in de geschiedenis van Vriendenschaar in de oorlogsjaren vanwege het door de Amsterdammers georganiseerde toernooi om de Zilveren Pont. Vriendenschaar won dit toernooi twee keer. De Volewijckers was in drie jaar tijd, onder leiding van de bekende voetbaltrainer en latere bondscoach Jaap van der Leek, opgestoomd van de derde naar

de eerste klasse van de Nederlandsche Voetbalbond en in 1944 zelfs landskampioen werd.

Tijdens de vergadering van de voetbalbond op 29 augustus 1942 werd besloten dat er vooreerst sprake zou zijn van een normale competitie gevolgd door promotie- en degradatiecompetities zoals gebruikelijk. Wel met een slag om de arm. Mochten de oorlogsomstandigheden zich wijzigen zou de bond aan het einde van het seizoen toch kunnen besluiten voor een noodcompetitie zonder kampioenschappen en zonder promotiedegradatie.

*Eerste elftal op
1 november 1942
voorafgaande aan de
wedstrijd Hercules
Vriendenschaar (2-1)
in een vrijwel leeg
stadion Galgenwaard
te Utrecht.
Staande v.l.n.r. Job
Eikelenstam, Jan
Bronk, Bertus Ansems,
Ot van Zoelen, Henk
Hak, Bart van den
Ham, Wouter den
Hartog. Zittend v.l.n.r.
Ad Mudde, Jo van
Zomeren, Frans
Saltzherr, Rinus Bijl,
Karel Smits en Klaas
Eegdeman.*

Een normale competitie zou er voor moeten zorgen dat die voor alle deelnemende elftallen belangrijk was. Echter de oorlogsomstandigheden verslechterden snel, vooral door de gebeurtenissen aan het 'oostfront' (Rusland) waar het Duitse leger te maken had met grote tegenslagen. Al in januari 1943 riep Duitsland de 'totale oorlog' uit, wat betekende dat alles in de maatschappij ondergeschikt zou moeten zijn aan de oorlogsvoering. Het reizen per trein voor personenvervoer werd beperkt en militair vervoer kreeg te allen tijde de voorrang: 'Räder müssen rollen für den Sieg'. De 'Arbeitseinsatz' met verplichte tewerkstelling van arbeidskrachten in Duitsland, sinds maart 1942 al van kracht, werd nu hard aangepakt. Duitsland had vanwege de oorlog veel militairen aan het front. Het tekort aan arbeidskrachten in Duitsland moest derhalve vanuit andere landen worden aangevuld. Begin maart 1943 moest de voetbalbond al besluiten dat het lopende seizoen toch een noodcompetitie zou worden. Wel zouden de afdelingskampioenen het recht houden om te promoveren via beslissingswedstrijden met de

kampioenen uit seizoen 1943/44. De competitie-indeling in het nieuwe seizoen zou daarvoor identiek moeten zijn aan die van het seizoen 1942/43.

Het Utrechtse DOS werd in de tweede klasse B West I kampioen, maar zou moeten wachten tot het volgende seizoen om eventueel te kunnen promoveren. Vriendschaar eindigde als vijfde.

Het seizoen 1943/44

Rammelen aan de poort van de eerste klasse

We zijn nu aangeland bij het voor Vriendschaar enerverende en eigenlijk nooit meer geëvenaarde seizoen 1943/44. Ten opzichte van het elftal dat enkele jaren geleden nog vocht tegen degradatie, was vrijwel geen enkele speler over. Alleen Eef Bronk overleefde de ingezette verjonging. De teruggekeerde Rinus Bijl en Vriendschaarspelers als Bart van den Ham, Jan Bronk, Ot van Zoelen, Jo van Zomeren, Frans Saltzherr en Karel Smits vormden met andere spelers een team om 'U' tegen te zeggen.

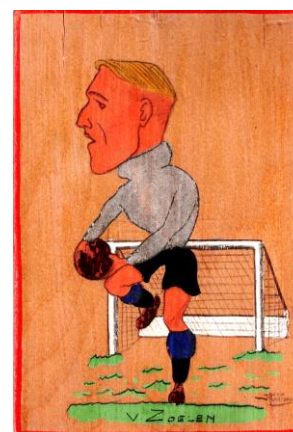
Rinus Bijl

Bart van den Ham

Frans Saltzherr

Ot van Zoelen

Eef Bronk

Bertus Ansems

Jan Bronk

Jo van Zomeren

Karikaturen getekend door Jacob Kraaypoel. De bovenste vier zijn getekend op houten plankjes.

Hoe sterk dit Vriendenschaar was, mag ook blijken uit het feit dat in november 1943 Rinus Bijl, Bart van den Ham en Jan Bronk werden uitgenodigd voor het Utrechts elftal; later Ot van Zoelen ook. En Bart van den Ham speelde op tweede kerstdag 1943 in het Zwaluwenelftal –zeg Nederland B – tegen het Amsterdamse elftal.

In dit seizoen 1943/44 stredden DWV en Vriendenschaar voortdurend om de eerste plaats in de tweede klasse West I, afdeling B.

Ons eerste elftal zou op 12 september 1943 aan de competitie beginnen met een thuiswedstrijd tegen Hercules. De wedstrijd werd afgelast om thans onbekende redenen.

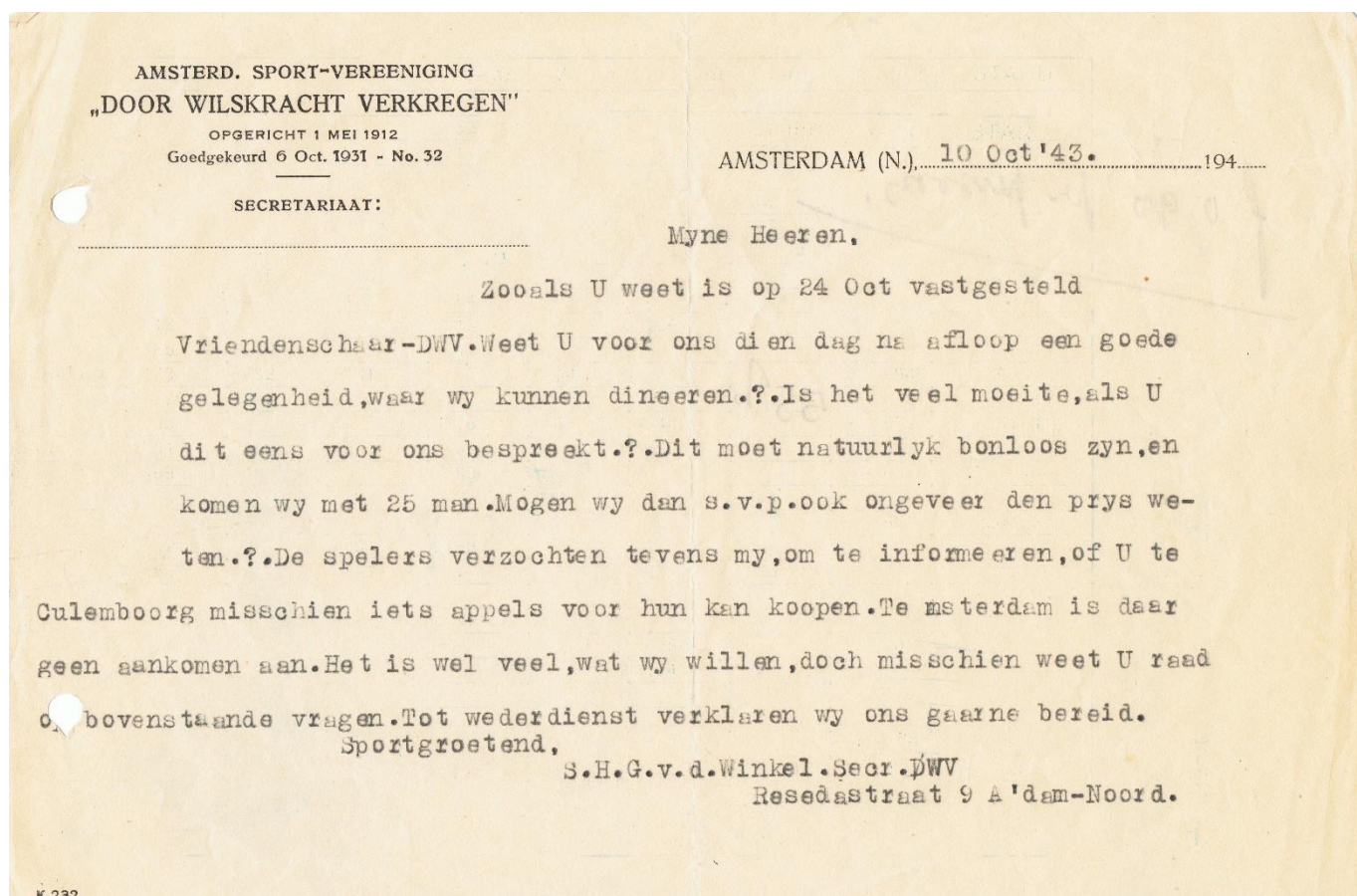
Een week later moest ons elftal op bezoek bij De Spartaan uit Amsterdam. Het duel mondde uit in een 4-2 nederlaag voor ons elftal. Het zou lang ook de enige nederlaag blijken.

Op 26 september 1943 herstelde ons elftal zich door een 5-3 zege thuis op Zeeburgia, gevolgd door een 2-5 uitwinst op Volendam op 3 oktober 1943.

Een week later moest Hilversum in Culemborg zijn meerdere erkennen in Vriendenschaar. Het werd 2-0. Op 17 oktober 1943 was Vriendenschaar vrij.

Inmiddels had koploper DWV na zes wedstrijden de volle buit binnengehaald. Vriendenschaar was weliswaar opgeklommen naar de derde plaats op de ranglijst, maar de achterstand op DWV bedroeg al zes punten, maar met wel twee wedstrijden minder gespeeld.

Op 24 oktober had ons elftal de mogelijkheid om in Culemborg in een rechtstreeks duel dichterbij DWV te komen. Bertus Ansems zorgde tot twee keer toe voor een voorsprong, maar DWV zorgde in beide gevallen voor een tegentreffer. Bertus kreeg nog een derde kans, maar toen schoot hij hoog over. De defensie van Vriendenschaar hield de aanval van DWV, in het bijzonder Klaas Ooms, in bedwang en keeper Ot van Zoelen verrichtte diverse reddingen. Uitslag 2-2.

Een bijzonder verzoek van DWV in oorlogstijd.

Heden ontvingen wij de droeve tijding, dat onze geliefde
Zoon, Broer, Kleinzoon, Zwager en Oom

FRITS RICHTER

op 23 October 1943 te Nowgorod (Rusland) is gesneuveld,
op de leeftijd van 20 jaar.

Culemborg, 8 November 1943
1e Triestraat 13

Uit aller naam,
Wed. RICHTER
en Kinderen

De bij Vriendenschaar voetballende broers Jan Frits en Henny Richter hadden ook een Duitse nationaliteit. Zij werden daarom door de Duitse bezetter beschouwd als 'Rijksduitsers'. Frits werd opgeroepen om als militair in het Duitse leger te dienen en te vechten. Het liep slecht af.

Op 31 oktober 1943 kwam een einde aan de ongeslagen status van DWV. De ploeg verloor met 0-2 van De Spartaan. Ons elftal benutte de mogelijkheid om dichterbij te komen en won in Amsterdam met 2-3 van AFC. Rinus Bijl bracht ons elftal in de eerste helft aan de leiding, maar door een penalty kwam AFC weer op gelijke hoogte. Na de rust kwam AFC zelfs met 2-1 op voorsprong, maar Vriendenschaar kwam terug uit een prima genomen vrije schop door Bart van den Ham. In de allerlaatste minuut ging ons elftal er toch met de volle winst vandoor dankzij een treffer van Rinus Bijl. Op de ranglijst bedroeg de achterstand op DWV vier punten, maar nog steeds twee wedstrijden minder gespeeld.

Een week later, 7 november 1943 morste ons elftal thuis een punt tegen HVC. Het werd 2-2. Ons elftal repareerde laat in de tweede helft een opgelopen 0-2 achterstand. Vlak voor het einde van de wedstrijd wist Rinus Bijl twee keer te scoren. Binnen twee minuten was de voorsprong van HVC ongedaan gemaakt. Maar verder kwam ons eerste elftal niet. DWV won uit van Zeeburgia en vergrootte daarmee de voorsprong op de ranglijst tot vijf punten.

Op 14 november 1943 was er geen competitievoetbal. De voetbalbond had een 'technische dag' georganiseerd waarbij onder meer selectie-teams uit de verschillende districten tegen elkaar speelden.

Bart van den Ham speelde mee in het Utrechtsch elftal dat met 1-0 van een Zwaluwen-team won.

Op 21 november 1943 kon Vriendenschaar een wedstrijd op DWV inlopen en won met 0-4 van Watergraafsmeer. De achterstand op DWV werd verkleind tot drie punten en met een wedstrijd minder gespeeld. Onder DWV en Vriendenschaar waren De Spartaan en DOS nog in de race voor de koppositie.

Op 5 december 1943 verspeelde Vriendenschaar weer een punt door thuis met 1-1 gelijk te spelen tegen DOS. De stand werd al bereikt door doelpunten uit kopballen van Rinus Bijl en van DOS-speler Piet Dumortier. De wedstrijd was snel en sportief. DWV liep weer een punt uit door Hilversum uit met 3-4 te verslaan.

Op 12 december 1943 kwam ons elftal in gespeelde wedstrijden gelijk met DWV. Ons elftal won op die dag in Utrecht met 2-3 van het onderaan staande Hercules. DWV speelde niet. Hercules speelde beter dan verwacht. Pluut in den Eng vóór de rust en Bertus Ansems na de rust maakten de Vriendenschaardoelpunten, maar steeds scoorde Hercules de gelijkmaker. In de laatste seconden van de wedstrijd scoorde de linkshalf van ons elftal (waarschijnlijk Frans Saltzherr) de winnende treffer.

Na deze wedstrijd hadden DWV en Vriendenschaar elk tien wedstrijden gespeeld, maar had DWV zeventien punten, twee meer dan Vriendenschaar. De Spartaan zat nog op het vinkentouw met evenveel punten als Vriendenschaar maar met een wedstrijd meer gespeeld.

Op 19 december 1943 werd De Spartaan in Culemborg met 3-2 verslagen, maar keek ons elftal bij de rust tegen een 1-2 achterstand aan. Karel Smits maakte na rust 2-2 gelijk. Na vele corners wist Rinus Bijl, die ook het eerste doelpunt had gescoord, de winnende treffer te fabriceren. DWV zag zijn wedstrijd tegen AFC afgelast. DWV en Vriendenschaar hadden nu hetzelfde aantal punten, maar DWV had een wedstrijd minder gespeeld.

Tweede kerstdag 1943. Bart van den Ham speelde mee in het Zwaluwenelftal tegen het Amsterdamsch elftal. De Zwaluwen wonnen met 5-4. Karikatuur van Bob Uschi.

Op 2 januari 1944 won DWV bij Hercules (0-2) en Vriendenschaar speelde niet. DWV stond bij een gelijk aantal gespeelde wedstrijden nu weer twee punten voor op Vriendenschaar.

De zondag erop ging DWV flink onderuit bij HVC (4-1). Ons elftal won thuis met 5-2 van Volendam in een volgens dagblad Het Volk slappe wedstrijd. Vóór de rust had ons elftal al een 2-0 voorsprong genomen door Karel Smits en Rinus Bijl. Het werd na rust eerst 3-0 (Bijl), dan 3-1, 4-1 (Bijl), 4-2, 5-2 (Bertus Ansems).

DWV en Vriendenschaar gingen nu samen aan kop met negentien punten uit twaalf wedstrijden, DWV met een iets beter doelsaldo (36-16 tegen 37-22), maar dit had verder geen betekenis.

Op 16 januari 1944 maakten DWV en Vriendenschaar geen fout. DWV won met 2-1 van AFC en Vriendenschaar thuis met 3-1 van Hercules.

De doelpunten van ons elftal kwamen van invaller linksbuiten Rinus Mouthaan, van Bart van den Ham (strafschop) en Rinus Bijl. Intussen was De Spartaan als eventuele titelkandidaat afgehaakt.

De week erop speelden DWV en Vriendenschaar niet. Op 30 januari 1944 wonnen ze allebei: DWV met 2-1 van Watergraafsmeer en Vriendenschaar met 1-3 van Hilversum. Hilversum nam weliswaar met 1-0 de leiding, maar Bart van den Ham (uit een vrije schop), Rinus Bijl en Bertus Ansems zorgden voor een verdiende overwinning.

De competitie was nu in een beslissende fase beland. Want op 6 februari 1944 ging Vriendenschaar op bezoek bij DWV. Het zou een wedstrijd vol met incidenten worden.

Er liep één ongelukkige speler in het veld, de DWV'er Ellerbrak. Hij veroorzaakte drie penalty's achter elkaar. De eerste werd door onze strafschoop-specialist Bart van den Ham gemist, de twee andere benutte hij. Rinus Bijl en Jo van Zomeren leidden Vriendenschaar naar een 0-4 zege.

Rinus Bijl, achter de paal, scoort hier de 0-3 tegen DWV.

Culemborgse supporters op de tribune bij DWV. De man met pet linksboven is Teunis van Vugt, oprichter en oudvoorzitter van Vriendenschaar en schoonvader van Rinus Bijl.

Eerste elftal dat op 6 februari 1944 te sterk was voor DWV. Staande v.l.n.r. Ot Verkerk, Jan Bronk, Dries Coenmans (bestuurslid), Wouter den Hartog, Ot. van Zoelen, Frans Saltzherr, Leen Vink, Eef Bronk, Teunis Vink, Bart van den Ham, Albert Delmee (verzorger), Kees Gerbrands en Rinus Mouthaan. Zittend v.l.n.r. Bertus Ansems, Karel Smits, Rinus Bijl, Pluut in den Eng en Jo van Zomeren.

De weg naar het kampioenschap lag voor Vriendenschaar nu open, temeer daar de week erop DWV in Utrecht tegen een 6-0 nederlaag tegen DOS opliep. Vriendenschaar speelde niet.

Op 20 februari speelde Vriendenschaar in Amsterdam met 3-3 gelijk tegen Zeeburgia, na in de eerste helft met 0-3 te hebben voorgestaan (doelpunten Jo van Zomeren, Frans Saltzherr en Rinus Bijl). Nog voor de rust kwam Zeeburgia op 1-3.

Het werd 2-3 uit een strafschoep en vlak voor tijd 3-3 uit een 'eigen' doelpunt na een doelworsteling. Vriendenschaar had uit hetzelfde aantal wedstrijden drie punten voorsprong op DWV. Het werden er vijf op 27 februari 1944. Vriendenschaar won met 4-1 van AFC, terwijl DWV met 5-1 bij De Spartaan verloor. Van de wedstrijd Vriendenschaar – AFC zijn geen details bekend. Wel is er onderstaande elftalfoto.

Dit elftal versloeg op 27 februari AFC met 4-1. Achter v.l.n.r. Jan Bronk, Kees Gerbrands, Dries Coenmans (bestuurslid), Frans Saltzherr, Ot van Zoelen, Albert Delmée (verzorgers), Eef Bronk en Bart van den Ham. Voor v.l.n.r. Bertus Ansems, Jan Richter, Rinus Bijl, Pluut in den Eng en Jo van Zomeren. Jan Richter was als 'Reichsduitsler' in Duitse dienst tewerkgesteld, maar deze dag met verlof thuis.

Ons elftal had nog twee punten uit drie wedstrijden nodig om kampioen te worden. DOS en HVC riepen hierna de kampioensaspiraties van Vriendenschaar een halt toe.

In een volgepakt stadion De Galgenwaard in Utrecht verloor Vriendenschaar op 26 maart 1944 met 3-2 van DOS. Scoreverloop 1-0, 1-1 (Kees Gerbrands), 2-1 strafschoep, rust, 2-2 (Jo van Zomeren), 3-2. Het was wel een hoogstaande wedstrijd.

Als Vriendenschaar, naar verwachting kampioen zou worden, zouden er beslissingswedstrijden tegen DOS, de kampioen van 1943, volgen voor mogelijke promotie naar de eerste klasse. Met deze overwinning gaf DOS alvast een visitekaartje af. Ons elftal behield de vijf punten voorsprong op DWV dat zelf niet speelde.

Maar DWV had wel een wedstrijd minder gespeeld. Voor zondag 2 april 1944 stond de wedstrijd HVC – Vriendenschaar op het programma en DWV speelde weer niet. In Amersfoort viel Rinus Bijl, vanwege een knieblesure, vroegtijdig uit. Even later viel Frans Saltzherr eveneens uit. Er leek echter geen vuiltje aan de lucht door de twee doelpunten die invaller Hans Uittenbogert had gemaakt, mede geholpen door zwak ingrijpen van doelman Brits van HVC. Vlak voor de rust kwam HVC terug tot 1-2. Twintig minuten in de tweede helft kwam HVC zelfs op 2-2. Ons elftal ging in de aanval om de winnende treffer te maken. Jo van Zomeren schoot de bal tegen de paal. Het opdringen van Vriendenschaar had een keerzijde want HVC wist bij een uitval 3-2 te scoren. Dat werd ook de eindstand.

Onze latere secretaris Joop van Beuzekom was als achttienjarige bij de wedstrijd aanwezig. Hij meende dat door het harde voetbal Rinus Bijl uit de wedstrijd was geschopt met alle gevolgen van dien voor Vriendenschaar in de latere wedstrijden.

In de twee volgende competitieweken speelde Vriendenschaar niet maar DWV wel. Op 10 april 1944 (tweede paasdag) won de ploeg uit Noord-Amsterdam met 3-0 van Hilversum.

Op zondag 16 april moest Vriendenschaar in de laatste competitiewedstrijd van het seizoen tegen Watergraafsmeer winnen om beslag te leggen op het afdelingskampioenschap.

Hoewel het in oorlogstijd verschijnende landelijke dagblad 'Het Volk' vond dat Vriendenschaar onder zijn kunnen voetbalde, boekte Vriendenschaar een meer dan royale 7-1 zege. Karel Smits maakte vóór rust twee schitterende doelpunten en Watergraafsmeer verkleinde de achterstand tot 2-1. Na de rust was Vriendenschaar ontketend en werden er vijf doelpunten toegevoegd, achtereenvolgens door Rinus Bijl, weer Karel Smits, Kees Gerbrands, Jo van Zomeren en Bertus Ansems.

De kampioensvlag kon worden gehesen.

Naar aanleiding van het behaalde afdelingskampioenschap kwamen bestuur, spelers en echtgenotes c.q. verloofdes c.q. vriendinnen voor een kampioensdiner bij elkaar in de Werkman te Culemborg. In de oorlogstijd was er grote schaarste en daarom was er voor iedereen slechts één borrel beschikbaar.

Achter de tafels v.l.n.r. Mevr. van Veen, Rinus Bijl, Mevr. Louwerse, Jan Bronk, Mevr. Ansems, Maas Deenik, Mevr. Saltzherr, Teunis van Vugt, Mej. J. de Vries, Dick Louwerse, Mevr. D. Bronk, Kees Dubbeldam, Mevr. Dubbeldam, Eef Bronk, Mej. Jo te Slaa, Wout den Hartog, Dries Coenmans, Mej. S. Borgstijn, Aart van Veen, Mej. J. Sleuwenhoek, Ot van Zoelen, Mej. Dien Oerlemans, Frans Saltzherr, Mevr. van Veen, Bertus Ansems.

Achter het toneel v.l.n.r. Kees Gerbrands, Mevr. van Gendt, Hans Uittenbogert, N. Veen, Mej. T. Winkel, Rinus Lamboo, Mevr. van Vugt, Karel Smits.

Vóór de tafel voorste rij v.l.n.r. Mevr. v.d.Ham, Leen Vink, Mevr. van Beest, Eef Hoeven, Arie van den Ham, Mevr. Lamboo;

Achterste rij v.l.n.r. Mevr. Coenmans, Jo van Zomeren, Mevr. den Hartog, Mej. J. van Empel, Bart van den Ham, Rinus Mouthaan, Pluut in den Eng, Mevr. Tonia Bijl, A. van Gendt, Mej. T. Uittenbogert, Henk van Beest, Mej. B. Deenik.

Vriendenschaar was nu gerechtigd om in twee beslissingswedstrijden tegen de kampioen van vorig seizoen, DOS, uit te maken wie naar de eerste klasse zou mogen promoveren. Overigens ging het om een eerste ronde beslissingswedstrijden. Want de winnaar wachtte nog een tweede ronde.

Zondag 23 april 1944

Een week na het behaalde afdelingskampioenschap was de eerste beslissingswedstrijd in Utrecht. De spelers van Vriendenschaar kwamen echter uit Amsterdam. Daar hadden zij zich ontspannen voorbereid in hotel Krasnapolsky in het centrum van de stad. Prachtige hotelkamers, een luxe diner in oorlogsjaren en 's avonds een theatervoorstelling in

Carré. Zondag naar Utrecht. Bij het station stond een paard met open rytuig uit Culemborg gereed om de spelers naar het stadion te brengen. Onderweg werd nog even geluncht.

In Culemborg was de hele week al sprake van voetbalgekte. Vanuit Culemborg werden extra treinen ingezet. Treinkaartjes waren in de voorverkoop. Tweeduizend aanhangers van Vriendenschaar gingen zondag 23 april naar Utrecht. En van het station lopend naar het stadion Galgenwaard, dat uitverkocht was. Scheidsrechter was de heer van Moorsel, internationaal arbiter. Vriendenschaar was gehandicapt, want Vriendenschaars topschutter, Rinus Bijl, ontbrak. Hij was geblesseerd.

Eerste elftal 23 april 1944. Eerste beslissingswedstrijd tegen DOS. Staande v.l.n.r. Antoon van Gendt, Eef Bronk, Hans Uittenbogert, Karel Smits, Jo van Zomeren en Jan Bronk. Zittend v.l.n.r. Bertus Ansems, Frans Saltzherr, Ot van Zoelen, Bart van den Ham en Kees Gerbrands.

De wedstrijd tegen DOS was meer spannend dan fraai. Door het ontbreken van Rinus Bijl was de voorhoede van Vriendenschaar 'tandeloos'. Gelukkig stak Bart van den Ham als back in grootse vorm. De duels die hij uitvocht met de gevaarlijke Van Leur en Dumortier waren een genot om te zien. 'Zo spelend kan Van den Ham zo in het Nederlands elftal', aldus dagblad Het Volk.

Lang, tot ver in de tweede helft, bleef de stand 0-0. Dan in de 77e minuut kreeg Vriendenschaar een strafschop toegewezen. Bart van den Ham zette zich achter de bal en poeierde die achter DOS-goalie van Baggem. Het Culemborgse publiek in het stadion stond op zijn kop.

Ot van Zoelen vangt de bal, terwijl Bart van den Ham op de achtergrond toekijkt. Het is nog 0-0.

Het gejuich was nog niet verstomd of DOS-aanvaller Dumortier had gelijk gemaakt. Hij goochelde met de bal bij de cornervlag, wipte de bal omhoog en scoorde vervolgens met een omhaal hoog over onze verbouwereerde keeper Ot van Zoelen heen, die op

het verkeerde been stond. Ot kon wel door de grond zakken. De hele wedstrijd stond hij prima te keepen en dan dit... Met deze 1-1 stand kwam tien minuten later een einde aan de wedstrijd.

Piet Dumortier van DOS komt niet meer aan de bal. Die is hier voor Ot van Zoelen

Tegenstander DOS op 23 april 1944. Staande v.l.n.r. Piet Mackaay (voorzitter), Gerrit Lijffijt, Puc van Diermen, Ko Siebes, Theo van Leeuwen, Piet van Baggum, Dick Peeterse, Jo Thijssen (masseur), Daan van Beek, Gerrit Brouwer, Jan Vader, Ben van Leur (bestuur). Zittend v.l.n.r. Gerard van Leur, Arie den Iseger, Piet Dumortier, Evert Veltmeijer en Henk Meeuwssen.

Foto links: Piet Dumortier van DOS in een kopduel met de verdediging van Vriendenschaar.

Foto rechts: Piet Dumortier (geheel links) heeft de 1-1 gescoord. Van links naar rechts kijken Jan Bronk, Ot van Zoelen en Eef Bronk verbijsterd toe.

Platte boerenwagens zijn georganiseerd om een staantribune creëren.

Een overvol terrein aan de Westersingel. Toeschouwers zitten tot aan de kalklijn van het veld. Achteraan de toeschouwers op de boerenwagens.

Zondag 30 april 1944

De spelers waren zaterdagavond al voor de 'concentratie' bijelkaar gekomen in sociëteit van Gelder om naar voordrachten te luisteren, films te bekijken en te luisteren naar een radioreportage van de wedstrijd DOS – Vriendenschaar een week tevoren op grammofoon opgenomen. En zondagochtend was er in Beusichem nog koffie gedronken. Vergeleken met stadion Galgenwaard was de accommodatie van Vriendenschaar van grote nederigheid. Er stond wel sinds 1936 een ijzeren, overdekte tribune, maar dat is dan ook alles. Er werden tienduizend bezoekers verwacht en die konden echt niet allemaal op de tribune. Langs het veld werden platte boerenwagens opgesteld om zo een extra tribune te vormen. En verder zat en stond

het publiek opgepakt tot aan de krijtlijnen. Rinus Bijl was weer van de partij en dat steunde het Culemborgse publiek in de overtuiging dat het 'vandaag' ging gebeuren. Maar Rinus was niet geheel hersteld van zijn blessure. Desondanks was hij met afstand de beste voorhoedespeler. Bart van den Ham speelde een goede, maar minder opvallende partij dan in Utrecht. Beide teams speelden angstig voetbal en probeerden vooral de bal van het eigen doel af te houden. Vijf minuten voor rust dan toch het moment waarop heel Vriendenschaar zat te wachten. Een penalty en Bart van den Ham zette zich als vanouds achter de bal. Tot ontzetting van heel Culemborg ging de bal hard en hoog over de lat.

*De toss op 30 april 1944.
De aanvoerders, de scheidsrechter en de grensrechters zoeken naar het muntje.*

De rust ging in met 0-0 en ook in de tweede helft bleef de brilstand nog lange tijd gehandhaafd. In de zeventigste minuut scoorde DOS 0-1 en even later 0-2. Het was te laat toen Eef Bronk tegen scoorde.

Vriendenschaar was uitgeschakeld en DOS ging naar de volgende ronde beslissingswedstrijden. Die zou DOS later van OSV uit Oostzaan winnen. Utrecht telde met DOS weer een eersteklasser.

Scrimmage voor het doel van Vriendenschaar. Ot van Zoelen heeft zich op de bal gestort, terwijl een DOS-speler over hem heen buitelt.

De teleurstelling bij Vriendenschaar na de nederlaag tegen DOS was groot. Maar het voetballeven ging door. Ter afsluiting van het voetbalseizoen speelde Vriendenschaar nog een paar vriendschappelijke wedstrijden. Een aantal spelers van ons eerste elftal werd opgesteld in het Utrechtse districtselftal dat nog wedstrijden speelde tegen andere stedenelftallen. Gezien de indruk die Vriendenschaar in het afgelopen seizoen had gemaakt was het niet verwonderlijk dat Rinus Bijl, Bart van den Ham, Ot van Zoelen, Jan Bronk en Jo van Zomeren ervoor werden uitgenodigd.

Seizoen 1944/45

Geen competitievoetbal

Na de verplichte zomerstop begonnen de clubs met de voorbereidingen voor het nieuwe voetbalseizoen. Vriendenschaar werd begin juli 1944, voor de competitie ingedeeld in de tweede klasse B van district I met AFC, HBC, Hilversum, HVC, De Kennemers, KFC, OSV, RCH, De Spartaan en ZVV.

De competitie zou starten op 23 september 1944. Door het spelen van vriendschappelijke wedstrijden en door het deelnemen aan voetbaltoernooien bereidden de clubs zich voor.

Sommige toernooien genoten landelijke bekendheid zoals het toernooi om de Zilveren Voetbal bij Sparta in Rotterdam (sinds 1916) en het AROL-toernooi bij AFC in Amsterdam (sinds 1923). Een toernooi dat aan belangstelling won was dat om de Zilveren Pont, dat voor het eerst in 1936 werd georganiseerd door De Volewijckers uit Amsterdam. De trofee, een wisselprijs, bestond uit een miniatuur zilveren veerpont, zoals die in het echt over het IJ in Amsterdam voer. De fraaie prijs was vervaardigd uit ongeveer 1000 gram daarvoor omgesmolten zilveren rijksdaalders. In 1936 was De Volewijckers nog een sterke derdeklasser, maar in 1944 werd De Volewijckers na een stormachtige opmars landskampioen. Daarmee steeg ook de prestige van het Zilveren Ponttoernooi.

Vriendenschaar werd in 1940 uitgenodigd voor het toernooi en werd toernooiwinnaar. In 1941 nam Vriendenschaar als winnaar weer deel aan het toernooi en won wederom. Als ons elftal het toernooi opnieuw zou winnen, zou de Zilveren Pont definitief eigendom van onze club worden.

Vanwege de oorlogsomstandigheden werd het toernooi in 1942 niet gehouden.

In 1943 werd Vriendenschaar in de eerste ronde tegen De Volewijckers uitgeschakeld. Ons elftal won in de verliezersronde van Elinkwijk. Het toernooi vond plaats in het Ajaxstadion. Het Mosveld van De Volewijckers in Amsterdam-Noord was door bombardementen onbespeelbaar.

In 1944 kon het toernooi toch weer op het inmiddels gerenoveerde Mosveld plaatsvinden. In de eerste speelronde op 27 augustus 1944 was ons elftal opnieuw gekoppeld aan De Volewijckers, inmiddels landskampioen. Ons elftal nam in deze wedstrijd de leiding door Rinus Bijl na een voorzet van Jo van Zomeren. Bij de rust stond het echter 2-1 voor De Volewijckers. Na de rust maakte De Volewijckers eerst 3-1. Vriendenschaar kwam terug tot 3-2, dankzij een voorzet op maat van onze, verdienstelijk spelende 45-jarige Kees van Lint. Kees had in 1942 al afscheid genomen als speler van ons eerste elftal, maar werd daarna toch nog een aantal keren ingezet. In de verliezersronde op 3 september 1944 moest ons elftal tegen Ajax.

Dit werd een keihard gevecht, rijk aan spanning en sensatie. Vriendenschaar nam met 2-0 de leiding. Vervolgens werd het 2-2, maar vlak voor de rust maakte Rinus Bijl met een vliegend schot 3-2. Na de rust kopte Rinus de 4-2 binnen. Na een gemiste penalty kwam Ajax alsnog langszij: 4-4. Kort voor het einde werd het toch nog 5-4 voor Ajax. De Volewijckers won het eigen toernooi door in de finale met 8-3 te zegevieren van Wageningen.

Het toernooi bleek het laatste van het nog prille seizoen te zijn. Op zondag 3 september 1944 hadden de geallieerde strijdkrachten Brussel op de Duitsers veroverd en op maandag 4 september Antwerpen. Nederland raakte op 5 september na geruchten en foutieve radioberichten ten onrechte in een overwinningsoes. Duitse militairen en collaborateurs (NSB'ers) sloegen op de vlucht. Nederlandse vlaggen en oranje wimpels waren al tevoorschijn gehaald. Maar de geallieerden hadden Nederland nog niet bereikt. De Duitse overheid greep in en verbood ondermeer onmiddellijk alle sportactiviteiten. De voetbalcompetitie zou definitief geen doorgang vinden. Alleen in het district Zuid waren al twee competitierondes gespeeld.

Pas na de Bevrijding op 5 mei 1945 zou er weer van voetbal sprake zijn.

Eerste jaren na de Bevrijding

Het seizoen 1945/46

Na de Bevrijding op 5 mei 1945 kwam het voetballevens bij Vriendenschaar weer op gang.

De bezittingen van de vereniging waren in de oorlog grotendeels gespaard gebleven. Wel was er het verlies van de gesneuvelde Frits Richter en de langdurige afwezigheid van broer Jan vanwege tewerkstelling in Duitsland. Jan Richter zou bij thuiskomst lang moeten herstellen vanwege ziekte. De nog altijd in Amsterdam woonachtige Rinus Bijl kon vanwege problemen met het openbaar vervoer de training van het eerste elftal niet voor zijn rekening nemen. De heer A. Hoogeveen, jeugdtrainer, verving Rinus bij de veldtraining.

Het voetbalseizoen 1945/46 begon met een reeks oefenwedstrijden met sterke tegenstanders. Op 1 juli 1945 speelde ons eerste elftal in Culemborg een vriendschappelijk duel tegen toen nog landskampioen De Volewijckers uit Amsterdam-Noord. Een veel sterker De Volewijckers won met 2-5, na zelfs met 0-4 te hebben voor gestaan. Rinus Bijl was absent. De Volewijckers, organisator van het Zilveren Ponttoernooi, kreeg dit toernooi in 1945 niet rond en gelastte het af.

Op 26 augustus 1945 speelde ons eerste elftal in en tegen Wageningen, spelend in de eerste klasse district Oost. Ons elftal verloor in een weinig aantrekkelijk duel met 3-2. De Culemborgse Courant meldde bij het wedstrijdverslag dat midvoor Rinus Bijl Vriendenschaar zou gaan verlaten en weer bij Ajax zou gaan spelen. Achteraf een onjuiste mededeling, want Rinus Bijl zou in het seizoen 1945/46 gewoon weer bij Vriendenschaar uitkomen.

In de aanloop naar de nieuwe competitie verloor ons elftal in Tiel ook op 9 september met 5-4 van TEC na een rommelig duel. Over en weer werden er door het publiek onsportieve uitlatingen gedaan aldus de Culemborgse Courant.

Op 16 september speelde ons elftal bij stadgenoot Fortitudo een erewedstrijd vanwege de heropening van het gerenoveerde sportpark Sprokkelenburg, de thuishaven van de club. Vriendenschaar won de wedstrijd tegen de vierderklasser met 3-0.

Een week later ging ons elftal met liefst 5-0 ten onder bij Velox in een bekerduel. Een vriendschappelijk duel op 30 september 1946 tegen Elinkwijk werd 2-2. Op 14 oktober kon Vriendenschaar nog tegen het militaire elftal van de Royal Engineers aantreden. Ons elftal won met 11-3. Toch al met al geen overtuigende ouverture van het seizoen 1945/46.

Het elftal van Vriendenschaar dat voor de competitie in district West II was ingedeeld, verschilde niet veel van het elftal dat in 1944 kampioen van de tweede klasse was geworden en daarna promotie naar de eerste klasse misliep.

Het competitie seizoen begon voor ons elftal op 4 november 1945 thuis tegen het Utrechtse Velox. Rinus Bijl deed gewoon mee, maar speelde zonder Eef Bronk die sinds de wedstrijd tegen TEC geblesseerd was. Ons elftal leed een 2-3 nederlaag. Het maakte weliswaar een 0-2 achterstand goed (via Rinus Bijl en Jo van Zomeren), maar Velox trok toch aan het langste einde.

Een week later revancheerde ons elftal zich door in Utrecht met 3-4 van Hercules te winnen via 0-1, 2-1, 2-2, 3-2, 3-3 en 3-4. Maar het was een incidentrijk duel met veel overtredingen. Frans Saltzherr trapte de grensrechter van Hercules en werd door de voetbalbond tot en met 1 augustus 1946 geschorst.

Op 18 november lag de competitie stil vanwege een door de voetbalbond uitgeschreven 'technische dag'. Jan Bronk en Rinus Bijl kwamen op die dag in het Utrechtse elftal uit dat speelde tegen het 'Mijnstreekelftal' uit Limburg.

Op 25 november 1945 won ons elftal in Gorinchem het competitieduel met 0-7 van SVW. Bij de stand 2-0 moest Rinus Bijl zich echter vanwege zijn oude blessure laten vervangen.

Uit in en bij Sliedrecht werd de week erop een 0-3 zege geboekt. Vriendenschaar stond na vier wedstrijden op de derde plaats achter HVC en Elinkwijk, die nog geen puntverlies hadden geleden. Op 9 december 1945 zou Vriendenschaar thuis tegen Elinkwijk aantreden. Vanwege een kortstondige vorstperiode werd de wedstrijd afgelast.

Hercules – Vriendenschaar op 11 november 1945 eindigde in een 3-4 overwinning. Op de foto in het midden Rinus Bijl en achter hem Karel Smits die de bal omhoog jaagt. Geheel rechts Frans Saltzherr die vanwege een later incident langdurig zou worden geschorst.

Op 16 december 1945 speelde Vriendenschaar weer uit, nu tegen Hilversum. Het werd een 2-5 overwinning. Tien minuten voor het einde stond het nog 2-2, maar Rinus Bijl, Klaas Eegdeman en Bart van den Ham zorgden ervoor dat het 2-5 werd.

De reeks overwinningen werd op 23 december onderbroken door een 2-1 nederlaag in Amersfoort tegen koploper HVC. Vlak voor rust werd het 0-1 door een doelpunt van Jo van Zomeren na een doorkopbal van Rinus Bijl. Na de rust maakte HVC 2-1. Ons elftal drong HVC hierna terug maar wist de achterstand niet ongedaan te maken.

Een week erna won ons elftal thuis met 3-2 van Gouda. Vriendenschaar speelde niet bijster goed, maar Rinus Bijl wel. Hij speelde zich in de eerste helft vrij en zorgde ervoor dat Klaas Eegdeman in de eerste helft de 1-0 kon scoren. In de tweede helft scoorde hij zelf de 2-0. Het werd hierna 2-1. Jo van Zomeren scoorde hierna op aangeven van Rinus Bijl 3-1. Het werd toch nog 3-2. Met enig geluk trok Vriendenschaar de overwinning naar zich toe.

Na de Bevrijding had de voetbalbond nog steeds als 'Nederlandsche Voetbal Bond' gewerkt. Het predicaat 'Koninklijk' was al bij het begin van de oorlog verboden. Maar per januari 1946 werd het na een besluit van Koningin Wilhelmina weer 'Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond'.

Het nieuwe jaar begon overigens met een nederlaag voor Vriendenschaar. Op zondag 13 januari 1946 werd het in Gorinchem 1-0 voor Unitas.

Een paar minuten voor het einde van de wedstrijd scoorde Unitas de winnende treffer. In de tweede helft had ons elftal weinig geluk. Viermaal werd tegen de paal en lat van Unitas geschoten.

Na een periode van afgelastingen verloor Vriendenschaar opnieuw in een uitwedstrijd, nu van UVV op 10 februari 1946. Met een duidelijke 1-4 nederlaag werd ons elftal teruggestuurd naar Culemborg. Er is geen wedstrijdverslag bekend, maar volgens de Culemborgse Courant zat bij Vriendenschaar alles tegen. Erger was nog dat Bart van den Ham in deze wedstrijd zijn been brak en langdurig zou zijn uitgeschakeld.

De zondag erop, 17 februari, speelde Vriendenschaar tegen Elinkwijk, een wedstrijd die eerder was afgelast. Het werd een zwaar bevochten 3-2 zege. Vriendenschaar was achterin verzwakt door het ontbreken van een aantal spelers onder wie Bart van den Ham vanwege diens gebroken been.

De opstelling was: doel: Ot van Zoelen; achter: Jan Bronk en Henk Hak; midden: Leen Vink, Eef Bronk en Job Eikelenstam; voor: Jo van Zomeren, Karel Smits, Rinus Bijl, Pluut in den Eng en Klaas Eegdeman. Hak, Vink en Eikelenstam speelden meestal in het tweede elftal.

Vriendenschaar kwam in de eerste helft met 0-2 achter, maar haalde op en bij de rust was het 1-2 door Rinus Bijl. Na de rust scoorde Rinus nog eens twee keer en hielp hij ons elftal toch aan de winst. Naast Rinus Bijl was keeper Ot van Zoelen in topvorm.

Op zondag 24 februari 1946 won ons elftal in Utrecht met 2-4 van Velox. Rinus Bijl kon niet spelen, maar met name Jo van Zomeren hielp ons aan de overwinning.

Op 17 maart speelde Vriendenschaar in een matige partij thuis 3-3 gelijk tegen Hercules. Bart van den Ham, Rinus Bijl en Bertus Ansems ontbraken. In het elftal van Vriendenschaar was een plaats ingeruimd voor Job Eikelenstam, Leen Vink, Kees Gerbrands en Ad Mudde. In de eerste helft kwam Vriendenschaar met 1-2 achter en Jo van Zomeren miste een strafschop. Na 2-2 (Kees Gerbrands) en 2-3, was het Job Eikelenstam die de 3-3 scoorde. Jan Bronk was in deze wedstrijd uitblinker. Drie keer schoot hij de bal weg uit het Vriendenschaardoel en voorkwam hiermee 'zekere' doelpunten van Hercules.

Ook op 24 maart 1946 begon ons elftal niet best tegen SVW in Gorinchem. Bij de rust stond SVW met 2-0 voor. Klaas Eegdeman en Rinus Bijl scoorden daarna tegen. In de laatste minuten wist Kees Gerbrands na een belegering van SVW de winnende treffer in het doel te frommelen.

Op 31 maart won Vriendenschaar in een aantrekkelijke wedstrijd met 6-4 van Sliedrecht. Vriendenschaar keek in de tweede minuut al tegen een 0-1 achterstand aan. Rinus Bijl maakte halverwege de eerste helft de gelijkmaker. 1-1 was ook de ruststand. In de tweede helft was het scoreverloop 2-1 (Bijl), 3-1 (Ansems), 3-2, 4-2 (Bijl), 5-2 (Smits), 5-3 (strafschop), 5-4, 6-4 (In den Eng). Aan het slot van deze doelpuntrijske wedstrijd schoot Bertus Ansems na een solo tegen de paal.

Vriendenschaar had nog een theoretische kans op het kampioenschap. Het stond na de wedstrijd tegen Sliedrecht op de derde plaats met 19 punten uit 14 wedstrijden. Koploper HVC had vijf punten meer uit net zoveel wedstrijden. Op de tweede plaats stond Unitas met 21 punten uit 13 wedstrijden.

Vriendenschaar moest op 7 april in Zuilen wel van Elinkwijk winnen. Het viel helemaal verkeerd. Met 7-2 was Elinkwijk veel produktiever. Het was al snel 1-0 voor Elinkwijk, waarna Bertus Ansems tegen scoorde. Nadat Elinkwijk weer aan de leiding was gekomen, maakte Pluut in den Eng voor de rust nog 2-2. Na de rust liep Elinkwijk geflatteerd uit naar 7-2. Bart van den Ham ontbrak nog steeds en Rinus Bijl was ook niet beschikbaar.

Ook in de volgende wedstrijd thuis tegen Hilversum, op 14 april 1946, ontbraken ze.

Jo van Zomeren stond noodgedwongen midvoor. Hilversum kwam in de eerste helft op 0-1 en ontsnapte een paar keer aan de gelijkmaker. Na de rust werd het 0-2 en kon Jo van Zomeren nog tegen scoren. Vriendenschaar kon via een toegekende strafschop op 2-2 komen, maar Jo miste. Hierna maakte Hilversum de 1-3 en won de wedstrijd.

Op 21 april moest ons elftal thuis optornen tegen koploper HVC. Bart van den Ham kon weer worden opgesteld. Ook Rinus Bijl speelde mee. Hij kreeg enkele kansen, maar doelman Brits van HVC stopte de bal telkens. Hij was ook de uitblinker in de tweede helft en maakte een aantal schoten van Vriendenschaar onschadelijk. Een kwartier voor tijd kwam HVC op 0-1. Inmiddels stond Koel van Lint op het doel voor de geblesseerd geraakte Ot van Zoelen. Bij de tweede treffer van HVC was Koen kansloos. Na dit doelpunt kwam ons elftal opzetten. De wedstrijd werd ruwer. Vriendenschaar scoorde echter niet. HVC deed dat in de laatste speelseconden echter wel: 0-2.

Op 28 april ging ons elftal voor de derde achtereenvolgende keer, hopeloos, ten onder uit bij Gouda. Vriendenschaar verloor met 8-2. Ot van Zoelen en Jan Bronk ontbraken in de achterhoede. Gouda had vrij spel en doelman Koen van Lint moest acht keer vissen.

Op 5 mei 1946 – de dag van de Bevrijding – speelde Vriendenschaar thuis tegen inmiddels koploper Unitas. Voorafgaande aan de wedstrijd werd afscheid genomen van Jan Bronk. Hij zou als dienstplichtig sergeant worden uitgezonden naar Nederlands-Indië om daar te helpen de koloniale orde voor Nederland te herstellen. Jan Bronk zou later toch niet naar Indië hoeven.

Als kampioenskandidaat speelde Unitas heel matig. Maar Vriendenschaar spande zich ook niet erg in. Bij de rust was het 0-0. Na de rust liep het bij Unitas, met in haar midden international Frank Wels, beter en werd het alsnog 0-3.

De laatste competitiewedstrijd was thuis op 26 mei 1946 tegen UVV. Voor beide ploegen stond er niks meer op het spel en dat was aan de verrichtingen te zien. Job Eikelenstam en Koen van Lint, op doel, waren invallers. Ons niet volledige elftal won met 6-3 door op zich mooie doelpunten. Scoreverloop 1-0 (Jo van Zomeren), 1-1, 1-2, 2-2 (Job Eikelenstam), 3-2 (Klaas Eegdeman) – rust – 3-2, 4-3 (Pluut in den Eng), 5-3 (Jo van Zomeren), 6-3 (Jo van Zomeren).

In 1946 werd Jan Bronk opgeroepen om als onderofficier uitgezonden te worden naar Nederlands-Indië om daar in het leger te dienen. Jan Bronk nam op 5 mei 1946 afscheid van Vriendenschaar en kreeg een bloemstuk aangeboden. Achteraf mocht Jan Bronk toch in Nederland blijven.

Staande v.l.n.r. Dries Coenmans, Albert Delmee(verzorger), Eef Bronk, Jo van Zomeren, Frans Saltzherr, Pluut in den Eng, Ot van Zoelen, Karel Smits, trainer Hoogeveen, Bart van den Ham, Chiel Wammes.

Zittend v.l.n.r. Bertus Ansems, Henk Hak, Rinus Bijl, Jan Bronk, Koen van Lint en Eef Hoeven.

Ons elftal eindigde al met al op de vijfde plaats met tien overwinningen uit twintig wedstrijden. Negen wedstrijden gingen verloren en er werd één keer gelijk gespeeld. Aantal punten 21 en een doelsaldo van 56-56. Ondanks het feit dat Rinus Bijl een aantal wedstrijden niet had gespeeld was hij toch topscorer met vijftien doelpunten. Gezien het aantal blessures was het niet onlogisch dat ons eerste elftal niet werkelijk meedeed om het kampioenschap. Maar het bestuur van Vriendenschaar stelde in het verenigingsjaarverslag ook vast dat het nogal eens aan strijdlust had ontbroken.

Het seizoen 1946/47

Voor het seizoen 1946/47 was Vriendenschaar aanvankelijk op zoek naar een Engelse trainer zoals vóór de oorlog. Die werd niet gevonden en evenmin een gerenommeerde Nederlandse trainer. Jan Bronk, niet uitgezonden naar Nederlands-Indië, was bereid de training voor zijn rekening te nemen.

Het eerste elftal verschilde aanvankelijk niet veel van dat uit de vorige seizoenen. Nieuwkomer in ons eerste elftal was Steef Klein, die in de oorlogsjaren in het eerste elftal van Ajax had gespeeld. Mogelijk dat Rinus Bijl er voor heeft gezorgd dat Klein naar Vriendenschaar kwam.

In het seizoen 1946/47 kwam Rinus Bijl zelf slechts beperkt in actie als speler van het eerste elftal. Het is onduidelijk waardoor Rinus pas op 27 november 1946 voor het eerst in deze competitie in actie kwam. Hij scoorde wel meteen een doelpunt in de voor hem eerste de beste thuiswedstrijd tegen TOG uit Amsterdam (6-2). Aan zijn deelname in deze competitie kwam later einde toen hij door de KNVB langdurig werd geschorst: met ingang van 25 maart 1947 tot en met 9 november 1947. Rinus zou trainingen verzorgd hebben bij eersteklasser De Volewijckers uit Amsterdam en was – we vermoeden het - daarvoor betaald. Het was in ieder geval een overtreding van het toenmalige huishoudelijk reglement van de KNVB, artikel 31.

Het bestuur van Vriendenschaar had de schorsing 'onder de pet willen houden', maar kon niet aan de vraag van de supporters ontkomen waarom Rinus niet meer in het eerste elftal stond.

Als oplossing voor het ontbreken van Rinus werd Jan Bronk, normaal gesproken back, diverse keren als midvoor opgesteld. In andere wedstrijden vervulde Bertus Ansems die rol. Verheugend was dat Jan Richter, die door de oorlogsomstandigheden en de nasleep ervan, bijna vier jaar niet had gevoetbald, eindelijk weer in het eerste elftal kon optreden. Dat gebeurde overigens pas op zondag 23 maart 1947 thuis tegen het Zaanse ZVV. Ons elftal won met 3-1 en Jan Richter maakte het openingsdoelpunt.

De resultaten in de competitie waren nogal wisselend. De kans op een kampioenschap was al snel verkeken doordat KFC met afstand de sterkste ploeg was. Deze ploeg was lastig te bestrijden door het gehanteerde stopperspilsysteem. KFC had dit al voor de Tweede Wereldoorlog met succes ingevoerd onder trainer Jimmy Marshall, die in de periode 1934-1938 ook Vriendenschaar zou gaan trainen.

De stopperspil in de halflinie kreeg een meer verdedigende taak met als belangrijk doel de midvoor van de tegenstander uit te schakelen.

Veel ploegen wilden er nog niet aan. Pas toen het Nederland elftal in op 27 november 1946 – zonder stopperspil, maar wel met een aanvallende spil – in Huddersfield een 8-2 nederlaag tegen het Engelse profelftal had geleden, ging de ene na de andere club in Nederland overstag.

Wanneer Vriendenschaar het stopperspilsysteem is gaan invoeren is niet exact bekend. Het kan zijn dat Marshall het stopperspilsysteem bij Vriendenschaar al ter sprake heeft gebracht, maar er bestond toen bij de meeste clubs nog veel weerzin tegen. Mogelijk is Vriendenschaar het stopperspilsysteem pas in 1948 gaan invoeren. In ieder geval werd ons eerste elftal iets eerder, op 10 november 1946, in Koog aan de Zaan met 4-2 door KFC verslagen.

Op zondag 11 mei 1947 kwam KFC naar Culemborg. De ploeg uit Koog aan de Zaan kon het kampioenschap binnenhalen. Dat gebeurde ook. Het werd 1-2, nadat KFC in de eerste helft al een 0-2 voorsprong had genomen. Koos de Koning zorgde in de tweede helft voor de tegentreffer. Na afloop ontvingen de kampioenen uit handen van voorzitter Cees Dubbeldam bloemen.

Het Culemborgse muziekcorps Crescendo, aanwezig ten bate van de Stichting 1940-45, bracht een muzikale hulde.

Ons eerste elftal eindigde de competitie 1946/47 op de zevende plaats met 22 punten uit 20 wedstrijden en met een doelsaldo van 48-40. Nog niet eens onverdienstelijk gezien het langdurig ontbreken van Rinus Bijl. Die scoorde dit seizoen slechts vier keer. Topscoorders waren nu Koos de Koning met negen en Bertus Ansems met acht doelpunten. Het bestuur van Vriendenschaar hoopte met Rinus Bijl en met Jan Richter een beter seizoen 1947/48 door te kunnen maken. En dit met veertigjarig bestaan van Vriendenschaar in het vooruitzicht.

Het seizoen 1947/48

Voor de veldtraining werd de heer J. Lodenstijn, oud-speler van het Nijmeegse NEC, gecontracteerd. Op moment van de overeenkomst met Vriendenschaar woonde hij in 's-Hertogenbosch.

Het seizoen 1947/48 werd een moeizame, waarbij ons elftal zelfs in degradatieproblemen kwam.

Rinus Bijl was bij het begin van de competitie nog geschorst. Vaste krachten van oudsher in het eerste elftal waren weer Ot van Zoelen (doel), Eef en Jan Bronk, Bart van den Ham, Jo van Zomeren, Jan Richter, Karel Smits en Bertus Ansems. Koos de Koning was er weer bij en John de Jager was nieuw uit eigen gelederen. Steef Klein maakte eveneens weer deel uit van de hoofdmacht.

Tot het eerste elftal behoorden ook Wim Verkerk en Job Eikelenstam.

De competitie in de tweede klasse A van district West I begon vanaf 17 september 1947 bepaald niet slecht. Een gelijkspel uit tegen DWV (3-3), eveneens gelijk thuis tegen ZFC (0-0), een overwinning op Elinkwijk uit (0-1), een gelijkspel tegen SDW uit (2-2) en een overwinning op Hercules thuis (4-2).

Ons elftal stond hiermee op de vierde plaats.

Op 9 november 1947 stond in Koog aan de Zaan de wedstrijd tegen het sterke KFC op het programma.

KFC was vorig seizoen afdelingskampioen in de tweede klasse geworden, maar niet gepromoveerd. Tegen KFC deed Rinus Bijl voor het eerst na zijn schorsing weer mee. Op een loodzwaar veld werd door een eigen doelpunt een ongelukkige 1-2 nederlaag geleden. Het echte Vriendenschaar-doelpunt werd gescoord door Karel Smits.

Vervolgens herstelde ons elftal zich op 16 november door een 1-0 thuiszege op Watergraafsmeer. Rinus Bijl nam het Vriendenschaardoelpunt voor zijn rekening. Later in de wedstrijd raakte Rinus Bijl zodanig geblesseerd, dat hij de volgende wedstrijden opnieuw niet van de partij kon zijn.

Op 23 november 1947 verloor ons elftal in en tegen Hilversum met 3-1 en veertien dagen later thuis met 1-5 van Volendam. De volgende thuiswedstrijd tegen DWV op 14 december kon op het nippertje met 3-3 worden gelijkgespeeld. Jan Bronk op de midvoorplaats geposteerd maakte alle drie de doelpunten. De zondag erop verloor ons elftal echter weer in Zaandam met 3-2 van ZFC en een week later vervolgens thuis met 0-3 van Elinkwijk. Ons elftal begon weg te zakken uit de middenmoot. Na een periode van afgelastingen speelde ons elftal op 25 januari 1948 in Utrecht 2-2 gelijk tegen Hercules om vervolgens op 1 februari thuis met 2-4 te verliezen van het op dat moment onderaan staande SDW. De volgende thuiswedstrijd op 8 februari ging ons elftal tegen KFC met 1-4 onderuit. En toen ons elftal de week erop in Amsterdam met 3-0 van Watergraafsmeer verloor, kwam ons elftal al dicht bij de laatste, tevens degradatieplaats. Het werd er niet beter op na het 3-1 verlies in Hilversum op 29 februari. Rinus Bijl deed weer eens mee, maar de voorhoede met verder Jan Richter, Jan Bronk, Jo van Zomeren en Karel Smits kreeg niets voor elkaar. Eef Bronk scoorde wel en bracht Vriendenschaar nog op 1-1.

Maar daarna scoorde Hilversum nog twee keer. Vriendenschaar stond nu derde van onderen en wist alleen Alkmaarse Boys en SDW onder zich. Vriendenschaar had nog drie competitiewedstrijden te spelen. Ons elftal had één punt voorsprong op SDW dat nog maar één competitiewedstrijd tegoed had. Op de laatste plaats stond Alkmaarse Boys met drie punten achterstand en nog twee wedstrijden te spelen. Maar die laatste twee wedstrijden zouden notabene allebei gaan tegen Vriendenschaar! De uitwedstrijd had al in december 1947 moeten zijn gespeeld, maar werd toen afgelast. Nu stond de wedstrijd voor 7 maart 1948 op het programma. Een sterker Vriendenschaar leed een 3-2 nederlaag doordat de voorhoede volledig faalde. Ons elftal had nog maar één wedstrijd punt méér. Op 14 maart maakte ons elftal echter korte metten met Alkmaarse Boys. Het werd 6-1. Rinus Bijl was weer eens van de partij en hij maakte de openingstreffer. De ploeg uit Alkmaar maakte weliswaar 1-1, maar nog bij de rust was het 3-1 door twee doelpunten van Jan Richter. Na de rust werd het door doelpunten van Bart van den Ham, Rinus Bijl en opnieuw Jan Richter 6-1. Vriendenschaar speelde zich veilig. Alkmaarse Boys werd door deze uitslag veroordeeld tot het spelen van degradatiewedstrijden.

De competitie was eigenlijk ten einde gekomen maar er stond nog wel een wedstrijd voor ons elftal in en tegen Volendam op het programma. Wanneer die gespeeld zou worden was vooreerst onbekend.

Eerste elftal omstreeks 1 mei 1948. Staande v.l.n.r. Jan Bronk, Ot van Zoelen, Ad Mudde, Wim Verkerk, Rinus Bijl, Dries Coenmans (grensrechter), Job Eikelenstam en Steef Klein. Zittend v.l.n.r. Chris van Buren, Eef Bronk, Jan Richter, Antoon van Lint en Bart van den Ham.

De KNVB koos er namelijk voor eerst een bekerprogramma af te werken. Vriendenschaar werd ingedeeld in een poule met DWS, DWV, De Spartaan, alle uit Amsterdam, en voorts met HVC uit Amersfoort en Velzen. In de bekerpoule deed ons elftal het uitstekend en werd zelfs poulewinnaar na overwinningen op tweedeklassers SDW thuis (28 maart 5-1), De Spartaan uit (11 april 1-2) en HVC thuis (25 april 2-0). Tenslotte speelde ons elftal in Amsterdam tegen eerste klasser DWS gelijk (2 mei 1-1). Met zeven punten uit vier wedstrijden en een doelsaldo van 7-3 ging ons elftal naar de knock-out fase van het bekertoernooi. Op 9 mei 1948 versloeg ons elftal thuis derdeklasser Always Forward uit Hoorn met 3-0.

In de volgende ronde werd ons elftal uitgeschakeld voor de beker door op 23 mei in Utrecht met 2-1 te verliezen van Holland, eveneens een derdeklasser. Holland werd onderschat.

Op 1 mei 1948 bestond Vriendenschaar veertig jaar. En dat kon gelukkig gevierd worden als tweedeklasser. Exact op de dag van de oprichting, zaterdag 1 mei, werd een grote receptie gegeven in het Luxortheater. De viering van het veertigjarig bestaan was zo belangrijk in Culemborg dat het 1 meifeest van de Partij van de Arbeid uitgesteld werd naar maandag 3 mei 1948, eveneens in theater Luxor. Rinus Bijl die het afgelopen seizoen weinig als speler van ons eerste elftal in actie was geweest, fungeerde tijdens de receptie als ceremoniemeester.

Tijdens de receptie vanwege het veertigjarig bestaan van Vriendenschaar ontvangt het verenigingsbestuur de felicitaties van burgemeester Keestra. V.l.n.r. Teunis van Vugt, Maas Deenik, Job Eikelenstam, Cees Dubbeldam, Dick Louwerse, Wouter den Hartog, Dries Coenmans en Jan van Lint.

Uitgebekerd kon Vriendenschaar op 30 mei 1948 eindelijk de laatste, uitgestelde competitiewedstrijd tegen en in Volendam spelen. Er stond helemaal niks meer op het spel. Ons eerste elftal besloot er een gezellig dagje uit van te maken.

De spelers lieten zich, gekleed in Volendammer kostuum, fotograferen. De Volendammer paling zal er, wellicht met een paar borreltjes, goed zijn ingegaan. Het resultaat was dat ons elftal zich bij de wedstrijd volledig liet wegspelen. Het leed een 10-0 nederlaag, de grootste ooit geleden in de historie van het eerste elftal tot op de dag van vandaag.

In 1948 moet Vriendenschaar in Volendam voetballen voor de competitie tegen Volendam. Voorafgaande aan de wedstrijd liet het elftal zich vereeuwigen in Volendams kostuum. Staande v.l.n.r. Koen van Lint, Job Eikelenstam, Bart v.d. Ham, Gorius Ansems, Dick Louwerse, Leen Vink, Jo van 't Verlaat, Eef Hoeven. Zittend v.l.n.r. Albert Delmee, Jan Bronk, Henk van Beest, Karel Smits, Kees Gerbrands, Wouter den Hartog, Bertus Ansems en Rinus Bijl.

Het seizoen 1947/48 was qua competitie er eentje om snel te vergeten; Vriendenschaar op een onbetekenende derde plaats van onderen. De achterhoede was met 57 tegentreffers de meest gepasseerde defensie en de voorhoede was de minst schotvaardige ploeg in de afdeling.

Tenslotte kon het bestuur van Vriendenschaar begin juni bekend maken dat er op het nippertje voor het volgende seizoen een nieuwe trainer was aangesteld in de persoon van de heer Marinus van Gelder. In februari had het bestuur van Vriendenschaar bekend gemaakt dat oud-Ajaciëd en oud-international Dolf van Kol trainer van Vriendenschaar zou worden. Hij was het al eens succesvol bij Vriendenschaar geweest in de periode 1932-34. Maar begin april liet Van Kol ineens weten dat hij trainer bij HVC zou worden. Het bestuur sprak van een onzakelijke houding van Van Kol, maar moest wel op zoek naar een nieuwe trainer. Die werd uiteindelijk gevonden in Van Gelder, voorheen trainer van ondermeer Hilversum, Rhenen en eersteklasser BVV uit Den Bosch.

Bart van den Ham (links) en Jan Bronk in Volendammer kostuum.

Tweedeklasser zonder glans

1948 Het stopperspilsysteem ingevoerd

Waarschijnlijk vanaf het seizoen 1948/49 werd bij Vriendenschaar het stopperspilsysteem (SSS) ingevoerd, zoals dat intussen landelijk overal gebeurde. Tot dan was het gebruikelijk te spelen met twee verdedigers of backs, drie spelers in de halflinie en vijf voorhoedespelers. Dat bleef met de invoering van het stopperspilsysteem ook wel zo, maar de spil – de middelste speler in de halflinie – kreeg een defensieve taak. Hij moest de middenvoor van de tegenstander afstoppen en uitschakelen. Het stopperspilsysteem was al in de jaren twintig van de vorige eeuw al bedacht door Herbert Chapman, manager van het Londense Arsenal. Na Engeland volgden Italië, Frankrijk en Duitsland al snel. Maar in Nederland was men nogal negatief over de rol van de stopperspil. Alleen KFC uit Koog aan de Zaan en Sportclub Enschede waren al vroegtijdig op het SSS-systeem overgegaan.

Trainer Jimmy Marshall introduceerde het SSS-systeem al in 1930 bij KFC. Waar Marshall vervolgens trainer van Vriendenschaar werd in de periode 1934-1938, zou je kunnen denken dat het SSS-systeem toen ook bij Vriendenschaar ingang moet hebben gevonden. Maar daarover is geen informatie bekend. Het stopperspilsysteem vond pas na de Tweede Wereldoorlog breed ingang in Nederland. Directe aanleiding om in Nederland ook over te gaan tot het stopperspilsysteem was de 8-2 nederlaag die het Nederlands elftal, met een aanvallende spel, in 1946 leed tegen het Engelse profelftal. Het drama speelde zich af in Huddersfield. Voetbalkenners weten nog steeds de betekenis van 'Huddersfield' voor het Nederlandse voetbal. In het pas in 1948 ontstane clubblad 'Blauw Zwart' van Vriendenschaar verschenen uitgebreide artikelen over het SSS-systeem. Daarom denken we, met de nodige slagen om de arm, dat Vriendenschaar in dat jaar het SSS-systeem ging toepassen.

Eerste elftal 1949. Staande v.l.n.r. Jo van Zomeren, Henk Hoeven, Bart van den Ham, Wim Verkerk, Frans Saltzherr en Jan Bronk. Zittend: Cor van Tongeren, Ot van Zoelen, Karel Smits, Jan Richter en Bertus Ansems. Cor van Tongeren kwam ooit in de Tweede Wereldoorlog uit in het Nederlandse elftal van in Duitsland te werk gestelden.

De kleurloze periode 1948-1954

Met ingang van het seizoen 1948/49 was een nieuwe trainer bij Vriendenschaar aangesteld, de heer Marinus van Gelder. Aanvankelijk had Vriendenschaar het oog laten vallen op Dolf van Kol, maar die ging te elfder ure een verbintenis aan met HVC uit Amersfoort.

Vriendenschaar kwam weer uit in district West I. In dit seizoen en ook de twee volgende seizoenen daarna was Vriendenschaar helaas meestal onderin te vinden:

- seizoen 1948/49 derde van onderen;
- seizoen 1949/50 vierde van onderen;
- seizoen 1950/51 tweede van onderen.

Aan het einde van het seizoen 1948/49 besloot Rinus Bijl een punt achter zijn voetballoopbaan bij Vriendenschaar te zetten en zich te richten op het trainersvak. Hij was al trainer bij het Amsterdamse JOS.

Vanaf het seizoen 1950/51 waren de promotie-degradatiecompetities verdwenen. Er werden er alleen nog maar promotiewedstrijden gespeeld.

De nummer laatst van elke afdeling degradeerde automatisch. Vriendenschaar ontsnapte in 1951 ternauwernood aan deze automatische degradatie.

De volgende seizoenen speelde Vriendenschaar weer in district West II. Hoewel zonder enige kampioensaspiratie waren de eindstanden beter:

- seizoen 1951/52 vierde van boven;
- seizoen 1952/53 vierde van boven;
- seizoen 1953/54 vijfde van boven.

Van Gelder was trainer tot en met het seizoen 1951/1952. Rinus Bijl werd met ingang van het seizoen 1952/53 weer als trainer teruggehaald.

De spelers van het glorie-elftal uit 1944, de een eerder dan de ander, hadden inmiddels een punt achter hun voetballoopbaan gezet. Karel Smits was zo'n beetje de laatste der Mohikanen die bleef doorvoetballen. De opvolgers hadden al met al toch wat minder kwaliteiten, al waren er uitzonderingen zoals Dik Pels en Koos de Koning.

Eerste elftal 1950. Staande v.l.n.r. Aart Toonen (grensrechter), Albert Delmee (verzorger), Jo van Zomeren, Bertus Ansems, Jan Richter, Karel Smits, Koos de Koning, dhr. Van Gelder (trainer). Midden: Wim Verkerk, Frans Saltzherr en Bertus Kilian. Zittend v.l.n.r. Jan Bronk, Ot van Zoelen, Bart van den Ham.

Op 16 mei 1954 kwam dit Vriendenschaar-elftal uit tegen het elftal van de Afdeling Brabant. Het Brabantse elftal zocht een sparringpartner in verband met de voorbereiding op het toernooi om de Moormanbeker. Dit was een toernooi tussen selectieteams van de Afdelingen van de KNVB. Het elftal van de Afdeling Brabant had het geweten. Vriendenschaar won met liefst 8-2 van het Brabants elftal, waarin ook Bep Winkel van Fortitudo meespeelde. Op de foto staande v.l.n.r. Dik Pels, (Koos) Romijn, Jan de Jager, Rinus Bijl (trainer), Wim Verkerk, Henny Richter, Jan Richter. Gehurkt v.l.n.r. Wim Draaier, Koos de Koning, Rini van der Heiden, Cees van Son, Henk van Son.

Het seizoen 1954/55

Vriendenschaar bleef in het amateurvoetbal

Het voetbal in Nederland bevond zich al enkele jaren in een mineurstemming. Talentrijke spelers vertrokken naar het buitenland om professional te worden. In 1953 werd in Parijs een benefietwedstrijd gespeeld tussen een team van Nederlandse profs werkzaam in Frankrijk en het Franse elftal.

De opbrengst kwam ten goede aan de slachtoffers van de Watersnoodramp van 1 februari 1953. De Nederlandse profs boekten een historische 2-1 zege.

Buiten de KNVB om werd op 1 januari 1954 de 'wilde' Nederlandse Beroeps Voetbal Bond (NBVB) opgericht. Veel spelers uit de eerste klasse liepen weg om betaald voetbal te gaan spelen in nieuwe clubs, tegen vergoedingen overigens die nu een lachertje genoemd kunnen worden.

De KNVB roeide tegen de stroom in en startte het seizoen 1954/55 wederom met een vaderlandse competitie op amateurbasis, terwijl de profs hun eigen 'illegale' competitie begonnen.

De KNVB en de NBVB kwamen lopende het seizoen toch tot een vergelijk. De competities van de eerste klasse KNVB en die van de NBVB werden stopgezet. Op 28 november 1954 ging een nieuwe competitie van start met alle teams van de KNVB die zich aangemeld hadden voor deelname aan betaald voetbal en met alle teams uit de NBVB.

Vriendenschaar had zich eerder, in een ledenvergadering op 4 augustus 1954, uitgesproken om bij de amateurs te blijven voetballen. Er was ook geen geld voor deelname aan het betaalde voetbal. De trainingsfaciliteiten waren weliswaar verbeterd door de aanleg van een nieuwe lichtinstallatie voor het tweede veld. Toch stelde het bestuur even later vast dat er ondanks een uitstekende trainingsverlichting en ondanks de beschikbaarheid van een trainer (op dat moment nog Rinus Bijl) er geen geschikte spelers voor betaald voetbal waren. De resultaten van het eerste elftal waren ronduit slecht. Het bestuur merkte bovendien op dat er radicale bezuinigingen in het verschieft lagen en dat de grootste kostenpost, de training, niet aan bezuinigingen zou kunnen ontkomen.

De competities in de tweede klasse gingen na invoering van het betaalde voetbal gewoon door. Vriendenschaar had weer een matig seizoen achter de rug. Het kon het vege lijf in West II net redden: vierde van onderen in het seizoen 1954/55 met slechts veertien wedstrijdpunten. Rinus Bijl nam aan het einde van dit seizoen definitief afscheid van Vriendenschaar.

Het seizoen 1955/56

Aan degradatie ontsnapt

Er stond een nieuwe trainer voor het eerste elftal: Gert Hoevers. Het ging echter niet goed met het elftal, nu weer ingedeeld in de tweede klasse B, West I. Vooral defensief liet ons elftal veel steken vallen. Ons eerste elftal leed dan ook een aantal zware nederlagen, met name in de uitwedstrijden: 6-2 verlies tegen Zeeburgia en Baarn, 7-1 tegen DCG en liefst 9-0 tegen OVVO. Het hele seizoen verkeerde Vriendenschaar daardoor in degradatiegevaar.

Er was sprake van een langdurige vorstperiode, waardoor de competitie tot eind mei uitliep. In de rubriek 'Sportkroniek' van de Culemborgse Courant beklagde de verslaggever zich erover dat het zo slecht ging met het voetbal in Culemborg, want ook bij plaatsgenoot Fortitudo was het tobben. *'Wat voor hartverwamende dingen beleven wij hier dan nog in Culemborg?'* Verslaggever vroeg steun van de supporters, want het publiek bleef meer en meer weg van de wedstrijden.

Na de gedwongen winterpauze werd de competitie hervat. Vriendenschaar bleef vooralsnog wedstrijden verliezen, al waren de nederlagen nu met het kleinst mogelijke verschil.

Na de laatste thuiswedstrijd op 25 maart 1956 tegen Zeeburgia (0-1) stond Vriendenschaar onderaan met 11 punten uit 18 wedstrijden, al waren Donar (12 punten) en Holland (13 punten) nog te achterhalen. Er moesten door ons elftal nog vier wedstrijden, allemaal uit, worden gespeeld.

Het duel tegen mede-degradatiekandidaat Donar op maandag 2 april 1956 (Tweede Paasdag) ging met 3-0 verloren en Vriendenschaar werd vaster op de laatste plaats gedrukt (Vriendenschaar laatste met 11 punten uit 19, Donar 14 punten uit 19; Holland speelde niet).

Met het 2-2 gelijke spel tegen Holland op 15 april schoot Vriendenschaar ook niet zo erg op, al verloor Donar met 4-1 van Watergraafsmeer (Vriendenschaar op de laatste plaats 12 punten uit 20, Donar 14 uit 20 en Holland 14 uit 19).

Op 22 april te Amsterdam sprokkelde Vriendenschaar er weer een puntje bij: 2-2 tegen AFC, na een 2-0 achterstand. Donar speelde 1-1 gelijk tegen Baarn en Holland verloor met 0-3 van VVA. Vriendenschaar stond nog steeds laatste (13 punten uit 21 wedstrijden, Holland erboven met 14 uit 20 en daarboven weer Donar 15 uit 21).

Op 6 mei 1956 bleef Holland mee in de degradatiezone door met 2-4 van AFC te verliezen.

Met nog één wedstrijd voor de boeg was Holland of Donar nog steeds door Vriendenschaar te achterhalen. Holland en Donar moesten in hun laatste wedstrijd op maandag 21 mei 1956 – Tweede Pinksterdag - wel tegen elkaar.

Vriendenschaar trok zelf met een groot gezelschap, spelers, elftalbegeleiding en bestuur, op dezelfde dag naar OSV in Oostzaan en won daar verrassend met 1-2. OSV speelde met vijf invallers en was verzwakt. Na tien minuten spelen schoot een OSV-verdediger in eigen doel. Maar bij de rust was het toch 1-1. Een kwartier na rust scoorde Vriendenschaar 1-2 door Jan Richter. De OSV-verdediging bleef staan vanwege vermeend buitenspel, maar de scheidsrechter liet doorgaan. Grote vreugde bij de Vriendenschaaraanhang in Oostzaan.

Maar Vriendenschaar had zich nog niet in veiligheid gebracht. De wedstrijd Holland - Donar eindigde in een 2-0 overwinning voor Holland, waardoor de Utrechtse zich veilig stelden. Donar bleef op vijftien punten staan en dat was precies evenveel als Vriendenschaar wist te bereiken. En dat betekende dat een beslissingswedstrijd tegen Donar nodig was om te bepalen wie er zou moeten degraderen naar de derde klasse.

De wedstrijd werd op zondag 3 juni 1956 gespeeld op het veld van Holland aan de Thorbeckelaan in Utrecht. Een grote Vriendenschaaraanhang was afgereisd naar Utrecht. Vriendenschaar begon in de volgende opstelling:

Doel: Theo Bleijenberg; achter: Driekus Hey, Bart van Knotsenburg en Henk Hoeven; midden: Koos Romijn en Karel Smits; voor: Toon Sleeuwenhoek, Dik Pels, Jan Richter, Bertus Kilian en Kees Udo.

Al in de eerste minuut kreeg Vriendenschaar een domper te verwerken.

Uit de eerste de beste aanval van Donar werd keeper Theo Bleijenberg gepasseerd. Donar leidde met 0-1.

Na vijf minuten de tweede domper. Kees Udo raakte geblesseerd en moest uitvallen. Cees van Overbeek viel in en hoe. Cees speelde 'als een duivel'.

Halverwege de eerste helft moest de beste speler van Donar, Heerschop, zich laten vervangen. Dat betekende een keerpunt in de wedstrijd, het initiatief kwam bij Vriendenschaar. Nog vóór rust kwam Vriendenschaar op gelijke hoogte. Karel Smits schoot uit een vrije schop de bal over de muur tegen de kruising van lat en paal. De terugkomende bal werd door Jan Richter ingekopt: 1-1.

Na de thee kwam Kees Pothuizen in het veld voor Driekus Hey. Het spel werd bij Vriendenschaar nu vooral over de flanken gespeeld.

Toon Sleuwenhoek (De Bols) stoomde na tien minuten in de tweede helft op, zette voor en Jan Richter scoorde met een bekeken knikje met het hoofd 2-1.

Een kwartier voor tijd scoorde Cees van Overbeek 3-1, nadat de keeper van Donar de bal onvoldoende onder controle had gekregen. Donar was de geslagen ploeg en Vriendenschaar was behouden voor de tweede klasse. Het elftal van Vriendenschaar werd door een grote menigte supporters naar de kleedkamer gedragen.

De Culemborgse Courant nostalgisch:

'Dit alles herinnerde aan de oude voetbalglorie, toen de jongens keer op keer boven aan de ranglijst prijkten en de naam Vriendenschaar tot in de hoogste regionen een goede klank.'

Eerste elftal 1956. Staande v.l.n.r. Daan Lommers (grensrechter), Driekus Heij, Henk van Son, Kees van Son, Koos Romijn jr., Bart van Knotsenburg en Henk Hoeven. Gehurkt v.l.n.r. Dik Pels, Jan Richter, Karel Smits, Bertus Kilian en Guus Toonen.

Karel Smits was op deze foto de enige die nog deel uitmaakte van het glorie-elftal uit de oorlogsjaren.

Eerste elftal 1957. Staande v.l.n.r. Dick van Manson, Jan de Jager, Kees van Overbeek, Theo Bleijenberg, Bart van Knotsenburg en Kees Pothuizen. Zittend v.l.n.r. Rini van Beest, Rini van der Heiden, Kees van Zanten, Dik Pels en Gijs van de Heuvel.

Periode 1956-1958

Opluchting bij het gouden jubileum

Het liep naar het vijftigjarig jubileum voor Vriendenschaar. Geheel zonder zorgen waren de laatste twee seizoenen, nu weer in district West II, bepaald niet. Vriendenschaar eindigde als derde van onderen in het seizoen 1956/57 met zestien punten. Wel waren er wonderlijke uitslagen te noteren. Wat te zeggen van de 10-1 overwinning op SVW en de 7-2 overwinning op DCL?

Feit was dat Vriendenschaar in het seizoen 1956/57 de meeste doelpunten (66) achter zijn oren kreeg, terwijl het met de schotvaardigheid juist goed zat (53 doelpunten, slechts zes minder dan kampioen DCV).

Trainer Gert Hoevers vertrok aan het einde van het seizoen 1956/57.

Kennelijk had men niet zo veel vertrouwen meer in 'vreemdelingen' als trainer. De training in het seizoen 1957/58 werd namelijk verzorgd door oudspelers van Vriendenschaar, onder wie Jan Bronk.

Ons eerste elftal bleef wat verder weg van de laatste plaats. Vijfde van onderen met negentien punten was echter evenmin een resultaat om naar huis te schrijven. Het eindplaatje in het seizoen 1957/58 was ongeveer gelijk aan dat van het vorige : 56 doelpunten voor en 64 tegen.

De 0-8 overwinning op Lugdunum uit Leiden was opvallend, maar het was wel tegen de ploeg die zou degraderen.

Hoe dan ook, opgelucht kon het feest ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum worden gevierd. Vriendenschaar was nog steeds tweedeklasser.

Terugval naar derde klasse

Seizoen 1958/59 Eerste klasse bleek een illusie

Vriendenschaar vierde haar vijftigjarig bestaan als tweedeklasser. Opgelucht haalde iedereen in de vereniging adem. En als je het dan weer gered hebt, steekt het optimisme altijd zijn kop op. Nieuwe rondes, nieuwe kansen. Eventueel een nieuwe trainer voor de groep. Dit seizoen overigens opnieuw geen nieuwe trainer bij Vriendenschaar. Een groep oud spelers trainde het eerste en tweede elftal. In deze tijd werd er nog steeds op het veld getraind zolang het licht was.

Daarna was er sprake van indoortraining in een gymzaal. De veldtraining werd verzorgd door Jan Bronk en Jo van Zomeren; de zaaltraining door Bart van den Ham.

Vriendenschaar kreeg een nieuwe voorzitter, Cees Dresselhuys. Die keek aan het begin van dit seizoen vooruit en zag als ideaal dat Vriendenschaar eersteklasser zou worden. Hoe anders werd de werkelijkheid in district West II.

Eerste elftal 1958. Staande v.l.n.r. Janus Wammes, Bart van Aalst, Cees van Overbeek, Dick van Manson, Jan de Jager, Koos Romijn, Daan Lommers (grensrechter). Zittend v.l.n.r. Rini van Beest, Rini van der Heiden, Kees van Santen, Gijs van de Heuvel en Hans de Jager.

De eerste de beste thuiswedstrijd verloor het eerste elftal met 1-4 van het zwak geachte SVW. Een paar seizoenen eerder was SVW nog weggevaagd met 10-1. De nieuwe competitie was kennelijk met een verkeerde instelling begonnen.

Vriendenschaar herstelde zich. Na elf wedstrijden stond ons elftal precies in het midden van de ranglijst, 11 uit 11, en met slechts twee punten achterstand op koploper Spartaan '20.

Het bestuur beklagde zich inmiddels in het clubblad over de slechte opkomst van de spelers bij de training. Ook eerste elftalspelers lieten veelvuldig verstek gaan. Oud-voorzitter Felix van der Vliet, die nog veelvuldig redactionele bijdragen aan het clubblad leverde, vond de trainingsinspanning van ons eerste elftal maar pover. Hij was van mening dat Vriendenschaar weer een beroepsoefenmeester diende aan te stellen. En het lid Teunis Verwey vond in een ingezonden stuk in het clubblad dat het aan de training van techniek schortte. Hoe dan ook, het eerste elftal leverde na de winterstop geen al te goede prestatie. Maar in werkelijk degradatiegevaar kwam ons elftal ook niet. Het eindigde op de achtste plaats. En SVW waarvan in de eerste competitiewedstrijd met 1-4 was verloren? Dat werd kampioen.

Het seizoen 1959/60 Gebrek aan kwaliteit

Voorafgaande aan de competitie kreeg Vriendenschaar conditietraining van de heer van de Gevel. Daarna was de training echter weer in handen van eigen clubmensen: Jan Bronk en Jo van Zomeren. In het clubblad was er opnieuw een discussie gaande over het aanstellen van een betaalde trainer. Voorzitter Dresselhuys rekende voor dat Vriendenschaar financieel geen trainer kon opbrengen voor twee avonden in de week en wedstrijdbegeleiding op de zondag. Bovendien vreesde hij dat na aanstelling van een trainer de spelers toch niet voldoende zouden komen opdagen.

Het eerste elftal begon het seizoen overigens goed. Na de eerste competitie maand stond Vriendenschaar op de tweede plaats. Daarna werd er echter zelden meer gewonnen, wel met grote regelmaat verloren en soms gelijk gespeeld.

Gestaag daalde het eerste elftal af naar de onderste regionen. Uit de laatste vijf wedstrijden van de competitie werd nog maar één punt gehaald.

Het was dat HMS, ondanks de overwinning op Vriendenschaar, het er nog slechter van afbracht. Vriendenschaar bleef, met de hakken over de sloot tweedeklasser.

Maar er was wel sprake van enige radeloosheid. In het clubblad van april 1960 valt te lezen: *'Hoewel het geenszins in de bedoeling ligt om nu eens echt in pessimisme te vervallen, moet men toch wel veel zand in de ogen hebben, om niet te constateren dat het beschikbare spelersmateriaal momenteel vrij triest is.'*

De schrijver van het bewuste artikel zag echter weinig mogelijkheden waardoor de bakens verzet zouden kunnen worden. Kennelijk was de trainingsmotivatie van de spelersgroep ook een probleem want, verzuchtte de schrijver: *'Waren er maar eens 20 knapen die Vriendenschaar wilden helpen, knapen met daden. Knapen die hard willen werken en iets willen bereiken.'*

Het seizoen 1960/61

Degradatie naar de derde klasse

Voor dit seizoen was de heer van Delsen aangekomen als trainer.

Het zou echter een bar seizoen in district West II worden. Na twaalf wedstrijden waren slechts twee punten verzameld en daardoor stond ons eerste elftal op de laatste plaats. Pas na de winterpauze, op 26 februari 1961, boekte het eerste elftal zijn eerste overwinning: 3-1 thuis tegen Schiebroek.

Van Delsen werd door de tegenvallende resultaten aan de kant geschoven. Jan Bronk en Jo van Zomeren namen de trainerstaken weer over. Ineens wist Vriendenschaar weer wat winnen is. Er volgden uit zes wedstrijden drie overwinningen, twee gelijke spelen en er werd slechts één nederlaag geleden. Door dit resultaat kon Vriendenschaar de laatste plaats tijdelijk overdoen aan Excelsior '20 uit Schiedam. De laatste drie wedstrijden van de competitie werden alle door ons elftal gewonnen. De allerlaatste wedstrijd van Vriendenschaar was notabene tegen Excelsior '20 en die wonnen we met 1-2.

Foto 11 september 1960 voor de aanvang van de wedstrijd tegen Leerdam Sport. Een betwiste uitslag 0-1. Staande v.l.n.r. Tonny Franje, Peter Sleuwenhoek, Kees Pothuizen, Gijs van de Heuvel, Rien Kuit, Bart van Overbeek, Cees van Overbeek. Zittend v.l.n.r. Joop van Overbeek, Janus Wammes, Piet Diepenveen, Ton Sleuwenhoek en Rini van Beest.

Maar het was niet genoeg om de dans te ontspringen. Excelsior '20 had nog één wedstrijd tegoed tegen Papendrecht. Onder toezien van heel de Vriendenschaarselectie en vele supporters liet Papendrecht zeer gemakzuchtig de winst aan Excelsior. Zo kwam zowel Vriendenschaar als Excelsior uit op zestien punten.

Er zou een beslissingswedstrijd tussen Vriendenschaar en Excelsior moeten plaatsvinden om uit te maken wie moest degraderen naar de derde klasse. Vriendenschaar klampte zich echter nog vast aan een strohalm. Er was sprake van een lang lopend protest.

Al in de eerste wedstrijd van de competitie verloor Vriendenschaar thuis met 0-1 van Leerdam Sport. 's Avonds na deze wedstrijd kreeg secretaris Joop van Beuzekom een telefoontje dat de doelpuntenmaker van Leerdam Sport niet gerechtigd was om bij Leerdam Sport uit te komen. De bewuste speler had weliswaar tijdig overschrijving gevraagd van LRC,

eveneens uit Leerdam, maar deze club had geen toestemming voor de overschrijving gegeven. De speler had namelijk niet aan zijn financiële verplichtingen bij deze club voldaan. Niettemin had de KNVB de speler wel toestemming verleend om voor Leerdam Sport uit te komen.

De kwestie werd in handen gegeven van Mr. Kernkamp directeur van de meubelfabriek Gispen, waar Joop van Beuzekom ook werkte. Kernkamp was tevens voorzitter van eredivisionist DOS (het latere FC Utrecht). Rond de kerst van 1960 kon de door Joop benaderde Kernkamp mededelen dat de wedstrijd tegen Leerdam Sport zou worden overgespeeld. Kort daarop kwam echter het bericht van de KNVB dat de wedstrijd toch niet zou worden overgespeeld. De KNVB vond dat Leerdam Sport niet de dupe mocht worden van een eerdere onjuiste beslissing van de bond. Vriendenschaar diende een hernieuwd protest in. Het antwoord van de KNVB hierop liet maanden op zich wachten...

Het protest liep nog toen Vriendenschaar en Excelsior '20 voor de beslissende degradatiewedstrijd in actie kwamen. Het was een slechte wedstrijd, waarbij de bal over en weer maar ergens heen werd getrapt. De rust ging in met de bekende brilstand. Snel na de rust kwam Excelsior '20 op een 0-1 voorsprong. Keeper Janus Wammes ging niet geheel vrijuit door de bal los te laten. Overigens was Janus in blakende vorm en mocht Vriendenschaar niet mopperen dat er meer Rotterdamse doelpunten vielen. Vijf minuten voor tijd mocht Cees van Overbeek een vrije schop nemen. De keeper van Excelsior leek de bal verkeerd te beoordelen. Maar, het was niet gezien door de verder uitstekend leidende scheidsrechter van Gemert, Cees Pothuizen trok namelijk de arm van de keeper naar beneden. Hoe dan ook en tegen alle verhouding in, ging de bal in het doel: 1-1. De wedstrijd moest worden verlengd en nog eens verlengd. Keeper Janus Wammes raakte geblesseerd en moest van het veld af. Hij werd vervangen door de jonge reservekeeper Rinie Middelkoop. De score bleef 1-1. De beslissingswedstrijd moest worden overgespeeld. Het nemen van strafschoppen om een beslissing te forceren stond nog niet in de spelregels.

Inmiddels was ook bekend geworden dat het hernieuwde protest van Vriendenschaar door de KNVB was afgewezen.

Men man en macht probeerde men Janus Wammes voor de tweede wedstrijd speelklaar te krijgen. Dat lukte niet en Rinie Middelkoop moest het doel in. Er was nog een opgave. Vriendenschaar moest deze wedstrijd winnen. Bij opnieuw een gelijk spel zou Excelsior '20 in de tweede klasse blijven en Vriendenschaar degraderen. Dit op basis van een beter doelsaldo uit de normale competitie.

Vriendenschaar ging in deze wedstrijd echter roemloos met 4-0 ten onder. Na een half uur scoorde Excelsior '20 1-0. Dat was ook de ruststand. Zeven minuten na rust raakte verdediger Bart van Overbeek bij een botsing aan zijn knie geblesseerd. Vanaf dat moment had Vriendenschaar geen verdediging meer en binnen enkele minuten voltrok Excelsior '20 het vonnis. Vriendenschaar was geslagen en zou moeten degraderen. Gerrit Koedam scoorde nog wel 1-4, maar dat was voor de statistiek. Het was voorlopig laatste Vriendenschaardoelpunt in de tweede klasse.

Eerste elftal 1961. Staand v.l.n.r. Rob Klijn (trainer), Kees Pothuizen, Janus Wammes, Bas Smits, Bart van Knotsenburg, Koos Romijn, Bart van Overbeek, Daan Lommers (grensrechter). Zittend v.l.n.r. Ton Sleuwenhoek, Peter Sleuwenhoek, Jappie van Zoelen, Kees van Overbeek, Gerrit Koedam.

Periode 1961-1964

De daarop volgende jaren in de derde klasse brachten Vriendenschaar weinig opwekkends. Men bleef in de derde klasse hangen zonder enig uitzicht op herovering van het verloren gegane terrein.

Voor het seizoen 1961/62 werd Rob Klijn gecontracteerd als trainer. Ons eerste elftal was weer ingedeeld in district West I en dat zou voortaan zo blijven. Hoewel de eindstand anders doet vermoeden, verkeerde Vriendenschaar in het seizoen 1961/62 alweer in degradatienood.

Halverwege de competitie stond ons eerste elftal nog in de middenmoot. Er was maar één nederlaag geleden, maar de meeste wedstrijden eindigden in een gelijkspel. Na de winterpauze volgden acht wedstrijden waaruit maar één punt werd gehaald. Vriendenschaar zakte af naar de degradatiezone. De eindsprint die aan het einde van het seizoen werd ingezet, drie overwinningen en één gelijkspel, bracht ons eerste elftal alsnog naar een geflatteerde vijfde plaats van boven! Het bestuur constateerde aan het einde van het seizoen dat trainer Klijn het eerste elftal conditioneel, technisch en tactisch vooruit had geholpen, maar dat een in jaren opgelopen achterstand niet zo maar ongedaan kon worden gemaakt. Kortom, trainer Klijn mocht blijven.

Eerste elftal 1962. Staande v.l.n.r. Rob Klijn (trainer), Janus Wammes, Koos Romijn, Jan de Jager, Rinie Middelkoop, Bart van Overbeek, Bas Smits, Tonny Franje, Piet de Heus. Zittend v.l.n.r. Daan Lommers (grensrechter), Toon Sleuwenhoek, Gerrit van Schaik, Peter Sleuwenhoek, Leo Oorschot, Jappie van Zoelen en Harry Oosterhuis.

Halverwege het volgende seizoen 1962/63 stond Vriendenschaar zelfs bovenaan. Maar na drie en een halve maand winterpauze kwamen er zoveel nederlagen dat ons elftal toch weer in degradatienood kwam te verkeren, te meer daar vanaf dit seizoen ook de voorlaatste plaatst op de ranglijst automatische degradatie tot gevolg zou hebben. Een eindsprint zorgde ervoor dat ons elftal toch op de zevende plaats eindigde.

In het seizoen 1963/64 deed Vriendenschaar lang mee om het kampioenschap. Maar dan verloor Vriendenschaar, hoewel op de tweede plaats staand en blijvend, toch zoveel punten dat een dit seizoen indrukwekkend BVC de titel greep. Vriendenschaar eindigde als tweede met een achterstand van vijftien punten. De beste van de rest zullen we maar zeggen.

Periode 1964-1968

Vanaf het seizoen 1964/65 stond er een nieuwe trainer voor de groep, de heer Soesbergen. Het seizoen 1964/65 was er weer een waarin Vriendenschaar lang onderin hing. Pas in de twee laatste wedstrijden wist ons elftal het derde klasserschap te behouden.

Het vervolgens matige seizoen 1965/66 was in zoverre memorabel dat er na eenendertig jaar in competitieverband weer eens plaatselijke derby's plaatsvonden, ditmaal tussen Vriendenschaar en de zojuist gepromoveerde rooms-katholieke plaatsgenoot Fortitudo.

De thuiswedstrijd op 26 september 1965 werd door liefst 4500 toeschouwers bezocht. Een goede dag voor de penningmeester, maar absoluut niet voor het Vriendenschaarelftal. De wedstrijd was een regelrechte afgang. Bij de rust stond Fortitudo zo maar met 0-3 voor. Na de rust gaf Vriendenschaar de stand nog een draaglijk aanzien door doelpunten van Jap van Zoelen en Jan de Jager (penalty). De uitwedstrijd op 6 maart 1966 eindigde voor meer dan drieduizend toeschouwers in een 0-0 gelijkspel. Een teleurstellende en sfeerloze wedstrijd.

Vriendenschaar – Fortitudo 1965. Jappie van Zoelen verschijnt voor de keeper van Fortitudo.

Tot halverwege de competitie waren de onderlinge verschillen klein, zodat je even gemakkelijk kampioen kon worden als degraderen. Vriendenschaar kwam uiteindelijk niet in de gevarenzone terecht en eindigde in de middenmoot, vijf punter achter VVOG en met een negatief doelsaldo 42-44.

In het seizoen 1966/67 stond de derby Vriendenschaar – Fortitudo opnieuw op het programma. In de tweede ronde van de competitie werd het voor drieduizend toeschouwers in een vervelende en harde wedstrijd een gelijkspel: 1-1. De 1-0 van Vriendenschaar (doelpunt Jan de Jager) viel na acht minuten en de gelijkmaker van Fortitudo na een kwartier spelen in de tweede helft. De scheidsrechter moest veelvuldig fluiten voor overtredingen. Van Fortizijde werd na afloop van de wedstrijd betoogd dat het harde spel van de kant van Vriendenschaar kwam. Vriendenschaar zou uit zijn op revanche omdat ons elftal het vorige seizoen niet van Fortitudo had gewonnen. Voorzitter Cees Dresselhuys erkende dat het een nare wedstrijd was, maar vond de Fortispelers bepaald niet lelieblank. Er zou zijns inziens sprake zijn van enige rancune, omdat een aantal spelers van Fortitudo bij Vriendenschaar terecht was gekomen.

Het seizoen begon overigens heel matig voor Vriendenschaar en halverwege stond Vriendenschaar derde van onderen. Er werd een oproep aan de spelers van het eerste elftal gedaan om vooral te komen trainen. Na de jaarwisseling kwam de ommekeer. Vriendenschaar bleef stijgen op de ranglijst.

Op Sprokkelenburg werd de return met 0-1 van Fortitudo gewonnen. Een niet zo'n beste wedstrijd, maar wel met veel belangstelling. De beslissing viel een kwartier voor tijd, toen Ben Zuidam hard richting Fortidoel schoot, de bal in een kluts kwam en een Fortiverdediger de bal in eigen doel werkte.

Door in de laatste drie wedstrijden nog vijf punten te halen eindigde ons elftal zelfs op een keurige tweede plaats. Maar kampioensaspiraties waren er het hele seizoen niet. Fortitudo degradeerde naar de vierde klasse.

Eerste elftal 1966. Staande v.l.n.r. Janus Wammes, Cor Sleuwenhoek, Gerard Smorenburg, Joke van den Heuvel, Hans van Zoelen, Bart van Overbeek en Ad Soesbergen (trainer). Zittend v.l.n.r. Jappie van Zoelen, Jan de Jager, Ton de Beus, Hans de Jager en Simon van de Wens.

De foto is genomen in september 1966 voor de aanvang van de wedstrijd Vriendenschaar – Fortitudo (1-1).

In het seizoen 1967/68 vierde Vriendenschaar haar zestigjarig jubileum. Een mooi cadeau van het eerste elftal zat er in de verste verte niet in. Vriendenschaar presteerde zwak, waarbij overigens aangetekend moet worden dat de krachtsverschillen met de tegenstanders heel klein waren. DOS '01 was veruit de sterkste met 41 punten.

Ultrajectum eindigde op de tweede plaats met slechts 23 punten. En Vriendenschaar stelde zich met twintig punten pas veilig in de laatste competitie-wedstrijd door een 3-0 zege op DEV. De vereniging kon opgelucht ademhalen en het jubileum vieren. Het was het laatste seizoen van de heer Soesbergen als traine

Eerste elftal 1967 Staande v.l.n.r. Jan van Haaften (grensrechter), Janus Wammes, Henk van Asten, Simon van de Wens, Wim Gutte, Joke van de Heuvel en Ad Soesbergen (trainer). Zittend v.l.n.r. Bert van Kessel, Gerard Asselman, Toon Sleuwenhoek, Gerrit Nieuwkoop, Hans de Jager en Bart van Overbeek.

Zowat verzopen; toch weer opgeveerd

Een neergaande lijn van jewelste

We moeten de lezer thans waarschuwen. We belanden bij een periode in onze verenigingshistorie die we misschien snel zouden willen vergeten. Maar eerlijke geschiedschrijving houdt in dat je ook voor de draad moet komen met heel slechte seizoenen. Voor dit hoofdstuk geldt wel de spreuk 'Luctor et Emergo' ofwel 'Ik worstel en kom boven'.

Aan van alles kon je merken dat het niet zo goed ging met de club. Het eerste elftal speelde degradatievoetbal en kreeg een slechte reputatie in de omgeving, met name in het Utrechtse. De trainingen werden slecht bezocht. Trainers haalden het einde van het seizoen niet.

Supporters klaagden over het abominabele voetbal. Er werd gemopperd op de inmiddels verouderde accommodatie.

Er werd afgegeven op de Gemeente Culemborg die, weinig sportminded, Vriendenschaar in dat opzicht in de kou liet staan. Plaatsgenoot Fortitudo ging Vriendenschaar qua prestaties overvleugelen. Ook dat deed zeer. De neergaande lijn ging gepaard met allerlei affaires: slecht gedrag van spelers in het veld, gestaakte wedstrijden, wedstrijdpunten in mindering, en ga zo maar door.

Het seizoen 1968/69

In het seizoen 1968/69 had Vriendenschaar in Ton Kraay een nieuwe trainer, met wie een tweejarig contract werd afgesloten.

In dit seizoen blies Vriendenschaar nog een redelijke partij mee. Er was geen degradatiegevaar, maar kampioensansen waren er evenmin.

Vriendenschaar eindigde de competitie op de derde plaats, acht punten achter kampioen VVIJ.

Eerste elftal op 8 september 1968 vóór de aanvang van de wedstrijd Vriendenschaar – Holland (0-1). Staande v.l.n.r. Ton Kraay (trainer), Jan van Kuik, Simon van de Wens, Ben Zuidam, Henk van Asten, Wim Sjoer, Jan Smorenborg (grensrechter), Dick van Overbeek en Joop de Jager. Zittend v.l.n.r. Joke van de Heuvel, Gerrit Nieuwkoop, Ton de Beus, Willy Koedam, Ted Swanen, Gerrit Asselman en Bart van Overbeek.

*Vriendenschaar – Baarn
20 oktober 1968.
Uitslag 2-1.
Aanval op het doel van
Baarn. Geheel links Jan van
Kuik; geheel rechts Ton de
Beus.*

Enige spelregeltechnische ophef was er over een afgekeurd doelpunt van Vriendenschaar in de wedstrijd tegen Victoria, overigens met 3-1 door Vriendenschaar gewonnen. De keeper van Victoria had de bal, voordat hij ging uittrappen, tussen een arm en zijn lichaam geklemd. Spits Jan van Kuik kopte de ingeklemde bal tussen lichaam en arm uit.

De bal ging het doel in. De scheidsrechter kende het doelpunt niet toe. Vader Wim van Kuik, ooit een bescheiden voetballer bij onze club, was scheidsrechter en tot in de kleinste details kenner van de spelregels. Hij schreef een brief naar de KNVB en hij haalde daarbij zijn gelijk. Nergens staat in de spelregels dat je de bal zo niet mag weggoppen.

*VVIJ – Vriendenschaar 30 maart 1969, uitslag 0-0. Wedstrijdbeeld met v.l.n.r. VVIJ-speler,
Henk van Asten en Ton de Beus.*

Het seizoen 1969/70 Op het nippertje veilig

Het seizoen 1969/70 begon voor Vriendenschaar niet al te best. Weliswaar werd in de eerste wedstrijd nog met 1-0 van CDN gewonnen. Daarna was Vriendenschaar te vaak aan de verliezende hand. Vriendenschaar nestelde zich al snel op een van de degradatieplaatsen.

Vriendenschaar en trainer Kraay bleken geen gelukkige relatie met elkaar te hebben. Eigenlijk was de tweejarige verbintenis geen verstandig besluit geweest. Het seizoen was pas enkele maanden oud, toen Vriendenschaar en Kraay toch maar besloten uit elkaar te gaan. Vriendenschaar wist op dit ongelukkige tijdstip toch een nieuwe trainer te vinden, Johan Planken, op dat moment trainer van de Leerdamse zaterdagvierdeklasser LRC. Omdat LRC bereid was om met zijn selectie op maandag te gaan trainen, kon Planken op dinsdag ons eerste elftal trainen. Maar Planken kon ons eerste elftal niet meteen op gang krijgen. Door het winterse weer waren er veel afgelastingen, waardoor de competitie tot ver in de maand mei zou doorlopen.

Na dertien wedstrijden stond ons elftal op de laatste plaats. Een volgde een oproep in het clubblad om ons eerste elftal bij de volgende thuiswedstrijd toch vooral te ondersteunen. In ieder geval was er een positieve uitslag: 2-0 tegen Amsvorde. De overige puntjes werden maar moeizaam bij elkaar gesprokkeld. Het degradatiespook bleef op de loer, juist omdat tegen mededegradatiekandidaten de wedstrijden verloren gingen. Pas in de laatste wedstrijd bracht Vriendenschaar zich in veiligheid.

Het seizoen 1970/71 Sensationele redding

In het seizoen 1970/71 ging het aanvankelijk nog niet eens zo slecht. Vriendenschaar nam na negen wedstrijden een middenmootpositie in: negen punten uit acht wedstrijden. Onze aanhang was in de wolken toen ons eerste elftal thuis Velox, zojuist teruggezet uit de tweede divisie van het betaalde voetbal, met 2-1 een 'watjekou' verkocht. Het bestuur van Velox was zo teleurgesteld dat het niet eens de moeite nam om van het bestuur van Vriendenschaar afscheid te nemen.

*Jan van Kuik
attaqueert hier de
keeper van Velox in
het bewogen duel op
9 oktober 1970.
Vriendenschaar won
met 2-1 .*

*Vriendenschaar – Vreeswijk
1 november 1970.*

Uitslag 3-1.

*Jan van Kuik geheel links
probeert de Vreeswijk-
defensie een hak te zetten.
Geheel rechts Dick van
Overbeek.*

Op 29 november 1970 speelde Vriendenschaar een incidentrijke wedstrijd in Utrecht tegen de aloude tegenstander Hercules, dat ook door de competitie sukkelde. De wedstrijd werd geleid door scheidsrechter Bakker. Die stuurde bij een 1-0 stand voor Hercules een speler van Vriendenschaar het veld af wegens te ruw spel. 1-0 werd ook de ruststand. Halverwege de tweede helft kregen twee vaders van Vriendenschaarspelers het langs de lijn met elkaar aan de stok. Het gevolg was dat een aantal van onze spelers, Bart en Dick van Overbeek evenals Simon van de Wens, het veld afvlogen op de heibel. Scheidsrechter Bakker zag nog maar zeven Vriendenschaarspelers op het veld staan en staakte de wedstrijd. Hercules had part nog deel aan het gebeuren. Voorzitter Dresselhuys putte zich in de bestuurskamer van Hercules uit in excuses. Het was nu een zaak van de tuchtcommissie van de KNVB om te bepalen wat er met de gestaakte wedstrijd moet gebeuren.

De competitie ontwikkelde zich hierna af in voor Vriendenschaar ongunstige zin.

Na vijftien wedstrijden stonden vier ploegen, waaronder Vriendenschaar, met elf punten op de voorlaatste plaats. Door enkele overwinningen kwam ons elftal toch iets los van deze degradatieplaats. Maar toen kwam er een onheilstijding van de KNVB. Op 16 april 1971, bijna vijf maanden na de gestaakte wedstrijd, ontving Vriendenschaar de uitspraak van de tuchtcommissie: *wedstrijd tegen Hercules verloren verklaard bij de stand 1-0 en bovendien twee wedstrijdpunten in mindering.* En daarmee werd Vriendenschaar teruggezet naar de voorlaatste plaats. Vriendenschaar ging in beroep en betrok daarin de toentertijd zeer bekende sportadvocaat Mr. Jansen van Raay. Belangrijkste argument: Nergens staat in de reglementen dat je voor een dergelijk voorval twee winstpunten in mindering zou moeten krijgen. Er was geen knokpartij in het veld geweest. De commissie van beroep bepaalde kort hierna dat de wedstrijd met 1-0 verloren bleef. Ook de vijftientig gulden boete bleef staan. Maar de puntenaftrek werd ongedaan gemaakt. Er waren nog drie wedstrijden voor de competitie te gaan.

De mededegradatiekandidaten waren furieus door het besluit van de commissie van beroep. Want in een heel laat stadium kreeg de competitie aan de onderkant van de ranglijst een ander aanzien. Bij handhaving van de twee winstpunten in mindering zou na eenentwintig wedstrijden alleen Vriendenschaar op de voorlaatste (degradatie)plaats komen. Zeist, dat ook in aanmerking zou kunnen komen voor degradatie, trok daarom bij de KNVB aan de bel. Men had zich helemaal ingesteld op de puntenaftrek bij Vriendenschaar. Zeist kreeg uiteraard nul op het rekest, want zij was geen partij in de straf- en beroepszaak van Vriendenschaar. Op de laatste competitiezondag had Vriendenschaar één punt meer dan Zeist en Ultrajectum die de voorlaatste plaats deelden. Vreeswijk, op de laatste plaats staande, was al gedegradeerd. Alle andere ploegen waren vrij van degradatiezorgen. Vriendenschaar speelde in een bloedeloze laatste wedstrijd 0-0 tegen VVOG, terwijl Zeist en Ultrajectum hun laatste wedstrijd wonnen. Zeist en Ultrajectum moesten nu met Vriendenschaar in een halve competitie uitmaken wie met Vreeswijk zou moeten afdalen naar de vierde klas. Het was al juni toen de driekamp een aanvang nam.

Op 6 juni kwamen Vriendenschaar en Ultrajectum tegen elkaar uit op het veld van VVIJ in IJsselstein. Het werd, voor vijftienhonderd toeschouwers, een

harde wedstrijd die echter in 0-0 eindigde. Hierna kwamen Zeist en Ultrajectum tegen elkaar uit. Zeist won met 1-0. Zeist was door deze overwinning meteen veilig, want Ultrajectum was uitgespeeld en had maar één punt. Vriendenschaar kon uitrekenen dat het maar gelijk hoefde te spelen tegen Zeist om ook aan degradatie te ontkomen. Ultrajectum moest hopen dat Zeist van Vriendenschaar zou winnen.

Op een regenachtige zondagnamiddag, 20 juni 1971, ontmoetten Zeist en Vriendenschaar elkaar op het veld van Vreeswijk voor het allesbeslissende duel. Veel Vriendenschaarpubliek was er, maar ook een grote aanhang van Ultrajectum dat Zeist graag zag winnen.

De wedstrijd werd een thriller. Zeist had grote moeite met het spel van Vriendenschaar dat over de vleugels werd uitgevoerd door Nico Peek en de uitblinkende, bijna ongrijpbare Dick van Overbeek. Na een kwartier spelen kwam Vriendenschaar op 1-0 na een vrije trap van Simon van de Wens. De keeper van Zeist kreeg de bal niet klem en Bert van Kessel scoorde. Kort daarop stond het al 2-0 toen Dick van Overbeek uit een vloeiende aanval laag voorzette en Jan van Kuik de bal snoeihard inschoot. Nog voor de rust kwam Zeist, dat bij deze wedstrijd niets te winnen heeft, door een doelpunt van Veldhuizen op 2-1. Met deze stand brak de rust aan.

Vriendenschaar – Zeist op het terrein van Vreeswijk. De keeper van Zeist stompt de bal weg voor het hoofd van Jan van Kuik. Links Ton de Beus en op de achtergrond Nico Peek.

Vreugde na afloop van het gelijke spel (3-3) tegen Zeist. V.l.n.r. neutrale grensrechter, Henk Verrips, Huib Saltzherr (assistent-trainer), Joop van Beuzekom (secretaris), Henk van Asten (deels zichtbaar achter Joop), Bert van Kessel, Mattie van den Ham (deels zichtbaar) en een gelukkige Cees van Overbeek (bestuur).

Na tien minuten in de tweede helft werd Ton de Beus onderuit gehaald in het strafschoopgebied. Penalty. Ton de Beus ging voor de 3-1, maar schoot de bal tegen de binnenkant van de paal en uit de rebound nog eens hoog over (ook al zou de bal in het doel zijn beland, dan nog had die treffer moeten worden afgekeurd). Door deze misser schoot nervositeit in ons eerste elftal. De wedstrijd kantelde. Veldhuizen gaf bij Zeist het antwoord. Binnen een kwartier bracht hij Zeist op een 2-3 voorsprong. De vreugde van de Ultrajectumaanhang langs de lijn was vele malen groter dan die van Zeist binnen het veld. Het Vriendenschaarpubliek keek handenwringend toe. Ton de Beus zag het niet meer zitten en werd vervangen door Henk Verrips. Henk was eigenlijk de eerste keeper van Vriendenschaar, maar door een vervelende knieblesure kon hij al wedstrijdenlang het doel niet verdedigen.

Hans van de Hengel was ook in deze wedstrijd zijn vervanger. Henk Verrips bracht, achter de voorhoede spelend, weer 'schwung' bij Vriendenschaar. Hij was ook betrokken bij de beslissende pass op Nico Peek, acht minuten voor tijd. Diens schot werd door de Zeister keeper niet goed verwerkt en Dick van Overbeek werkte de bal vervolgens in het doel (3-3).

Nog enkele zenuwachtige minuten en toen kwam het verlossende eindsignaal. Spelers, trainer Planken en aankomend hoofdtrainer Huib Saltzherr vielen elkaar in de armen. Zingend en hossend gingen spelers, trainers, bestuur en enkele supporters naar de kleedkamer. Vriendenschaar had het toch maar gered!

Nadat het terrein door iedereen was verlaten, bungelde een stukgeslagen paraplu nog eenzaam aan de draad van de veldafscheiding. Secretaris Joop van Beuzekom had alle nervositeit en opwindning op zijn paraplu afgereageerd.

Dolle vreugde na afloop in de kleedkamer na het gelijke spel tegen Zeist. Zittend v.l.n.r. Hans v.d. Hengel, Henk van Asten, Henk Verrips, Jan van Kuik, Huib Saltzherr, Ton de Beus, Ad Donker en Gijs Kramer Freher. Staand v.l.n.r. Cor Verschoor, Barend Kerkhof, Ries Fremerie (gedeeltelijk zichtbaar achter Barend), Jo van Zomeren, Hans van Zoelen, Bert van Kessel, Dick van Overbeek, Mattie van den Ham, Jo van Beuzekom, Nico Peek (achter Jo) en Teunis Verweij.

In de ledenvergadering aan het einde van het seizoen nam Cees Dresselhuys afscheid als voorzitter van Vriendenschaar. Hij werd benoemd tot erevoorzitter van de club. Hij werd als voorzitter opgevolgd door medebestuurder en oud-eerste elftalspeler Cees Pothuizen.

Seizoen 1971 - 1973

Huib Saltzherr aan het roer

Seizoen 1971/72

In het seizoen 1971/72 stond het elftal van Vriendenschaar onder leiding van onze eigen Huib Saltzherr, zoon van Frans Saltzherr, speler uit de gloriejaren van het eerste elftal. Huib was een echte Vriendenschaarman. Zelf was hij niet zo'n grootse voetballer geweest, maar hij was iemand met hart voor de club én beschikte over de benodigde trainersdiploma's.

In het voorgaande seizoen had hij de scheidende trainer Planken al geassisteerd in de wetenschap dat hij Planken als trainer zou gaan opvolgen.

Vriendenschaar presteerde dit seizoen matig. Optisch verkeerde ons elftal in de middenmoot, maar de degradatieplaatsen stonden steeds dichtbij. Na acht wedstrijden had ons eerste elftal pas drie punten verzameld en bungelde het onderaan. Uit de volgende acht werden liefst dertien punten gehaald en kwam de kop zelfs in het vizier.

Maar in het laatste gedeelte van de competitie kwam de degradatiezone opnieuw in zicht. Drie punten uit de laatste acht wedstrijden waren net aan voldoende. Twee wedstrijden voor het einde van de competitie stelde ons elftal zich in veiligheid na een bloedeloze 0-0 tegen Celeritudo.

Eerste elftal september 1971. Staande v.l.n.r. Henk van Asten, Simon van de Wens, Gijs van 't Verlaat, Wim Gutte, Henk Verrips, Bert van Kessel, Hans van de Hengel en Jan Smorenborg (grensrechter). Zittend v.l.n.r. Toon Pin, Jan van Kuik, Jan van Overbeek, Ton de Beus, Nico Peek, Willy Koedam en Servé Lausberg.

Seizoen 1972/73

In het seizoen 1972/73 was Huib Saltzherr wederom trainer van Vriendenschaar. De competitie van het eerste elftal was van hetzelfde laken en pak als in het vorige seizoen. Het eerste elftal bevond zich in de buurt van de degradatieplaatsen.

*Eerste elftal seizoen 1972/73 (oefenperiode)
Staande v.l.n.r. Goof Gutte, Dick van Overbeek, Gerrit van Schaik, Cees van Overbeek, Joop van Beuzekom (bestuur), Nico Peek, Dick Hovestad, Hans van de Hengel, Ad Donker en Huib Saltzherr (trainer). Zittend v.l.n.r. Ad Sjoer, Hans van Zoelen, Dick van Haaften, Gijs van 't Verlaat, Paul Koedam, Mattie van den Ham, Ton Hol, Hein Noya en Melchior Akihary.*

Drie wedstrijden voor het einde van de competitie had Vriendenschaar zestien punten, vijf punten verwijderd van de voorlaatste, degradatieplaats. Ogenschijnlijk veilig.

Vriendenschaar moest op 1 april 1973 thuis spelen tegen Celeritudo, op dat moment kampioens-kandidaat. Het was geen één aprilgrap, maar in de tweede helft - bij een achterstand van 0-1 - staakte de Haagse scheidsrechter Stevens in gutschende regen de wedstrijd. In de daarop volgende twee wedstrijden kreeg Vriendenschaar flink klop en dat betekende dat ons eerste elftal nog steeds zestien wedstrijdpunten had. Het stond gelijk met drie andere ploegen die in de laatste wedstrijden wel punten hadden verzameld en ook op zestien waren komen te staan: Amsvorde, LVV en DEV. Maar er was één geluk: alle ploegen waren uitgespeeld en Vriendenschaar moest de gestaakte wedstrijd tegen Celeritudo alsnog helemaal overspelen, zo had de KNVB beslist. Inmiddels had Celeritudo zijn kansen op het kampioenschap verspeeld. Van de twee teams had alleen nog Vriendenschaar belang bij de wedstrijd. De wedstrijd werd op zondag 29 april afgewikkeld. Scheidsrechter Stevens was opnieuw aangewezen om de wedstrijd te leiden. Stevens was bepaald geen vijand van Vriendenschaar. Diverse wedstrijden van ons eerste elftal had hij in Culemborg geleid. Na afloop van al die wedstrijden had hij het, met zijn echtgenote, altijd heel gezellig gehad in de bestuurskamer bovenin de tribune.

Selectie eerste elftal in training bij de aanvang van het seizoen 1973/74.

Mattie van den Ham krijgt de bal aangespeeld van trainer Bax. Verder op de foto van links naar rechts (de spelers op de achtergrond niet meegerekend): Henny Udo, Ton Hol, Jan van Kuik, Kees Sanderse, Gerrit van de Urk, Jappie den Ambtman, Ad Donker, Hans van Zoelen. Rechts van trainer Bax staat Nico Peek.

Vriendenschaar had aan één punt genoeg, maar won de wedstrijd dit keer met 2-1 van Celeritudo. Zo stelde ons elftal zich veilig. Utrechtse kranten schreven uiteraard dat de overwinning Vriendenschaar in de schoot was geworpen. Maar de wedstrijd was minder eenvoudig verlopen. Bij de rust was het nog 0-0. In de tweede helft maakten Melchior Akihary en Gerard Salampessy elk een doelpunt en was het pleit beslecht. De Utrechtse ploeg kwam nog wel op 2-1. Vriendenschaar was, met de hakken over de sloot, opnieuw behouden voor de derde klasse.

Huib Saltzherr nam hierna afscheid als trainer van het eerste elftal. In een terugblik op het seizoen merkte het bestuur van Vriendenschaar op dat ons eerste elftal nogal wat wisselingen had moeten ondergaan door blessures (drie beenbreuken in één seizoen), door ziekte en door schorsingen. Ook was de trainingsopkomst niet daverend, mede door het ontbreken van een goede oefengelegenheid.

Het seizoen 1973/74

Droevige gang naar de vierde klasse

Vriendenschaar kreeg een nieuwe trainer in de persoon van de heer Bax uit Hardinxveld-Giessendam. Een aimabele man en met een groot hart voor het jeugdvoetbal.

Eerste elftal maart 1974. Staande v.l.n.r. Jan Smorenborg (grensrechter), Gijs Kramer Freher, Wim Gutte, Cor de Heus, Simon de Wens (aanvoerder), Hans van Zoelen, Hennie Udo en Mattie van den Ham. Zittend v.l.n.r. Melchior Akihary, Gijs van Dalum, Dick van Overbeek, Ton de Beus, Ton Lockhorst, Jan van Overbeek en Henk de Wit.

Maar wat hij in het seizoen 1973/74 niet kon, was het eerste elftal aansporen tot grootse daden. Halverwege de competitie stond ons eerste elftal met slechts vijf punten uit elf wedstrijden onderaan. Na vijftien wedstrijden waren het er nog steeds vijf. Gelukkig werden in drie wedstrijden vijf punten verzameld, zodat we met tien punten de laatste plaats konden overdoen aan Celeritudo. Maar ook de voorlaatste plaats was een degradatieplaats. En er was nog een degradatiekandidaat, SCH '44 uit Harmelen. Die zou ons eerste elftal op 31 maart 1973 in Harmelen dienen te bestrijden.

Een overwinning zou ons uit de gevarenzone kunnen halen. De wedstrijd ging echter niet door. Scheidsrechter Bakker, die van de gedenkwaardige wedstrijd Hercules – Vriendenschaar uit 1970, had tijdig afgezegd wegens verhindering. Door een misverstand kwam de door de KNVB aangewezen plaatsvervangende scheidsrechter Stoker niet opdagen. Er was ook geen scheidsrechter in Harmelen aanwezig die de wedstrijd zou kunnen overnemen of zich daarvoor competent voelde. Onverrichter zake ging ons elftal huiswaarts.

De wedstrijd moest op zondag 7 april worden ingehaald. Op deze inhaaldag was het een drukte van belang in Harmelen, want in de omgeving werden verder weinig wedstrijden gespeeld en zeker geen met zoveel belang. Het werd een voor

Vriendenschaar onvergetelijke dag, maar dan wel in de slechtst mogelijke betekenis. Het was aanvankelijk een sportief en vriendelijk duel en scheidsrechter Bakker leidde een prima wedstrijd. Op zijn beslissingen in de wedstrijd viel niks aan te merken. Na eenentwintig minuten nam Vriendenschaar de leiding door een doelpunt van Melchior Akihary, fraai aangespeeld door Ton de Beus. Na een half uur spelen de gelijkmaker en dat was ook de ruststand. Na de thee een fel Vriendenschaar dat SCH wegspeelde. Na vier minuten was het opnieuw Melchior die scoorde 1-2. Vijf minuten later werd Ton de Beus in het strafschopgebied gevloerd. Penalty. Simon de Wens scoorde met een keihard schot 1-3. Vriendenschaar zat op rozen, zou je denken. Maar toen sloeg de goede sfeer in het veld om. Cor de Heus kreeg het met een SCH-speler aan de stok en beiden mochten naar de kleedkamers. Na een half uur in de tweede helft ging Mattie van den Ham wegens het wegtrappen van de bal in het boekje van de scheidsrechter. Vier minuten later maakte Henny Udo hands in het eigen strafschopgebied. SCH kwam terug in de wedstrijd: penalty benut en 2-3. Vriendenschaar werd nerveus maar had nog altijd de beste papieren. Zeven minuten voor tijd verloor Ton de Beus echter zijn zelfbeheersing toen hij bij een aanval naar het oordeel van de scheidsrechter te hard doorging op de keeper.

Een SCH-verdediger kreeg vervolgens een kopstoot. Ton werd door de scheidsrechter terecht uit het veld gestuurd. Ton nam daar geen genoegen mee en sloeg in een impuls scheidsrechter Bakker. Die staakte daarop de wedstrijd. Het gevolg daarvan was dat een niet in Culemborg woonachtige 'supporter' van Vriendenschaar over de afrastering sprong en de scheidsrechter een kaakslag verkocht. Deze ging knock-out en moest onder begeleiding en met bebloed hoofd worden afgevoerd naar de kleedkamer. De supporter werd ingerekend door de politie.

Van de laatste vijf wedstrijden van de competitie won Vriendenschaar er nog drie, maar dat was niet voldoende om van een degradatieplaat af te komen. Zowel Vriendenschaar als SCH'44 was gedoemd te degraderen naar de vierde klasse. Over het al of niet uit- of overspelen van de gestaakte wedstrijd hoefde geen beslissing meer te worden genomen door de tuchtcommissie van de KNVB. De wedstrijd ging de annalen in met een 2-3 overwinning voor Vriendenschaar, maar daar koop je niks meer voor. Ton de Beus werd door de KNVB geschorst voor tien jaar, daarbij vermoedelijk ook aansprakelijk gesteld voor de supportersklap. Pogingen van het bestuur in latere jaren om strafvermindering te krijgen, liepen op niks uit. Tons voetballoopbaan was definitief ten einde.

De degradatie van Vriendenschaar naar de vierde klasse ging dus gepaard met een klap. Geen lekker begin voor de eerste niet Culemborgse voorzitter van Vriendenschaar, Hans Jobse, die zijn penningmeesterschap, in de jaarvergadering aan het einde van het desastreuze seizoen, verruilde voor de voorzittershamer. Zijn voorganger, Cees Pothuizen, werd benoemd tot erelid.

Het seizoen 1974/75

Uit de 'grote' KNVB gestoten

Het vorige seizoen mocht dan voor het eerste elftal rampzalig zijn afgelopen, toch leek Vriendenschaar voor het nieuwe seizoen een belangrijke slag geslagen te hebben. Op zaterdag 4 mei 1974 werd oud-international Henk Angenent, een van de spelers uit het beroemde team van Fortuna '54 uit Geleen, gecontracteerd als trainer tegen een voor die tijd aanzienlijk salaris. Angenent kwam wel full-time in dienst. Nog nooit vertoond voor een vereniging die in het seizoen 1974/75 in de vierde klasse moest uitkomen. Vriendenschaar zag in de laatste wedstrijd van het vorige seizoen Angenent nog aan de slag met tegenstander Velox. Het bestuur was ondersteboven over de warming-up die Angenent gaf.

Op 4 mei 1974 ondertekende Henk Angenent in aanwezigheid van het verenigingsbestuur de overeenkomst die hem aan Vriendenschaar zou verbinden. Angenent zou full time trainer worden van alle teams bij Vriendenschaar. V.l.n.r. op de foto: Nico Loomans (secretaris), Hans Jobse (penningmeester), Henk Angenent, Joop van Beuzekom, Cees van Overbeek, Arie Wammes (gedeeltelijk zichtbaar), Kees Pothuizen (voorzitter) en Ries Kosterman.

Meteen heerste een optimistische stemming bij de aanhang van Vriendenschaar. Angenent zou Vriendenschaar kampioen maken. Bovendien had zich bij Vriendenschaar een geweldige doelman aangemeld, Bertus Vrind, keeper van profclub Heerenveen. Bertus was door zijn bedrijf in Culemborg komen te wonen. Ook de talentrijke Gerard Salampessy, die enige jaren bij Elinkwijk had gevoetbald, keerde op het Vriendenschaarhonk terug.

Het nieuwe seizoen was echter nog niet begonnen, of er kwamen al spanningen tussen trainer en spelers aan het licht. Want Henk Angenent had een consequente hand van leiding geven. Niet of te laat verschijnen bij de training: je kunt het vergeten dat je opgesteld wordt. Het waren afspraken die de spelers wel kenden, maar ze waren er al jaren gewend dat niemand zich er aan hield.

Eerste elftal seizoen 1974/75. Staande v.l.n.r. Henk Angenent (trainer), Goof Gutte (grensrechter), Hans van Zoelen, Boy Molle, Melchior Akihary, Gijs van 't Verlaat, Bertus Vrind, Simon van de Wens. Zittend v.l.n.r. Eef van Baal, Jacky van Schie, Gerard Salampessy, Gijs van Dalum en Dick van Overbeek.

De competitie begon uitstekend met een 4-1 overwinning bij HVC en in een lastige wedstrijd uit werd het 1-1 bij Minerva in Utrecht. In de derde wedstrijd ging het thuis mis: een 0-3 nederlaag tegen Vreeswijk.

Na een gelijkspel en nog twee nederlagen was de boot echter aan. Sommige spelers waren inmiddels bij Angenent in ongenade gevallen; anderen hadden uit zichzelf al bedankt voor het eerste elftal.

De slechte weers- en terreinomstandigheden waren eveneens van invloed op de uitermate slechte opkomst bij de trainingen. Het bestuur steunde op dat moment nog onvoorwaardelijk zijn trainer.

Feit was dat Vriendenschaar weer naar de onderste regionen afdaalde en met de jaarwisseling weer helemaal onderaan stond.

Er drongen geluiden tot het bestuur door dat de elftalbesprekingen met de week slechter verliepen. Angenent maakte zich steeds moeilijker verstaanbaar. Sommigen weten dit aan het feit dat Angenent een stevige borrel lustte. Later bleek er heel iets anders aan de hand te zijn: Angenent leed aan een levensbedreigende ziekte die zijn zenuwstelsel zou slopen. Maar dat wist op dat moment niemand. Ook Henk Angenent niet.

In dit pikzwarte seizoen was er toch nog een lichtpunt: de Gemeente Culemborg was bezig met de uitbreiding van het nieuwe sportpark aan de rand van de stad: Terweijde. Het zag ernaar uit dat Vriendenschaar, zodra de uitbreiding gereed was, het sportpark kon gaan bespelen.

Na de jaarwisseling was het bestuur van Vriendenschaar de overtuiging toegedaan dat het toch maar het beste voor de gang van zaken in de vereniging was, als Henk Angenent op non-actief werd gesteld. De vereniging kon de spanningen die waren ontstaan, eigenlijk niet aan.

Na het op non-actief stellen van Henk Angenent namen Cees van Overbeek en Harry Oosterhuis de training van het eerste elftal voor hun rekening. Zij konden het tij niet meer keren.

Met een schamele twaalf punten degradeerde ons eerste elftal voor de tweede maal in successie. Er moest na zestig! jaar afscheid worden genomen van de 'grote' KNVB. We waren teruggeworpen naar de eerste klasse van de KNVB afdeling Utrecht. Bestuurlijk was het seizoen 1974/75 eveneens een drama. Om uiteenlopende redenen bedankten er allerlei bestuurs- en commissieleden, waardoor voorzitter Hans Jobse het gevoel had er bijna helemaal alleen voor te staan. Het Utrechts Nieuwsblad strooide zout in de wonden. Journalist Rien Klijn schreef dat Vriendenschaar niet zou overleven en noemde Jobse de 'Laatste der Mohikanen', die Vriendenschaar trouw zou blijven. Er waren verschillende ledenvergaderingen nodig om een paar Vriendenschaarleden te bewegen in het verenigingsbestuur plaats te nemen.

Accommodatie Vriendenschaar tussen de Westersingel en de spoorlijn Utrecht – 's Hertogenbosch, voorjaar 1975.

Het seizoen 1975/76 Ontsnapping via protest

Vriendenschaar had een nieuwe trainer aangetrokken, de heer Cavaljé. Hij was militair: compagnie sergeant-majoor in Ede. Als trainer had hij een goede staat van dienst. Hij kreeg niet als taak het eerste elftal kampioen te maken, maar wel om de neergaande lijn van de afgelopen seizoenen te doorbreken. De seizoenstart was echter miserabel.

De 4-0 nederlaag tegen dorpsclub Schalkwijk stak enorm. Door een paar overwinningen achter elkaar klom ons elftal naar de middenmoot op drie punten van de kop, maar ook drie punten van de onderkant. De sfeer in de vereniging was, afgaande op een aantal activiteiten, beter dan in voorgaande seizoenen. Het bestuur was op dat moment zo tevreden over Cavaljé dat het contract met hem voor het volgende seizoen werd verlengd.

Eerste elftal seizoen 1975/76. Staande v.l.n.r. Goof Gutte (grensrechter), Murk Kolk (leider), Ron de Koning, Dick Hovestad, Gijs van Dalum, Simon van de Wens, Ton Hol, Dick van Overbeek, dhr. Cavaljé (trainer). Zittend v.l.n.r. Wim van Haaften, Hennie Udo, Han van Lint, Eef van Baal, Mattie van den Ham en Alex Tahya.

Door aanhoudend streng winterweer werd er in de maanden januari en februari niet gevoetbald. De trainingsopkomst was minimaal, want in onze beperkte accommodatie verrekte iedereen het van de kou.

Toen de competitie weer op gang kwam, waren er een paar gelijke spelen en twee kleine nederlagen. En die brachten ons elftal onmiddellijk naar de tweede plaats van onderen. Vanaf dat moment bleek Cavaljé moeite te hebben zichzelf en de spelers te motiveren. In april zegde hij zijn contract voor het volgende seizoen op. Kort daarop liep hij door een auto-ongeluk zodanige knieletsel op, dat hij ook niet meer in staat was het seizoen af te maken. Het bestuur vond Vriendenschaarlid Koos Romijn, op dat moment trainer van BZS, bereid om het alweer moeilijke seizoen af te maken.

De laatste competitie-uitslagen waren zodanig dat die ons elftal samen met drie andere ploegen op de voorlaatste plaats brachten: allemaal met 21 punten. De verschillen met de ploegen erboven bedroegen slechts één punt, maar daar koop je niks voor. We werden genoodzaakt tot het spelen van een halve competitie degradatiewedstrijden. Onze tegenstanders waren Schalkwijk, DWSM en DSO(U).

Vriendenschaar begon met een kansloze 1-3 nederlaag tegen Schalkwijk. Daarna volgde een overwinning van 1-0 tegen DWSM uit Maarssen. Het was nu voldoende om in de laatste wedstrijd gelijk te spelen tegen DSO(U). Het werd een kansloze 2-0 nederlaag. We waren opnieuw gedegradeerd! Nu naar de tweede klasse van de Afdeling Utrecht.

Eerste elftal voor de aanvang van de degradatiewedstrijd tegen Schalkwijk. Staande v.l.n.r. Koos Romijn (trainer a.i. nadat de eigenlijke trainer, de heerr Cavaljé op non-actief was gesteld), Ton Lockhorst, Bert van Kessel, Melchior Akihary, Bert Huigen(zeer gedeeltelijk zichtbaar), Alex Tahya, Ron de Koning, Nico Peek, Bertus Vrind, Henk van Asten, Jan van Kuik, Dick Hovestad. Zittend v.l.n.r. Wim van Haaften, Mattie van den Ham, Servé Lausberg, Dick van Haaften, Hennie Udo, Gijs van Dalum, Ton Nieuwkoop en Dick van Overbeek.

Intussen was bekend geworden dat in het elftal van Schalkwijk een speler was opgesteld die eigenlijk nog een wedstrijd schorsing diende uit te zitten. Een restant van een door Schalkwijk uit te spelen wedstrijd was in het aantal wedstrijden schorsing van de speler meegeteld, maar in de reglementen staat dat dit niet mag. De KNVB afdeling Utrecht had echter meegedeeld dat de speler wel in de degradatiecompetitie mocht uitkomen. Daarom weigerde de KNVB Afdeling Utrecht een ingediend protest van Vriendenschaar toe te kennen, waardoor de wedstrijd tegen Schalkwijk zou moeten worden overgespeeld. Vriendenschaar bleef zich echter aan een strohalm vastklampen. Voorzitter Hans Jobse toog naar Rotterdam naar het advocatenkantoor van Mr. Jansen van Raay, de sportadvocaat die een aantal seizoenen geleden ook al eens was ingeschakeld.

Op verzoek van Vriendenschaar schreef Jansen van Raay een brief naar het Afdelingsbestuur waarin hij eiste dat het protest van Vriendenschaar opnieuw in behandeling werd genomen.

Wegens vakantie wilde het Afdelingsbestuur de kwestie niet meteen behandelen. Daarop schreef Jansen van Raay een tweede brief waarin hij eiste vóór 26 juli een antwoord te ontvangen, anders zou een kort geding bij de rechter worden aangespannen. Vlak vóór deze datum berichtte het Afdelingsbestuur dat Vriendenschaar gehandhaafd zou blijven in de eerste klasse. De wedstrijd tegen Schalkwijk zou niet worden overgespeeld, want deze ploeg mocht niet de dupe worden van een fout die ook door de KNVB Afdeling Utrecht was gemaakt!

Het was het laatste seizoen dat Vriendenschaar op de Westersingel zou spelen. Op 23 december 1975 had de gemeenteraad namelijk besloten dat Vriendenschaar mocht verhuizen naar het inmiddels vergrote sportpark Terweijde. Voetbalvereniging Culemborg '67 dat daar op één veld speelde, moest het sportpark Terweijde verlaten. Deze club zou ruimte genoeg kunnen vinden aan de Westersingel! Nog aan het einde van het seizoen 1975/76, op 8 juni 1976 om precies te zijn, ging op sportpark Terweijde de eerste paal in de grond voor het nieuw te bouwen clubhuis.

Eerste elftal aan de vooravond van het seizoen 1976/77. Staande v.l.n.r. Hans Jobse (voorzitter), Janus Wammes (trainer), Murk Kolk (leider), Ton Nieuwkoop, Mattie van den Ham, Rini van Dijk, Fred Wammes, Jan Korshuize, Wim van Haften, Henk van Asten, Goof Gutte (grensrechter).

Zittend v.l.n.r. Wim Kilian, Ton Hol, Han van Lint, Ton Copper, Fred Snoep, Henny Udo, Nico Peek en Gijs van Dalum.

Het seizoen 1976/77 Hoofdklasse gemist

Het seizoen 1976/77 zou er een zijn zonder degradatie, maar er was wel kans op toetreden tot een te vormen hoofdklasse in de Afdeling Utrecht. Inmiddels was Vriendenschaar van de Westersingel verhuisd naar het sportpark Terweijde, hoewel het nieuwe clubhuis nog niet gebouwd was. De spelers dienden zich vooreerst om te kleden in de sporthal.

Janus Wammes, oud-keeper van ons eerste elftal, was als trainer aangesteld. Het werd een seizoen om snel te vergeten. Want Janus Wammes bleek evenmin als zijn voorgangers in staat om ons eerste elftal in de vaart der volkeren op te stoten. Hoewel ons eerste elftal onder veel betere condities dan vroeger kon trainen, er was een goed verlicht half verhard veld aanwezig, werd er beslist niet beter getraind. Na de winterpauze daalde de trainingsopkomst zeer sterk.

Met 16 punten uit 24 wedstrijden eindigde Vriendenschaar op een troosteloze derde plaats van onderen. De voorhoede met name kon geen deuk in het welbekende pakje boter schoppen en was de minst productieve van de eerste klasse B. Eigenlijk was er opnieuw sprake van degradatie, want ons eerste elftal had geen schijn van kans om aan te klampen bij de te vormen hoofdklasse.

Maar dit seizoen bracht wel een ommekeer. Vanaf 1 januari 1977 kon ons clubhuis eindelijk in gebruik worden genomen, hoewel nog een aantal werkzaamheden moest plaatsvinden. Toen de deuren op 1 januari 1977 werden geopend voor de nieuwjaarsinstuif, 'roken' de leden en supporters als het ware dat Vriendenschaar aan de vooravond van een nieuw tijdperk stond. Het clubhuis werd 'overstroomd' door belangstellenden. Nooit werd onze traditionele nieuwjaarsinstuif drukker bezocht dan op deze dag. Een maand later werd het clubhuis van Vriendenschaar onder grote belangstelling officieel geopend.

Een van de eersten die Vriendenschaar kwam feliciteren met de opening van het nieuw clubhuis op 5 februari 1977 was oprichter en oud-speler van Victoria uit 1908, Nol de Jong. Achter de tafel het recipiërende bestuur v.l.n.r. Herman Sterk, Cees van Overbeek, Hans Jobse, Kees Sanderse en Jan Smorenburg.

Al tijdens dit openingsfeest ging de mare dat in Culemborg een heel goede trainer beschikbaar was, plaatsgenoot Jan de Bouter. Deze oefenmeester A, die grote amateurverenigingen had getraind en ook in het betaald voetbal hoofdcoach was geweest van onder meer NOAD, Heracles en Vitesse, was bij de laatstgenoemde club op een zijspoor geraakt. Maar wie zou nou willen geloven dat zo'n trainer een elftal uit de Afdeling Utrecht zou willen trainen?

Het bestuur ging toch gesprekken aan met Jan de Bouter. Tot ieders verrassing bleek De Bouter voor Vriendenschaar beschikbaar en ook nog met onmiddellijke ingang. Bepaald niet gratis overigens, want Jan de Bouter bedong een contract met een salaris van honderdduizend gulden voor drie jaar. Het bestuur nam de moedige beslissing om Jan de Bouter te contracteren. Duidelijkheid over de financiën in de nieuwe omgeving was er op dat moment nog niet.

De Bouter nam vanaf 1 maart 1977 de training over van het eerste elftal, terwijl Janus Wammes bereid bleek de B-selectie tot het einde van het seizoen te trainen. De Bouter zag geen kans om nog een draai ten goede aan het lopende seizoen te geven. De voorbereidingen voor het nieuwe seizoen waren echter al in volle gang.

In de afgelopen seizoenen was hard gewerkt, zij het roeiend tegen de stroom in, om Vriendenschaar

bestuurlijk en organisatorisch op een hoger plan te brengen. Aan het eind van het vorige seizoen werd afscheid genomen van een aantal bestuursleden en trad een bijna volledig nieuw bestuur aan.

In het seizoen 1977/78 sloot Vriendenschaar een ellendige periode af met een kampioenschap

Het nieuwe complex waarop Vriendenschaar was gaan spelen en zeker ook de komst van Jan de Bouter oefenden grote aantrekkingskracht uit. Spelers als Bertus Vrind en Gerard Salampey waren weer bereid voor Vriendenschaar uit te komen. Van buiten kwamen onder meer de Paulino Bravo Garcia en Aaron Knepper. In de zomer smeedde De Bouter een A-selectie met genoemde spelers, een aantal eerste elftalspelers die Vriendenschaar door dik en dun altijd trouw waren gebleven en ten slotte diverse spelers die de juniorenleeftijd net waren ontgroeid. De B-selectie zou getraind worden door oud-speler Henk van Asten. De inzet van Jan de Bouter beperkte zich echter niet tot de A-selectie. De Bouter was overal en altijd aanwezig om door de hele vereniging heen het trainingsniveau omhoog te brengen met speciale trainingen en cursussen. Bij de jongste jeugd had Vriendenschaar al een paar seizoenen Oswald Melcherts onder contract, een gymnastiekleraar. Op het nieuw complex was diens aanwezigheid een trekpleister voor de pupilletjes.

De nieuwe ploeg spelers was over de hele linie gezien niet eens zo talentrijk, maar wel bereid te trainen en te voetballen onder de toch strenge leiding van Jan de Bouter. Ook bij hem gold: niet trainen is niet spelen, maar de spelers kwamen maar al te graag. 't Is maar wie het zegt.

Het optimisme was in de vereniging allerwegen aanwezig. Het moest nu toch mogelijk zijn om een periode van ellende achter ons te laten.

De eerste wedstrijd van het nieuwe seizoen ging we naar Odijk. Een heel grote aanhang ging mee.

Want nu zou het echt gaan gebeuren. Na afloop was iedereen beteuterd. Ons eerste elftal sneuvelde met 2-1. Het technische surplus van ons elftal legde het af tegen de bodycheck.

Maar de volgende wedstrijden ging het wel goed, al moest De Bouter bij voortdoring nog de spelers tijdens de wedstrijd heel elementaire aanwijzingen geven. Het ging evenwel crescendo. Vrijwel alleen maar overwinningen, wat gelijke spelen en nog een onverwachte kleine nederlaag tegen Soesterberg. Vriendenschaar nestelde zich aan kop.

Eerste elftal 19 maart 1978 voorafgaande aan de thuiswedstrijd tegen Zeist (uitslag 1-0).

Staande v.l.n.r. Jan de Bouter (trainer), Aaron Knepper, Mattie van den Ham, Melchior Akihary, Dick van Overbeek, Wim Kilian, Bertus Vrind, Fred Wammes, Paulino Bravo Garcia en Bert Huigen (verzorger).

Zittend v.l.n.r. Gijs van Dalum, Gerard Salampessy, Kees Zijlstra, Addie de Jager, Cor Copper en Ton Copper.

De belangrijkste concurrent voor de titel, Zeist, werd op 19 maart 1978 in een spannende wedstrijd met 1-0 verslagen. Een week later won ons elftal in Wijk bij Duurstede met 1-2 van Dorestad. Weer een week later werd een nipte 0-1 zege op Rivierwijkers geboekt.

Na een dik verdiende 0-2 overwinning op KDS kon op 9 april 1978 de kampioensvlag worden gehesen. De spelers gingen op de schouders. Champagne werd aangevoerd naar de kleedkamer.

Jan de Bouter bleef in de kleedkamer zelf wat bescheiden op de achtergrond, maar hij dronk wel goed gehumeurd zijn glaasje champagne mee. In Culemborg volgde een rondrit door de stad. Het kampioenschap werd vervolgens in de kantine uitbundig gevierd. De titel was uiteraard een prachtig geschenk voor onze club, want we vierden in 1978 ook ons zeventigjarig bestaan.

KDS – Vriendenschaar. Aaron Knepper scoort 0-2.

*Eerste elftal kampioen in 1978 en gepromoveerd naar de hoofdklasse afdeling Utrecht.
 Staande v.l.n.r. Marco van Overbeek (jeugdspeler), Kees v.d. Ham (supporter), Bert Huigen (verzorger), Gerard Salampessy, Hans Jobse (voorzitter), Richard Rinck, Nico Herfkens (bestuurslid), Paulino Bravo Garcia, Aaron Knepper, Melchor Akihary, Wim Kilian, Murk Kolk (elftalleider), Dick van Overbeek, Bertus Vrind.
 Zittend v.l.n.r. Jan Oosterhuis (jeugdspeler), Ton Copper, Fred Wammes, Rudi van Driel, Mattie v.d. Ham, Cor Copper, Kees Zijlstra en Addie de Jager.*

Aanvoerder Gijs van Dalum ontvangt bloemen van de aanvoerder van KDS.

In het kader van dit zeventigjarig jubileum speelde ons eerste elftal op 1 mei 1978 een wedstrijd tegen het Nederlands elftal van oud internationals.

Bestuurslid Nico Herfkens en voetballegende Kees van Lint feliciteren elkaar met het kampioenschap.

De wedstrijd werd bijgewoond door 2000 toeschouwers. Ze zagen Vriendenschaar met 3-6 verliezen. Maar de uitslag deed er niet zo toe.

Vriendenschaar tegen oud-internationals, 1 mei 1978. Op de foto de volgende spelers van Vriendenschaar: Zittend v.l.n.r. Bertus Vrind, Cor Copper, Gijs van Dalum, Gerard Salampessy, Mattie van de Ham, Melchior Akihary, een van de oud-internationals, Wim Kilian, Fred Wammes, Kees Zijlstra, Paulino Bravo Garcia, Addie de Jager, Rudi van Driel, Ton Copper en Aaron Knepper. Staande vierde van rechts nog Dick van Overbeek. Geheel links staande onze verzorger Bert Huigen en geheel rechts staande leider Murk Kolk, die als officieel scheidsrechter in deze wedstrijd de aangestelde scheidsrechter als grensrechter mocht assisteren. De oud-internationals op de foto zijn staande v.l.n.r. Willem de Vries, FC Twente, 0), Peter Kemper (PSV, 3x), Gerrit Voges (F Twente, 0), Henk Schouten (Feyenoord, 2x), Daan Schrijvers (DWS/NAC, 22x), Theo van Duivenbode (Ajax/Feyenoord, 5x), Frits Soetekouw, 1x), Jan Villerius (Sparta, 1x), Ton Pronk (Ajax, 19x), Sjaak Swart (Ajax, 31x), Piet de Vries (Sparta, 1x), J.v.d. Velde (SVV, 0). Zittend zevende van links: Leen v.d. Lugt (VSV, Stormvogels, 0). Niet op de foto, maar wel als wisselers vermeld: Tinus Bosselaar (Sparta, 17x), Loek Biesbrouck (RCH, 19x). De getallen geven het aantal 'caps' in oranje. De oud-internationals hadden deze dag een paar 'surrogaten' in het elftal opgenomen. Scheidsrechter was de heer Jan van Delft, tweede van rechts.

